

מן המקור

הישוב הישן על לוח המודעות

קובץ כרוזים ועלונים
מפרסומי ירושלים במאה הקודמת
ת"ר - ת"ש
בצרוף באורי רקע

מאת

בנימין קלוגר

ירושלים - תשל"ח

כל הזכויות שמורות להמחבר

כתובת המחבר:

בנימין קלוזנר

רחוב גבעת שאול 12

קרית שומרי התלמוד רחוק 3

Printed in Israel

יזמם בישראל

ב ש ע ר

להשלמת הספר.

הידיעות על התפתחות הישוב הישן בירושלים, במובן החומרי, ידועות פחות או יותר. רבים הם ספרי הזכרונות והתיאורים על החיים בירושלים של אז, בכלל והעיר העתיקה בפרט, חלק נכבד תופס בספרות זו בעית הדיור ובעיקר יסוד השכונות החדשות מחוץ לחומה. רשמי הרשימות דנים גם הרבה בהשלכות החומריות של העיר והתפתחותה על יהודי העולם. על כל קוץ וקוץ אבן ואבן סיפורים לרוב, כך שהספרים וכתבי העת בנושא זה נעשו לנוטלגיה.

ואילו הידיעות על התפתחות הישוב במובן הרוחני והדתי אשר למעשה הוא החלק המעניין ביותר ועוד אקטואלי גם היום, על אף הנדפס נשאר חסר מן הספר, ועוד היום כל סיפור בשטח זה נשמע לרבים כעוקצני או ביקורתי, עד שמנסים ליישמו ולהתאימו ולעשותו אקטואלי למצב הרוחני והדתי המתדרדר בימינו. בקובץ שלפנינו, לקחתי על שכמי למלא את החסר, ולאמת יותר את המסופר על התקופה ההיא ובהציג את הדברים בכרוזים ומודעות שפורסמו בשעתם על כל נושא בשטח זה, בודאי יקבלו הדברים את צורתם הנכונה, ומובטחני לו עמדו אלה לעיני כותבי דברי הימים, גם הם היו מכוונים את עטם לרוח אחרת.

* * *

משחר נעורי קלטו אזני שמות של אישים דגולים מן הדור הקודם בירושלים, שמות שחזרו על עצמם בריר הסיפורים כגון ר' יהושע לייב (הגרי"ל דיסקין) ר' חיים (הגרי"ח זוננפלד) ר' משה בלויא, הרב קוק. שמעתי עליהם רבות ואלה נקלטו בזכרוני, ולאחר זמן עת עסקתי בכרוזי ובמודעות, השתחזרה השמיעה והראיה ודא לדא נקשן. מאות לילות בליתי בגנזך שרביתי וטיפחתי ובו מרוכזים מטמונים מן הדור העבר, בקומודה שבעליית גג ביתי נתגלה לי חלומותיהם של אבות הישוב ואח חישוניהם, ובאספקלריה המכוסה אבק של שנים, ראיתי את פני הזמן שלנו ושל עצמנו. את ירושלים זו אני מגיש לקוראים בתקוה שגם בהם תידבק אותה התרגשות אשר אחזה בי.

* * *

ספרות דחר יומא.

לכרוזים, במיוחד מירושלים דאשתקד, אפשר לכנות "ספרות דחר יומא" כי רבים מהם לא היו אכילו יום שלם אחד. ומשוכנע אני כי יש ביניהם כרוזים שהושמדו עוד בדיותם בבית הדפוס, ובהחלט מצויים בתוך אוספי כרוזים שלא פורסמו כלל. ורק מתוך שמישהו מתוך תודעה היסטורית שמר אותם, ניצל והתגלגל מיד ליד. הכרוזים הינם סוג ספרות מיוחד, וחשיבותם בכך שהם כלים לגמרי ולא נשאר מהם זכר. גם ספרי פולמוס נעשו ליקרי המציאות ברבות הימים. ספרים ממין אלה

אינם נקיים מהתקפה אישית ומהגזמה עוינת, ולכן משתדל כל אחד לבער את ספרי מתנגדיו, וכאלה יש גם שלא השיגה ידיהם של הניצים, בעלי הריב, המוליים בעצמם, העומדים מעבר למתגרס השתדלו להשמיד את החומר עד כלותו. ואם הדבר כן בספרים שדרכם להישמר ולעמוד לימים רבים, על אחת כמה וכמה בעלים בודדים, ובמגילות עפות.

מי אסף אותם, ומי שמר עליהם, דברים אשר גם בעיני יוצריהם לא היה לעשות ספונים?

זקני ירושלים ויקיריה מן הדורות הקודמים אמנם היו חובבי ספרים, אבל דברי דפוס מסוג זה לא נכללו אצלם בגדר ספרים, לא קראו אותם פעמיים, ולא שמרו עליהם, אלא הניחום במקום תורפה והם כלו מאליהם.

האמת כי אי אפשר להכליל את כל המודעות באותה אמת-מידה, כי הרי כל מודעה היה לה זמנה ומקומה שהוקצבו לה, האישים היו שונים, הבעיות היו רבות, רוב הכרוזים נכתבו בתום והתלהבות, ובחום לב על ידי יושבי העיר, ומאחזיה הראשונים ניסחום, נלחמו באנשי העליה השניה שלא שמרו על קלה כבחמורה על המצות התלויות בארץ והנוהגים בחיי היום יום היהודי. עוול ייעשה לאותו דור לוחם, אשר בספק אילו יכולנו להגיע ולהשיג מה שהשגנו בתחום הרוחני ולשמור על הקיים של ההישגים הדתיים, ללא אותם מאבקים והעמידה על המשמר — באי פרסום הדברים כיום, וכמו שהיו.

הכרוזים ביופיים ותפארתם מלמדת ומובילה עד היום.

התקופה הנסקרת "מבסה" פרשיות נכבדות מאוד ושטחים נרחבים ביותר, אין אני מתיימר לתת כיסוי מלא כפי רצון הקורא והמעייין, כרכים עבי כרס גם לא ימלאו חלל זה, משתי סיבות. א] בודאי חסרות לנו הרבה מודעות להשלמת הרקע, מתוך שלא דאגו לשמרן ופגעי הזמן השמידום. ב] לא כל המודעות ראויות או ניתנות לפירסום כיום, אך אני מקוה שהחומר בכרך זה מהווה רצף ודרך ללימוד היסטוריה זו לא כ"כ עתיקה שלא נסקרה דיה בספרות העניפה על ירושלים, כאמור.

* * *

האוסף.

ראשית הדרך של האוסף שברשותי אינה כ"כ עיניינית אך מכיון שהיתה היסוד והבסיס לאוסף הנדיר הנמצא כיום ברשותי אשר בעזרת ה' הגעתי עד הלום, אציין בה פרטים קצרים:

הורי שהגיעו ארצה בתש"ט, קיבלו דירה בשכונת "בית ישראל", לאחר ימים ספורים של שהיה בדירה הטובה והרעובה, התיישבו בדירה בת חדר וחצי בתוככי השוק של השכונה הותיקה "מאה שערים", בה גדלו הורי שיחיו משפחה עניפה לתפארת. ראשית אוספי היה מן המכתבים שקיבלו הורי מקרובי המשפחה בחו"ל בימים ההם, ילד בגיל רך הייתי אז, התכונה הטבועה בי לאספנות התפתחה עם השנים, גם יצר החיפוש לדברים חשובים יותר.

ה"גניזה" מקום בו מניחים את ה"שמות" בפרוידור בית הכנסת "ישועת יעקב" הצמוד ל"שטיבלאך" של שכונה זו. ומחיבת המקום, מילדותי, מופיעים בקובץ זה כמה מודעות אודות "שטיבלאך" אלה. מקום זה התחילה מושכת אותי לחיטוט, ומאז ילדותי ועד היום הזה מרבה אני לבקר בה, חופר ומנבר לעומקה ולרוחבה, ולמעשה זהו סוד אוספי ומכאן עוצמתו. (משום דורשין בכבוד האכסניה).

גם קושי השמירה והניהול של אוסף מעין זה, התחילה עוד בימי ילדותי, בני המשפחה לחמו בפיסי הניר וכל ה"שמאטעס" שצברתי, אמי תחי' היום בודאי תסלח לי על הנכסי דניידי שהוכנס הביתה, לחדר הצר, שבלילות הטילו את השולחן והכסאות על ארון הבגדים למען יפרסו את המיטות למשפחה הגדולה, והנה נוספה עבודה נוספת, לא רצויה ואף מפרכת, להוריד ראשית מהארון את הקרטונים הכבדים ולהעלות עליו את השולחן כשהוא הפוך ואחר כך להוסיף עליו את החבילות העמוסות, ערב ובוקר וחזור חלילה.

מאוחר יותר נודע לי גם על מקום הסתר של הגניזה שבו קוברים את ה"שמות" בהר המנוחות. התנדבתי להעמיס על העגלה מדי שבוע, ומאוחר יותר על הרכב הממונע ולעזור בפירוק. השתדלתי לבקר שם ביומא דפגרא, ודאגתי להרבה ימים כאלו, כשבכסי

חוטים וחבלים ובידי שקים וקופסאות. עמל ופרך הושקע ימי ילדות טובים הלכו לאיבוד גרם תכונת האיסוף, אך אט אט הרגשתי כי הגעתי למשהו רציני. שק קופסה וקופסה, והאוסף נעשה לגנוז שלם. והנה היום, "שמות" אלו נעשים לספר בעז"ה. אכן האוסף שלבים של יסורים עבר טלטולים וטרטורים רבים בעיקר מחוסר איכסון מתאים, וכיון שלמרות הכל הגעתי עד הלום, ובהמון ספרים של דברי הימים לירושלים, מצוטטים כרוזי ואוספי כמקור בלעדי לדברים, והנה גם הספר עצמו, גדולה שמחתי, אקוה כי בסייעתא דשמיא אוכל להוציא לפועל ולאור, גם יתר הספרים שבתוכנית, ורבים הם.

מחובתי להודות לידידי, חובבי ירושלים, ומעריצי האוסף, שמסרו, ומוסרים לי חומר מעניין וחשבו למען ישמרו בכבוד, ולא אוכל לפורטם בשמותם כי רבים הם. תודה וברכה לבבית גם לאלה ממכובדי שהעירו לי הערות והארות, ועברו על החומר, יתברכו כולם בכל מילי דמיטב.

ואחרון אחרון,

אינני יכול להימנע מהזכרת שם רעיתי נוות ביתי אשת חיל רחל לאה תחי,
העומדת לימיני ומסייעת לי בעבודתי.
ירושלים, ט"ו בשבט תשל"ח.

בנימין קלוגר

מבוא

קובץ זה הוא אוסף כרוזים
אשר אחורנית שנים מזיזים
חשבתני על שם "מן המקור"
כי הם מודעות שחזרו מן הכפור

רוב המודעות שבקובץ עשו היסטוריה
ולרבים מאתנו נראה רק כתיאוריה
לא כל המודעות מאז ניתנים לפירסום
כי זה מביך ויביא לרבים כרסום

הם היו בשעתם "הוראת שעה"
על כן לא ניתן לפרסמם מאחורי השמשה
יש הרוצים לראות במודעה, נוסחאה
יש הרוצים לראות הטלת דופי "במחמאה"

הרבה כרוזים נראים בעינינו כקוריוזים
אך לאמיתו של דבר היו להם תפקיד של סימפוזיונים
כיום בעידן התיקשורת ההמונית כעתונות ולוינים
המודעות הם רק הזמנות לטקסים וכמעט לא מעניינים.

המודעות הרואים אור בקובץ מסודרים לפי פרקים נבחרים
כל פרק מכיל נושא כללי והמודעות לפי שנים מסודרים
מודעות אשר אין להן תאריך בטקסט נקבעו לאחר עיון בעתונים ו"זכרונות"
כמו"כ לאחר התייעצות עם היסטוריונים יודעי דבר שנתנו לכך הסכמות.

עלי לציין כי הפריטים המפארים ומופיעים בספר
הן לדוגמא והן להשלמה גרפית שהוצגו כ"תפר"
כולם מאוספי שהם חלק נפרד בארכיון
כשם שיש עוד סוגי אספנות שמצאו אצלי חניון.

לוח השוואות תאריכים :

מוסלמי	לועזי	ת"ר
1256	1840	תר"ך
1276	1260	תר"מ
1296/7	1880	תר"ס
1318	1900	תר"פ
1338	1920	ת"ש
1358	1940	

בתוכן:

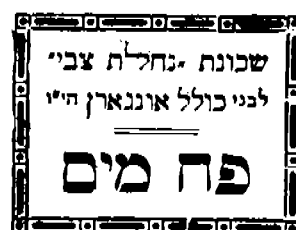
כוללים וקופות רמבעה"ג.	29 — 1
התעת'מנות.	35 — 30
בשלומה של מלכות.	43 — 36
בנין הישוב והתנחלויות בא"י.	55 — 44
המקומות הקדושים.	62 — 56
בחירת רבנים והפולמוס בקהל.	69 — 63
כנגד המשמיצים.	78 — 70
מוסדות תורה וחסד.	81 — 79
חסד של אמת.	89 — 82
חינוך וצניעות.	98 — 90
דת ודין.	117 — 99
נזרי גבאות.	120 — 118
הספדים ואזכרות.	126 — 121
אסונות ופעולות הצלה.	143 — 127
תעניות ויומי תפילה.	148 — 144
אירועים מיוחדים בישוב.	154 — 149
ניצני הדואר והבנקאות.	161 — 155
ניצני ההתארגנות של המסחר.	167 — 162
פרנסה וכלכלה.	172 — 168
איסורים והכשרים.	177 — 173
אישים בישוב.	181 — 178

מ פ ת ח ש מות
(אין המפתח כולל את ההערות)

10	ר' דוד ב"צ אב"ד וובלניק	88	ר' אלימלך טויבר	181	א. ס. מברגורדט
92	ר' דוד ב"ר יוסף	164, 94, 7	ר' אלימלך פרלמאן	179, 7	ר' אבא מהורדנא
161	ר' דוד גולד	10	ר' אליעזר גארדאן מטלז	45.8	ר' אברהם אבלי מוילנא
10	ר' דוד דב אב"ד גאודוואד	3	ר' אליעזר דן ברלב"ג	146	ר' אברהם אדלר
98	ר' דוד הלוי יונגריין	164	ר' אליעזר יעקב הלוי	45	ר' אברהם אייזנשטיין
161	ר' דוד וילהלם	94, 92	ר' אליעזר יעקב לעווי	95	ר' אברהם אליאשיב
124	ר' דוד יהודא	106	ר' אליעזר יצחק שיין	21	ר' אברהם אליעזר מינטצברג
164	ר' דוד ילין	10	ר' אליעזר ליפמן ליכטנשטיין	83	ר' אברהם אלקנה זאקס
94	ר' דוד לייב שלאסער	94	ר' אליעזר מנחם בידרמן	161	ר' אברהם אפשטיין
94	ר' דוד מאזיווסקי	161	ר' אליעזר קופמן	119	ר' אברהם אוראין
9	ר' דוד מבאר	161	ר' אליעזר שורצמן	72, 3	ר' אברהם אשכנזי (ראשל"צ)
88	ר' דוד מרדכי רובינפין	94, 92	ר' אליקום שלמה שפירא	164	ר' אברהם ביג'אג'י
133	ר' דוד פאפו	10	ר' אלכסנדר משה לפידות	106	ר' אברהם ברקוביץ
164	ר' דוד פיינשטיין	94	ר' אלכסנדר סנדר פריינד	164, 65	ר' אברהם גאגין
175, 174	ר' דוד צבי קרלענשטיין	91	ה' אלעזר גרינהוט	161	ר' אברהם גולדשטיין
94, 84, 21	ר' דוד צבי שלמה בידרמן	164, 94	ר' אלעזר נתן כהנא שפירא	146	ר' אברהם דוד רוזנטל
2	ר' דוד רייז	12, 5	ר' אלקנה מרובינעוויץ	10	ר' אברהם הורוביץ
10	ר' דוד רענענסבורג	27	ר' אלתר קאסיווער	92, 65	ר' אברהם הכהן
		92, 18, 12, 4	ר' אפרים בנימין הויכשטיין	174	ר' אברהם המבורגר
9	ר' הירש מהורדני	164	ר' אפרים כהן	106	ר' אברהם ווולעט
94	ר' הלל משה מעשיל גלבשטיין	106	ר' אפרים פרידמן	67	ר' אברהם חיים גדאף
106	ר' הלל שפירא	10	ר' אריה דוד אפריון	55	ר' אברהם חיים צוונבר
10	ר' הלל קליין	106	ר' אריה חומר קאהן	10	ר' אברהם יהושע חריף
42, 39	הרב ר. סמואל ר.	9	ר' אריה יהודה לייב סגל	164	ר' אברהם יחזקאל כלום
		164, 94, 92, 83, 50	ר' אריה לייב בהרא"ד	128, 84, 7	ר' אברהם יעקב שובאצקי
5	ר' וואלף גרינברג	83	ר' אריה לייב הורוביץ	174, 145, 142	ר' אברהם יצחק הכהן קוק
48	ר' וואלף פאכער	84, 18, 12, 7	ר' אריה לייב הכהן	12	ר' אברהם יצחק ממינסק
46	ר' וואלף פרידמן	5	ר' אריה לייב קאמירוקער	12	ר' אברהם יצחק מנעשוועז
42	וינסטון צ'רצ'יל	22, 8	ר' אריה לייב קצנילבו	164	ר' אברהם כהן
		164, 94, 92	ר' אריה לייב ראשקעס	9	ר' אברהם כץ מקאליסק
9	ר' זאב וואלף מטשרנסטרי	21	ר' אשר אליעזר לעווי	161	ר' אברהם לוברסקי
161	ר' זאב עציוני	164, 84	ר' אשר דובער זוסמן	5	ר' אברהם לייב מלעוויץ
74	ר' זבולון בהרצ'ה	164	ר' אשר זאב יעלענסקי	67	ר' אברהם סעדיא שחב
39, 38	ז'הן צ'נסלור	106	ר' אשר נטע בובלשטיין	67	ר' אברהם עדס
128, 84, 7	ר' זיסקינד שחור	5	ר' ב. וואלף	67	ר' אברהם עזריאל
161	ר' זליג פסלשטיין	156, 32	מהא אל דין	67	ר' אברהם פילוסוף
98	ר' זליג ראובן בנגיס	95, 81	ר' בן ציון אלפס	4	ר' אברהם פנתס
5	ר' זלמן ב"ר שמואל	177, 175	ר' בן ציון יאדלר	46	ר' אברהם רישקין
164	ר' זלמן הכהן רובין	164	ר' בן ציון קואינקא	179, 71	ר' אברהם שאג
55	ר' זלמן הלוי סולובייצ	10	ר' בנימין אייזנשטדט	52	ר' אהרן אטינגר
88	ר' זלמן וייספיש	84	ר' בנימין בייניש טוקצינסקי	106	ר' אהרן בנצלוויץ
5	ר' זלמן מסלוצק	161	ר' בנימין בלגודטני	18, 12, 5	ר' אהרן העשיל שו"ב
161	ר' זלמן קורצמן	5	ר' בנימין דוד וילנר	106	ר' אהרן זליג אטינגר
55	ר' זרח אפשטיין	96	ר' בנימין זאב וולנר	106	ר' אהרן הויסמן
164, 92, 84, 58	ר' זרח ברוורמאן	94, 21	ר' בנימין יהודה לייב	67	ר' אהרן זכרון
104	ר' זרח ברנט	161	ר' בנימין סטריק	95	ר' אהרן הלוי לעוויצטאל
12, 5	ר' זרח לייב מראקווי	25	ר' בנימין ריבלין	5	ר' אהרן יפה
		5	ר' בנימין ב"ר שאול	106	ר' אהרן כהן רויטמן
169	ה' חיה רבקה גאלד	12	ר' בנימין אב"ד שטויפץ	7	ר' אהרן משה שפירא
23	ר' חיים בן יאיר	94	ר' בצלאל ישעי' ברנשטיין	72	ר' אהרן עזריאל
5	ר' חיים ב"ר ישעי' ראובן	94	ר' ברוך מנדלבוים	174	ר' אהרן עלבס
50	ר' חיים אברהם צוונבר	2	ר' ברוך מרדכי לפשיץ	143	ר' אורי סגל המבורגר
164	ר' חיים אליהו הלוי	106	ר' ברוך צבי כהנא	84	ר' אורי שבתאי טרכטינברג
67	ר' חיים סעדיא			161	ר' אלברט הררי
166	ר' חיים ברברמן			164	ר' אלברט ענתבי
94	ר' חיים ברוך שארלין	67	ר' גבריאל שבתאי	21	ר' אלטר אברהם בצלאל
161	ר' חיים ברחש	5	ר' גדליהו יפה	10	ר' אליהו ברוך אב"ד וועקשנע
164, 94, 92, 80	ר' חיים ברלין	43, 42, 41, 40, 39, 38	ג'ורג' תומישי	2	ר' אליהו גוטמכר
94	ר' חיים גרשון ארדנטליך	33	גמאל פשה		ר' אליהו דוד רבינוביץ תאומים (אדר"ת)
164, 65	ר' חיים דוד טורנאגה	10	ר' גרשון ב"ר יעקב	92, 84, 83, 77	ר' אליהו דוד שור
25	ר' חיים חזקיהו מדיני	12, 10	ר' גרשון ברי"מ מירא	81	ר' אליהו די ווידאש (ראשית חכמה)
150	ר' חיים יעקב ירוזלמסקי	12	ר' גרשון בר"צ מאוואדא	62	ר' אליהו האנג
94, 92, 74, 65	ר' חיים יעקב שפירא	12	ר' גרשון הארקווע	159, 158, 157	ר' אליהו יעקב
161	ר' חיים ליאונד	5	ר' גרשון זאב ברי"צ	119	ר' אליהו יעקב אלענמי
179, 3	ר' חיים לייב אייגעש	174, 95	ר' גרשון יהודה לייב זילברמן	67	ר' אליהו ישעיה המיצער
45, 22, 8	ר' חיים מוואלזין	10	ר' גרשון מנדל זיו	106	ר' אליהו משה אב"ד זאלודאק
55	ר' חיים מיכל מיכלין	5	ר' גרשון פרוש	10	ר' אליהו משה פאנז'יל
40	ר' חיים משה אלישר	161	ר' דב גרוס	68, 65	ר' אליהו קלאצקין
68	ר' חיים סולובייצ	164, 94, 92, 25	ר' דובער אפרת	141	ר' אליהו ראגלער
10	ר' חיים עוזר גרודזענסקי	98	ר' דוד בתרן	9	ר' אליהו ראם
161	ר' חיים פסחוב	107	ר' דוד בכר יהודה	176, 174, 146	

164	ר' יצחק לאבאטאן	84, 21	ר' יחיאל פישל אינדער	164, 92	ר' חיים צבי הירש ברוידא
5	ר' יצחק לייב ב"ר אפרים	94	ר' יעקב בור"ר משה	94	ר' חיים צבי הירש שפירא
10	ר' יצחק מאיר אב"ד סלובורקה	10	ר' יעקב מ"צ בוילנה	81	ר' חיים שלמה גלובונצין
94	ר' יצחק מאלצאן	5	ר' יעקב ממניסק	151	ד"ר חיסין, מיפו
67	ר' יצחק משעלי	5	ר' יעקב מנאזיראדאק	133	ר' חנניה גבריאל
83	ר' יצחק נתום לעווי	21	ר' יעקב אורינשטיין	31	חסן בצרי אלג'אבי
153	ר' יצחק סגל הלוי	12	ר' יעקב אריה לעוונזאן		
46	ר' יצחק סעגל	5	ר' יעקב בור"ר	164, 84, 25	ר' טוביה אריה גולדברג
161	ר' יצחק סקובקינג	119, 23	ר' יעקב בן עטר		
175	ר' יצחק פרנקל	143	ר' יעקב גלבשטיין	10	ר' י. זונטל אב"ד דרעטשין
75	ר' יצחק צבי ביילין	106	ר' יעקב גרינשטיין	23	ר' יהורא אלבו
19	ר' יצחק רפאל עזריה זאבי	164	ר' יעקב גרשון	153	ר' יהושע עפשטיין
94	ר' יצחק שלמה בלויא	164	ר' יעקב דאנין	9	ר' יהודה בכרך
46	ר' יצחק שפירא	12	ר' יעקב הארקאווע	12	ר' יהודה תורוביץ
67	ר' יצחק שרים	10	ר' יעקב ווילענציק	5	ר' יהודה מלובטש
10	ר' יקותיאל זיסל מקליקל	172	ר' יעקב ווייסברג	81	ר' יהודה הלוי אפשטיין
180	ר' יקיר גירון	55	ר' יעקב חיים מרגובסקי	10	ר' יהודה לייב אב"ד זאגער חדש
164	ר' ירוחם בהר"ק	128, 94, 7	ר' יעקב יהודה לעווי	10	ר' יהודה לייב הכהן
14	ר' ירוחם יהודה לייב (הגדול ממינסק)	146	ר' יעקב יוסף דוימיטרכסקי	106	ר' יהושע קאן
98	ר' ירוחם פישל ברנשטיין	22	ר' יעקב יצחק הלוי תורוביץ (החנות)	143	ר' יהושע ברגמן
89	ר' ירוחם פישל פערלאו	12	ר' יעקב ירושלימסקי	12	ר' יהושע מנעשוויץ
113, 112	ר' ירחמיאל גינזבורג (המגיד)	181	ר' יעקב ישראל די האן	125, 101, 95, 94	ר' יהושע טשערווינסקי
21	ר' ירחמיאל יוסף	106	ר' יעקב לייב עללוק	96	ר' יהושע יונתן רובינשטיין
53	ר' ירחמיאל שטיינברג	106	ר' יעקב לייב רבלין	94	ר' יהושע צבי מיכל
106	ר' ישע דרגו יהושע	12, 5	ר' יעקב ליפשיטין	179	ר' יואל משה במהר"מ
10	ר' ישעיהו אב"ד קרוק	67, 66	ר' יעקב מאיר (חסם באשי)	164	ר' יואל משה סאלמאן
5	ר' ישעיהו בהר"צ"ח	9	ר' יעקב מקארלין	106	ר' יודא כהן
94	ר' ישעיהו ברדאקי	23	ר' יעקב מרדכי הלוי	179	ר' יודל מראממען
146	ר' ישעיהו וינוגרד	146	ר' יעקב משה חרל"פ	14	ר' יום טוב הכהן ליפמן
94	ר' ישעיהו חיים גראסברג	95	ר' יעקב נפתלי וויינברג	164, 94	ר' יונה ראם
84	ר' ישעיהו קאבולנסקי	161	ר' יעקב עזר	161	ר' יונה שפרנסקי
25	ר' ישראל אב"ד דאבילאק	10	ר' יעקב צבי אב"ד אסטריין	164	ר' יונתן בנימין איש תורוביץ
161	ר' ישראל בלוק	7	ר' יעקב קאפל שפירא	45	ר' יונתן יוסף קליין
174, 98, 94	ר' ישראל זאב מינצברג	106	ר' יעקב קינפרלקיישיין	9	ר' יוסף בהר"ב ממיסליה
94, 21	ר' ישראל חיים לעווי	4	ר' יעקב קרייגדילס	10	ר' יוסף ב"ר רפאל
21	ר' ישראל יעקב הלוי וואלמאן	10	ר' יעקב ריינעס	106	ר' יוסף אביגדור לעוין
164, 92	ר' ישראל יעקב יעבץ	74, 72, 65, 23	ר' יעקב שאול אלישר (ישא ברכה)	148, 147	ר' יוסף אברהם חיים דוד סופר
89, 10	ר' ישראל מאיר הכהן מראדין	21	ר' יעקב שלמה מנארוולין	94	ר' יוסף אליהו וינוגרד
106	ר' ישראל מיכלסון	67	ר' יעקב שמעון מאטלון	10	ר' יוסף אלכסנדר אב"ד מיישאד
5	ר' ישראל ממינסק	9	ר' יעקב שמשון משופטובקא	119, 23	ר' יוסף אלמליח
110	ר' ישראל מסלאנט	83	ר' יעקב שרהזאחן	20	ר' יוסף ו' ונישטי
104	ר' ישראל מרדכי קוקר	164	ר' יעקב תנ"י	133	ר' יוסף ברזאני
55	ר' ישראל רובין	10	ר' יצחק אב"ד וואשילעשאק	176, 174, 164, 146, 94	ר' יוסף גרשון תורוביץ
81	ר' ישראל שיינקמאן	10	ר' יצחק אב"ד לאיעווע	65	ר' יוסף דוד (רידב"ז)
84	ר' יששכר לעוונזאן	67	ר' יצחק אבועלפיא	12	ר' יוסף הכהן הלפרין
		146	ר' יצחק אויבראך	111, 110, 94	ר' יוסף זונדל מסלאנט
		25, 20, 10	ר' יצחק אלחנן ספקטור מקובנה	83, 77, 65, 43, 39	ר' יוסף חיים זוננפלד
		84	ר' יצחק אליעזר חרל"פ	174, 164, 142, 141, 94, 92, 86	ר' יוסף יאושע קארו
		146	ר' יצחק אריאל	72	ר' יוסף יהודה בור"ר הלוי
		67	ר' יצחק אריה	164, 92, 65, 25	ר' יוסף יצחק כשדן
		65	ר' יצחק אשכנזי	12, 5	ר' יוסף מקאמירויקע
		94, 92	ר' יצחק בלאזער	5, 4	ר' יוסף מרדכי הלוי
		179	ר' יצחק בהר"צ חיים	133	ר' יוסף נאהט
		5	ר' יצחק בהר"צ	12	ר' יוסף טרלמן
		5	ר' יצחק ב"ר יעקב	98	ר' יוסף צבי דושינסקי
		5	ר' יצחק ב"ר ישראל מסלוצק	10	ר' יוסף צבי הירש הכהן
		48	ר' יצחק ב"ר משה	59	ד"ר יוסף קלויזנר
		143	ר' יצחק גאשצניץ	12	ר' יוסף קרוהער
		176	ר' יצחק דוד ברנשטיין	106	ר' יוסף שווארץ
		164, 21	ר' יצחק הכהן קפלן	161	ר' יחזקאל גרינברג
		80	ר' יצחק וינוגרד	94	ר' יחזקאל וויינברגר
		88	ר' יצחק חאגי	161	ר' יחזקאל סלאח
		5	ר' יצחק יחיאל סוגונון	88	ר' יחזקאל פליישמן
		5	ר' יצחק יעקב ב"ר דוב	9	ר' יחיאל מפינטשוב
		5	ר' יצחק יעקב ב"ר משה יוסף	62	ר' יחיאל מורנגשטרן
		146	ר' יצחק יעקב ווכטפויגל	98	ר' יחיאל מיכל תורוביץ
		55	ר' יצחק יעקב ילין	14	ר' יחיאל מיכל הלוי עפשטיין
		5	ר' יצחק יעקב מקלוצק	146, 55	ר' יחיאל מיכל טוקצינסקי
		131, 94	ר' יצחק ירוחם דיסקין	10	ר' יחיאל מיכל מייאשאק
		161	ר' יצחק כהן	164	ר' יחיאל מיכל פינס

153	ר' רפאל מרדכי יצחק שפירא	10	ר' משה שפירא	10	ר' מיכל יפה
160	ה' ש. מ. אנקונא	161	ר' מתתיהו ווינגרטן	106	ר' מיכל סגל
10	ר' שאול אב"ד וואלקימיר			106	ר' מיכל קאפילמן
74	ר' שאול אלחנן שאולזון	161	ר' נחום בירשטיין	23	ר' מכלוף חזן
179, 2	ר' שאול בנימין הכהן מרדשקביץ	143, 84	ר' נחום ברגמן	164	ר' מלכאל מני
67	ר' שאול דוויק ובהן	103	ר' נחום הלוי אויערבאך	95	ר' מנדל דייטש
92	ר' שאול חיים הלוי	94	ר' נחום משאדיק	154	ר' מנדל הכהן
164, 101, 94	ר' שאול חיים הלוי הורוביץ	164	ר' נחום צבי יוסף	148, 147	ר' מנדל ראנד
67	ר' שאול יוסף ארעקי	119, 67, 23	ר' נחמן בטיטו	67	ר' מנחם דגון
67	ר' שאול קצין	84, 28	ר' נחמן גדליהו בראדער	122	ר' מנחם כהן
8	ר' שאול קצינלבוין	5	ר' נחמן כץ	12, 5	ר' מנחם מנדל יפה
104	ר' שבתי זילברמן	106	ר' נטע הורוביץ	5	ר' מנחם מנדל קרעמער
9	ר' שבתי כץ	7	ר' ניסן בק	21	ר' מנחם קלומינס
5	ר' שלום ב"ר יעקב	10	ר' ניסן ברוידא	84, 25	ר' מרדכי אברהם שלאנק
143	ר' שלום דוב זלוטניק	94	ר' נפתלי אמסטרדם	10	ר' מרדכי אליסברג
164	ר' שלום הורוביץ	94	ר' נפתלי הירץ אב"ד יפו	94	ר' מרדכי אליעזר וובר
67	ר' שלום יוסף הלוי אלשיך	180, 179	ר' נפתלי הרץ הוטנר	94	ר' מרדכי ב"ר אריה לייב
94	ר' שלום לייב אוינבאך	12	ר' נפתלי מסלוצק	143, 10	ר' מרדכי גימפל ברג
81	ר' שלום מלמד	5	ר' נפתלי סגל	25	ר' מרדכי דובער סלונים
5	ר' שלום שלמה מסלוצק	10	ר' נפתלי צבי יהודה ברלין	143	ר' מרדכי דוד ווכטפוגל
23	ר' שלמה אלעלוק	94	ר' נתן יוסף ג"ב	14, 12, 10	ר' מרדכי הירץ שפירא
164	ר' שלמה גדול	45	ר' נתן נטע מרגליות	180, 179, 3	ר' מרדכי יפה
153	ר' שלמה וועקלער			10	ר' מרדכי יצחק אייזיק רבינוביץ
10	ר' שלמה הכהן	67	סאלים חמדי	65	ר' מרדכי ישראל
94, 92, 83, 21	ר' שלמה זלמן בהרץ לעוו	2	ס"י טאבעט	175, 164, 94	ר' מרדכי לייב רובין
9	ר' שלמה זלמן הכהן			22, 9	ר' מרדכי מנעסכין
146	ר' שלמה זלמן זלניק	48	ע. שעהנמאן	81	ר' מרדכי סגד הלוי קאפשטיין
8	ר' שלמה מפוזנ	65	עבר אלחמיד כאן	10	ר' מרדכי פיינשטיין
18, 12	ר' שלמה זלמן פרוש	5	ר' עזריאל ממוש	10	ר' מרדכי רבינוביץ
7	ר' שלמה זלמן ראם	161	ר' עזריאל סלבסטור	10	ר' משה אב"ד ווארינאווע
89	ר' שלמה זלמן ריבלין	34	ר' עלי פואד פשה	10	ר' משה אב"ד שקדוויל
5	ר' שלמה יהודה בן טוביה	109	ר' עמנואל בן ניסן	7, 3	ר' משה אליעזר דן בהרלב"ג
21	ר' שלמה יצחק הכהן	22, 8	ר' עקיבא גינז	146	ר' משה אפשטיין
10	ר' שמואל לופצער	45	ר' עקיבא גרוסברג	106	ר' משה אשענזשיק
84	ר' שלמה לוריא	12, 5	ר' עקיבא ליפשיץ	164	ר' משה ב' יצחק טאג'יר
67	ר' שלמה מזרחי			5	ר' משה ב"ר יהודה
10	ר' שלמה משה אב"ד זידיק	150	ר' פ. ליפקין	94	ר' משה ב"ר יעקב
45	ר' שלמה משרשאם	136	פאן קרעס	9	ר' משה ברמ"מ מוטפסק
81	ר' שלמה נתן קוטלר	5	ר' פייבל ב"ר צבי הירש	143	ר' משה בראון
106	ר' שלמה צימבליסט	179, 2	ר' פישל לאפין	88	ר' משה בראשוועקי
146	ר' שמואל אביגדור דרצונסקי	106	ר' פנחס חאריס	5	ר' משה הכהן
146	ר' שמואל אליעזרי	124	ר' פנחס לייב וובר	68, 65	ר' משה הלוי (חכם באשי)
119, 67, 23	ר' שמואל אלעלוק	81	ר' פנחס ליכטנשטיין	151	ר' ד"ר משה וואלאך
119	ר' שמואל בוחבוט	143, 98	ר' פנחס עפשטיין	25	ר' משה וויטענברג
25	ר' שמואל גרשון הלוי לעוו	10	ר' פנחס ראוינסקי	151	ר' מרדכי ווייטענשטרן
12	ר' שמואל הומנער	21	ר' צבי אלימלך	146	ר' משה חסקין
29	ר' שמואל לרמן	86	ר' צבי אריה ליוואי	153	ר' משה יאושע תקמחי
106	ר' שמואל מ"מ בחומזון	5	ר' צבי ב"ר יעקב	21	ר' משה יהודה לייב
5, 4	ר' שמואל מברעזין	106	ר' צבי גרינפלד	94	ר' משה יהודה לייב מקוטנא
128, 7	ר' שמואל מוני זילברמן	10	ר' צבי הירש אפנהיים	94	ר' משה יהושע יהודה לייב
51	ר' שמואל מזרחי	174	ר' צבי הירש בהרן		ר' משה יהושע יהודה לייב דיסקין
65	ר' שמואל מיוחס	106	ר' צבי הירש בלאוי ברש"י	131, 78, 75	ר' משה יהושע רבינוביץ
164, 65	ר' שמואל נסים	45	ר' צבי הירש ב"ר משה יעקב	12	ר' משה יואל גורין
19, 16, 15, 12, 9, 7, 3	ר' שמואל סלאנט	9	ר' צבי הירש ברוידא	10	ר' משה יוסף האפמאן
77, 76, 75, 74, 71, 69, 26, 21, 20		164	ר' צבי הירש לאס	164, 124, 94	ר' משה יצחק מיוחס
180, 179, 164, 128, 94, 92, 84, 83		72, 2	ר' צבי הירש קאלישער	133	ר' משה ישראל
96	ר' שמואל פסח הלפרין	10	ר' צבי הירש רבינוביץ	106	ר' משה כהן
86, 81	ר' שמואל רפפורט	10	ר' צבי הלוי	106	ר' משה כהן
5	ר' שמואל שלום ברמ"ח	10	ר' צבי זאב אב"ד שוויצאנקא	161	ר' משה כהן
45	ר' שמחה שמואל משטנף	21	ר' צבי יהודה הלוי לדרברג	146	ר' משה לייב שפירא
128	ר' שמעון אלעזר כהנא	5	ר' צבי יוסף מסטוסץ	94	ר' משה מנאוימעסטע
179	ר' שמעון מנשה מחברין	9	ר' צבי מ"מ משמארץ	179	ר' משה נחמיה כהנא
146	ר' שמעון צבי הורוביץ	176, 174, 164, 146, 50	ר' צבי פסח פראנק	106	ר' משה סולטן
10	ר' שמעון שימא לוריא			89	ר' משה מרדכי עפשטיין
4	ר' שמריהו ב"ר גרשון	106	ר' ראובן הלוי	67	ר' משה נבון
146, 98	ר' שמשון אהרן פילונסקי	5, 4	ר' ראובן שאול שפירא		ר' משה נחום וואלענשטיין
10	ר' שניאור זלמן אב"ד גאלדינג	19	ר' רחמים יוסף פראנקו	164, 94, 92, 84, 65, 50	ר' משה פראנקו
95	ר' שניאור זלמן הלוי	67	ר' רחמים מזרחי	133, 37	ר' משה פריצקער
94, 25, 22, 20	ר' שניאור זלמן פראדקין — לאדיער (תורת חסד)	92	ר' רפאל אברהם חיים דב שקאלל	146	ר' משה קלירס
12	ר' שרגא פאלק הלוי	21	ר' רפאל יעקב דאבזינסקי	89	ר' משה ריבקינד
9	ר' שרגא פייבוש מלבו	115	ר' ראפל יעקב דידאווסקי	161	ר' משה שמואל אב"ד קירשאן
10	ר' תנחום אב"ד דווארעץ	20	ר' רפאל יצחק ישראל	10	ר' משה שמואל שלמה
		72	ר' רפאל מאיר פאניזיל	45	

כוללים וקופות רמבעה"נ

דברי ימיהם עשויים קטעים קטעים. במקום היסטוריה מדוייקת ניתנו מקרים חטופים, עובדות יתומות, פרקים גלומים אמרים ורמזים וקפיצות שנים כך שחסר הקשר הפנימי החי — הדבק היסודי.

תלותו של הישוב בגולה, גרם שההיסטוריוגרפיה תרבה לטפל לא בתולדות הישוב אלא ביחס הגולה אליו בשאיפות לעליה וכדומה. הכרוזים המקובצים כאן הם חוליה בשרשרת המסמכים.

מכתב גלוי

בעז'ה פעה"ק ירושלם תרצ"א יום ה' י"ב עבת תרל"ד לפ"ק

ה' ממעון קדשו ישלח חסדו ואמיתו, ויזל את הכרעה חיים אל כוד כבוד הרב הגאון הצדיק זקן שקנה חכמה מובהקת. ל צ ב י ה י ר ש קאלישער נ"י אב"ד ור"מ בק"ק טהארן אשר צפרייסין המדינה ולכל אשר לו שלום,

למראה עיני שלשתינו הח"מ בא מכתב הד"ר א' אשר להחיות הראשון הזה, גם ראיתי את מכתב הרב הגאון דגרידיץ נ"י להרצניה בג' ממנו ומנהלי כוללות הפרושים ה"ו, והנה גם הד"ר ג' גם ה"א דגרידיץ נ"י בקנאס קנאס הצדק והאמת וקנאס כבוד ירושלם, מבלי משיס בפכו כלש המהם על הממונים ה"ו ויתנו אותם לבושים. ולחלבי בעש"ג ולא לדייני ישראל, והולם הד"ר א' דותיר שריד לספק רחוק חלילי לא כלעקתה הצלה על הממונים עשו, רק זאת כמו לחטאת לא תמנה מהממונים כי על ידיהם איש ואשה ברזל צלה נפשו, ועניים למרמס, אשר על אלה לא יכול החותם הראשון להחפץ ולהחריש עוד בראותו כבלע את האמת לעיניו. ובהחשך שמש הצדק וכבוד חכמים גדולי ישראל בלהרים, ובהראותו את מכתבים ה"ו להחיותם עמו בזה, גם הם מקרב לב עמוק מר לרחו, עד מתי ה'! עד מתי השקר יחפיל האמת ותשבת מרמס חכמה ארץ, עד אשר גאוני ישראל וצדיקים ילכדו ודם נקיים ירשיעו! ועל כן זאת מלאנו עלינו בחובה להודיע גלוי. מה עשה ר' שאל בנימין הכהן, ומה עשו לו ממנוי כוללות הפרושים, כי חובה עלינו להצדיק צדיקים דמטיקרא!

נודע למשגב כי החצר הידוע שהחזיק בו רש"ב אשתקד ע"י לקיחת שטרי מקנה על שם אשתו בעש"ג, נקנה ועבדה מכסף עזבוט והקדשות ומכירת בתים וגורלות והכל בעד התלמוד תורה דכוללות פרושים ה"ו. ומלבד זה לוו מה"ר פישל נאשין ערך עשרת אלפים ר"ב, ומשכנו החצר בידו, בינתיים סילקו לו ערך ששה אלפים ר"ב והחצר נשאר במשכון ביד רפ"ל על יתר חובו, וגם ספרדי אחד נשה בהחצר ערך אלף ומאתים ר"ב, אשר כבוא החצר במשכון ביד ר"פ לאשין קיבל עליו את החוב הזה ונתן שטר קאמבייאל בנימוס על עצמו, ויהי צפת הוליא רש"ב ספר המקנה בעש"ג על שם אשתו, וחרעס הארץ, כי עוד לא נעשה ולא נשמע כזאת, הנה ר' פישל לאשין הנושה בהחצר חוב גדול כן של עצמו וכן של הספרדי ס' טאבעט, הכל להזמין לדון תורה ולשני חכמים ע"י שלוחים ומכתבים וריקס השיבם, ורלו הכל שיטעמוד לד"ת ולא שמוע, וכרי עדי ההתרחות חיים וקיימים ב"ה, ככה עמלו עמו בשני חדשים ע"י שלוחים ומכתבים וריקס השיבם, ורלו הכל כי לא ילא החצר מידו רק ע"י טע"ג, כי רק בכח בעש"ג נוצח הוא ויודע כי אין בית דין יכול לבעל מעשה ובה העש"ג, צעת ההוא תור תשלום שטר דירות לשנה הגיע, וכלו בית דין הפרושים וכל גדוליהם ה"ו התרחס אל כל שכני החצר ההוא שישלשו שטר הדירות ביד הגביר ר' דוד רייז נ"י אחד מאוהבי רש"ב עד יעמוד לדון, וגם הני הח"מ הראשון שלחתי השמש שלי עם שמי ב"ד הפרושים ע"ד ההתרחס ההוא ורש"ב השיב להם, הני יש לי שמיים אחרים, צפיו דיבר ובינו מילא והביא שוטרי הממשלה יר"ה לקחת בחזקת שטר הדירות לידו. אז ראה והתבונן ר' פישל נאשין כי יאחד כספו אלס החדש יחריש ובעזרו מחיטץ וחושב מחשבות להגיל כספו וגם כסף התלמוד תורה כי הוא אחד מגבאיה, ולבבו יאחד באבדן החצר הזה אשר הוא בידיו עזר לרש"ב בהיותו בחוץ לחסוף נדבות עליו, והנה קונסיל רוסיא יר"ה שלח אחריו והראהו חביעה קונסיל חרפתי את חוב הספרדי טאבעט. וחרץ משפטו לשלם, אז יחסף אל משמר עדי ישלם, אז נעץ לפני הקונסיל, הלא חביעתי על החצר והחצר נגזל מידו, יושב לי החצר והשלם במיטע"ו ויולכו הקונסיל להושיע לו כחצ קובלנא בנימוס, ויעש כן, ומי זה ירשיעו? — והרצנים היקרים ממנוי כוללות הפרושים ה"ו, אשר ביקש מהם ר"פ לאשין כח והרשעה למען יתבע כל החצר מיד רש"ב בחביעה אחת, היו נבוכים במבוכה זו ימים רבים, והתרוצצו רעיונות מתחלפות בקרבם בחבלים וזירים, כי להכנס במחליקת עם רש"ב וסיעתו געלה נפשו, ולחידך גיסא, להניח בידו חצר של התלמוד תורה, על שלש אלה לא יוכלו זאת, א' הפסד הת"ת חצר גדול כזה, ב' כי יאמרו מחקוממים ידנו רמה, וזה החיל לעשות, ואם היא לו תללח לרש"ב, מהר יעשו כדבר הזה בחצר אחרת של הכולל ואין מידם מליל, ג' מה יאמרו אחינו בחו"ל? קווי הבחוס וחובי הגורלות לשם התלמוד תורה ונחתי הגדבות בשמעם הלא היטב ימר להם ועל ירושלם וגדוליה ועובי קהלים יקאופו, והממונים בשאלם על ככה מלא גאוני וגדולי כוללם לא מלאו מענה, רק הוהרה לבל יזליאו שום פרוטה מן קופת העניים על ככה, וזאת קבלו וכן קימו עד היום.

והרב הגאון ר' ברוך מרדכי ליפשיץ נ"י אב"ד ק נאוויהארדאק, שהוא הגבאי הראשי של התלמוד תורה במדי' רוסיא. והוא אשר מילא את ידי רש"ב בהנהיג בשליחות להשמיט נדבות לשלם חובות החצר, בשמענו את דבר שטר המקנה שהוליא רש"ב, נתן בקולו קול עוז ויזל כמפגיע על ה"ר פישל לאשין שהוא אחד מגבאי הת"ת לחגור כל כח ועזו להוליא החצר בכל ממון שיטערך, באמרו, "הני אנה אלוין את חרפתי מפני הנדיבים אשר שקלו בקליהם על ידי", והרצנים הממונים ה"ו אספו אספה גדולה מכל נכדי היחידים ועשירים ות"ח, וכולם הכריעו כי חובה מועלת על הממונים להסיר מכשול מסוכן כזה מירושלם, ולא יתנו למלחות ח"ו את עה"ק חמם באין מליל, והוסכם להגיש המשפט לפני הקונסיליש, ובשגם כי מוצא בם' כנסת יחזקאל ה' ל"ז כי אם האחד החמיל ללכת בעש"ג מותר לבעל דינו ללכת גם הוא בלי היתר ב"ד, ופה ישנם גם שנים אחרים שהתחיל רש"ב בעש"ג להוליא שטרי המקנה, ולב"ד או לבוררים לא אזה הלך.

ויבא דבר משפט הכולל לפני קונסיל אשכנז יר"ה, ומשפט רפ"ל לפני קונסיל רוס' יר"ה, אשר רק אז חופשה נתן לו הקונסיל מהציעת חוב ס' טאבעט עדי יבנה רפ"ל חובו והוב הכולל בשב אלהים החצר, ושני הקונסיליש שלחו חביעותיהם אל קונסיל אמעריקא, כי רש"ב הכהן בשונו מאמעריקא, הביא בידו תעודה כי יליד נייארק הוא, ונכתב פה בקונסילאט אמעריקא, אבל להוליא שטר מקנה על החצר לא יכול בלתי אלס בא להסות בלל ממשלת הארץ יר"ה וכן עשה, וקונסיל אמעריקא שלח אחריו ע"ד חביעותו ולא הלך אליו, ושלח שנית להביאו בחזקת, והוכה סריסו מידי בני חברו, וככעים את קונסיל אמעריקא תמרורים, ופקידי הממשלה יר"ה דפה הגיעו עליו, אז פנה הקונסיל בחמת רוחו אל הגבוי עליו

מכתב מראשי הישוב להרב צבי הירש קאלישער מטהורן, שהיה ראשון המעוררים לעליה חמונית לאר"י, ואחגון ההתישבות בה. הרב קלישר התייצב לצדו של רבי שאול בנימין הכהן מרדשקוביץ במחלוקת הידועה על בעלות ה"חצר" של "עץ-חיים", בשנת תרל"ד השיבו לו ראשי הישוב במכתב תוכחה.

ראה: המגיד שנה ז' גליון 12; אמת ומשפט — ירושלים תרכ"ג; דברי אמת — ירושלים תרכ"ג-כ"ד; ילין, זכרונות לבן ירושלים — עמ' 92.

בקהל ארבעה חדשים עדי הכיח את רש"ב אל תחת מחסהו, ויאספם אל משמר ירחימים, מיום ז' חמוז עד יום ח' אב, על חטאתו נגד ממשלת אמעריקא ואת הסדרים פנים ברג' כסף, ובמספתי החל לא משה עדיין דבר, בעוד לא נודע לאיזה ממשלה הוא רש"ב הכהן.

ובכל אותם הימים, בערם נאסף אל משמר, לא חדלו נמוטי הפרשים לשלוח מלאכי שלום לברור בוררים ולשום קץ אל התלחה ומגינת לב הלזה, והוא הסתפק בהחבולות, לבחתי לבח לפני דיינים או בוררים, ולהטעות את הבריות כי סוף הוא, וכמה פעמים, כי אמר זה יסיה בגור מגדי וכמו הממונים וחתמו על זה, ומאז חזר בו מזה וזכר בזה, והחליפם יותר מעשר פעמים, פעם בראותו כי הממונים מרודים בעת הסיו וכדומה, שלח שטר ברורין ליד החותם הראשון, ועד שהיה להם שכות להשיבו, חזר בו, עיני כל מבין דבר לאשורו ראו, כי הממונים היו בכל אות נפשו בקשו יום יום לבא אל עמק שור בדייני ישראל או בוררים, ורש"ב הרחיק אל"ע במשאות שוא ומדוחים מדחי אל דחי, כי לבו הגיד לו כי הקונסיליש לא יעמדו נגד הממשלה יר"ה לבטל מעשים.

הכל הקונסיליש בברו היעב מחוד ספרי הזכרונות של ממשלת אשכנז יר"ה, כי החל הוא של חלמוד חורה דכוללות פרושים, כי בקונסיליש הוא כחב רש"ב את קניית החלר ואח כל מכירת הבתים והגורלות הכל באר היעב, והעמידו את רש"ב למשפט, ובראשונה ביקש ממנו הקונסיל אמעריקא ערבון שלא ילא מירושלם עד יוגמר משפט החלר. והשיב שטר ערבות מאת ר' ליבוש ארנשטיין מפאלטישן ונתן ליד הקונסיל והקונסיליש עסקים להוציא משפט ברור על החלר, ורש"ב מתעסק ליד לו בית דין והוא אחד מהם ועמו ר' ליבוש הנ' ועוד שלישי, וליסד חברה בשם "עזרת ישראל" כי יעזרוהו להחזיק החלר בידו וציד אחר, והם נשבעו לו בפני הממשלה יר"ה שהחלר מקנה כסף אשתו הוא ואין לכולל או לת"ת כל חלק ושייכות בו, עוד זאת עושים, לחרף מערכות גדולים ודיוקים בדברי בלע בכתבי העתים, אולי בזה יעזרו חלום מהתביעה וישאר החלר ביד רש"ב, ובכל פעם מרבים ומוסיפים הכל, אולי יועילו.

והי ביום ד' תשרי לעת ערב והקול נשמע כי רש"ב נאסף שנית אל משמר, וירע הדבר מאוד בעיני העם והגדולים, וילך הס' ר"ס סלאנט נ"י החותם השלישי בזה, ועמו הרב ר' מאיר מאניקסון נ"י ור' פישל לאפין נ"י, ולקחו עמם את הרב ר' אליעזר דן ברלב"ג נ"י מחותנו של רש"ב, [למען לא יוכלו בני חברת רש"ב לעות חפל על הסליבה הריא ולשום צדקה לנעקה בדרגים ובעלילותם] ויצאו אל קונסיל אמעריקא לשאל לו ולבקש מלפניו על רש"ב להוציאו מבית משמרו, ויען הקונסיל ויאמר, "הפקודה חוקק עלי לגמור משפט החלר ועלי לשום משמר על המשפט, אחר כי בא הערב אורינטטיין והוציא הערבון, יתנו אחרים ערבותם בעדו שלא ילך מירושלם אנה ואנה, ואניחנו בביתו", אז נודע הדבר, כי עלת חברתו ועוזריו עשה זאת להחלול על הרבנים היקרים בחוזה זו כי הושיבו איש בבית הסוהר בעשי"ת, והרש"ס נ"י ביקש בלילה הריא מאת הר' יעקב מרדכי מפניסק מחותנו השני של רש"ב שהיה הוא ערב כי לו אחוזת ארץ, וכל דבריו לא הועילו לו, וכן הלכו רבים לבקש את אשת רש"ב לחת ערבון בעד אישה ולא נחנה. ובעוד ימים אחדים הקול נשמע בבית הקונסיל כי אשת רש"ב מוכנת לשום לדרך פעמים, ויאסוף גם אותה אל משמר, ולחת שטר ערבון על החלר לא נחנה, ובתרה לבית היא ואישה בבית משמר, למען חתנעם ותרעם הארץ ממרתק, וכני חברתו יוכלו לפעור פיהם בלי חוק, וללאת מגבול, האמת והצדק והמוסר, הרחק מאוד.

ובכל אותם הימים לא חדלו הממונים הי"ו לבקש דרכי שלום וקץ בגל אופן שיהיה, החותם השני בזה, שלח אל החותם הראשון, כי הוא ישלים על מה שחובב רש"ב, ורש"ב יפחד החלר על שם אה"ע ולא ילכד: אש-עיון כל הסכך שחובב בידו, ואל יתחייב יע"ש ממנו, וזאת עולה כמה אלפים רז"כ שכן הוא חובב, והיפרע? — ואת שלוחי הממונים דמה בדרבו מראש, וסוף אין.

גם זה מקרוב מסרו הממונים הי"ו שטר ברורין קאמפראמוס בחתימת ידיהם ויד ר"פ לאפין וגבאי הת"ת, וסמכו על ארבעה אלה הר"ג מ' הערץ האטנער, הרב הגביר מו"ה מרדכי יפה, הרב ר' חיים גיב חייגעס וקרב ר' אליעזר דן ברלב"ג, וענה רש"ב כי לא יזכר שם "החלר" רק כחם "תביעות" בשטרי הברורין, והתירו גם לזאת רק לשום קץ, וכבר התחילו בטענות, ויעידו גם ארבעתם או השנים אשר מגדו בשלמי הסליחות והדימויים בכל יום עד אשר נלאו הבוררים ונלאו מורשי הממונים, ובכל זאת עודם צעמדם יעמדו. והנה רש"ב ואשתו כבר הם בביתם עפ"י הבטחתם להקונסיל אמעריקאני החדש שלא יסעו מזה עד יוגמר משפט החלר.

ועתה יאמרו נא יראי ה'! גאונים ודיוקים, אם יש מקום לעקתם? על הממונים הדיוקים הגאונים והנאנקים על כל חלה כי היה זה בימינו, והם נעלבים ואינם עולצים, שומעים חרפתם ואינם עונים בידעם כי עד ארבעה

לשון שקר, ושפת אמת חבוך לעד, ואם גם כולנו החרש נחרים בעת הזאת, יגידו שמים צדק, ואמונתם מארץ תלמה, וישועה קרובה לבא, והדר"ג והס"ג הדיוק מגריידין מו"ה אלי גוטמאכער נ"י בקנחתם באש עברה וקנאו לליון קנאה גדולה ויעלו על במתי כחבי העתים, ובה יאמרו לירושלם, כל בלי יוצר עליך לא ילח וכל לשון תקום אחך למשפט תרשיעי זאת נחלת עבדי ה' וצדקתם" וה' הטוב יכפר בעד הדר"ג כי בשגגה קלטת חנם ופלטת קולמסם דברים אשר לא כן — אף כי נפלאנו הלא מאמר ר"ש בן שמואל ארבה בנחמה וכו' (שהביא הס"ג דגריידין נ"י) הי' בכחו לעמוד מהירות משפטם, אך יודעים אהנו כי לש"ס נחבנו, וע"כ ה' רגלי חסידיו שמר מלכיהם על המגיד דברים שהיו מהר מחתקטים וצחוקתמים בלא יועיל, וה' נתן חכמה בלבם לשאול ראשונה, כי לא יאונה לדיוק כל ארץ, ואורח דיוקים בחור גוגה סוף ואור.

הנעיר אברהם אשכנזי ס"ט מאיר אויערבאך ראב"ז דכוללות אשכנזים שמואל סלאנט (מקום חותמו) הי"ו פש"ק ירושלם ח"ו (מקום חותמו)

גוף המכתב בח"י הרבנים הגאונים הנ"ל ומהותמות הנ"ל נשלח ליד הח"ג הה"ס הנ"ל בק"ק טהאמן יע"א.

מכרם חררי קודש שלום וברכה לאהינו היקרים, נבידים, ואלופים, שרי ישראל, וכל נדיבי עם אלקי יעקב, ובראשם
הרבנים הנאונים ומאווה"ג לשם ולתהלה, טפורסמים די בכל אתר ואתר במחוז מ"נ סק חיו"ו.

אחינו היקרים! צר לנו, צר להראיב לבכם בדברים המכאיבים לב ונפש כל איש הישראלי חובב אדמת הק', אולם לעצור במילין לא נוכל.
בראותנו כי ים השקר הולך וסוער, ורוח זלעפות יפיץ בלחות יפח אבק סרבה ועול להשעות עיני ישרים ותמימי' באהיק ובחול; לכן קטנו כאיש
אחד לצאת לקראת נשק' לנלות פני הלוט העטוף במעטה הצבוע, ונקוה כי בשם ה' נעשה חיל, ושלום על ישראל!

הסבת ושמע ישראל!

זה איזה שנים מאז בצב כוללנו יחד פלאים, ועם ה' סובלים דחק קו' להפך במדה נדושה, והרבנים מנהלי כוללנו חלו פני הרבנים ה' רחמי הכולל
אשר בעי"ת סינפק חיו לעורר רחמים בעד צאן אדם אלו יושבי קודש לחככם ולסעדם ברוח נדיבה להחיותם לפליטה בעיר אלקים כלה, והרבנים
נשיאי הכולל במינסק חיו בחטלתם הרבה על אחיהם הקוראים אליהם בן הצצר ומתהננים אליהם במר נפש לבא לעזרתם, כתבו אל מנהלי הכולל
בחורף העבר עצה הנאמנה, לבחור איש אחד רב פעלים מוחר בני כוללנו ולשלחו שליח מצוה אל אחינו היקרים לעורר אהבתם והסלתם ולחזק
יסודי הכולל גם לימים הבאים, ולדבר הגדול הזה קראו מנהלי כוללנו עצרה לשמוע עצה וחות דעת כל העדה הק', ובהתאכפו יחד למכס עצה את מי
לבחור ופי הוא האיש הראוי לדבר גדול כזה, הוסכמו אז באותו טעם, אשר בלעדי הסכמת נשיאי הכולל על האיש הנבחר מאתנו, לא נוכל
לשלחו ולמלאות ידיו לכהן פאר הכהונה הזאת, רק אבדנו לבחור איזה אנשים אשר לפי דעתנו ראויים לעורר רחמים בעד אחיהם האביונים ולהודיע
זאת לנשיאי הכולל, והאיש אשר לפי דעתם והבנתם הוא הבוחר אותו גשלת בשליחות של מצוה.

והאיש שמואל מברעקין אשר בהפך לבכור רצה שיבחרו בו, ודפק על פתחי בני הכולל לבקש הסכמתם עליו, בראותו אם ימתין עד עת בא
הסכמת נשיאי הכולל, אז במה כל הקונו השאר מעל, בידעו כי לא לו ראוי להיות שליח של מצוה, מה עשה? שמעו אחים יקרים את הנבילה
הנדולה והשתוממו! גבב הותם של מנהל כוללנו הרב ר' יעקב קריינרילס במינסק ז"ל (בי יד הררי"ק חתמו וחלל ח"י ה' חתם תמיד בחותם) וכתב כתב שליחות ע"ש
ובראשונה הגיה חותם הררי"ק ז"ל הננוב אתו, ואח"כ הלך בבית ואבר לכל אחד ואחד שכבר הסכימו מנהלי הכולל לשלחו ההוצה, עוד טרם
בא עליו הסכמת הנשיאים במינסק, וראיה לדבר כי הררי"ק ז"ל חתם בראשונה, וכל ישרי לב ותמימי דרך הולכי תום, אשר ידעו יקר ערך מנהלם
הררי"ק ז"ל בירק טובת ושלום הכולל דורש תמיד, בראותם חתימת הררי"ק ז"ל, חשבו כי במה בצא את רש"י נאמן לפניו, לכן לתוסם באו גם כן
על ההתום, ולא נח ולא שקט עד אשר קבץ התימות רבות, ורש"י הגי' אשר ידע בלבו כי נבלה עשה, ואין כל כפק שיהנלה ערבתו ונתיבתו, לכן
ביום המהרת כתב כתב שליחות ברבות ותבנית הראשון, ולא הגיח עליו הר' ש. של הררי"ק ז"ל (בי החזיר אותו בהשא על בקומו בבית הררי"ק ז"ל)
ובא אל האנשים אשר התכו תכול על כתב שליחותם ובקש מהם שיהתמו על כתב זה, וכאשר שאלו אותו בתמהון הלא תכול התבנו, וגם אי' התיבות
הררי"ק ז"ל, השיב לטו בחלקת לשונו ובערבת לבו, כי הכתב הראשון נאבר במנו, והררי"ק ז"ל אמר הן כבר ידוע לכל ההותמים שחכמבתי אהך, לכן
יהתמו אנשי הכולל בראשונה ואני אבא אחריהם כהתיימתי לקיים כל דברי אגרת השליחות, ובדבריו האלו פתח אותם שוב שנית, ובאו כולם עה"ח
כבראשונה. — אבל עד מהרה נודע הדבר להררי"ק ז"ל, וצעק בלב מרעל האיש הזה ועל מעשה רשעת לבו, גם לבני הכולל הדורשים טובת הכולל
כלו נודע הדבר, ואש המהלוקה ללהב יצאה, לולא השכיל על דבר הררי"ק ז"ל להשקיט אש המהלוקה בהכמתיו לרש"י ולהעומדים לימיו לרעה שלא
יכתוב מפרשת העבר שום דבר למינסק למען השלום. רק אם יספור כתב השליחות לידו, וכאשר רש"י בואו לבסור כתב השליחות, הודיע
הררי"ק ז"ל בקיצור נטרין מכל הנעשה ע"י רש"י לנשיאי הכולל במינסק, ורש"י וברעהו יוסף כקאמירויקע בעזות מצות הרעישו לא פעם ולא שתיים
את הררי"ק ז"ל והפחידו פחדים גדולים ונוראים עד כי נפל לבשכב, להגם ההתנן אליהם לבור בדרך העקש הזה, ועוד הוסיפו סרה להכביר חליו
ברשעת לבם ובמעשים אשר לא יעשו עד אשר נבחר כהלתו כרוב צער ויגון, ולראובן לבכינו ולב כל יושבי ציון נפל שדוד לפנייהם כנפול לפני בני
עולה, הוא נסע למנוחות ואבינו הכולל יצב לאגהות, כי אחרי פטירת הררי"ק ז"ל הרים ראש בגאווה וגאון, ואסף אסיפות בקר ועתו ורצונו היה
לקחת המשרה תחת ידו, ואחרי ראותו כי באו סכתמים מנשיאי הכולל במינסק חיו שאין דעתם מסכבת על רש"י, וגם העת הזאת אינה מסוגלת לשלוח
שליח הכולל מהסתרן הפרנסה שמה ופקרו להסתין עד אשר יוויעו את מי לשלוח ומתי יהיה השעה מוכשרת לזה. כן במה הבין כי בו לא יכתה
שהיה מנהל הכולל, לכן הבין את עצמו לנסוע להחיל בשם שליח הכולל עם כתב השליחות אשר אתו, וכאשר נודע הרב התייעצנו מה לעשות עם
איש כזה, הסכמו להזמין לרין ולהתדיין בפני הכריצ לבטל שליחותו אשר בידו ע"י נתיבת וערמה ושקר, ובחרנו אנחנו הח"ט את טובים השנים.
היה הרב הג' המפורסם וכו' מ"ה ראובן שואל שפירא נ"י, והרב הג' המפורסם מ"ה אפרים בנימן נ"י ובלאנו את ידיהם ככת והרשאה נבויש בדי"ת
להתדיין את רש"י, ועל כה והרשאה הזאת באו עה"ח הח"ט, והרבנים הג' היש מחר הוסינו אותו לדין ע"י שליח ב"ד, והוא אשר ערבתו כנחש
עקלתן, השמיט את א"ע פעמיים כבא לדין בתשובתו בכל פעם כי לסהר יבא, ובמשיק נסע בהשאי, ולמען יגדל כבודו שבה לקח אתו גם רעו
ואהובו את יוסף כקאמירויקע לשרתו ולעזור ע"י בהוצפת עזרתו.

ולמען יאמנו דברינו הננו להעתיק בזה כתב עדות משלוחי בר"ק של כוללות הפרושים המקווימת מכיד הנדול שבירושלם ת"ו:

לחמנו פדים ח"מ הלכנו בשליחות ז"ל להקנות לה ר' שמואל מברעקין לטוב לדין עם אלהי הכולל מינסק (היינו עם המורשים הנעשה ע"י מחימים רוב אלהי הכולל) ביום כ' ז' המז
והקדמו לינו בשם מכיד שליחו רש"י (נכנס כל עוד בלא ישיב להם ל"ה), וסענו ק"ס סינא ביום מחר, לנ"ל למועדיה, ועבר יום מחר ולא בא, והמורשם כתיבן עם כל זמן מושב סכ"ד
ולגלה בליו ע"מ יום ה' י"ג המז מברעקין לשרק.

והוא שגמר ב"ר נרמן שגם דפח"ד הימן כח"ס"ח

נאם לנרמן סינאם בן הקרן

מכתב למינסק ע"י שליח והחורבה שהצטרף לסיעתו של רש"י הכהן (ראה כרוז א.)

בית המדרש הישן או בית הכנסת "מנחם ציון" היה ביהכ"ל העתיק בחצר חורבת רבי יהודה החסיד

מנחם בשיח העצמאי, ועל פתחו היה חקוק שם ה' וי"ה.

המבטא ז"ל יאמר דמחמדיי בטעמי האבחר יהיה נדירה ביותר ואולי יהיא יחידה.

הח"ו "מנחם ציון" חתם ה' לנחמיהבסקי.

151

קול ברמה

עכשיו שלא זכיתם אתם קוראים
פרשה ציון בידה — (פתיחה איבת)

אלו זכיתם הייתם קוראים בתורה מתוך הפתח
את יחד לאחד לענין ולאביוןך בארצך.

קול שועת בת ציון כשופר ילך הלך וחזק מכאב לב ומשבר רוח. לבא פתחי נדיבי עמנו לרפוק על
שערי רחמים, ובלב מר תועק בחבליה: זכר עם ה' חבת ירושלים. אהבת ציון אל תשכח לנצח.

אמנם אחינו אחובינו! נפשנו מאד ירעה לנו, רוחנו מאד מאד יסתער בקרבנו, בגשחנו עוד להרים כשופר
קולנו, ולבקש פעם אחר פעם רחמים וחנינה וחמלה יתירה.

אבל, "דם אינו מים" יאמר ההמון, דם אלפים מישראל החובקים עפר הרי קדשינו, מתמצה והולך לעינינו.
דם זקנים וזקנות, דם נפשות אביונים נקיים, אלמנות ויתומים, תוסס על סלעי החרונו, ללחם הם צועקים אלינו
למים, למעון, לכסות, ישועו—ואין מושיע!

כי כל יסוד הישוב ומשנכו, הוא על החלוקה המתקבצת מנרבות בני ישראל, מפרי קופות רמבעה"ג, קופות
חלה, קופות ארץ ישראל, שהחזיקו בהן בני הגולה להחזיק המתנדבים לשכת בירושלם בחורבנה, וכל זמן שהיא
קיימת, הם מסתפקים בה, ובמיעוט עונג, במיעוט אוכל, במיעוט שנה, נפשם דבקה בעבודת ה' בלימוד תורתו,
בשם כל שולחיהם תומכי נפשם, וגמצאו הללו אינם רעבים והללו אינם עצבים.

אבל גם עליה למשוררים עיניהם, ובכל מיני חבול והבלות. כל אוכליה ואשימו, כל עוסקה יבזו ויהרפו יחפאו
עליהם דברים שלא עלו על לב לעולם! ולא יזכרו כי החלוקה לא שחוק נערים היא, לא כדור מצחק היא, כי אם

(* קריאה מיוחדת אל כל אשר יראת ה' נגעה בלבבו.

עלי קולות בהרפיה, קמיה מצוריה, ועל רגשת מגדפיה, עייליה נעריה.

ר' יהושע בן לוי הודיענו כי בכל יום ויום בת קול יוצאת מחר חורב ומכרות ואומרת "אוי להם לבריות מעלבונה
של תורה", ומהר בת ציון בת קול יוצאת צווחת ומתמרמרת: "אוי להם לבריות מעלבונה של ירושלם, מעלבונה
של האמת והאמונה, מעלבונה של הצדק והמשפט, ושל יראת ה' שופט רמים טהור עינים."

כי קטגוריא ועומה, ממאת השם רבת המהומה, בראש פרוע וכמצת נהישה, יצאה בהינומה, ובידים מלוכלכות
בחלאת בני בלי שם, נעצה צפרניה בחומת ירושלם, לזעזע חומת הדת ולקעקע בירת כל קדש.

ואין קורא בצדק מתעורר לדרוש עלבון עיר הקדש, עלבון חכמי תורה אנשי שם, עלבון מנהיגים צדיקים
וישרי לב שכל מעשיהם באמונה ובטהרה, ולא יאמרו כר' יהושע בן חנניה לא בושה וכלימה היא לנו שנגזור
טומאה על עיר אבותנו, מבלי כל ראוי וכל אות או מופת, כי אם משריקות נערים שוכבים שהם בעצמם צריכים
בדיקה מעולה על אמון רוחם ועל מצב יהדותם וארח מוסרם...

אמנם, רבים אומרים לנפשנו, כי אין לשית לב לכל הקטגוריא, כי ידועה היא ומילדיה ומחזיקיה שביצירה ועייליה,
אמנם כן, ידועים הם גם לנו עם מעשיהם ופחשבותיהם... בכל זאת, כל מי שיש בידו למחות ואינו מוחה עתיד ליתן
את הדין, ולא תעמוד על... כתיב!

וכי תאמרו כמה, המו אזניכם היקרים ושמעו נא את העצה אשר הציעו רבנינו הרח"ג ה"ו—וזה
היא, לבחור מכל פנות העם, שלשה מהכמי הדור שיש בהם יראת שמים, תורה וגם חכמה, ויעלו בשם כל ישראל,
ויבאו ירושלמה, ובבית דין של נפשות ירכו בבדיקות ובחקירות ובדרישות על כל תהלוכות מחלקי החלוקה
הראשונים והאחרונים, ואת ספרי חשבוניותיהם יבקרו, ועל מצבם ישימו עין, ואחר כל המא ואשמה שהחפיאו
חבדאים יחקרו, ויבררו: כשמלה, וכן אחר כל מעשי המחרפים המצפצפים והמהנים, ואחר כל תעלומותיהם
ומחשבותיהם, וכל לחישותיהם שבינם ובין מסיתיהם ומעורריהם יבקרו, והכדיצ' ההוא המוסמך מכל ישראל לאמת יוציא
משפט, ואז אור חדש על ציון יאיר וידע כל נדיב כי כל נדבותיו באג"ל יסוד הנרצה לו, ויכירו וידעו הכל כי אך שקר
נחלו אזניהם עד כה, וכל הדלמויות והקטגוריות והדבות כולן מאפע, ויראו ישרים וישמחו וכל עולה תקפץ פיה.

אם כה תעשו אחינו, וקדשתם את שם אלקי יעקב ונצרך קדש, ואף אם אולי בהשקפה ראשונה תאמרו כי
כבר הדבר מהוציאו אל הפועל, בהשקפה שניה ושלישית תכירו כי אינו מן הנמנעות וזאת עשו. ראו נא איש אחד
גבון וחכם לב ואמיץ כח, איש חי רב פעלים, אשר לא ישוב ולא יחת מפניו כל, ואם איש כזה יודק לזה, יצא הדבר
לפעלו בעזה"ה, ואז ילך יעקב ישמח ישראל, והישוב יגדל ויתחזק כרצון מיסדיו וכרצון כל יראי ה' התולכים בתורת ה'
החפצים לחשאייר בציון גיר וגדר ביהודה לחכמי תורה ונוצרי תושיה.

כרוז משנת תרמ"ח מאת ראשי הכוללים שהתאחדו ב"ועד הכללי", כנגד קופת "חובבי ציון"

הגורמת הפסד לקופות החלוקה.

התארגנות הכוללים במסגרת ה"ועד הכללי" בשנת תרכ"ו באה אחרי פירודים ומחלוקות.

בשנת תרמ"ט החלו הכוללים שוב להתפצל למחוזותיהם בצולה.

הכרוזים, שאחד מהם לפנינו בחתימת ראשי הכוללים של הפרשים והחסידיים, הם מועטים ביותר.

ראה: מוסד היסוד; וייס — בשערך ירושלם; — עמ' 257.

כריאה של חיים, כדור מלא דם נפשות ובשר אדם יסככוהו, ותנוע בן קובע נפשות הוא. — הח לרור ! מי יאמין לשמועתו, כי על דבר קמן כזה שאינו נוגע לשום איש, או, כי על דבר גדול ונקרש כזה, ועל צדקה רוסמת כזו הרוממת הגוי כולו, ילמשו מבני הגוי הזה עיניהם להשחיתת חנם, ולכלותה בלי כל פשע וחטאה, ובין כה וכה, אלפי אוכליה שכל חייהם תלויים בה, מררותם תשפך לעיניהם, וחייהם לשאול תגיע.

ולפי שרבים : אסורים לנפשנו, שגם יד כמה מהעוסקים בהחברת הנכבדה חובבי ציון היו במעל הזה, וגם יתנו אותם אותיות... על כן חלוננו היא את פני ישראל ונכבדה, אשר ידענו וגם שמענו בשמם, כי רחוק מכליותיהם, למלאות אוצר חברתם בחורבנה של החלוקה, כי יודעים את עיבת, ונפשות אוכליה יקרו מאד בעיניהם, ובכל לבבם צידה בדרך יברכו למען אכזריות יושביו להם ולא ידעו, את פניהם נחלה כהיום בפרט, אנא, אל כוונתכם הרצויה, תצרפו גם מעשה בפועל, וזאת עשו והחיות עם רב וישוב גדול בהח הקדש, הכריו הגידו השמיעו בכל מקומות מושבות בני עמנו, כי כל הננוע בכל המוכן ליושבי אה"ק הנחמכים מפרי הקיפות של ארץ ישראל, של רמבע"ג, של חלה ושל שאר צדקות הנקבצות על יד לשם אה"ק, הרי הוא כנוגע בבכת עינו, ונפשות הוא קובע. והחברת הנכבדה חובבי ציון תוכל להתקיים, מנדרות עשירי נדיבי עמנו, אשר ידם לבבם להרום ותרומות הננוות לתכלית זאת בזמנים ידועים, כי אז תחת הנחשת תביא זהב, ומשנה כבוד תיךש, אבל פרי הקופות והקערות וכן כל הנדרות הנקבצות על ידי עושים ומעשים לשם ארץ ישראל, יניחו ליושבי הארץ הקודמים, אשר עם כל מרום חפצם להתנער מעפר החלוקה וכן הלחם הדל והכזוי, ואשר עם כל ישעם וכל חפצם לשלוח בחפץ אל העבודה כפיהם, חפצם מרום מהם וצר כחם מלהשיג, ומכ"ש חזקנים והזקנות, ותלמידי חכמים תופשי התורה, בעדם יהיו פרי הקופות והצדקות שנקבעו עד כה ליושבי אה"ק, ואז, כל העם על מקומו יבא בשלום יהודה לא יצור כי וכו'.

ואת הבקשה הזאת נבקש בקריאתנו היום, אל כל פרנס ומנהיג בעדתו, אל כל נדיב וכל מרים תרומה לה, בשם ה' צורנו ומשנבנו, בשם הדת והאמונה פליטת ירושתנו, בשם אלפי אחיכם ואחיותיכם החובקים עפר הרי קדשנו. אנא שלטי אמוני ישראל ! אל תכריתו את שארית פליטתנו מערי קדשיכם, בכל כחכם החיוק במעוז בית חיינו, ובמבצר משגב תקות לאומנו ! שאו מרום עיניכם, וראו מה נחלה מעשי החלוקה ואוכליה, ועד כמה הגדילו הרהיבו והאדירו את הישוב עד כה, ראו, עד כמה הם עושים ואינם אוכלים, (לא כמו שיאמרו עליהם ליצני הדור שהם אוכלים ואינם עושים). וע"כ השיבו לנו ששון יש עכס ודוח נדיבותכם תסמכו, החיוק ידינו, החיוק במעוזנו, ורועכם תאמנו ובצדקה תכוננו ישובנו, שימו דמעות אלפי נפשות בנאדיכם, ויקר דמם בעיניכם, ואל יכנסו דבתם של עובדי דרכי הצדק באזניכם, כי אם עזו אזניכם כאפרכסת ושמעו לקול דברי גדולי ישראל גאוני זמנו, כגליון תקנות הגאונים, שמעו שמוע מלתם ועצתם ורמקנותיהם ימצאו מסלות בלבבכם. שמעו שמוע קול הרבה אלפים מישראל הצועקים אליכם מעל מרום הרי קדש, לבלתי יהרס מצבם הנורא לבלתי יקפדו כאורג חיותם, אז והחיותם לב אלפי נפשות, והחיותם את הישוב מערמוח עפר שממותה, וחיותם ורבייתם אתם ובתיכם, ואורה וישועה יורה עליכם, ותשישו את ירושלם משיש בורח עליה כבוד ה' ועמו כב"א.

בעתירת המדברים בצדקה ומצפים לישועה ולרווחה, ראשי קהלות ישראל בעה"ק ירושלם ת"ו.

יעקב יהודה לעזוי	הק' ניסן ב"ק	אברהם יעקב שובאצקי	שלמה זלמן ראם
שמואל מוני זילבערמאן	משה אליעזר דן בהרלב"ג	יוסקינד שחור	מיכאל ברוך רייזעס
אבא מתוראדנא	יעקב קאפל שפירא	ארי' ליב הכהן.	אלימלך פערלמאן (מבול"ץ צה"ש).
			אהרן משה שפירא

כן אנכי בייחוד אוסף לחלות ולחנן את פני גדולי עמנו ופרנסי דורנו, את פני כל עשיר וכל אשר רוח נדיבה לו, כל אשר זכרון ירושלם עיר הקדש וזכרון כל קיום בית ישראל אהוב ונחמד בלבבי, את פני כולם אחלה ממעמקי הלב, כי בכל לבבם ובכל מאמצי כחם ישתדלו ויתאמצו איש איש במקומו וחיון למקומו עד מקום שידו מגעת, לחזק את קופות רמב"ן וקיפות סתם א"י, וכל מין הכנסה שהיתה מוחזקת עד כה לעניי אה"ק ת"ו, ובכל כח ועוז ישמרו מוצא הקופות, וכל הנדר ונדר לעניי אה"ק, לכל יוסג גבול ע"י מי ומי ש"ה, לבל יקפחו את להם העוני שיושבי אה"ק אשר אינם מוכשרים לכל עבודה מסתפקים מסנו במצור ובמצוק בעתו וחוסר, וכל אלו שיושבו בלבבכם כי על ידי חורבן החלוקה תבנה ותכונן חברתם ואנודתם אשר לישוב הארץ יסודתן לפי דעתי וכל דעת ישראל, מועים הם, וחז"ל אמרו לא ליסתר אינש בי כנישתא עד דבני בי כנישתא אחרינא, והם בעצמם חובה עליהם להחזיק עמודי בית חיי יושבי אה"ק הראשונים, כי אך אז אולי יש תקות גם לאחרית פעולתם ואנודתם, והדברים עתיקים. אשרי תחכם אשר עיניו בראשו, ויפלס מעגל רגליו, כי אז דרכו נכון לפניו, ודווקא הקדש יקרא לה. — והי' מעשה הצדקה שלום. — בעתירת וברכת החותם בברכה ושלום.

שמואל סלאנט (מקום חסמו)

לחריב בתי הכניסיות ובהמ"ד

גזירת עיריין !

העתקיהכרוז שהוכרו בקיץ בריסק דלימא בשנת תקפא.

בימי הנאון האב"ד **אריה** דבי עילאה זצ"ל

דערט אויס כל הקהל הקדש, דא לאזט הרב הגאון המפורסם אב"ד ור"מ מודיע ויין דעם עולם באזהרה גדולה וגוראם
 חיות וזיא עד האט מעין ניוועזון במכתבים של ארץ ישראל אז מעות רמבעה"נ איז מוחזק מכבר אז עש ניהער
 צוויי עכור אנשים השוכנים בארץ, מתחת שהנפשות באהדין מיהלות ומצפות לה להחיות נפשם, און ווען נישט דאש ח"ו
 איז עתידה למות נפשם בכך איז פקידן זייער מאייער. ע"כ איז איין איסור גדול לשנות המעות של ר"מ בעה"נ לשום דבר
 אחר שבקדושה, ומחמת דער עולם איז זיך נישט גוהר דעראויף און ברענגן ליכט בכתי כנפיות וכ"מ, ונס על שאר איהו
 ענינים, לכן איז הרב הגאון מזהיר באזהרה אויף דיא גבאים ושמשים דבהכנים וכ"מ ומניני דיהודי מנולת דפה,
 אז וזיא זאלן זיך נישט דער וועגן משנה צו ויין דאש מעות עפ"י שום אופן זהוראת היתר אויף קיין אנדר זאך שבקדושה
 אפילו ווען איינער זאגט בפירוש המעות אני סתנרב על רמבעה"נ לצורך הדלקת נרות, איז אויך איין איסור צו ברענגן
 דער פון ליכט רך ווען איינער בריינגט נרות להדליק על רמבעה"נ אז הנרות הללו מותרים להשתמש בהן צו ברענגן
 ווארום עס איז איין מצוה נישט צו ברענגן ליכט חוץ לאהדין עכור נשמת רמבע"נ.— ולהשומע ינעם ותבא ברכות טוב
 עליהם.— ולראי באתי עתה

נאם **ארי' ליב** מבית קאצינעלינבונין חו"ק **בריסק**

דברי הרב הנאון רקק ברום אינם צריכים חיזוק, והוי"בו הכמים אשר דברו להמיל גווא ואיסור שלא לשנות מנחת צדקה הגידו על רמבע"נ ע"ש צדקה אחרת אפילו לעניי העיר, כיא שיוממר לכבוד יקרי הנבאים הכוללים דאח"ק שבק"ק דאנהו הבקאים וידיעי במיב עניי אה"ק והאיד לחל"ק, וכל ההשפערות הנצרך להוציא כבוי שיתלקט כל הכסף ויובא לאה"ק לפרענע עניי אנשי מדינתנו שבאה"ק. — כי אחרי שמודעת זאת וספורטם שהספדיים שושבי ידיתם מכל וכל ודווחו אותם וספילסו אותם על אנשי מדינתנו כוונת מורים שהם נקראים עניי עירנו, אף אם היו יושבים במדבר, והואיל ובחרו להם עוד בארמ"ת הקודש ויושבים על החרוץ, ותעבדות, כלום צא ומי לחץ שי בחרם **תרתי למיבותא** — נקראים **עניי אה"ק ועניי עירנו**, ואם ח"ו יהיו סודחים גם מאנשי מדינתנו הרי הם מתים לזאת גם אנכי נטפל לעניי מצוה לחכמי הדור הגודרים היו ברעכ ממש

בעד הגידו והגידו לשם אה"ק ולשם רמבע"נ, שלא יצא כחם ההוצא אף פיא, רק הכל יובא ליקורי הנבאים הכוללים, וכל הפושט יד לינע הן במעות אה"ק הן במעות רמבע"נ צדקה אחרת הרי הוא קובע נפשות עניי אה"ק ממש, אשרי השומע לשקור על תקנת אביוני ארם שבאה"ק, אשר בלתי אל חסדי והתאמצות אנשים ישירי עיניהם תליות ומיתלות. כעל הכרבות ית"ש הוא יברכם איש על פי פעולו הטוב יברכנו יד כנפוש

ונפש הקיום בא"א מור מוהרי"צ וצללה"ה. (מואלזין)

[illegible]

דברי המעטיר שאל בהגאון מהור"ר יוסף זללה"ה.

כמה ימים וזאת דרך גאון הכמות המפורסם מור"ח מו"ל לחז"ן אשר זמן מועט קודם שהתקבץ טיבוס של מעלה, ייסד דעתו לפרק בענין דיוח אחרון שהתחיל פי כמה **תרתי** **לישבו**אח אבד המציא מניין ארץ מזה עולם, ומעניינים בעד הכלל נגד שער השמים, והשיב בלואו פי ענין **ה' יבטיבם** באלוה' וקראם ענין אל"ף וענין עירנו, כאשר יקרא הקרבן אשר אומרו, וקראם הדברים של שמימים, והנה הבאון הכל' ה' בקי שבוב דעת הדברים, ויהי' יודע מקורו של כל הדברים ומקור היסוד של חיותו של האדם כללו ויבטיבם, אשר הם ויבטיבם ויבטיבם קרן כל ממות הכל' והנה חלוי עיר חזקו, אשר יבטיבם יתרון כל הממות וללוו בטיבם לחיות, ולזה מל מנאון הכל' ה' חלוי הממות אשר יבטיבם לזה הממות, ובכך חלוי עיר חזקו, ולזה ענין אל' במהם ערסותם, וסלוד יד' בטיבם הללו א' בשאר הממות הערד ועידה לנורו פקוח נפש ויבטיבם חסד, ולמור פי מלך רבן המלך, ולזה ענין אל' והאומים אשר יבטיבם לזה המלך, ובדלי מזהו יד' לקרב אל' האומים, והבאל מלך — כל' אל'.

אברהם אבלי באאמ"ו הרב הגדול מו"ה אברהם (שלמה) זצ"ל

הסכר וההתייחסות ה"ל" הוענק מלה בעלה וזאת בצלם תוך הכנה אשר כבר זכרנו בחומותיו לחסות תחתיה ידנו בחתומיו וזכרנו לרבות לזיכר די
הכרעת קריש והליה לשנות חף אשם קצרו אשר נאסרם מפי קדמונים, והשמות ונעם יוכא עזי ברבמו מוב, כיום יום ב' כ"ו חשו
הק"י ל"ש"ק. ויילג יע"א. נאם אברהם אבלי באמתי הרב הגדול מריה איש זיל.

דברי הנאמרים הל' בחולותאם ובזמנאם, שזין רבוב לבנות תפדקא תלדקא שבבלנא אשר יורד לשם רעמבע"ל שלא לבנות לעזין אחר ה"ז חיוק ולא נעשה רק להעדרתו להחוס אה שמי הקצן **עקיבא** כחרב מו"ה משה גינו . מזה וחוסה יוס' ה' י"א שבס' ז"י י"א פוזנא

גאם אדם מלא אהבה מתמיד ללא ג"כ כח"ח, וכל מידה האלוהית המפורשתים הכלל אשר דבריהם אין לרבים חיוק אך לאדם אהבים שלמים נקטו מתני ליהיה ג"כ בשל להרבה תורה הכלל שאל לגמור להקדמה המהמים ע"ש דמשיב"ש כפי מידות גדולי עולם נ"ע וזללה"ה, ע"כ כהני ג"כ ע"ח להחיות בתורה דבר הכלל, בזה"ש יסוד אור ליום עש"ק ג' אדר שני תקל"ו לפ"ק— . גאס הק' שלמה ולמן בהמנוחה מהו יצחק אייזיק מביק פוזנא, חוביק ווארשא, (בעל חסיד שלמה)

[illegible]

גדולי הרבנים בדורות הקודמים התנגדו לחסבת כספים המיועדים לקופת רמבעה"ן לצרכי קודש אחרים.

קריאות מעין אלה חזרו וגדפסו בימים ההם בירושלים בצורות שונות, לאחר שמוסדות חסד שונים הצליחו לקבל לידם כספים מן הקופות בגולה, הויכוח נמשך שנים רבות, כמעט עד לימינו.

ראה: דמביצר — מגיני ארץ והרוביץ — כבוד ירושלים; עמ' צ"ג.

למעלה, וכדלי מעשה הדקה הזאת להגן עליו מפני זרה וזקוק, בעזרת שוכן שמים וארץ, כן אף ידי חסון עמם להיות נעלם לעיני זרה נקיים
מחשד שפיר בזהם ה"ל בכל תוקף ועוז כ"ל —

דברי המרגר הק' משת זאב באי הרב מהר"ר אליעזר ניי חופ"ק מיקטין יע"א. (הוא האמן בעהמ"ח מראות הצובאות ואודות אוב)

כבר האריכו למעשה כבוד הגאונים המפורסמים ש', להחזיר שמעיה חלילה לנוע בעצם הדעות בעל שם רמב"ם לנשואם בשום ענין לדקה אחרת
רק שיהי' מן המוכן להמשיך בעצ' ביחוד שלוחה דרמטית אשר לו הקה מהבנאים הכוללים המפורסמים שג"ק . . . י"ו נס הדיעו
באמנה מה שגזר אומר ע"י הגאונים אשר הארץ הארץ מהבנאים ובי"ת ישראל נשענים עליהם ה"ס הגאון ב"י והגאון מהר"מ אלשיך, שחלילה מעשות איזה
שינוי, וכבוד הגאון המפורסם המנוח מהר"מ ז"ל האב"ד ור"מ דק"ק וואלאוין יומים קודם ששקט שמשו לזרוע בלחנות החיים, החזיר מאל ב"ב
כ"ל בשום ענין ודעת וחסד ע"י בח"י ממס, כן אין שיר לפי כ"ל לזכות נמנה ב"ב מן המזכירים ומזכירים על להבא שלא להקל בשום אופן
בזה, ועל הענין האורך לבקש רחמי ה' שירצה לשלוח כי לכל העם בשגשג. הכ"ד המוכן ומוחס, היום יום ה' י"ס המנו מקפ"ל

הק' שבתי באי המנוח מה' בנימין בישקא ב"ן החופ"ק אורלא יצ"ו.

אחרי רולי מכתב פחותי מוחם מהר"ר הגאון ב"י דק"ק בריסק להפיל ליסור גודא שלא לשטות מעות נדבה ש' רמב"ם, וגם אמר"ר הרב הגאון משה
הדור המנוח מהר"מ ז"ל מסכים לזה ביהר ע"י ומוקף לדברי הגאון ה"ל, ונס א"י על המעשה אשר ע"ס הרבנים המופלגים נבאים מהר"ק דפ"ק
שלא לשטות חס ושלום מדעת רמב"ם אף ש"ל לשאר דקדוק, והני להסיר לכן הסכים לקיבלו לקיים כפי חוקק גזירה הגאונים ה"ל, י"ו דברי
הנמים כדרכותם ובהמחות כו' וה' מעשה הדקה שלום.

הכ"ד חילל בא"א הרב המאור הגדול מהר"ר שמחה זצלה"ה טק"ק הוראדני יצ"ו.

גם אנכי באתי להיות בק"ף לעיני זרה, ולחזק קושש אחי אמת אשר יא' מפי גדולי הדורות הראשונים והאחרונים, אשר גזרו אומר שחלילה
לשטות דקה המוכתרת לשמה רמב"ם, לשום מזה אמת בחי"ל, כ"א למסור אורה יס' יס' ליד הנאמנים ושלוה דרמטית, לעיני ארץ פק'
ח"ו המהמקים ברוכות עשר ארצה, ומספרים במי אשר דווקא על הרורה ועל העבודה, ומספרים בעד אחיו שגבול, על קבדות ההגלים הקדושים
וגם על ציון רמב"ם וזוהם יעמוד לכל אחיו שגבול, וחלילה לנוע בשכונתם המנומלת, ובאמת לא ידעו מאין הרבנים להקל בדבר ולשטות את אשר נכלו
דקדוקים וגדולים הכ"י והר"ם אלשיך ז"ל, אשר מסיב ימשי מורחם חס ח"י. ח"ד המדבר למשן האמת והשלום יום ה' י"ד אב, שאלו שלום, וי"ס קאל"ן

נאם יעקב בן אב"י אהרן זלה"ה חופ"ק קארלין יצ"ו.

דברי הגאונים המפורסמים אינם זריזים חזק, והני ביהודה ועוד לקדש, קירא ומזכיר לאחב"י להיות מזכירם שלא יזנו חלילה נחמלן של חזון
הלזיקים המפורסמים האחרים פה, וגדרו נדב מלי לשטות מאת אשר יורס לשם רמב"ם לשום דקה אחרת, ופשיא שלא להדליק נדבה אשר
אין שום מזה בזה להדליק נדבה בחי"ל לשם שמה רמב"ם, ולהרבה ענינה הוא דקדוקי שגושים בפרישת דקדוקי אביו אשר ענינים חלונות אלה,
וכל הדברים הללו יקבלו יד על יד עד שמשו יס' להשלוש מהבנאים הכוללים למשן שישלחם למקום הקדוש הנדון, וכדלי הוא מזה ו' להגן מכל עקבין
דנשינן גזון פחות והתעל. פי המדבר לבדו אה"ק ואחיו היועבים עליה, יום ב' ק' אדר ש' שיערי טוב לנו שפחה לש"ק.

הק' יהודה בברך חופ"ק סייני

גם אנכי באתי להפיל גודא ואיסור על השמים ממעות רמב"ם ומעות חלת הארץ וכל הסקפות השייכות להר"ק, רק הכל יוצא ליסור ש"י
הדקדוקים היועבים באמת הקדש והשומע יונעם.

הק' צבי הירש ברוידא חופ"ק סלאנט.

וגם אנכי באתי כמזכיר ומעיד לכלי חונק יד ארס בכמורס לשמן של יושבי אה"ק ח"י טעם קובע נפשות אביו אה"ק ואין מזכירם שלא לזכרם ע"י

בעה"ה הק' אליהו חופ"ק ווילעמפאלעם. (הוא הרב האמן ר' אלי' ראגלער ז"ל שה' רב בק"ק קאליש)

נאם הגנו מרפסים הוהרת הגאונים וצדיקים וחמירים מכמה שנים מקדום.

להיו ידוע לזון אחיו בני ישראל המהמדים בעם משה ח"י ורמב"ם ז"ל בכל אהר ואהר, מהדעת לזון שיש הקנות ובזירות מנאוי קישאלי
ומכניו הבית יוסף זצלה"ס ומגדולי ח"י ש"ע שלא לשטות ממעות ה"ל לשום דקה בטולם ואסילו להדליק שמן ז"ס בבתי כנסיות, חלילה
הולין הוא לה' ולא ישעו בדברי שקר לשטות ממעות ה"ל אפילו חספה אמת ח"י, כי הגאון מ"ש מוסר ובק"א והגאון מנעם כ"ז ז"ע הסכמו ב"ב
על ה"ל, וגם א"י מסכים על ה"ל שחלילה לשטות ממעות ה"ל לשום דקה אלא הכל יוסר ליד הגבלי ואמרכל הממונה על מעות ח"י ורמב"ם בלי שום
נענין פחותה אמת. הכ"ד המזכיר בזהם כשולה דורס בשלום הטוב ומעזר נער כלל ישראל.

הק' לוי יצחק בהגאון מהר"ם ז"ל חופ"ק ברדיטשוב.

וכנה קרה הייר מלחיל להעמיק כל דני הקדשים אשר בזה, אשר גזרו אימר על כל ה"ל. לכן הדפסנו רק
הנחת ידס כי הענין הכל אחד הוא רק בשמי הלשון —

הק' יעקב שמשון משופטובקא.	נאם יחיאל בלאיא כמ' משח זצלה"ה טפינשוב.
הק' זאב וואלק טשאראנאסטרי.	נאם שלמה זלמן כמ' צבי הירש הכהן זלה"ה.
הק' צבי מ"ס דק"ק שטארטין.	הק' מרדכי חונה בק"ק נעסכין ואנפיה.
הק' שרגא פייבוש מלכוב.	הק' יוסף בהר"ב ביאספלי.
נאם אברהם בלאיא מה' אלכסנדר כ"ץ זלה"ה מקאליסק	הק' אריה יהודה ליב בהרבני המנוח מ"ה שלום מנ"ל ז"ל
וכעת במכרי' טובביא.	מובארז ויע"ע בוואלמישק.
נאם משה בהר"ב חמנו כמ' מנחם בנדיל זלה"ה מוויטפסק	נאם דוד במה' ישראל מבאר.

אם אמנם כי דבר שפתיים אך למותר, לבא ולטלאת דברי הגאונים נחיי נפש אשר ברוח קדשם דברו באשק' לייסר
בציון אבן לבנות כמו רמים הובל הק' לתורה ולתעודה על הרי ישראל, והיא שעמדה להחיות עם רב, ולתת לכל בני העולה
גיר בארץ חתיים. ומי אנכי כי אבא עד הלום להיות כיהודה ועוד לקרא? אך אולי ימצאו איזה אנשים אשר יפגנו ויאבנו
להטיל ספק באמיתות הדברים לאמר כי לא מאת הגאונים יצא זאת — לכן אסרתי חובה עלי להעיד עדות נאמנה כי נתברר
לי בירור נמור. כי רבינו אור החיים מהר"ה מוואלאוין וצוקלה"ה, חתם את דברי קדשו על כתב התקנה אשר יצא מאת
גאון ישראל ארי' דבי עילא קאציגעלינבונץ הרב דבריסק וצוקלה"ה, ויאשר את דבריו כשני שבועות קורס שנתבקש בשיבה
של מעלה, ושם סאד לראות את יסוד אבן הפינה לישוב הארץ, באחרית ימי חלה, — ויתר הרבנים הגאונים מתדור חתאי
פלמלי בארובה לאשר ולחזק את דברי חכמים במסבירות נמועים, ודבריהם הק' נדפסו ב' מיני אי בארובה, ואני תפלה:
והירצון שדבריהם הק' יעמרו לזכרון לדור ובא עד כי יבא שילוי ויבנה כמו רמים בית קדשנו ויקבץ נדחינו בביא. כעתירת
חנותם בברכה ומצפה לגאולה, — ביום ב' לחודש תמוז פעה"ק ירושלים ת"י **שמואל סלאנט** (מקום מוחמי)

תקנות הגאונים!

בעד אחינו יושבי ארץ הקדושה ת"י.

פרשה ציון בידיה!

קול שועת בת ציון, חודר כליות ולב, קול כחולה נשמע מנבעות ירושלים, תחיפת תפרש כפיה על נפש בניה על נפש עוללה יושבי עיר הקדש. תלמידי חכמים ויראים, זקנים ועוללים, אלמנות ויתומים, העמוסים ברעב – כמלא מוכן המלה – כי בא המחסור עד הראש נגע עד הנפש, חסר לחם ונקין שינים, מהלה וריש כתומם יחד באו עליהם, – אם כל גאדות הדרם והדמעות השלוחים מחסן זה כשנתיים ימים, אם יורקו לעיני הקוראים כבת אחת, והי' לים גדול ורחב ידים, ים אדום סדם התמצית, – אם כל אנהותיהם הנשמעות מאז ועד הנה יחברו להם יהדיו, והי' לרעם כנגלל להרעיש כל און ולהחריד כל לב. קול אדמת מרשינו הוא! קול דמי אחינו עצמנו ובשרינו הוא! הצועקים אלינו מן הארמא ארמא הקדש "הצילו נפשות!" ולרשים אלה אין כל ולית להו מנרמיהו כלום, בלתי אם אל הנדיבים עיניהם, לגדיכי עם אלקי אברהם, אשר בקריות חוצות; ולפלנות הכוללים באה"ק נשואות עיני כל כולל וכולל ביהוד אל הערים אשר יצא משם, אל ארץ מכורתו, כי מהכחה אשר יתחש אליו יבא עזרו, ובכן מכולל מחוז מינסק תלוי הקולר בצוארינו לקום לרוחם לישועתם.

הזעקה הוואת הקיפה כבר את כל גאות יעקב, ותחדור בלב וקרב, ובכל ערי הכוללים זולתינו, כבר יצאו גדולי הדור לעזרת ה', נדרו נדרים ותקנו תקנות לפחת רוח היים בעצמות היבשות האלה, להגדיל ולהרבות הכנסת קופת אי, כאשר עיני הקוראים תחזינה תקנותיהם החקוקות על ספר, וגם נתקבלו ונתפשטו בכל הערים והכפרים אשר אחבי' נחתים, והיו התקנות למושיע ורב, יגושעו ממצוקותיהם. רק אנהו החשינו עד כה, ודמי אחינו אנשי כוללנו מוננים ארצה, על כן, למען קדושת הארץ, ולמען פקוח נפשות נצא גם אנחנו בעקבות הרבנים הגאונים ההם לישע אחינו אנשי כולל מינסק, לאשר ולקיים במחוז מינסק התקנות האלה:

- (א) לקבוע שופרות (פוסקעס) בכל הכתים אשר לא נמצאו פוסקעס עד עתה עבור נשמת רמב"ה, או מי שאין פוסקע בביתו יקבעו לו לתת סך ידוע לקיפת אי' מדי שנה בשנה.
- (ב) לקבץ גרבות חדשות מאת כל נדיב לב להרים את הכולל משפל מצבו ההוא הגורא מאד.
- (ג) לכל זוג וחוג יהיה קצוב לתת חי' קא"פ ולי"פ כח"י גי'פ מעות זונות שלש פעמים בשנה, היינו: **בערב יוה"כ, בהור' ובפורים**, וכל המסיף יוסיפו לו מן השמים.

- (ד) בכל בתי כנסיות ומדרשות ובבתי המנינים יקבעו תמיד אנשים לפקח על קבוצ הכסף המבואר באות הקודם.
- (ה) הודעת ויריעה מתחילה, לכל אשר נשאו לבו לעלות בהר הקדש ירושלים תובכ"א לשיבת קבע על מנת לקבל מקופת הכולל, שמהווה לקבל מתחלה רשיון בכתב מאת גבאי הכולל.

על רחמי שמים אנו במזחיים, ועל נדיבי עמינו אנו נשענים, כי התקנות האלה תצאנה לפעל' ויקיבלו לרצון, ולתכלית זה נוסע עתה במלאכות הקדש השד"ר המוכיז הנשלח מתמן לעורר רחמים, היה הרב המופלג יריא כ"י מהור"ד **מרדכי הירץ** נ"י ב"ר אברהם אלי' ז"ל שאפירא מתושבי ירושלים תובכ"א, ובכל מקום אשר תדרוך קף נגלו להיות לו לאחיעזר ולאחיסטך, בענין הגדול והנשגב הזה, הכולל בתוכו קדושת הארץ, החוקת ידי תיח' והחוקת ידי עני ואביון, ופקוח נפשות של אנשי ציון המצוינים, וחבת הצדקה הגדולה הוואת יעמוד לנו, וינן עלינו מכל צדה ונוק להציב גבול אלמנה, ולרוכס קרן ישראל ככלל ופרט, על כל הדברים והאמית האלה, בארץ על התתום, יום א' י' סיון שנת "רחם ארחמנו גאם ה' לפק. מינסק

נאם ירוחם יהודה ליב החופ"ק הנ"ל (סוף חותמי)

אלה שמות רבני נאוגי דורינו יצ"ו אשר נתעוררו זה שנתיים, לחזק בדקי הישוב באדמת חק' ת"י, וייסדו תקנות קבועות וישלחום ביעקב, ונתקבלו באהבה בכל ערי חו"ל מחוז ווילנא וזאמט. יהי זכרם ברוך, עד עמוד הכהן לאורים ותומים. – ואלה המה:

יצחק אלחנן בהרב מו"ה ישראל איסר זצ"ל חופ"ק קאוונא, מרדכי גימפיל אב"ד דרזינאי, יוסף במהור"ד רפאל זל"ה מ"צ בוויילנא שמואל במהר"י לופצער מ"צ בוויילנא יעקב מ"ס ומ"צ דק"ק ווילנא, היים עוזר גראדוענסקי מ"צ בוויילנא, שלמה בלא"א מה"י ישראל משה הכהן זל"ה מ"צ בוויילנא, משה יואל גורין אב"ד אגוסט, י' זוגריל אב"ד דרעטשין, שלמה משה אב"ד דק"ק זידיק, שמעון שיימא לוריא מיעלאק, אלי' ברוך אב"ד וועקשאנא, מרדכי פיינשטיין בהגאון מהר"ש פייטל אב"ד נאוועאליקסאנדרעסקע, משה שמואל אב"ד קורשאן, דוד רענענבארג אב"ד פאפילאן, גיסן ברוינא אב"ד קרעווע, ליב רובין אב"ד ווירז, אלי' משה אב"ד זאלודאק, בנימין אייזענשטאט אב"ד אוטאן, יצק צבי אב"ד אסטרוין.	נפתלי צבי יהודה ברלין, אלכסנדר משה לפירות אב"ד ראפשיץ, יעקב ריינעס אב"ד לידא, יוסף צבי הירש הכהן אב"ד ויטיל, יצחק מאיר אב"ד סלאבאדקא, ישראל מאיר ב"ר ארי' זאב הכהן (בעתמ"ח ספר הפץ חיים) שאול אב"ד וואלקימור, משה בהרב אליעזר אב"ד שקדווייל, אליעזר נאירדאן אב"ד מעלו, צבי הירש אפענתיים אב"ד קעלס, יקותיאל ויטיל חופ"ק קליקל, אברהם הורוויץ אב"ד לאצקווע, יעקב בהר"ד ווילענצ'ץ חופ"ק פיקעלין ארי' דוד אפריון אב"ד זאנער ישן, יחזאל מיכל אב"ד יאנישאק, מאיר אטלס אב"ד סלאנט, פינחס ראזינסקי אב"ד שווינצאן, צבי זאב אב"ד שווינצאנקע, גרשון בה"ג יעקב אב"ד ארלאווע, ישע"י בהר"ד יעקב אב"ד קרוק, מיכל בהר"ד הלל יפת אב"ד ווישניטע
---	--

פרשה ציון !

קול קורא לעזרת בני כולל מינסק י"ז

הבוחר בציון ושוכן בירושלם הוא ישפות שלום וברכה בכפלים למעלת כבוד הרבנים הגאונים היושבים על מדרן, שרי ישראל גבירים, שועים, ורוזנים, אלופי נדיבי עמנו העושים והמעשים, זוכים ומוכים. השמים את ירושלם כחותם על לוח לבכם. ישמרם צור ישראל וגאלו. וירם קרנם עד כי יבא שילו. אמן —.

אחינו היקרים! גם הפעם בהציק לנו הלחץ בכל שערינו, ותשיבנו עד דכא, לא מצאנו מנוח ומפלט, כי אם אל חסדיכם, מפלטנו מאז, אליכם אך אליכם נשפוך מרי שיחנו, ולפניכם נתנה מצוקת נפשינו, ועוד התקוה תנחמנו, כי יהמו רחמיכם עלינו, ובמלפנים כן עתה עיניכם ולבכם עלינו, וצרות הבת ירושלם תינע עד נפשיכם, וישועה קרובה לבא. על ידי ישרים שכמותכם —.

אחינו היקרים! האמינו ותאמנו, כי מאד מאד קשה הי' עתה עלינו הדבר הזה, להשמיע קול צעקה, כי תכסה כליוה פנינו, להיות בעתים הללו מהצועקים לעזרה, אף כי יודעים אנחנו, את לבבכם הטוב עלינו, ובכל זאת קצנו בחיינו, מלהיות תמיד מהנאנחים ונאנקים פושטי יד וזככים לישועת בשר, ונפשינו שבעה לנו מלעג השאננים דיבת שונאי ציון, המחפשים עלינו עלילות חרשים לבקרים, להבאיש ריחנו, ולהכזות צלמינו בעיני מרחמינו, וכל סגמם לזרות אוכל, מפינו, ולקעקע ח"ו את כל הברכה, אשר בנו אבותינו נוהי נפש זע"א, ברוב עמל ומסירת גפוש — על כן החלטנו לבלי השמיע עוד בחוץ קולינו, ויעבר עלינו מה, והחלטנו זאת שמה טחםם לפינו זה שנים אחדות, אף כי דלוננו ורששנו מאד, ומשפל מצבינו עוד העסקנו לרדת יום יום לעמקי מצולה, וטבענו בבזך החובות, ואין מעמד, הרעב והמחסור ידבקנו מזה, ובעלי החובות מזה, ואנחנו מחשים, רואים אנחנו, בעינים וולנות דמע כי בא הקץ למצבינו, בא הקץ לשוב עיר קרשינו, בחוריה יגדרו נדוד, זקניה ימקו בדחקם, ויסעו למנוחות שאננות, במקום אשר עני ורש יחד ישכבו. ועוללה ומפיה תהי! עוללה ומפיה יגדרו בחוצות בעינים דואבות, ונמקות בהוריהם, ופניהם רקות ושדופות מזלעפות רעב, רבו האנשים המושלבים בחוצות, באשר לא שלטו זה שנתים שבר הדירות, ומשככם מתהתם יקחו הנושים כסו. עוד ועוד, מצות גדולות אשר לא נתן להכתב ולהזכר למען ישכחו, כל זאת באתנו ואנחנו מחשים, ולא הוצאנו קול אנחה לבלי הרגו לבבכם, ואך לה' המשפילנו נשאנו עינינו, ומסעמקים קראנוהו להלצנו מן המצר —.

אך מה נאמר ומה נדבר, כי הי' צבאות יעץ עלינו להיות מהצועקים לישועת אחינו, הי' צבאות יעץ ומי' יפירנו, ולנגד עינינו אוכל נכרת מפי כל קהל עדתינו, כי בכל משך השנה, לא קבל העני מהקיפה, כי אם דבר מועט לכל נפש, אשר לא תשפיק אף על הרברים הקלים הבלתי נקנים בכסף מעשה, מים ומלה, ונפשות רבות מעדת כוללנו, (כלי שום גזמא והפלגה) ספו תמו ונצלו מסצוקתיהם, ועזבו את הנשואים במצב רע יותר מהם, ואיך נשא כל אלה בשקט ודומיה? ואיך לא נאנח בשברון מתנים? ואיך לא נצעק מזה על אלה הנפשות, אשר כבר אברנום בעונינו, ועל הנפשות העומדות כסכנה? אם ח"ו לא תמהר לישועתם לבא, אשר בעיני מעוררי חסלה יביטו עלינו, ובקיל כאוב מארץ יצפצפו לאמר למה תחישו? למה תראו בנוע אחיכם לפני הי' ולא תודיעו צערינו לאחינו, מצילנו מאז? ומה נענה, כי יפקוד עלינו, שופט צדק, על המעל הזה, אשר מנענו קולינו מכו, על שבר עמינו, בראותנו ילדים הפים גועים ברעב, ואנחנו מחשים, אלמנות מושלכות החוצה. ועינינו לא תרדנה מים, ודם הנפשות מדינו יבוקש, והתורה צותה "לא תעמוד על דם רעיק", ואך את דמכם לנפשותיכם אדרוש, — הלא כל אלה דרוש ידרש טאתנו, ואתם אחינו בחו"ל וכסאבם תהיו נקיים, כי תרחצו בנקיון כפיכם לאמר, ידינו לא שפכו, ועינינו לא ראו, וגם באזינו לא שמענו, — הרעיונות המבהילות האלה, פתחו היום את פינו, אמרנו נדברה וירוח לנו, והי' הטוב בעיניו יעשה, אם יתן לנו רחמים בלבבות אחינו, ונחי' והישוב לא תשם — יהי' איך שיהי' אנחנו עשינו את המוטל עלינו ונפשינו הצלנו.

כי על כן אחים אחיכם, כשמעכם את הקול והאנחה המתפרצת ממעמקי לבבינו, ובהביטכם אל הנליין הלזה, אשר אך אפס קצחו מעמלינו תראו בו, אל תעברו עליו, בקר לבב, ואל תניחו אותו לעמוד, כי הזמן קצר והסכנה עצומה, והרעב והלחץ

אחת מקריאות העזרה השיגרתיות של כולל מינסק משנת תרמ"ט.
כולל מינסק נימנה עם ראשוני הכוללים בירושלים זמן המרסיים שבה. נוסד בשנת תרס"ט. במעלותו
היתה חצר בתוך החומות ושכונה קטנה בעיר החדשה.
ראה: לוגץ — החלוקה ותקנותיה.

מפיל חללים יום יום, ושם שמים מתהלל בגוים בהביטם אל ענינו, ויאמרו עלינו עם אשר אין עזרתה כמו, כי מי יחמול עליך ירושלם מכלל דבעי חמלה —.

חוסו נא עלינו, חוסו נא על עמליכם למוצת ירושלם עד כה, חזקו נא ידים רפות, ואל נא ישיבו דכים נכלמים. אל יבשו ממכתם אליכם, ומסכרם על חסדיכם, אל תכריתו את אחרית הקותם זאת, ואל תכבו את אור בת ציון, אור התורה והמצוה המאירה על הרי ישראל זאת עשו והיו הנפשות האלה, והייתה הבת יהודה. השמיעו בנדבות חדשות, החזיקו בדקי הקופות של **רמבה** לבלי יתמוטטו, ולבלי יוציאו מהם דבר אשר לא למטרותם מאז, עשו נא תקנות ישרות, להרבות ההכנסות, כאשר עשו אחיכם בחזיו ווילנא וזאמט. על פי הסכמת גאוני הדור היו"ד כידוע. — עמדו נא לעזרת משולחינו, אשר בו בחרנו להודיע צערינו ברכים, ה"ה הרב היקר המופלג יר"א מהור"ר **מרדכי הירץ** שאפירא נ"י —.

סוף דבר הכל גשמע, לבלי תרפינה ידיכם עדי עשותכם את ירושלם תהלה בארץ, ואחיכם בקדש לא ישאו עוד בלימת רעב, ורגליהם יעמדו במרחב לתורה ולעבודה, כאשר עשיתם המיד. ובזכות זה ישמע ה' נאקתכם, ויחיש פדות לגפשיכם ותזכולשיש מ'שוש, כעתירת יחידי סגולה ורוב מנין ובנין מכללינו **מינסק** החותמים בכרחה בחדש סיון, ובגת ירושלם לפ"ק.

נאם בנימין באמה"ו שמואל ז"ל שה"י	נאם יהודה ב"מ ארי' ליב הורוויץ.	נאם אלקנה מרוביזעוויץ.
נאם אבד"ק שמו"פין.	נאם אברהם יצחק במהור"מ ממינסק.	נאם מנחם מענדיל יפה ממינסק.
נאם יעקב הארקאווע.	נאם שמואל הומנר מברעזין.	נאם יוסף קרוזער ממינסק.
נאם אפרים בנימין הויכשטיין.	נאם אהרן העשיל ש"ב בחר"י אוולנר.	נאם משה יהושע בחר"ר יעקב ראבינאוויץ.
נאם ארי' ליב הכהן.	נאם גרשון ב"ר צבי מאודע.	נאם יעקב ארי' לעווינזאק.
נאם גרשון בחר"י הארקאווע.	נאם מיכאל יאבראווע.	נאם יעקב ליפשיטיין.
נאם יוסף ב"ר ארי' הכהן העלפערין.	נאם גרשון ב"ר יצחק ממירא.	נאם יעקב ירושלימסקי.
נאם זרח ליב ב"ר מרדכי ז"ל מראקווי	נאם גפתלי מסלוצק.	נאם אברהם יצחק מנעשוועז.
נאם שלמה זלמן ב"ר גפתלי צבי פרוש	נאם יוסף יצחק ב"ר ארי' ליב כשדן.	נאם ישראל אשר צייטילמאן מקארעליץ.
נאם עקיבא לפשיין מסלוצק.	נאם שרגא פאלק ב"ר מרדכי הלוי.	נאם יהושע ב"ר אהרן ז"ל מנעשוועז.
	נאם יוסף ברי' פערילמאן.	

גם אנכי ה"מ הנני בפסוקי דרחמי, עבור אומללי הת"ה והאלמנות ויתומים, הסובלים דוחק ועוני, אשר רבו בשנים האחרונות האלה, וכאשר אמרו עם הספר יחידי סגולה מכלל מינסק היו, במכתבם אל אחיהם שבגולה, ויודיעו צערם ומצוקתם. ואני תפלה: יהי רצון שהדברים הנאמרים מעתה לב, ימצאו אזנים קשובות, ולבבות מהורות מעוררות להומלה. וידים חרוצות לעשות תושיה, ולהמציא לנו ישועה ורוחה להלצם מן המצר. וה' ישלם לעושים ולמעשים במדה טובה מרובה. כעתירת המרבה בצדקה, והותם בברכה. יום כ' להודש סיון תרמ"ט. פעה"ק **ירושלם** תוכב"א

שמואל סלאנט

SAMUEL SALANT

Oberrabbiner d. Aschkenasim Gemeinden
JERUSALEM

תקנות הגאונים!

בעד אחינו יושבי ארץ הקדושה ת"ו

פרשה ציון בידיה!

קול שועת בת ציון, חודר כליות ולב, קול כחולה נשמע מנבעות ירושלים, תתיפה תפרש כפיה על נפש בניה על נפש ענלליה יושבי עיר הקדש. תלמידים חכמים ויראים, זקנים ועוללים, אלמנות ויתומים, העטופים ברעב—במלא מוכן המלה—כי בא המחמור עד הראש נגע עד הנפש, חסר לחם, ונקיין שינים, מחלה וריש כתומם יחר באו עליהם, — אם כל נאדות הדם והרמעות השלוותים מתמן זה כשנתים ימים, אם יורקו לעיני הקוראים בכת אחת, והי לים גדול ורחב ידיים, ים אדום מדם התמצית, — אם כל אנחותיהם הגשמיות מאז ועד הנה יחברו להם יחדיו, והי לרעם בגלגל להרעיש כל אוזן ולהחריד כל לב. קול אדמת קדשינו הוא! קול דמי אחינו עצמנו ובשרנו הוא! הצועקים אלינו מן האדמה אדמת הקדש "הצילו נפשו ת!" ולרשים אלה אין כל ולית להו מגרמייהו כלום, בלתי אם אל הנדיבים עיניהם, לנדיבי עם אלקי אברהם, אשר בקריות חוצות: ולפלגות הכוללים באח"ק גשואות עיני כל כולל וכולל, ביהוד אל הערים אשר יצא משם אל ארץ מכורתו, כי מהמחוז אשרייתחש אליו יבא עזרו, ובכן מכולל מחוז מינסק תלוי הקולר בצוארנו לקום לרוח תם לישועתם.

הזעקה הזאת הקיפה כבר את כל נאות יעקב, ותחדור בלב וקרב, ובכל ערי הכוללים זולתינו כבר יצאו גדולי הדור לעזרת ה' נדרים וקננו תקנות לפחת רוח חיים בעצמות היבשות האלה, להגדיל ודחברות הכנסת קופת א"י, כאשר עיני הקוראים תהוינה תקנותיהם החקיקות על ספר, וגם נתקבלו ונתפשמו בכל הערים והכפרים אשר אחבי נהתים, והיו התקנות למושיע ורב, ונושעו ממצוקותיהם. רק אנחנו החשינו עד כה, ודמי אחינו אנשי כוללנו מוגריב ארצה, על כן למען קדושת הארץ, ולמען פקוד נפשות, נצא גם אנחנו בעקבות הרבנים הגאונים ההם, לישע אחינו אנשי כולל מינסק, לאשר ולקיים במחוז מינסק התקנות האלה:

- (א) לקבוע שופרות (פוסקעס) בכל הכתים אשר לא נמצאו פוסקעס עד עתה עבור גשמת רמבה"ג, או מי שאין לו פוסקע בביתו יקבעו לו לתת סך ידוע לקופת א"י מדי שנה בשנה.
- (ב) לקבץ נדבות חדשות מאת כל גרוב לב להרום את הכולל משפל מצבו החזה הנורא מאד.
- (ג) לכל זוג זוג יהיה קצוב לתת ח"י קא"פ (ול"פ מח"י ג"פ) מעות זוגות שלש פעמים בשנה, היינו: **בערב יוה"כ, בהור, ובפורים**, וכל המוסיף יוסיפו לו מן השמים.
- (ד) בכל בתי כנסיות ומדרשות ובבתי המינים יקבעו תמיד אנשים לפקח על קבוץ הכסף המבואר באות הקודם.
- (ה) חורעה ויריעה מתחילה, לכל אשר נשאו לבו לעלות בחר הקודש ירושלם תובב"א לשיבת קבע על מנת לקבל מקופת הכולל, שמתחייב לקבל מתחלה רשיום בכתב מאת גבאי הכולל.

תקנות גדולי ישראל בליטא משנת תרמ"ט, בדבר חיוק קופות רמבה"ג ויהתמיכה בישוב ארץ ישראל,

על רחמי שמים אנו בטוחים, ועל נדיביו עמנו אנו גשענים, כי התקנות האלה תצאנה לפעלן ויקובלו לרצון, ולתכלית זה נוסע עתה במלאכות הקדוש השריר המוכ"ז הנשלח מתמן לעורר רחמים, ה"ה הרב המופלג יר"א כ"י מוהר"ר **מרדכי הירץ** נ"י ב"ר אברהם אלי ז"ל שאפירא מתושבי ירושלים תיכב"א, וכל מקום אשר תדרוך כף רגלו להיות לו לאחיעזר ולאחיסמך, בענין הגדול והנשגב הזה הכולל בתוכו קדושת הארץ, החזקת ידי ת"ח, והחזקת ידי עני ואביון, ופקוח נפשות של אנשי ציון המצוינים, וזכות הצדקה הגדולה הזאת יעמוד לנו, ויגן עלינו מכל צרה ונוק להציב גבול אלמנה ולרום קרן ישראל בכלל ופרט, על כל הדברים והאמת האלה. כעתי"ח יום א' ג' סיון שנת "רחם ארחמנו נאם ה'" לפ"ק. **מינסק**

נאם ירוחם יהודה ליב החופ"ק הנ"ל (מקום החתום)

ציון במר תככה, וירושלם תתן קולה, אשר תפלחנה כליות ולב כל אדם, אשר אהבת ציון וירושלם נגע עד לבבו, לשמוע אנקת תמימים ישרי לב וקנים וישישים אשר עלו להר הקדש, וכל החזקתם ונחיתם תלוי בתמיכת אחינו נדיביו בחורל, ומת רע ומר גורלם בעת הזאת: איש התמימותי משם עזרתם שהי להם בימי קדם, ולשר חייהם יבשו עלי אדמות, ע"י רפיון ההחזקה והתרשלות עושי ומעשיו ופי זה לא יתעורר ברנש נעלה לעומת זעקתם ושביונם זה שכרון מטה לחם ולב מי לא ידוע על יגונם וצערם, לשמיע אנקת אסירים, אסירי התקיה, לקריאת עזרתנו אשר קבלו ראשי נדיביו עמינו בארצותם למקומותם זה מאות בשנים ועד עתה באמת העריצו והקדישו אחכ"י כעשירים ובעניים ולשם ירושלם ואנשיה ה"י תאות נפשם להאציל להם ברכה איש איש כיד"ה המוכה עליו

אכן בשנים האחרונות נתרשל הדבר וההחזקה העומדת זה כמה התחילה לאט לאט להתמוטט, עד כי בעת כבר נראה ונגלה בעליל החסרון והגרעון הנמרץ אשר עלה שמיר ושית בכל מקומות אחכ"י, בכל מקום ובכל עיר, לכן באו ונחזק טובה להרבנים הנאונים אשר יצאו בראש לדאוג דאגת העניים הבת ירושלם, וכבר ראו עיני התקנות אשר התקינו לטובת והחזקת הענין הגדול הלוה, שנתעורר ע"י האי גברא יקרא הרב המופלג מוהר"ר **מרדכי הירץ** ב"ר אברהם אלי ז"ל שפירא, מתושבי ירושלם, אשר נשלח מהתם להרעיש עולם ולעורר הלבבות, והנני גם אנכי מסכים והולך לכל התקנות אשר נתקנו במינסק, עפי" הרב הנאון הגדול מוהר"ר יהודה ליב נ"י אבד"ק, מינסק.

ויה"ר שישמעו אליהם אחינו נדיביו להתעורר ברנש רחמים מעוררי רצון וברכה, ולהעלות את ירושלם וחבת הקדש על זכרונם, ולהחזיק את מעשה הצדקה הגדולה הלוה, אשר אין ערוך אלי ונוגעת עד הנפש, וגם אנכי ביהוד הנני להשתדל במהיני לעורר ולהתעורר בכל האפשרי, ובזכות זה ירחם ד' על שארית ישראל, ונוכה לראות בכנין ציון עיר קדשנו, וכבוד ד' חופף עלינו בחדר גאון עוז כימי קדם, כנפשם ונפש הכותב בלב רגש, וברוח נבאה מסצוקת בני עמינו בתוככי ירושלם, ומצפה לראות בנחמה בכלל ובפרט, הבעתי"ח יום ב' כ' תמוז תרמ"ט לפ"ק. **מיר**

נאם יוש הכהן ליפמאן חופ"ק הנ"ל (מקום החתום)

ב"ה לסדר ולא ד"י מים לעדה, תרמ"ט לפ"ק נאוההרדק למלאות דבר ד' הנאמרים באמת וצדק מנאוני וצריקי ירושלם עתי"ק תוכב"א ומנדולי צדיקי מדינתנו הפורשים כפים לאלקי השמים בעד עניי ירושלם שוקדי תורת ד' יומם ולילה העטופים ברעב וצמאון, עוללים ויונקים בראש כל חוצות חשך משהור תאדם כי נתמעטה הצדקה התמידית הנשרשת בעם אלקי אברהם זה קרוב למאה שנה, ועתה חלוך הולך וחסור ובכן חוב קדוש מוטל על כל איש ואיש מישראל לחזק מעמד הצדקות מאה"ק ודבר שפתים אך למחסור ולהכביר מילין אין תועלת ונסיים בברכה לכל אשר ידבנו לבו בנדרות חדשות ולהוסיף על הישנות, ובזכות זה יצילם ד' מכל צרה וציקה בוקה ומבולקת, ויתברכו בברכה המשולשת כהני תלאת דכריכי בחיי אריכי ומוזני ריחא ובני סמיכי— ובאתי עתי"ח פה נאוההרדק.

נאם יחיאל מיכל הלוי עפשטיין החופ"ק

ואנחנו מסכימים לכל התקנות שתקנו חכמי וגדולי ווילנא והסכימו עליהם גדולי ישראל ובל"ג כל מה שנוכל נתאמץ בזה— ובזה באתי משניות מדברי סופרים ואחתות שמי נאום יחיאל מיכל הלוי

ב"ה. ירושלים ת"ז. בחודש כרחשון תרנ"ד

למען הרבנים הגדולים והגדולים היקרים וגדולי המעשה הדורשים לשלום ציון ובניה, ותומכים ענייה, ומהזיקים מפעליה הנשנים, ה"ה אחינו האשכנזים היו אשר בארצות רוס"אשכנז אסעריקא אנגלי"יתברכו בכל טוב —

מכתבים רבים במקומות שונים הגיעוני, בדבר אשר זה מקרוב החלו אחינו הספרדים — פורטוגזים — היו להפיץ מכתבי בקשה לאחינו האשכנזים במקומות מושבותיהם. — ויען כי קשה לי להשיב לכל אחד ואחד בפרט, לכן אסרתי! את דברי אשד השיבותי לאחד מהנדיבים המצוינים. — ואשר דבריו הגיעוני ראשונה. — לא אמנע מלהביאם בדפוס, להודיע קושט אמרי אמת למבקשי האמת, ואם כי הרבנים הממונים מנהלי "הועד הכללי" היו העריכו מכתב מודעה והודיעו את פרשת הענין, וגם אנכי מלאתי דבריהם בדברים קצרים, בכ"ז רואה אני עתה הדבר הזה נכון להודיע גם אנכי את כל אשר עבר, וככל אשר הודעתי להנדיב הנ"ל במכתב פרטי. וזה הוא תוכן דברי תשובתי ; שלום לכבוד וכו' . . .

מודעת זאת, כי עדת ישראל יושבת ירושלים תוב"ב נחלקת לשתי ספלות — עדת האשכנזים — פרושים וחסידיים, — ועדת הספרדים. — עדת האשכנזים ! המה בני מדינות רוס"א, פולין, ליטא כו' כו', אשר מחבת הקדש, ואהבת ציון הבערת בלבבם, השליכו את נפשם מנה, ועזבו ארץ בולדתם ומשפחתם, ואזו לחנון את עפר ארץ הקדש, ולהרחיב הישוב בער"ה"ק, ועדת הספרדים! המה אחינו בני מדינות "טורק", בבל, איטליא, כו' כו'. — והנה אם אמנם כי הודות לה' אנוהא אחת בין שתי הספלות האלה, ואהובים ונעימים זה לזה, כחוק אהבת אחים, אולם, בדבר חלוקת הצדקה, אשר אחינו הרבנים במקומות מושבותיהם ירמו בעד עניי ארתיק והרחבת הישוב בקדש, נפרדת היא עדת הספרדים מעדת האשכנזים ! כי עדת הספרדים היא נתמכת מנדבות אחיה, בני מדינותיה. כמו מדינות טורק, בבל, איטליא, וארצות המערב, כו' כו', אשר הנדיבים יושבי הארצות האלה, שולחים נדבותיהם ליד בני מדינותיהם הספרדים (פורטוגזים) היושבים בקדש, ולעדת האשכנזים לא יתנו חלק מהנדבות האלה. — ועדת האשכנזים — פרושים וחסידיים — היו נתמכים עד כה, מממלת לבב אחיהם בני מדינותיהם האשכנזים היושבים בארצות רוס"א, פולין, אשכנז, ומאלה אשר קבעו מקום מגורם בארצות אסעריקא, אנגליא כו' ברוכים יהיו לה' אחינו הנדיבים ! אשר בהמלת לבבם, והבת הקודש ההרודה על לוח לבבם, יתמכו את אחיהם היושבים בקדש במצור ובמצוק, ויהיוקי המפעלים הנשנים אשר נתכוננו בקדש, וירחיבו את הישוב בערי הקדש. — כי הנדילו עשות! —

הנה בעת הזאת, אשר הסופרים ששמשו מלפנים בשני המפעלים הנאדרים בקדש, "תלמוד תורה וישיבת עץ חיים" ובית החולים הגדול "בקר חולים האספיטאל הכללי" אשר למקהלות האשכנזים היו, הוסרו משמרתם, אספו אותם אחינו הספרדים (פורטוגזים) הנ"ל, אשר כי בידם ספרי האדרעסין מנדיבי האשכנזים, אשר היו בתומכי המפעלים האלה, והמה מפצים מכתבי בקשה לכל נדיבי האשכנזים, למען הסב אליהם נדבות אחינו נדיבי האשכנזים היו, ועוד יוסיפו במכתביהם דברים בדיום לאמר : כי "תלמוד תורה ותפארת ירושלים" אשר להם הוא כללי? וגם ילדי האשכנזים יבאו שער" . . . ? וגלוי וידוע לכל באי שער ירושלים כי לא בן הוא, ודבר זה לא הי' ואי אפשר להיות, כי אחינו הפורטוגזים הנ"ל שפה אחרת למה, ורוב ילדי האשכנזים לא יבינו לשונם. ועוד מעטים נכונים ! כן את אשר יאמרו במכתביהם, כי "בית משנב לדרך" הוא בית החולים כללי, וירמו אותו על גב, וגם יבכרו אותו על פני הבקר חולים האספיטאל, ובאמת ! בית החולים הכללי "בקר חולים האספיטאל אשר למקהלות האשכנזים היו, גדול הוא באיכותו, ובכמותו, מול "בית משנב לדרך", ורוב החולים המתקבלים בבית משנב לדרך, ספרדים המה !

ועתה ! הלא דעת לבון נקל, כי לא כדת יעשו הספרדים, אשר יתחרו להסב אליהם גם נדבות נדיבי אחינו האשכנזים היו, ואם אחינו נדיבינו האשכנזים ישעו לדבריהם, ויכבו אליהם פרי צדקותיהם, מה תהי אחרית הישוב לעדת האשכנזים ? אם אחיהם ירפו את ידיהם מלתמוך ענייהם, ואלמנותיהם, וקיניהם, הסובלים מצור ומצוק ! ומה רע וזר ח"ו גורל בני ציון ! ומצב הישוב כליו. — אם יסופו ח"ו מוסדות "בית הועד הכללי" והמפעלים האדירים "תלמוד תורה וישיבת עץ חיים", והבקר חולים הכללי "בקר חולים האספיטאל" הנ"ל של האשכנזים אשר הם עמודי הישוב וכבוד בית ישראל, נשען עליהם. —

תקותי חזקה ! כי אחינו הנדיבים במקומות מושבותיהם ישימו לב לדברי אלה, ולא ישעו לדברי המכתבים אשר יריצו למו, וידיהם אל ירפו מלהחזיק ולתמוך את אחיהם בני מדינותיהם האשכנזים היושבים בקדש ואת מפעליהם הנשנים.

ואת כבודו! אבקש לפרסם דברי אלה לאחינו הנדיבים הנודעים לה, למען הרים מכשול מדרך הצדקה והיי מעשה הצדקה שלום.

כן לא אמנע מלהסיר דובת שוא, אשר העליל אחד מתושבי ירושלים כעת, בהמליץ, הולך ומורט שמות אנשים, ויתארם בשם עשורי ירושלים המקבלים חלוקה, ולמען האמת האהובה, חובה עלי להגיד כי שקר העיד באהיו, כי מאשר פרשם מהם שאינם מקבלים כלל, והמקבלים, גם כהערכת דכושם — ומה טוב לאחינו ב"ו מחונני אמת הי' שלא יטו און קשבת לכל מתקצף ומעליל ודורף. — ולא ימשיכו ידם מאחיהם הדלים ורשים אשר הם חיי רוחם. — ויזכו להתברך מהבנות בציון הגוער בשמן וידוע חוכי כו'.

והי' יתכן את אחינו הדורשים שלום ציון ותומכים וסועדים ענייה, וקיניה, אלמנותיה, ויתומיה, ומהזיקים מפעליה הטובים, ויתברכו בכל טוב סלה, ויזכו לראות בהרמת קרן עם ה', ובשוב ירושלים אשר לא יקו לאיש, ולא ייהלו לבני אדם, כבא לציון גואל בביא. — בעתירת, המעתיר בעד שלום אחינו החותם בכרכה

מכתבו של רבי שמואל סלאנט משנת תרנ"ד, כאשר החלה עדת הספרדים בירושלים באיסוף תרומות מקהלות האשכנזים בגולה. מן הראוי להדגיש, כי לפעמים, בראשית ימי יסוד הכללים היו תקופות שבהן פעלו שליחי הספרדים והאשכנזים במשותף למען אוסף התרומות. ראה: מ"ד גאון — יהודי המזרח בא"י; א' יערי — שלוחי אר"י.

מודעה ואזהרה

מערי הקדש ירושלם חברון צפת ומבריא תובב"א.

הגיענו מכהבים רבים, כגבאי מעות רמבעה"נ בכמה עיירות אשר בהם מקור חיי אלפי עניי ארץ הקדושה בני האשכנזים הי"ו, ומודיעים לנו שקבלו מכתבים וגזרי גבאות מעדת הכפרדים שבירושלים, ויש המימי לב שאינם יודעים הערמה ומרמה הממון במכתביהם, וע"כ נמשכים אחריהם ושולחים להם ממעות רמבעה"נ, באופן כי סכנה גדולה מרחפת על עניי האשכנזים, ויש לחוש שבמעט זמן יעלה בידם לקפח חיי עניי עדת האשכנזים הגועים ברעב, וראינו כי לא עת לחשות ועל זה נאמר לא תעמוד ע"ד כו'. ע"כ מצאנו חובה בנפשינו לצאת במהרה גלוי' זו להאיר עיני אחינו הישרים שידעו להזהר מלהכשל ברשת זאיבי ערב אלה הרוצים להבנות מחרבן העניים.

א) עליכם לדעת כי שם הכפרדים אשר יקראו לכו הפריינקען שבירושלים אינו כפי מה שרבים חושבים שהם כאנשי החסידים המתפללים נוסח האר"י ז"ל. הפריינקען או הפורטוגזים שבירושלים נקראים ספרדים על שם מקומם, הם עלו לירושלים מערי פירטוגאל, אמליא, תוגרמה, וממערב אפריקא וכו' לשונם, כתבם מלבושיהם, החלכותם ומנהגיהם שונות מעדת אחינו האשכנזים וישם האשכנזים בירושלם כולל פרושים (הנקראים גם בשם מהנגדים) וחסידים רובם מערי רוסי' ופולין ודייטשלאנד ואוסטריא וכו'. ב) ראש הפריינקען החותם בשם „ראש הרבנים" אינו מפני גדלו מרבני האשכנזים, רק הוא הרב ממעם הממשלה כמו קאזאנער רב ברוסלאנד.

ג) ביה החולים של הפריינקען אשר יקראוהו בשם משגב לך וע"ד סגי נהור יכנו לו גם שם בית חולים „כללי" ובעבורו מרעישים עולם ומלואו, הוא רק בית חולים זעיר אנפין, ואינו מגיע לבית החולים הכללי באמת האשפוזאל לעדת האשכנזים ואינו כדאי להמשיך אליו כל מעות רמבעה"נ מכלליות העולם ולהמית את כל קהל האשכנזים ברעב ח"ו.

ואתם אחים ידידים הותרו והשמרו בנפשותיכם מבלי הלכד בפח הפריינקען, דעו כי הכנסותיהם רבות מרכנכתינו, להם מדינות גדולות ורחבות, כל מערב אפריקא, וארץ אימאליא, יון, תוגרמה, בבל, פרס ומדי, כל מדינת חוד, בוכארי', גרוזי', וכו' וכו' בכל המדינות האלה לא יתנו להאשכנזים מדרך כף רגל, ובבא אחד מאהנו לבקש שם עזר ירועו עליו בשופרות כי הצדקה מוקדש להפריינקען שבירושלים, ומעולם לא נתנו מכסף הצדקה הנכנס לידם במדינות הגדולות והרחבות האלה אפי' פרושה אחת לעדת האשכנזים, ואיך יפשוט יד בשלנו במענת שלי שלי ושלי שלי.

כל חלוקה פרושה אחת ממעות רמבעה"נ ומוסר ביד הפריינקען, נפשות הוא קובע, מלבד כי הוא עובר על גזירת רבותינו הקדושים ראשונים כמלאכים ז"ל, כי בעה יסדו את ישוב אחינו האשכנזים בירושלים כרזא קראו בחיל ככל חומר ותוקף לבלי יויד איש ננוע בפרושה אחת ממעות רמבעה"נ למוכרה לצדקה אדרה. הוזהרו אחינו שלא יהי' ח"ו עבירות חמורות מעומטפות במעשה הצדקה, וכאשר קמו גדולי ורבני אמעריקא והוזהרו בעם ה' להזהר ברשת הפריינקען אלה כן עשו גם אחם כל רב וכל גבאי קודש יוהר ויזהיר את אחרים לבלי סור מדרך רבותינו הקדושים ז"ל, אז תלכו לבטח דרכם ואור הצדקה יאיר לפניכם כנכון היום. — הם הפיצו בין אחינו קאנוערטין נדפסים והאדרעספע של הרב שלהם, למען יכשלו אחינו התמימים וישלחו הכסף על שמו ויהי לברות לשיניהם כי על כן הוזהרו נא אחינו ואל תשלחו אף פרושה מכסף רמבעה"נ על שמו, כ"א על שם רבינו הגאון הגדול הצדיק המפורסם סבא קדישא מרן שמואל סלאנט שלימ"א ראש רבני עדת האשכנזים הי"ו, כנהוג עד כה.

והי"ו יברך אתכם בכל טוב, ויזכו לעלות לציון ברינה בראש גאולים כעתירת החותמים בברכה ושלוש :

כ"ל משנת תרנ"ד.

מודעה ללא חותמים, כנראה של מיכל פינס. (ראה מאמרו של פינס "הוד הרים" בקו' "אמת מארץ תצמח" מחברת א', החתום בשם חזקיהו עמיהוד מנחליאל).

קול קורא לעזרה

מעיר אלקים סלה!

שלמא רבא מקהלא קדישא דירושלם, מציון יצו ה' את הברכה, לכבוד אנשי שלומנו, נשיאים ואמרכלים, גבאים ונזכרים, רבנים וגאונים מפורסמים, גבירים ורוזנים, נדיבי לב, חרדי צדק, נומלי הסד, דורשי שלום ציון ויושבי די בבבל אתר ואתר יחד כולם ישאו ברכה מאת ה' ושלומיהון ישנא עדי עד!

אדונים יקרים ונכבדים! שמעונו וישמע ה' אליכם, תנו אוזן קשבת לקול אהיכם הקוראים אליכם מציון נוח הצדק! העדה הקדושה עדת כולל מינסק יצ"ו העתירו אלינו דבריהם, ותלונתם עלתה באזנינו לאמר: "למה נבדל כוללנו לרעה משאר הכוללים הנמצאים פה, הביטו נא אל כוללות: ווילנא, הודנא, אונגארן, גאליציע וכו', לכולם נחלת בתים רבים בגוים לתלפיות אשר היו לדירות לעניי כולליהם, ולנו אין כל מאום, ומדוע? הנהלת את האשם באחינו תומכינו אשר בחו"ל? הנאמר כי גרועים הם מבני גילם אשר כשאר המחזות? הלילה! הן בני אברהם יצחק ויעקב הם, ומדת הרחמנות על אחיהם באה"ק לא תמה מקרבם, אף לא נקעה נפשם מארץ החמדה, ולא נעלם מהם מה שהפליט חו"ל בגדולת המצוה של "הכונה אחת מחורבות ירושלם כאלו נבנה בית המקדש בימיו", ואם עד היום לא עשו כשאר אחיהם, אין האשם תלוי אלא בכם, כי אתם הממונים! ועליכם החובה לעזור את אחינו אלה לדבר הנכבד הזה, ואתם גרפים אתם, גרפים! ואינכם יוצאים ידי חובתכם נגדנו!"

הדברים הנמרצים האלה המריצו גם אותנו, והננו עומדים פה לפניכם בתור מליצייהעם שאנו מופקדים עליהם, והננו להם לפנים, לאמר: דבר בנין בתים כוללנו — הוא ענין נכבד ונחנך מאד מכמה פנים, א) מצד התועלת הפשוט שיהיו לבני הכולל דירות מבלי אשר שברן יאכל את כל חלק החלוקה המיועד אך ללחם לפי הטף, כי למה נראה ברעת בני כוללנו העניים המרודים, אשר איש מהם יחבול את כסותו לעזרו או משכבו מתחת לראשו, למצוא את הסכום הדרוש לכו לתת בשבד דירתם לכל השנה למפרע, (וגם זה, לולא הסד נדיב נעלם אשר בחסדו הקדים בחלוואה על דמי דירות ע"ה החלוקה אוי כמה עניים היו מושלכים בחוצות) ומה הנה הדירות אשר יישרו? הלא רפתי בקר בחו"ל מוזבים מהנה. ב) מצד כבוד אחינו תומכינו בחו"ל, מדוע יתוכם האחרונים להתנהל בארץ הקדושה המרם ינעם לאיש איש מהם לזכות במצוה זו אשר עלי' אמרו חז"ל בספריהם הקדושים: "כל הכונה אחת מחורבות ירושלם כאלו נבנה ביחסי"ק בימיו, וכל מי שיש לו חלק בארץ ישראל יש לו חלק לעולם הבא". הנני בעצמיכם, כי אם בא יבוא קץ גאולתנו ופדות נפשנו, ומשיח צדקנו יגלה בשערי ירושלם, ומצא כי כל אחינו הראו את חבתם לציון וירושלם, ויבנו בה ערים לשבת, וזולתי אחינו בני מחוץ מינסק, האם לא להרפת יחשב זאת להם? אך פן יאמרו אחינו בלבבם לאמר: כבוד הדבר מאתנו, לא נוכל עשותו בבת אחת, הן על כיוצא בזה נאמר: "מלפנו מבחמות הארץ וגו'", הנמלה חברי הקטנה הזאת אשר משקלה לא יגיע למשקל שעורה אחת, ובכ"ז כמה כורים תצביר לה בחורה, יין קובצת היא על ידי, לכן נלמד נא ממעשית. והננו עורכים פה לפניכם מערכה אשר על פי נבוא לתכליתנו המבוקש לאט לאט, מבלי אשר תקפחנה הנסות הכולל המצויות מקופת רמבעה"נ וא"י אשר יסדום נאנו ארץ יסודי עולם, לפקדה נפשות רבות מישראל, ואל יתברכו בלכותם לאמר הלא הכל אל מקום אחד הולך, כי אם כה יעשו ח"ו יקויים בנו אנהנו הגורמים לזה "בונה ציון ברמים וגו'", כי כל אשר הביאונו לזה, רק באשר קצרה נפשנו מראות בהלחץ זו חרחק מעניי כוללנו, כי פרס החלוקה יתנו בעד דירתם וכל השנה חמה רעבים ללחם, ותקותנו כאשר יצא הדבר מפה אל הפועל, או יוקל מעניינו עול דמי הדירות, ויהי להם החלוקה ללחם צד ומים לחי' ואם ח"ו יהי מנרעת "לקופת רמבעה"נ וא"י" ע"ה, אוי נידה! אבן פינה מרם נפשות אביונים, ועל כיוצא בזה נמצא בדברי חז"ל: "כמה נפשות שקעו בבנין הזה!"

וזאת היא המערכה אשר עליה בהסמכתנו, נוציא לאור גורל קודש לבנין יבתי"מחסד" לעניי כולל מינסק והמחנה, ששת אלפים שטחי גורלות יוטל בהגורל, מחיר כל גורל אחד רובל, ומה יבנו עשרה בתים בגוים לתלפיות, אשר יהי קודש גם עפ"י ג'ומי הממשלה לעניי כולל מינסק דוקא, ועשרה יבנו בגורל כל אחד בית דירה שיקרא הכית על שמו, ויוחק שמו למזכרת נצחית באבן שיש בקרן הבית. שלש שנים הראשונים יהי הכית שייך להווכח, אם יזכה לבוא בעצמו לפה עז"ק או לתת לאחד מקרוביו ומיודעיו מעניי כוללנו בלא הגרלות גורל, ואחר איר"ש יזכה לתועלת נעמית, חיינו: מיום בוא העמועה יזכה ת"ח אחד שילמוד משניות ותפלת אגא וקד"ר מרי חם אביב עד כלות שנה הראשונה, ושמינית דא"צ משך עשרה שנים בלימוד פרקי משנה אונות שמו ותפלת אגא וקד"ש וחוכרת נשמה בתי"מ.

עתה הביטו וראו, כי לא דבר כבוד הוא מבם, הלא ידוע כי כמה אלפי גורלות נמכרים במחזנו ובשאר המחזות ~~במחזות~~ היוצאות בואקסין, ליפצין וכדומה, אשר חלוקת מהגורלות האלה הוא רק על תקות שיאודמונות כוזבת, כי מי שאינו זוכה לזכות עתה לאבדון, ויבדי ורם ישארו, אך לא כן כאשר יקחו את שטחי גורלות על בנין בתים לכוללנו באה"ק, כי מי שיוזכה בהגורל יהי לו שם ויד בחומת ציון ויקויים בו הבונה אחת מחורבות ירושלם וכו' וזכרו לא יסוף מעיר אלקים כלת, וגם מי שלא זכה בהגורל יצ"ו מסויע לדבר מצוה זו העומדת בחומו של עולם, ותקותנו נאמנה אשר אם את הדבר הזה תעשו, או במשך איזה שנים יספיק דירות לעניים הנחוצים מכוללנו, ויקויים בהם "ישב בשלמותו וברכך וק"ה תהי צדקה", והעניים לא יסבלו עוד הרפת רעב בבתיהם, כי החלוקה עולה רק בערך 20 קאפ' לכל נפש לשבוע והדירה קודמת לכל, וכל השנה המתרעבים וצמאים ערומים וזחפים, ואם יוקל מעליהם עול הדירות

ויכלו להביא שבר רעבון בתיכם בעד החלוקה, להם צר ומים לחץ. אנא חסו נא ארצנו רחמים בני רחמים! התעוררו נא! התחזקו נא! והחזיקו במדת הדין אשר ירושה היא לנו מאבותנו אברהם יצחק ויעקב, וזוה נפלינו מכל העמים אשר על פני האדמה, התעוררו אהבתכם לציון וירושלם! וקחו לכם חלק ונחלה בבנין הרבות ירושלם, אשר נקראת ארץ החמדה והמודה היא לכל העמים כי אין כל אומה ולשון אשר אין להם חלק ונחלה בארץ קדשנו, ואף אנחנו בני ציון נקראים, ולנו היא כי ירושה היא לנו מאבותנו, וזוה תקיימו "כי רצו עבדיך את אבני ואת עפרת יחוננו", ועתה בלב שמה ובנפש חפצה קחו לכם חלק בהמצוה הזאת איש בברכת ה' עליו, עפ"י התקנות המבוארים הלאה:

אלה הנה תקנות חברתנו הק' חברת "בתי מחסה לעניי כולל מינסק והמתוו" אשר יסודתו בקדש לעשות צדקה עם החיים, וחסד עם הנעדרים הח"ל, לזכותם בתורה ותפלה, באמירת קדיש וחזרת נשמה אחר אי"ש בטוב, לכל יסוף זכרם נצה מעיד אלקים. ומבלי להכביר הענין הנשגב על החפצים באות נפשם לקחת חלק במצוה זו, נעשו תקנות ישרות לזכות החברים תומכי חברתנו בצדקתם. כזה ובבא, וכל אחד יקח לו חלק כפי כחו והונו.

א) כל הכנסות החברה יכתב בפנקס החברה שם החבר, וסכום נדבתו למוכרת נצה, ויקבל מכתב תעודה בח"י המנהלים, וידע נאמנה כי באו מתן רמיו ליסוד הנרצה.

ב) פעמים בכל שנה נשלח ת"ח מתפללים לפני כותל המערבי וקבורת רחל אמונו להתפלל בעד שלום החברים לטוב להם כל ימיהם.

ג) בכל מועדי ה' יתברכו כל החברים בברכת מי שבירך בבית המדרש המיוחד להם.

ד) אם היו אחד מהחברים יצטרך לבקש עליו רחמים או היו יפול למשכב, אזי כשיודע הדבר להמנהלים ישלחו ת"ח מתפללים לפני "כותל המערבי" להתפלל שישלח לו ה' רפואה שלמה מן השמים מחר ולמלא משאלות לבו לטובה.

ה) כל איש אשר ידים תרומת הקודש לבנין בתים 25 רובל, יכתב שמו וסכום נדבתו בפנקס החברה, ויזכה בכל התקנות המבוארים למעלה, ולתועלת נשמתו וזכרו, היינו: אחר אי"ש בטוב, ביום בא השמועה יוכר ת"ח שילמוד משניות ויאמר קדיש מדי יום ביומו עד כלות שנה הראשונה וגם הזכרת נעמות, ושמירת ה"א"צ משך עשרה שנים בלימוד ת"ח, פרקי משנה אותיות שמו ותפלת אנא וקד"ר ואמ"ר.

ו) ומי אשר ינדב רוחו אותו לתת סך 50 רובל, אזי מלבד מה שזכה בתקנות המבוארים למעלה, יזכה עוד, כי ביום השמועה יוכהרו עשרה ת"ח וילמדו שבעה ימים משניות ותפלת אנא וקד"ר, ושמירת ה"א"צ עוד עשרה שנים מלבד המבואר בסעיף ה'.

ז) ואיש כי יקדיש תרומת קודש סך 100 רובל, לכד מה שזכה בתקנות המבוארים בסעיפים הקודמים ויסיפו למענו עוד, כי מיום השמועה עד כלות שלשים יום, ילמדו עשרה ת"ח משניות ותפלת אנא וקד"ר ושמירת ה"א"צ כגו', ועשרה שנים הראשונים ישמרו ה"א"צ בלימוד עשרה ת"ח בכנופיא פרקי משנה אותיות שמו ותפלת אנא וקד"ר.

ח) ואיש כי יקדיש בית קודש בעד סך 600 רובל, יקבל שמר מקנה מאתנו ה"ח עפ"י ד"ר, ושמו יוחק באבן שיש בקיר הבית למוכרת נצה, ושלוש שנים הראשונים הרשות בידו לתתה לאחד מקרוביו ומיודעיו מכוללנו דוקא על משך שלש שנים בלא השלת גורל, ועוד יזכה לתועלת נשמתו, ביום בוא השמועה הלא טובה, יוכהרו עשרה ת"ח שילמדו פרק משניות ותפלת אנא ויאמרו קדיש מדי יום ביומו עד תום שנה הראשונה, ושמירת ה"א"צ בלימוד עשרה ת"ח בכנופיא פרקי משנה אותיות שמו ותפלת אנא וקד"ר והזכרת נשמה בביח"ד עד ביאת גואל צדק.

ט) ובפירוש נאמר מי אשר ברצונו לזכות בזכויות הגדולות, רק אין ידו משגת לשלם הכל בפ"א, הרשות נתונה לשלם לאט לאט כפי יכולתו.

י) כל המוסף ויסיפו לו שנות חיים וברכה מאלקי המערה, ומנהלי החברה מוכנים למלאות רצונו וחפצו אשר ידרוש ככל האפשריות.

יא) כל כסף הקדשים לבנין בתים ימסרו לגבאי קדש בעירם, אשר יתמנו לזה והגבאים ישלחו לידי הסוכנים חזון צדק בק"ק מינסק יע"א, ת"ח הרבנים הני המפורסמים הראשון לציון מ"ה אהרן דוב ברוידא שליט"א, ומותר"ר דובער פינס ג"י ומותר"ר ברוך דוד זעלדאוויץ ג"י והיו בטובה, ויגיע במה לידנו.

יב) הגבאים והמתעסקים אשר בכל אתר ואתר, אשר ינדב רוחם אותם לעשות לטובת חברתנו, אזי כפי גודל השתדלותם כן יוכו בזכויות חברתנו הק' ומנהלי החברה מחויבים בכל עת זמן למלאות רצונם ולכתן פאר בנור נבאות קדש.

יג) בכל שנה יודפס חשבון צדק מהכנסות והוצאות ת"ח למען יראו הנייבים את פעולת חברתנו, וידעו נאמנה כי באו נדבתם לתכלית הנרצה.

עתה אחים יקרים! שימו לבכם אל דברי אחיכם השוכנים בארץ הקדושה, הצועקים אליכם ממרחקות לבם, התעוררו נא התעוררו! הביטו נא בעין חמלה על עניי עירכם החובקים חרבות ירושלם, אל נא תתנו דומי, שאו ידיכם קדש וכואו נא לעזרת אחיכם איש איש כמתנת ידו בברכת ה' עליו. תקותנו נבונה, כי תושיטו לנו ידכם הנדיבה בלב ונפש חפצה, ותענו ותאמרו הננו הננו אחים יקרים חברים נאמנים להברתכם הק' ליוזם קרן ישראל ולבנות חרבות ירושלם, ואנחנו תפלה לה' השוכן בציון כי יצוה צור חסדו קהלותינו לקבץ ובתר מרום הרים אותנו להרביץ, ויזכו לראות בנחמות ציון וירושלם במהרה.

כעתירת החותמים בברכה ומחבים לבשורות טובות ונחומים, הבעה"ה ביום ח"י תמוז שנת שש"ן לפ"ק פעה"ק ירושלם ת"ז.

נאם אפרים בנימן הויכשטיין

נאם ארי' ליב הכהן

נאם אהרן העשיל ש"ב

נאם שלמה זלמן פרוש

חותם חברת בתי מחסה לעניי כולל מינסק
בעה"ק ירושלם ת"ז
Sigel d. Verein BATEH-MACHSSE
für Collet Minsk
in Jerusalem

אודעסעק למשלוח מכתבים:
Herrn Leib Cohen Minsker in Jerusalem [Palästina]

נדרשתי מאת מאסף בסף קופות רמבה"ן למופת עניי ארה"ק באיזה מקומות שהוחקו שמה משנים רבות לשלוח לאחר מהכוללים בארה"ק. מהם לכולל פרשים — מהם לכולל חסידי חב"ד — מהם לכולל וואהלין — ובאיזה עיירות ממקומות ההם ניתוספו ונתווישו שמה אנשים רבים ממחוזות אחרים, אשר דעתם נוטה לכולל אחר, ונשאלתי מהמאסף ברת מה לעשות, אם לעשות כדת הנותנים — או נאמר כי היחידים הבאים מחדש לגור שמה נגזרים אחר הרבים ההושבים הקודמים ואין בכחם לשנות מאשר נהגו שמה מכבר והגם כי ניתוספו שמה בע"ב רבים ממחוזות אחרים — קמא — קמא כו' — ואחרי ישוב הדעת היטב השבתי להשוואל כהונן, כי אין שום חוקה מועלת לשנות דעת הנותן ואין לגזור ולצוות על נותני צדקה לאיזה כולל יתנוהו — ולנותני הצדקה אין שום נפקא מינה מקום שבתו באיזה מחוז הוא דר, לו משפט הצדקה למי שירצה ליתן נדבתו או בסף קופתו לאיזה כולל אשר דעתו נוטה יתנוהו — ואפילו במקום שהרבים מוחזקים לתת פרי נדבתם לאחר מהכוללים כפי דעתם, בכל זה יכול היחיד הדר שם לתת פרי צדקתו או בסף קופתו לכולל אחר שדעתו קרובה לזה הכולל, ובוה לא אמרין שהיחיד מחויב לעשות ברבים שמה וכל אחד הרשות בידו לעשות במעות. נדבות שלו כרצונו ודעתו — עפ"י יושר שלו — אמנם מעות הנמצא בקופות בתי כנסיות ובתי מדרשות, בזה היחידים נגזרין אחר רוב המטילים לקופה של צדקה, — ולכן חיובא רמי' על המאסף במקומות ההם להיות בידו פנקס ובעת קבלת הכסף מהקופות ישאל לכל אחד מהבעלי בתים לאיזה כולל דעתו נוטה ולמי יתן וכן יכתוב דעת הנותן בפנקס — נרבה פלוני לכולל פלוני — וכן מקבלת הכסף מבתי כנסיות ובתי מדרשות ובכל מקומות שמהפלים שמה יחקור היטב על רוב האנשים המתפללים שמה אם הם מההושבים מכבר — או הרוב מהם מאנשים ממחוזות אחרים שנתווישו שמה מחדש ועפ"י דעת הרוב מהנותנים שמה להקופות ההם כן יעשה — ואיש את קדשיו לו יהיו. והמאסף יהי' זהיר וזריז בזה לכל ישנה מדרעת הנותנים — והיה מעשה הצדקה שלום וברכה בעה"ח פעה"ק ירושלם ת"ו שמואל סלאנט (פקם מחמו).

מחא ב"ד עמוסי התלחות דפה עה"ק חברון חובב"ח, נדרשתי מאת אחינו חו"ר האשכנזים מכולל חסידי חב"ד היושבים פה עמנו בעקו"ת הגו' להשיב מפני הכבוד על השאלה הנ"ל אשר נשאל עליה כבוד ידידנו הגאון המפורסם הרב הגדול כה"מ מוה"ר סלאנט הי"ו: אם היחידים הבאים מחדש לגור על אחד הערים מכולל אחר, נגזרים אחר הרבים ההושבים הקודמים ויכולים הרבים ההם לגזור על נותני הצדקה שלא לשנות שמה מהכבר או ליתן אחר דעת הנותנים. וכל לגבי דין אחרי אשר הורה גבר הרה"ג מר שמואל כ"י הנ"ל ורזה"ק הופיעה בצית מדרשו כי הרשות ביד כל"ל לעשות במעות שלו כדעתו ורלונו, דבר שפטים אך למחשור ומה יתן ומה יוסיף דבריו אלה, דאמו יהודה ועוד לקרא? אמנם מפני כבוד אחינו חו"ר כולל חסידי חב"ד כ"י דחביב עלן עד לאחת, הוכרחנו לגשת בזה"ש להפקת רעונם. וזאת נסיד ונאמר דלפי דעתנו הקצרה לא מלינו מקום לגזור על נותני הצדקה הבאים להשתקע במחוזות אחרים מכולל אחר לתת פרי נדבתם במקום ההוא לכולל העיר ההיא, דבעניי העיר דוקא הוא דכופין ליתן צדקה להבא לגור במדינה ההיא עם בני המדינה מאחר דרמו עליהם, לא כן בעניי ארה"ק דלאו עליהם לבד רמו רק אכולי עלמא נמי רמו. וא"כ מה"מ לגזור ולכוף לבאים מחדש לתת למקום שבני המדינה נותנין, ודינס שזה למי שהלך בסחורה ופסקו עליהם בני העיר לזקק דמפרנסים זה עניי עירם כידוע! ואין כח באנשי העיר ההיא לשנות דעת הנותנים כההיא דקי"ל בצ"צ ד"ח רשאין בני העיר לעשות קופה תמחו ולכל מה שירצו, דהתם שאני דהנותן ע"ד בני העיר נותן מש"ל במפרש הנותן שיתנו לעניים מיוחדים אין להם לשנות משום גזל העניים ההם כמ"ס הכלבו בשם הר"ף הו"ד בצ"י ס' רל"ו ומור"ם ז"ל בהגהה שם בשם מוה"ר י"ו וכ"ו פשוט וא"ל לפני. וגם בקבלת הכסף מבתי כנסיות וכו' ובכל מקום שמתפללים אם דעת הנותנים בקופות ההם הוא ליתנם לאיזה כולל אשר דעתו הקרובה אליו אף אם מועטים המה, אינם נגזרים אחר הרוב מהנותנים שמה בקופות כי ממון שלהם אינו בטל כמ"ס בבילה דל"ח ממונא לא צטיל, כאשר הורה גבר הגאון הרמ"ן ז"ל בתשו' חו"ד ס' ע' ע"ש ואוקי באתרין. ואע"ג דמסקי' שם איסורא בטיל ממונא ל"ב, וממון הקדש ממונא דאית ציה איסורא ול"ס לומר ממונא ל"ב, מ"מ כיון דאיסורא השנוי מדעת בעליו הוא מטעם דהוי גזל איחס העניים, א"כ אי ממונא ל"ב אך ליסחרי איסורא שבו ול"ד לההיא דתמונא וד"ב, ולא לנו להאריך עוד בזה כי הדברים פשוטים וברורים. ועד מאסף כסה הקדשים חיובא רמיא להזהר מאד לברר השנות מדרעת הנותנים. — הלכ"ד נעירי הגאון הכע"ח בעיר בתי אבות חובב"ח ברב עז ושלוס.

הצ' רחמים יוסף פראנקו ס"ט. (חותמו). הצ' יצחק רפאל עזרי' זאבי ס"ט. הצ' מאיר יום טוב פרחי ס"ט.

השורות אשר נרפסו למעלה, הנני להודיע שכנים הדברים, וזוכרני שזה איזה שנים שאל ממני שאילתא דא, תלמיד חכם אחד, אשר סבב או בהמדינה, והשבתי לו בכל הנדפס למעלה, אחרי ישוב דעתי, שאין לצוות להנותנים ולעשות פשרה בארץ ישראל או בחוץ לארץ, על גרבים שבמקום פלוני ישלחו לארץ ישראל לכולל זה דוקא, ושבמקום פלוני לכולל פלוני דוקא. — כי הרשות בידו הנדיבים הנותנים צדקה לעניי ארץ ישראל לבהור לאיזה כולל שדעתו נוטה ליתן להם, (בידוע עפ"י ד"ת שמקבלי צדקה תלמיד חכם גדול, קודם להקמן ממנו, וכאמרו ז"ל, "הסדרן קודם להפליג") וכן ביראת אלקים, הגדול ביראת ה' קודם להקמן ממנו, וכמדומני שכבר העיר בזה הגאון בעל חתם סופר זצ"ל, ולכן אחרי שזה רבות בשנים, נתפרדו יראי ה' לרבים שונים ביראת ה' כידוע, ולכן הסתנהג עפ"י התורה והמצוה ודרך הישרה לפי דעתו שבחר לו, נבין שיתן פרי צדקתו וגרבתו לעניי ארץ ישראל לכולל ההוא הסתנהג גם כן בהדרך הישרה לפי דעתו ואין להאריך בזה) והנה כעת הראו לפני איתנו בתבים באיזהו תלמידי חכמים בארץ ישראל שכתבו וחתמו להיפך טפה שכתבתי מכבר, וכתבו עלי שמעתי בדבר משנה, ובמחילות כבודם אינם יודעין לרזן ולהורות בזה, ומה שכתבתי בן הוא הד"ת והיושר והצדק ואין לגזור על הנותנים ונודבים צדקה לעניי ארץ ישראל לאיזה כולל ישלחו, וככל האמור למעלה (אמנם לעניי העיר שדר שם, בזה מחויב לתת לעניי עירו שדר שם, אפי' כי שאין דעתו נוטה מעניים אלו, כנון אם אחד ממדינת לימא קבע דירתו במדינת וואלין ואין דעתו נוטה מכולל חסידים, בכל זה מחויב לתת לעניי אותה העיר שדר שם) אכן הנדבות והצדקות שנרבו לעניי ארץ ישראל בודאי הרשות בידו לשלוח לאיזה כולל שדעתו נוטה להם (אכן צדקות שנתאספו מבתי כנסיות ובתי מדרשות בסתם לעניי ארץ ישראל, והנותנים לא גילו דעתם לאיזה כולל, כי

פסק דין משנת תרנ"ח מגדולי רבני אר"י והגאון רבי יצחק אלחנן מקובנא, חקובע כי העוברים ממדינה למדינה בעולם, רשאים לשנות את תמיכתם מכולל זה לאחר.

היו אנשים, שלפני עלייתם עברו למחוז אחר, כדי שיזכו בארץ להכנסה גדולה יותר.

ראה: מינצברג — ישוב אר"י; סי' ו'.

שירצו, הרשות בידם ככל הנ"ל, ועל זה באתי על תפנים שנת, גם עש"ק ח"י תמו תרנ"א בירושלם.
שמואל סלאנט
SAMUEL SALANT
Oberrabbiner d. Asch. Gemeinden
in Jerusalem.

גם אנחנו פר"צ בק"ק ספרדים הי"ו. בעה"ק ירושלם ת"ג, בהאותנו פסק דין הגאון ר' שמואל סלאנט שליט"א וחז"ר ק"ק ספרדים הי"ו מעה"ק תבתון. ה"ו אשר שרשטנו וכתבו למעלת כבוד הרבנים מנהלי כולל חסידו חב"ד. בירושלם חכרון, אך שהרשות נהוגה לאנשי שלומם, מכל מקום שהם לשלוח להם פני צדקההם להחזיק זהו אנ"ש באה"ק, ואין המועץ נגד כזה אחר הרוב, שאפי' אם דרים בעיר אחת רוב אשכנזים או חסידו וואלץ ומועץ מחסידו חב"ד, אזי המועץ מחסידו חב"ד יכולים לשלוח פני צדקהם לחסידו חב"ד באה"ק וכך חובתם וכך יפה להם, ואין כח ביד שום אחד בין מקדש בין מחו"ל לגזור עליהם שימסרו צדקהם לכולל אחר, וככל אשר הורה הגאון ר' שמואל סלאנט שליט"א וחז"ר ק"ק ספרדים מעה"ק חכרון ת"ג, וכל דבריהם תוחת היא.

את כל זה כתבנו לחתום ממשול מעם ה' ויהי' מועשה הצדקה שלם, ולא תיבס נחלה וכ"א ע"פ יבא בשלום. חב"ד המעתיים הבאים על החתום בית דין צדק וכוללות הספרדים פה ע"ה תקושה ירושלם תובב"א יום עש"ק ח"י תמו שנת תרנ"א :

הצער **רפאל יצחק ישראל ס"ט** יוסף נ' וגישמי ס"ט. הצער **מורנו יחיאל בר אדון ס"ט**.
 (מקום חתום בה"צ ספרדים הי"ו) (מקום חתום)

ב"ה. נדרשתי להוות דעתי בהענין הזה והנני להשיבם כי באריכות אין לי בעת כח לבא רק בקצרה דדעתי מסכמת לפסק דין של יד"נ הגאון ר' שמואל סלאנט שליט"א הנ"ל, הגם לדעתי הוא סהר ופשוט כן לדינא ואין לשנות. ולאות אמת באתי עה"ה יום ד' כ"ט מנחם אב תרנ"א קאוונא נאום יצחק אלחנן חתופ"ק הנ"ל.

ב"ה. ע"ד שנדרשתי מהרבנים רבולל חב"ד מח"ל אודות שבמה אנשים מכולל שלהם גתישבו בריחוק מקום בגובערנעש רחוקים ורוצים לשלוח מעות נדבותיהם בקופות אה"ק הנמצאים אצלם לכולל חב"ד במקדש, אך הבע"ב הדדים בעירות ההמה מקודם אומרים שהיחידים הבאים שמה מקרוב יהי' נגדרים. אחר הרוב הדדים שם מקודם ושמעותיהם וישלחו להכוללים אשר ירצו רוב אנשי העיר הוקא, וכבר יצא ע"ז הפס"ד עוד בשנת תרנ"א מהרבנים הגדולים שאין הרבים יכולים לגזור על היחידים נותני הצדקה לאיזה כולליתנוהו. והרשות ביד היחידים נותני הצדקה ליתן מעות נדבותיהם לכולל שירצו. ואין הרבים יכולים לשנות מדעת היחידים הנותנים בשלהם, וכרצונם ודעתם יעשו היחידים בזה באין מוחה כלל. וכעת נדרשתי להשוואלים שדעתי מסכמת ג"כ להפס"ד הנ"ל ויפה הורו ויפה דנו ולהם שומעים שאמרו כהלכת. ולראי' בעה"ה יום א' כ"ה ניסן תרנ"ה. בעה"ק ירושלם תובב"א.

נאום **שניאור זלמן** מלפנים אבד"ק **לובלין**.

קול קורא מציון

ב"ה

אחינו היקרים אנשי גאולתינו בני מדינת פולין מחוז ווארשא הי"ו שמעו אלינו, וישמע אליכם ה' :

אך למותר נחשוב לתאר לפניכם מצבינו ומר גורלנו באה"כ, כי כל משען לחמינו, ומקור חיותנו תלוי אך בחסד עליון וברוח החמלה אשר בקרבכם. יען כי בעוה"ר ארצנו עודנה תשאה שממה באין מקנה וקנין להרויח א"י על חיי שעה, ואם כי מנת החלוקה הדלה לא הספיקה מעולם גם על מחצית צרכינו ההכרחיות בכ"י שמחנו בחלקינו, ומוב ה' לנו גם פת חריבה באה"ק אם על ידה נוכל לבלות ימינו בתורה ובעבודת ה' בחצרות בית אלקינו תמיד — וגדולות מזה לא בקשנו — מהלחם הזה הננו מתפרנסין בדוחק גדול ומגדלן את בנינו לתורה, ומה משלמין אנו את שכר דירותינו מראשית השנה על כל השנה, ומשיאין את בנינו ובנותינו, ושבע ביום הללנו לה' על זה — אפס לדאבון לבמינו גם הלחם המר הזה החל להתמעט, והולך וחסור פנים ליום מסיבת בנידת הזמן, ויותר משה חרשים חסר לנו מחלוקתינו, ולעומת זאת ההוצאה מתגדלת מיום ליום מאחינו שכלולה אשר ינהרו אלינו תמיד (כ"ר וכ"י) ובכ"י החרשנו, בתקנתנו כי כאשר ישוב ה' לרחמכם ונישענו גם אנו, ובעודנה תכלינה עינינו בצפיתנה נודענו כי אנשים אשר כשאל ואבדון עינם לא תשבענה, פערו פיהם לבלי חוק להכרית גם את יתר הפליטה, משולחי הישיבה תורת חיים אשר דרך חיים לא ידעו, משחיתים מעבר האחד מבלי השאיר לנו שריד, ובדרך שכבשוה ליסטים שכמותם והולכים גם אלה הרמאים משולחי הישיבה "אהל משה" משה, המכנים עצמם בשם ישיבת הרב הגאון מבריסק — ללחך את כל סביבותינו ולהכרית את השאר ח"י — אחינו היקרים הידעם אולי, מי המה הרמאים, הקוראים בראש הומיות תומכי תורה אנו? ה'! בדאבון לב נודיעכם כי לא מאלה הנוכלים תצא תורה ואורה לישראל — ומסחר התורה תתמוך בהם להאכילם מעדנים ולהלבישם שני עם עדנים משוד עניים ואנקה אכיונים, מדמי עניים מדוכאים, אלמנות שכולות, ויתומים עזובים — ולא יבשו לתלות עצמן באילן גדול הוא ניהו הגאון מבריסק, אם כי אין אתו ידע עד מה מזה ואין רוחו נוחה מהם, — שמעו איפוא אחינו מי חמה הרוכלים בנפש אדם — איש אחד נמצא בע"ק ושמו יעקב אוריגטשנין, כל חכמתו היא תרמית ואון, לפני שנים אחדות שלח משולחים לקצות הארץ על ישיבת מנן אבות שבחברון ובתורה ושקר הולך שולל אלפי מאחינו כי מחברון תצא תורה ודבר ה' משיבת מנן אבות — אם כי הישיבות עדיין לא היו ולא נבראו, וכאשר נתגלה קלטנו ברבים, אומר להכות בסגורים בישיבת "אהל משה" וימלא את כל חלל העולם בשקריו שהגאון מבריסק יאמר שיעור בגפ' שלשה שעות ביום — שומי שמים על זאת, כל אנשי ע"ק יודעים כי הגאון הנ"ל הוא מוטל על ערש דוי, ואינו יוצא מביתו גם להתפלל — ולומדי הישיבה המה הוא ובניו וניסו וכל משפחתו (ואלה המה המאורות הגדולים, אשר בשבילם העולם לוקים) וכי על אנשים כאלה יתן ה' הנ"ל תעניתו — גם מייסד הישיבה "תורת חיים" שמרעיש העולם בתעורת הגאון מבריסק — שאלנו את פי הגאון הנ"ל והשיב לנו כי חס לו לתת ידו על זה — ורק כאשר אחד שאלו אם יש לו ישיבה מסר את תשובתו למנהל הישיבה — והוא מעצמו הוסיף וגויס דברים אשר בדה מלבו שלא היו ולא נבראו, וכל זאת יוכל להתברר ע"י הגאון הנ"ל בעצמו ושאר גאוני ע"ק חיי הצועקים חמם על זה — ע"כ אחינו מרחמינו חוסו וחמולו על אחיכם אלפי נפשות יקרות וטהורות הנדבאים, חזקו והתחזקו לגדור פרצותינו, שלא יתנו יד לעושי עול לבוא בגבולינו — עקד תעקרו כל הקופות אשר קבעו הנוכלים הנ"ל במדינתנו — וחזקו נא מוסדות הצדקות לשם רמבעה"נ אשר נוסדה מקדמוני הרה"צ הצדיקים הראשונים כמלאכים יזע"א להחזקת ישיבותינו בקודש בני מדינתכם שהמה בכלל עניי עירכם — וחיתה נפשינו בצדקתכם הנדיבה.

וה' השוכן בציון יריק לכם רב ברכה עד בלי די, וצדקתכם תצהיר כאור שבעת הימים ותתברכו בשובה ונחת; עד עלות לציון מושיעים בכ"א, הכ"ד מ"מ ויחזים כוללות פולין מחוז ווארשא תושבי אה"ק המעתימים בעד שלומכם ואושר הצלחתכם בג"נ, חזותמים בברכה ובאה"ר בחודש טבת ש' תרנ"ח פה"ק ירושלם תובב"א.

דוד צבי שלמה בהרה"צ ה"ק מוהרא"ם זצ"ל ישראל יעקב הלוי וואלמאן אבדיק פלינסק
שלמה זלמן בהר"ן ז"ל לעווי אברהם אליעזר מינצבערג אבדיק יזעפאף
בנימין יהודא ליב בהרה"צ ר"ד ז"ל משה יהודא ליב חתן הרה"ק פלענשטאן זצ"ל
אלסר אברהם בצלאל בהרה"צ ראי"ם זצ"ל רפאל יעקב דאכוינסקי מלובלין
אשר אליעזר בהרה"צ מוהר"ל לעווי ז"ל מנחם קלונימס בהרה"צ מוהרב"ז זצ"ל
צבי יהודא הלוי לעדירבערג מפלאצק צבי אלימלך בהרה"צ מוהרשי"ם זצ"ל
יחיאל פישל אינדער מפלאצק מאיר דוד גינצבערג ממאגלניצא
יחזמיאל יוסף בהרה"צ אק"י מוהרא"ם זצ"ל שלמה יצחק הכהן בהרה"צ מוואלכאראז"ל
ישראל חיים בהרש"ז לעווי נ"י יעקב שלמה בהר"ם ז"ל מנארוולין

העתק מכתב של הרב הגאון מוהר"ש סלאנט הי"ו ששלח לוילנא אודות משולחי הישיבות

למע"כ ידידי ה' ועמו ודי"נ הרה"ג כוילנא ודי בכל אתר ואתר הי"ו.

ידידי ה'! כאשר ראיתי מכתב, אשר שם בהמדינה נוסעים איזה אנשים המכנים א"ע בשם שלוחים לדבר מצוה על ישיבות שונות היינו ישיבת תורת חיים וישיבת מאה שערים וכדומה, אשר לא כן היא בפי דברי המשולחים, והמה מפסידים שמה דרך הלוכין לקופת רמבעה"נ אשר נתיסד מגאוני ארץ ראשונים כמלאכים למופת ישוב אה"ק, אמרתי לבא בשורותים בקצרה, הן התית וישיבת עץ החיים נתיסד זה יותר מחמשה ושלשים שנה בכל זאת אין נוסע משולח ע"ז בגלילות מחוזותינו בכדי שלא לגרום היוק לקופת רמבעה"נ אם כל חיות הקודש, והיתכן שעל ישיבה חדשה זה כשבעה שנים אשר יסדה"ר יצחק וויננראד וקוראה בשם "תורת חיים", כעת ישלח שלוחים שונים, וע"ז נאמר יציבא בארעא כו"ל, לכן לדעתי נכון שתמנעו רגלי שלוחים האלה — וגם כי שמעתי כי שלוחים האלו קבלו מכתבים מירושלם והם הוסיפו דברים ככל העולה על רוחם, ולפי הנראה הם עושים בעצמם מה שרצוים ודי בזה, הנני יודים החותם בברכה

שמואל סלאנט.

קול קורא משנת תרנ"ח של ראשי הכוללות החסידים בירושלים, בדבר שדרי"ם משיבות באר"י הפוגעים בקופות רמבעה"נ.

בין החותמים, מנהיגי החסידים בירושלים.

ראה: מינצברג — ישוב אר"י — סי' ה'; הורוביץ — כבוד ירושלים תר"צ.

העתק תמצית מכתבי קודש של המאורות הגדולים גאוני ארץ הקדושים זיע"א אשר כל ב"י נשען עליהם ששקדו לטובת החזקת מצות ישיבת אה"ק ת"ו.

כרוז הגאון דק"ק בריסק דלישא

הערש אוים כל הקהל הקודש דא לאז הרב הגאון המפיו אב"ד ורים מודיע זיין דעם עולם באזהרה גדולה ונוראה היות ויזא ער האט מעיין גיוועזן במכתבים של א"י אז מעות רמבעה"ג איז מוזק מכבד אז עם געהער צוא ויזא עבד אנשים השוכנים באה"ק מחמת שהנפשות באה"ק מיחלות ומצפות לזה להחיות נפשם אין ווען נישט ח"ו איז עתידה למות נפשם. בכן איז פקודח נפשות זייער טייער, עיב איז איין איסור גדול לשנות המעות של רמבעה"ג לשום דבר אחר שבקדושה. און מחמת דער עולם איז זיך נים נוהר דער אויף. און בריינגען ליכט בבתי כנסיות ובי"ם וגם על שארי איות ענינים — לכן איז הרב הגאון מזהיר באזהרה אויף דיא גבאים ושמשים דביה"כ ובמדי ומנינים דיחיד סגולה דפה אז ויזא זאלן זיך נישט דער וועגן משנה זיין דאס מעות עפי" שום אופן והוראת היתר אויף קיין אנדער דבר שבקדושה אפי" ווען איינער זאגט בפירוש המעות אני מתנדב על ר"מ בעה"ג לצורך הדלקת נרות איז אויך איין איסור צוא ברענגען דער פון ליכט. רק ווען איינער בריינגט נרות להדליק על רמבעה"ג איז הגרות הללו מותרים להשתמש בהם צוא ברענגען — ווארום עס איז קיין מצוה נישט צוא ברענגען ליכט חוץ לאה"ק עבור נשמת רמבעה"ג ולהשומע יונעם ותבוא ברכת טוב עליהם, ולראי" בעה"ח

גאון ארי' ליב קאצינעלינבונגען חופ"ק בריסק

דברי הרב הגאון האב"ק בריסק אינם צריכים חיזוק והפיו חכמים אשר דברו להפיל גורא ואיסר שלא לשנות מעות רמבעה"ג על שום צדקה אחרת אפי" לעניי העיר — כ"א שיגעו לפרנסת עניי אנשי מדינתנו שבאה"ק. כי אחרי שמועדת זאת שבני מחות אחרות מסילים אותם על אנשי מדינתנו כ"ע מורים שהם נקראים עניי עירנו. ובפרט שיושבים על התורה והעבודה כלחם ציר ומים לחץ באה"ק. יש בהם תרתי לשיבותא. עניי אה"ק ועניי עירנו ואם ח"ו יהיו מודחים מאנשי מדינתנו הרי הם מתים ח"ו ברעב; לזאת אנכי נפסל לשושי מצוה לחכמי הדור הנודרים בעד הנזכר לשם רמבעה"ג שלא יצא מהם החוצה אפי"א — וכל הפושט יד ליגע במעות ומבעה"ג לשום צדקה אחרת הרי הוא קובע נפשות עניי אה"ק ממש אשר השומע לשקוד על תקנות אבינו אדם שבאה"ק — ובעל הברכות ית"ש הוא יברכם איש איש עפי" פעלי המזב יברכהו ה' כנפשמ. ונפש החיים בא"א מ"ר מוהרי"ן זל"היה מוואלאוין.

דברי הגאונים הג"ל להוראתם ונזירתם שאין רשות לשנות מצדקה לצדקה שבכלל אשר נדר לשם רמבעה"ג שלא לשנות לעניי אחר א"צ חיזוק ולא נצרכה אלא להעידה לחתום ג"כ את שמי.

הק' עקיבא בהר"ג מו"ה משה ניגן.

ועתה אחינו היקרים התבוננו בדברי הגאונים הקדושים הג"ל אשר שקדו לתקנות ישוב אה"ק ואסרו איסור לכל לשנות מצדקה לצדקה. במה דבריהם הק' יעשו פרי גמעתה שילחמו מלחמת חובה נגד משולחי הישיבות אשר בארץ ואשר בחוץ וכמו ישיבת לא"מ ז"א וכדומה אשר פוצו נבולות עולים במדינתנו.

כן גם עמ"ר הרב הגאון הגדול מאור הגולה מהור"ר שניאור זלמן שלישיא שהי' מלפנים האב"ד לובלין יע"א צועק מרה ע"ז. ושלא דבריו לכבוד הרב הגאון הקדוש מסאכנישבור שלישיא והעיר אותו לעמוד בפרץ להציל עשוק מיד עושקו לגרש את המשולחים הג"ל מנבולתו. כי המה קובעים נפשות ממש — והי' מעשה הצדקה שלום וזכות צדקתם תעמוד להם עד העולם. לראות בנחמת ציון ובבנין ירושלם בב"א.

אל נדיבי עם אלקי אברהם רחמים ב"ד גומלי חסדים בני ג"ח שמעו אלי וישמע אליכם ה' כ"ו. הנה מעולם משכתי את ידי והי' ידי מסולקת מדמים — לקבץ דמי הארץ תריב, וכעת הי' לי ידיעה ברורה מנאוני זמנינו היושבים שם באה"ק נודל צער בת רבים ונודל הדחקות שלהם אשר אין להעלות עה"כ — ומעות הכולל מהמדינה אינו מגיע לכ"א למי הפך גלאתי נשוא עת מצוא מקום מאין יבא עורם כ"ו — אי לזאת נפשי בשאלתי לחלית על עם אלה אשר מארצם יצאו לשבת באה"ק ת"ו להכינה ולסערה וברעותא דלכא ובעובדא תליא מילתא אשר כל אחד ואחד הן אנשי עיריות הן אנשי כפרים הן גדולים והן קטנים כפי נדבת לבו המהור יתחייב א"ע בכל שבוע ושבע בחק ולא יעבור סך קצוב על מעות אה"ק ת"ו חוץ מעות כולל אשר בכל קהלה וקהלה טאו ומקדם כ"ו — גם פקדתי על חכמים שיתאמצו בכל התאמצות על שמחת חתונה וברית מילה להיות אך שמח בהביא נדבה לחיזוק עניי אה"ק ת"ו — וזאת בקשתי שעכ"פ יסלק כל אורא גרבתו עד רבע שנה כ"ו. נא ונא אהובי אחי ורעי שיטו נא ליתן תוקף ועז ולהתאמץ בכל התאמצות בכל האפשרי והי' המעשה בדבר המצוה כזאת — וכל מי שיתלהב לבו בקרבו בכל מצדקאות והתאמצות בבדי להביא נדבה לדבר מצוה זו אני מוכן להתפלל בעדו וכעד כל אשר לו — ומעתה הגני טוען ברכה במקומו שירום קרנם וטולם מעלה מעלה דרך סלולה עד כי יבא שילה. הכ"ד המעתיך והמדבר בצדקה. יום ד' כ"ב אדר"ש תקנ"ו

הק' מרדכי החופ"ק געסבין ואגפ"י יצ"ו.

מהגאון הקדוש הרה"צ מלובלין זיע"א.

הרין צריך אנא למודעי לאחבי היות שנודע כבירור ענין אחינו ממדינה זו אשר באה"ק המה. הם ברעב ובעירות וחוסר כל וחרפה. כי מעות הכולל שאנו שולח"ם לשם אינו מספיק אפי" דמעט לכל נפש כ"ו. ועתה העיר ה' את רוח קדשו של הרב הגאון איש אלקים מ גאסביז שחצה להתאמץ בדבר — ע"כ הגם שדרכי להיות ממך ידי בצלחתי כי מה אני — אך עת לחשות ועת לדבר בצדקה כפרס לכבוד ארצנו ארץ החיים אמרתי אולי ימצאו אשר יהי' נא אמרי לרצון לעשות רצון יוצרינו ב"ה להתנדב להיות גבאים ע"ז בכל טקום לגבות בשכל בדרך שתהי' קיום הן ממעודת חתונה ושאר מעודת מצוה תן מאור ח"ס וכיוצא בזה ודאי אין אדם מעיני מן הצדקה מבשי"כ לכבוד שמים — למען להגיע לכפי חלוקה עבור כזוא"א אשר בארץ החיים שיהיו גם המהפנים ושלוים לעבור את הבורא ב"ה בטקום קדוש ומהור מתוך הרחבה ושמחה ופנסה, ולבקש רחמים עלינו כדרכם המוב, והי' מעשה הצדקה שלום וברכה וחיים — וזוכה להגלות צדקתו יתברך בקרב — כ"ד החפ"ק ומצפה לישועת ישראל שיתרבה כבוד שמים המעתיך ומתאמץ תמיד בעד כלל ישראל אחינו.

גאון יעקב יצחק במו"ה אברהם אליעזר הלוי הורוויץ

מהגאון הקדוש מברדיטשוב זיע"א.

להי' ידוע לכל אחבי המתנדבים בעם מעות א"י ורמבעה"ג די בכל אתר ואתר, מהדענא לכוין שיש תקנות ונזירות מנאוני קשישיא ומרבינו הבית יוסף וצ"ל ומגדולי א"י גיע שלא לשנות ממעות הג"ל לשום צדקה בעולם ואפי" להדליק שמן זית בבתי כנסיות. חלילה חולין הוא להם, ואל ישעו ברברי שקר לשנות ממעות הג"ל אפי" פ"א ח"ו כי הגאון משופמביקא והגאון מנעסבין ג"ע הסכימו ג"כ על הג"ל, וגם אני מסכים על הכל שחלילה לשנות ממעות הג"ל לשום צדקה אלא הכל יוסתר ליד הגבאי והאמרכל הממונה על מעות א"י ורמבעה"ג בלי שום ברען פ"א.

הכ"ד המהור באזהרה כפולה דושה"ט ומעתיך בעד כ"ה. הסי' לוי יצחק בהגאון מוהר"ם ז"ל חופ"ק ברדיטשוב.

מודע רבינ'ה רבני ישראל נדיבי העם !

לחיות שמוה וכן שיש בלבול גדול בין עדת המערבים יצ"ו אשר פעה"ק ירושת"ו עד שתניע הרבר להשררה יר"ה וחמססלה יר"ה גורח עלי לתקן הענין כפי טוב כי זה הענין מופל עלי לתקנו. ואנא נפשי ראש"ל הח"מ נפולתי ברבר וגורתי עליהם שיכחירו ועד מאת הנכבדים שבתם עפ"י דעות נעלמות ושיחזו חוסים תחת ממשלתנו הרוממה, וכן עשו ונקבצו דעות נעלמות כנימוס המססלה וכעת פתיחת הפתקאות הנעלמות מניתי נ' רבנים מחכמי עדתינו המפרדים יצ"ו ופתחו הנירות ונבחרו שבעה אנשים שיהמנו בוועד לשרת בכוללם ביראת ה' על פניהם וגם בחירו הק"ק יצ"ו בכבוד מע' הרב המופלא כמותר"ר נחמן במימו היו ראש הועד ולפקח על כל עניני הכוללות כרוחב דעתו ביושר ובכושר והוא חוסה תחת ממשלתנו הרוממה יר"ה והוא יתנהג עם הועד עפ"י רוב דעות, גם יתנהג עם כל העדה בנחת וביראת ה' על פניו, ומעתה כל המכתבים ומעות וגרבות וכו' שישלחו מחו"ל לעדת המערבים יבואו על שם הועד של הק"ק חמערבים יצ"ו ובראשם הרב ראש הועד הג"ו דוקא :

ובכן דא תהא למיקם לעדה ולראיה מהימנא היות אפ"ן שאני מסכים ומעריב כמינוי הועד הג"ו ובמניו ראש הועד עפ"י נימוסי המססלה הרוממה יר"ה ולא יוכל שום נכרא שבעולם לפצות פה ולצמצף על כל הנז"ל וחפץ ה' בירם יצ"ו וה' ישיפית שלום ותשקופ הארץ ועד"א וצדק באתי עה"ח פעה"ק ירושת"ו ביום ה' לח' רחמים שנת התרנ"ט ליצירה וקיום,

הלעיר יעקב שאול אלישר

בא סי' ישיא ברכה (פיקס כהנא)

אנחנו הח"מ מו"מ עדת המפרדים דעה"ק ירושת"ו מאשרים ופקימים את ועד כו' אחינו המערבים העי"א הג"ו הגעשה בהסכמת עמ"ר מתר"ח הגאון המפורסם ראש"ל יצ"ו, ועד"א ח"ש פעה"ק ירושת"ו נש"א לח' רחמים ש' התרנ"ט והשו"ק.

מחזיר יעקב מרדכי הלוי

הח' מסעם הועד הי"ו.

מקום חותם כוללות ועד המפרדים בעיה"ק ירושת"ו.

מאתנו אנחנו ק"ק עדת המערבים יצ"ו בעיה"ק ירושת"ו קבלנו עינו בר"ן ובחש"ד ברלא אנימנא את הועד הכללי הנכבד בקהל עדתינו כנ"ל עה"מ מע' הרב וכו' כמותר"ר יאורא אלכו הי"ו, ומע' הרב וכו' כמותר"ר יעקב נ' עמ"ר הי"ו, וכו"ר סאיר אוחיון הי"ו, וכו"ר יוסף אלמאליח הי"ו וכו"ר מכלוף חן הי"ו וכו"ר חיים נ' יאיר הי"ו, וכו"ר שמואל אלעלוף הי"ו כנדרפם בהחבצלת וכו'.

ויה"ר חפץ ה' בידם יצ"ו כירא. גם בהסכמת עלינו כלו יחדו קבלנו עלינו ומנינו למע' הרב המו' וכבודו ה' מלא מותר"ר נחמן במימו היו ראש קהל עדתינו לכל דבר שבקדושה להשגיח ולפקח ו"ב פרטי וכללי עניני הכוללות בחברת אנשי הועד הג"ו אשר רוממה הסשרה על שכמם על שנתים ימים וכן עם אנשי הועד אשר יתמנו אחר הזמן הג"ו בע"ה. גם מנינו למע' החה"ש יר"א הן גביר כמותר"ר שלמה אלעלוף הי"ו להיות סוכן לקהל עדתינו ועל אנשי הועד לפרסם ברפום מדר חשבון בכל שנה ושנה.

ומעתה חננו מודיעים ומחלים פני המתגדבים בעם הן מקדש פנימה הן מחו"ל כי כל נדיב לב אשר ירצה לשלוח סך מה לשם כוללנו להחיות רוח נרכאים או מכתבים אשר יושלחו לשם כוללנו וישלחו לשם הועד ובראשם הוא הראש כמותר"ר חר"ן במימו היו וכמס"ל עמ"ר הי"ו על האדריסו הרשומה הלאה.

גם הננו מודיעים כי כל קבלה שלא תהיה חתומה בהתי' אנש הועד הג"ו וראש קהל עדתנו הרב ח"ר נחמן יצ"ו הג"ו הרי היא בטלה ומבוטלת וכן כל מכתב אשר יושלח מקדש לחו"ל ע"ע הכוללות שיצ"ו יהיה חתום בחתי' הועד והרב הג"ו יצ"ו הרי הוא בטל, ומעתה ליה עינינו כי ישפוט שלום בינינו ובנחמם ציון יראנו אמן.

והיה זה ביום מו"ב לח' רחמים כס' ושמחת בכל המנוג, שנת ג'רולה תור"ה לפ"ק ושלום.

ק"ק עדת המערבים יצ"ו

גם הננו מודיעים כי החותמות הישנים נתבטלו ובאו אלו במקומם

Comité de la Communauté Marocaine et Mr. le Rabbin Nachman Betito à Jérusalem

הערת המו"ל. עניי אחינו המערבים הי"ו בעיר קרשניו, מובלים רעב כמלא מוכן המלת, לעניים אין עזק, ולמזונתם אין באר, כבר באו מים עד נפשם, ומצבם נורא ואיום ועתה כאשר תוקן כוללם ע"פ עמ"ר הרב הגאון ראשון לציון הי"ו, על צד היותר טוב יואלו נא ותעוררו מובים ישרים בלכותם ויחזקו עליהם, ויחזקו נא להם עזרה בארבעסא ורשומה למעלה, והמדרם ידורם מן חשמים ולשגח מוכה יכתב ויחתם.

הסכמה משנת תרנ"ט בין הנהגת העדה הספרדית לבין עדת המערבים.
ראה: מ"ד גאון — יהודי המזרח באר"י.

קול קורא מארץ הקדושה.

אל אחינו אנשי שלומינו חסידי חב"ד הי"ו, היושבים בערי רוסיא, בגובערניעס
הערסאנער, מאווריער, ויעקאמרינעסלאווער, ה' עליהם יחיו.

קול דמי אחיכם, אנשי שלומכם, חסידי חב"ד המסתופפים בהצרות ה', בערי הקודש ירושלם חברון צפת
ומבריא ויפו וסביבותיהם, צועקים אליכם לחמלה. חוסנו נא ורחמו אחים יקרים, על אחיכם המחזיקים בישוב אה"ק,
יותר מארץ ושלש מאות נפשות עניים ודלים, לומדי תורה מתוך העוני, ובהם זקנים וזקנות, יתומים ואלמנות, וסובלי
מחלות שונות, מעונים בעירום וחוסר כל, באין מסחר וקנין ובאין עסק ופרנסה, ורק לתשועת ה' באמצעות נדיבי
עם עיניהם נשואות להחיות להם פליטה בארץ הנשמה הזאת וחיים וניזונים מנדבת אנ"ש חסידי חב"ד שבחול
שיחיו, כי מהנדבות הבאות לכוללים אחרים כמו לאחצנו האשכנזים, או לאחינו חסידי וואהלין, לא יתן מזה אף
פרוטה אחת לחסידי חב"ד. גם אין לנו גבולים מיוחדים אשר נאמר, כי משם יבא מקור חיותנו, אבל חיותינו הוא
רק מאנ"ש חסידי חב"ד שבכל ערי רוסלאנד ומכל המקומות אשר אנ"ש חסידי חב"ד מפוזרים שמה, ליטא, רייסין,
זאטומ, ומאלי ראסי, ועד שנת תר"ן היינו מקבלים נדבות גם מאנ"ש חסידי חב"ד המתגוררים בשלשה הגובערניעס
הנ"ל שהם הערסאנער, מאווריער ויעקאמרינעסלאווער, והנה זה כמה נוסע משולח מכולל וואהלין בגובערניעס
הללו, ומכרית אוכל מפינו, וזה כמה שלא קבלנו מאומה ממקומות אלו, כי כל המקובץ מקופת רמבעה"ן מערים
וכפרים ויחידים בשלשה הגובערניעס הנזכרים הולך לכולל וואהלין, ולנו חסידי חב"ד לא יתן מאומה.
ועפ"י השמועה שמענו שהמשולח הנ"ל מראה בכל מקומות נסיעתו כתבים או תקנות נדפסות בחתימת
רבנים וממוני כוללים, שהמקומות הנ"ל שייכים רק להם לכולל וואהלין.

וע"כ החובה לנו להודיע נאמנה לאנ"ש חסידי חב"ד שיחיו כי התקנות והכתבים שתחת יד המשולח הנ"ל
נוסדו רק מהרבנים של כולל וואהלין וממוני כוללים, הדורשים מובת עצמם, ולא מפייהם אנו היין, התקנות שלהם
אינם להכלל כולו, וכפ"י שכן לכולל חב"ד, ב"ה יש לנו תקנות קבועות מקדמונים ראשונים כמלאכים ה"ה אדמו"ר
הזקן נבג"מ, ואדמו"ר האמצעי נבג"מ, ואדמו"ר בעל צ"צ נבג"מ מלובאוויטש, וזרעם זרע קודש אחריהם אדמו"ר
שליט"א הדבקים באלקים חיים, השי"ת יאריך ימיהם ושנותיהם בטוב ובנעימים, ומכל הרבנים מאנשי שלומינו
שיחיו, אשר יסדו לנו למקור חיותינו הנדבות מבסף רמבעה"ן דאנ"ש חסידי חב"ד מכל מקומות שאנ"ש שי' שרוים
שם, ובכללם גם השלשה גובערניעס הנזכרים, וגם החזקנו בנדבות דגובערניעס הנ"ל שנים רבות, ומי אשר יהיו
לגזול הנדבות מקופת רמבעה"ן אשר ינדבו אנשי שלומינו שיחיו לכולל חב"ד שבאה"ק, גזל גמור הוא בידו. גזל
עניים, גזל הרבים, גזל יתומים ואלמנות שלא יתן למחילה כלל, ולא ינקה האיש ההוא מעונו עד אשר ישיב את
הגזילה, אשמו בראשו והמישתו יוסף עליו.

וזאת לכם לדעת אחים יקרים, אשר העניינים אשר יבאו מכל ערי רוסיא, ובכללם גם מהשלשה גובערניעס
הערסאנער, מאווריער ויעקאמרינעסלאווער, אם רק חסידי חב"ד המה, לא יקבלו אותם בשום כולל מהבוללות אשר
נמצאו בפה לא בכוללות האשכנזים ולא בכולל חסידי וואהלין, וכולם נופלים לכוללינו חב"ד דוקא, ואין אנו יכולים
להעלים עין מהם, ולהניחם לנוע ברעב חס ושלום. אי לזאת מחויבים אנחנו להודיע צערינו ברבים, ולבקש
חסד וחנינה מאנשי שלומינו חסידי חב"ד שיחיו בכל מקום שהם, להאסף יחד ולמכס עצת, איש את רעהו
יעזורו, ולאסוף הנדבות מקופת רמבעה"ן של אנ"ש שיחיו ולשלוח אותם לנו אל הקודש על שם הרה"ח הגביר ר' משה

קול קורא משנת תרס"א מכולל חב"ד, לחסידי חב"ד בצולה, לתרום לקופת רמבעה"ן אך ורק
עבור הכולל.

חתימתם של חברי בית הדין החסידיים בהשגחת הגאון רבי שניאור זלמן לאדער מלובלין בעל
"תורת חסד" היא נדירה ביותר. אחד החתומים הג"ר טוביה אריה גולדברג מתלמידי החת"ם
סופר, היה ידוע כנאמן ביתו של בעל "תורת חסד".

כולל חב"ד נוסד בתחילה בחברון ובשנת תרס"ז גם בירושלים.

ראה: ספרות חב"ד על אר"י הורוביץ — כבוד ירושלים, עמ' ע"ז; "תורת חסד" הגאון מלובלין —
ירושלים, תשל"ז.

ווימענבערג בירושלם עה"ק ת"ז עבור עניי כולל חב"ד בערי הקודש ירושלם חברון צפת ומבריא ויפו כמו ששלחם
 לפה אנ"ש מכל ערי רוסיא, ע"ש הגביר ר' משה הנ"ל, ויקבלו מאתנו קבלות וברכות לכל איש ואיש על נדבתו
 המעולה, ואז ידעו אנ"ש ש' כי נדבתם באה אל הקודש להחיותנו כיום הזה.
 ואז יתנו לב אל הכתבים והתקנות והגזירות שביד המשולח מכולל וואלין כי כאין וכאפס המה, טובת עצמם
 הם דורשים. אין כל רב ודיין או ממונה מכולל אחר יכול למחות בידינו שלא לקבל נדבות מאנשי שלומינו חסידי
 חב"ד ש' מכל מקום שהם, כי זה כל היותנו, כאשר תראינה עיניכם בהפסקים הנדפסים בדרך הדבוק, והסכמת גאון
 עוזנו רשכבה"ג מו"ה שניאור זלמן פראדקין לאדיער שליט"א לפניו אב"ד דק"ק לובלין היושב עתה אתנו פה
 אשר כתב וחתם עתה לקיים את הפסקים הקודמים.
 ובזכות הצדקה נזכה כולנו לראות ביאת גואל צדק בב"א. ונזכה כולנו יחד לשמוח בנחמת ציון וירושלם,
 בתוך כלל ישראל. כעת' הבעה"ח ג' אייר שנת תרנ"ח פעה"ק ירושלם ת"ז. ממוני ומנהלי כולל חסידי חב"ד בעה"ק
 ירושלם חברון צפת ומבריא ויפו תובכ"א המעתיירים בעד שלום אחיהם.

דובער אפרת
 ישראל אב"ד דקאבילאק
 מירדכי דובער סלאנים
 מיכאל ברוך רייזעס
 בנימין ריבלין
 מירדכי אברהם שלאנק
 שמואל גרשון הלוי לעזוי

ב"ה.

אחרי ראי דברי ידידי הרבנים הגדולים ממוני ומנהלי כולל חסידי חב"ד הי"ו, הנדפסים למעלה, וגם ראיתי
 הפסקים הנדפסים בדרך המחבר לזה, מפורש יוצאים מאת ידידי הרבנים הגאונים המפורסמים שליט"א, הלכה
 למעשה, גם דעתי מסכמת לזה, וטוב ויפה הדבר הזה, לעשות ולקיים כפי הפסקים הנ"ל, והיה מעשה הצדקה שלום.

הצער חיים חזקיא מדיני המכונה
 חח"מ מחבר ספרי שדי חמד הי"ו.
 (מקום חתמו).

נדרשנו ע"ד הפסקים הנדפסים בגליון הזה מבד"ץ דאחינו הספרדים ומהנאון המניח מו"ה יצחק אלחנן וצללה"ה ויבדק לחיים
 טובים כ"ק אדמו"ר הגאון רבן ומאורן של ישראל מוהרש"ז לאדיער שליט"א מלפנים הנאב"ד דק"ק לובלין אורות האנשים שנתיישבו
 בגובערגניס רחוקים ורוצים לשלוח פרי צדקתם לאנשי שלום חב"ד באה"ק במקום, ונמצאים האומרים שנגררים אחרי הרוב יושבי
 המקום ומעוהיהם ישולח דוקא למקום שרוב אנשי העיר רוצים לשלוח ועפ"י הפסקים הנ"ל וכו' כולל חב"ד בדינס, הגנו להשיב
 שואלינו דבר כי כל הפסקים הנדפסים פה הם בתקפן, ואין שום עיר ומחוז אשר יכול למעון מענת חזקה על חסידי חב"ד המתגוררים
 שם, ויכולים הם לשלוח את תרומת נדבתם להכולל שירצו באה"ק ת"ו, וע"ז באעה"ח כ"ד סיון תרס"א בעה"ק ירושלים ת"ז
 בד"ץ דפעה"ק ת"ו.

נאם ליפמאן דוד במהר"י ז"ל דומ"ץ דפה.

נאם יוסף יהודה בר"ד הלוי ז"ל.

נאם מובי ארי' גאלדבערגער.

(מקום חותם ב"ד צדק
 דקהל אשכנזים בהשגחת
 הגאון מלובלין שליט"א)

קול קורא

לאחינו אנשי כולל אמעריקא

וויא עס איז בעוואוסט געווארען דאס אונזער
כולל אמעריקא האלט ביזא אונזערניין ווען עס
זאל זיך נישט פיהרען אויף דיזע פאלגענדע
קאנסטעטושען.

א. אללע אויסערוויילטע צוזאמען מוז **2** ליימע
בעשטיין, און פאן דיזע ליימע זאל זיין איין
פרעזידענט און איין סרעזשורער, און איין
יערען מאנהייט זאלען זיך וועכסלען **7**
קאממיטע לייט צוא מאכן וועגען מוכת
הכולל, זאנדערן ווען עס איז נויטווענדיג זאלען
אלע **2** צוזאמען זיצען.

ב. אללע אויסערוויילטע בעאמטע זאלען גור
געווייהלט ווערען בלויז אויף איין יאהר.

ג. איין אויסערוויילטער בעאמטער איז פערבאטן
אנצונעמען איין אמט אין איין אנדער
אנשטאלט.

ד. דער פרעזידענט אדער סרעזשורער איז
פערבאטען זעלבסט צוא גיין נעמען געלד
בייא הגאון רש"ס שליט"א פאר דעם כולל
גור יערען מאנהייט מוז איין אנדער קאממיטע
מאן מיט גיין מיט איהם.

ה. דיא געלדין פאן כולל און פאן גמילות חסד
מיט דיא ביכער און זינלען מוז ליגען אונזער
איין אייזערנער סייף און **3** פאן קאמיטע מוזען
האבען איין שליסעל פאן סייף.

ו. דיא אייגנאמטע און דיא אויסגאבע געלדין זאל
ווערען יעדען מאנהייט פאר געלייגט פאר
דיא קאמיטע.

ז. אללע בעאמטע ווערען ערוואוילט אהנע געלד
גור אללעם עהרע אמט.

ח. דער מיטינג אפס איז פערבאטען צוא זיין בייא
אייגע פאן דיא בעאמטע איז הויז.

ט. און מיר ווינען זיכער ווען דער כולל
פיהרט זיך אויף דיזע גענאנטע קאנסטעטושען
וועט דער כולל עקסעסטרען עבנ"צ.

כאשר נתברר לנו כי כוללנו כולל
אמעריקא "תפארת ירושלם" סומד להרם
חו"ש כי אין מנהל לנו ומי יעמוד בפרץ!
ע"כ אחינו בני כולל אמעריקא דעו
נא אם לא יתנהל הכולל עד אלו האופנים
הנוכחים משה אז נה' חו"ש מהצועקים
ואינם נענים.

א. כל הממונים יחד צריכים להיות כ"ג
אנשים ובתוכם יהי ראש הועד
והסוכן וככל חודש ישבו שבעה
אנשים מהם לעיין היטב על מצב
הכולל אך לדבר נחין מאד יתאספו
כלם יחד.

ב. כל הנבחרים לא יהיו נבחרים יותר
ממשך שנה אחת.

ג. אחד מהנבחרים אסור לו לקבל שום
משרה אחרת באיזה מפעל אחר.

ד. ראש הממונים או הסוכן לא ילך
לבדו לקבל הכסף מאת הגרש"ס
שליט"א אך יצרף כל חדש איש אחר
עמו מאת הקאמיטה.

ה. הכסף הן מקופת הכולל והן מקופת
הגמ"ח ופנקסאות והתחומות יהי מונה
בתיבה של ברזל ושלש מפתחות יהי
ביד שלשה אנשים מחקאמיטה.

ו. הפרטיכל מהוצאה והכנסה יהי נערך
לפני הקומיטה בכל חדש וחדש.

ז. הממונים יהיו בחנם בלא קבלת פרם.

ח. ממוס הועד לא יהי בבית אחד
הממונים.

ט. ובטוחים אנחנו כי אם יתנהל
כוללנו על דרך זה לא ימוט לעולם עבנ"צ.
ושלום על ישראל

אנשי כולל אמעריקא רודפי שלום

קול קורא מאנשי כולל אמריקה, נישנת תר"ע בערך, בענין בחירות.
הכולל שנוסד בשנת תרנ"א ע"י הגאון רבי יהושע לייב דייסקין עזרר בשעתו מדינים רבים בירושלים
מצד הי"עוד הכללי, אך במשך השנים נעשתה פשרה בינו לבין "ועד הכללי".
ראה: ילין — זכרונות לבן ירושלים; והצדיק את הצדיק, ירושלים תרנ"ו; ר' שיינברגר — עמוד אש.

אל תאחרו את המועד

בני כולל הורדנא

דמי שכירות הבתים דכוללנו שהשכרנו בשנה
הנוכחית (מפני ההכרח) על פי החק

יחולק הכסף לבני כוללנו
תושבי ירושלים נפש בנפש.

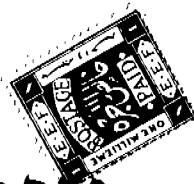
והיות שאין לנו פנסם, ורשימות של בני הכולל ומספר
נפשותיהם, קברנו מכתב רשמי מהממשלה יר"ה שבימי
ה'ו' פ' תצא וביום א' פ' תבא ישבו חברי הועד כנוכחות
ב"כ הממשלה בבית הועד אשר בחצר ר' אלתר
קאסיוווער בזכרון משה כל היום, לרשום את בני
הכולל ומספר נפשותיהם הי"ו לדעת איך לסדר חלק
כל אחד ואחד.

ומי שלא יבא בזמן האחרון היינו יום א' פ' תבא

אבד זכותו.

ועד הכולל

קראו עזרה

קול דמי עניים ואביונים
מחוסרי דירות צועקים
אליכם לבוא לעזרתם
ע"כ הננו קוראים את כל בני

בוקר הוראדנא

לבא למכם עצה בהתענינות האין להכניע רצון
השלטון יחיד מר ג. נ. בראדער והננו מודיעים כי
במוש"ק זו תיכף אחר תפלת ערבית תהי'
אי"ה אספה כללית בועד העיר ליהודי ירושלים
להרצות על מהלך העבודה של הועד עד כה,
ובבקשה לא להמנע מלבוא.

הועד

דפוס מריה שענהנברים וויים

קריאה מתוך תחושת "קיפוח".

קריאה זו היא כנראה משנת תרע"ד, פעולותיו של הרב ל"ג בראדער מראשי ה"ועד הכללי" בכולל
הוראדנא, החלו עוד בשנת תרנ"ד. מן העניין לציון כי עסקני הכוללים היו ידועים כנקיי כפים
ועמלים למען הצבור שלא ע"מ לקבל פרס. בעת עבודתו בכולל הוראדנא היה הרב בראדער לאיש
אמונו של רבי שמואל סלאנט.

ראה: "לפי שעה" תשרי תרע"ו עמ' 22; גרייבסקי — דיוקנא דירושלים עמ' 47: אוצר החסד —
קרו שמואל, ת"ש; מזכרונות איש ירושלים, ירושלים, מהד"ש, עמ' 375.

ב"ה.

הודעה ואזהרה!

אני הח"מ אפטרופוס רשמי מבתי
הקדש של כולל רומעניען בירושלם
תו"ב, מתכבר בזה להודיע לקהל הנכבד,
כי אין רשות לשום איש להשכיר
או לשכור חצר או בית או חדר
מהבתים האלו הנרשמים למטה
חצר בשכונת אחוה בתי רומעניען.
חצר קטנברג ע"י שכונת בית ישראל
דרך מאה-שערים אשר שם נמצא
ביהכנ"ס של כולל רומעניען
בלתי רשומי ורשות הממונים מהכולל
וכל מי שיעבור על אזהרה זאת
יניח מעוריו על קרן הצבי
בכבוד שמואל לרמן

דפוס "קלישר" — ירושלים

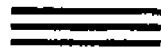
הודעה מנאמן כולל רומניה כנראה משנת תר"ץ. — שנת התארגנותו של הכולל מחדש אחרי
התפוררות של כמה שנים.
הכולל נוסד בשנת תרל"ג ולא הצליח להתפתח כראוי.
ראה: פירסט — ירושלים החדשה.

התעת'מנות

בפרוץ מלחמת העולם הראשונה ביטל השלטון העות'מני את משטר הקאפיטולציות (זכויות יתר) של נתינים זרים, וביחוד הוחמר מצבם של נתיני האויב שהיו עתה מחוסרי-הגנה.

כמה מראשי הישוב ניהלו מסע הסברה להתעת'מנות כדי להפגין נאמנות לשלטון, אך לא רבים נענו לקריאה, ויש שאף העדיפו לעזוב את הארץ לימי המלחמה. וכמה אלפים בלבד הסכימו להתעתמן בעיקר מפחד גירוש. (ראה : גת ב"צ, עמ' 86-92).

הודעה.

כל איש מנתיני הממשלות הנלחמות עם
ממשלתנו הרוממה יר"ה (אנגליה, צרפת,
רוסיה ובלג'יקה) חיב לפנות למשרד הפולים
בשרעיה במשך שבוע ימים מיום הזה ולרשם
את שמו ושם כל בני משפחתו. כל אלו
שלא יפנו להמשרד הנ"ל במשך הזמן הנ"ל,
ממלאים בו את דין החק עפ"י משפט הצבא
(אדארה עורפיד) בהתאמה להפקודה
התלגרפית הבאה מהקומנדאן הירושלמי
מיום 22 תשרין תאני 330

נכתב ביום 3 תשרין תאני 330

קומנדאן יפו

שר-אלף

חסן בצרי אלג'אבי

הוראת המושל הצבאי של יפו חסן בק, הנודע לשמצה, בשנת תרע"ה, בדבר חובת כל הנתינים
הזרים — נתיני ארצות האויב — להירשם במשרד המשטרה.
ראה: שלוש י"א — זכרונות עמ' 203; חיות א. זכרונות י"ם תשי"ג עמ' 110.

ה ז ד ע ה

דמי שחפין לקבל עליו את הנתינות העותמנית

לפי ההוראות הנשלחות מהנהלת הנפוש בירושלים בהתאם לפקידות העלויות צריך כל אחד מהנתינים הזרים הגרים פה אשר יחפין לעזב נתינותם ולקבל את הנתינות הממשלה העותומנית הרוממה להראות את הפספורט שלו או פתקאנו האדומה אשר נתקבלו מפקידות הפספורט ואם אין בידו פספורט או פתקא אדומה עליו להראות נירות רשמיים אשר ישוה לפספורט ואשר יראה על נתינותם העיברית וכי יתן כתב-אחריות בחתימתו עם ערכור פרטית מאשרת מהראש-הרוחני והמוכתרים וזקני העדה בהתאמה לשתי הדוגמאות אשר נשלחו ממרכז הפלך (ליווא). לרגלי מצב המלחמה הנוכחית יתנהגו את הנתינים הנ"ל לפני משורת הדין והיינו לא יושם לב לילדיהם אם הם גדולים או קטנים ולא אל זמן הישיבה בארץ המתנה בחוק עויבת הנתינות.

על מבקשי הנתינות העותומנית הנ"ל לשלם, להגלות, סך של מאה ושלושה ושישים גרוש צאך ועשרים פרוטות כמבואר למטה וזה למס הנתינות ומחיר הבולים הנחוצים וגם הנייר העותומני אשר ינתן להם. ואחרי עשות זאת יגשו ניירותיהם למג'לש-האידרה של הקדה (פלך) להגביל את גילם ולתת החלטה לרשםם בפנקסי הנפוש ואז ינתן להם נייר-נפוש עותומני לפי הנימוס. על כן, כל החפין לעזב את נתינותו הזרה ולקבל עליו את נתינות הממשלה העותומנית הרוממה עליו למלאות אחרי ההוראות הנוכחות בזה ולבוא אל משרד הממשלה למלאות הדרוש.

נכתב ב 30 תשרין אויל 330.

קאימקאם יפו

בהא-אל-דין.

פרטי מס-הנתינות וההוצאות.

פרוט גרוש	
5	בול נתינות על הערד-האל (כתב הבקשה)
2	בול מקטוע על העלם וחבר
20	בול דוואיר רשמייה
100	מס בול נתינות על הגלגלת
50	שטר האחריות " " " "
2	בול מקטוע " " " "
20	בול דוואיר רשמייה על שטר האחריות
3 20	מחיר נייר-הנפוש העותומני עם הבול מקטוע
163 20	

הודעת ועד ההתעתמנות. על בקשת הועד

נתקבלה תשובה מהוד כבוד ג'מאל פשה מדמשק
שמאריכים את זמן ההתעתמנות וכן גם זמן
הנסיעה מהארץ—לשמונה ימים. ובכן מתבקש
הקהל לבלי רהבה. כל המתעתמנים צריכים
לפנות למשרד החכם באשי לחתום על הבקשה.
כל אחד יקבל ע"י המשרד את הקבלה כעבור
שני ימים אחרי חתימתו.

בזה מתקנים את הטעות שנפלה בהודעה
שדנו: כל המתעתמנים פטורים בהחלט שנה אחת
מעבודת הצבא, אבל לא מהמסים.

העורך האחראי וחמ"ל זאב אשור.

הודעה מראשית תרע"ח בשם ג'מאל פשה על הארכת זמן ההתעתמנות לשבע ימים. המתעתמנים
יהיו פטורים מחובת שרות צבאי, אך יהיו חבים בכל חמסים.

מודעה

הממשלה הרוממה החליטה בהתאם למשפטי המלחמה לשלוח מירושלם את נתיני אמריקה הנמצאים בה כבני שבע עשרה עד חמשים שנה. אף כי הממשלה המקומית כבר עובדת זה עשרים וארבע שעות להוציא את הפקודה הזאת אל הפועל. הנה הנתינים הנזכרים שמים מבשולים בזה שהם מהנגדים לפקודה ומתחבאים. לכן הנני מבאר בזה כי יוצאו לפועל את האמצעים הבאים הלאה באופן החלטי. והנני חורש לשובתם של הנתינים הנזכרים כי יכנעו לפקודה הזאת בלי אחור.

- (א) נתיני אמריקה הנמצאים בגיל הנזכר לעיל עליהם לפנות להממשלה המקומית למען יעזבו את העיר.
- (ב) אחרי עבוד הזמן הזה, יתנהגו כנתינים הנזכרים שיעברו בעיר ויתפשו באם מרגלים.
- (ג) אלה שיחבאו את הנתינים הנזכרים בבתיהם בחדרים ובלי יודעים. יהיו מאיזה אומה ונתינות שיהיה, יתנהגו גם אתם כמנהג מרגלים.
- (ד) אלה שלא יספרו את עצמם ישלחו את משפחותיהם טהה.
- (ה) המוכתרים מהויכס להראות את מקומות הנתינים הנזכרים, פן יתגדגו גם אתם כלעיל.

פקודתו של מעלתו **עלי פואד פשה** ספקד ירושלם ומבטוחיה.

פתח ירושלם עזת.

נתנה לפרסום כנז'

צו מאת מושל ירושלים משנת תרע"ז על גירוש נתינים אמריקאיים, לאחר שארה"ב הצטרפה למלחמה נגד תורכיה. הנתינים שינסו להצטרף ויתגלו יואשמו כמרגלים.
ראה: ז' שריון — זכרונות, עמ' 190-191.

הגדלה של בור עות'מני שהשלטונות חייבו להדביק על כל מסמך כראיה לתשלום חמס.

ה ז מ נ ה

הגנו סתכבדים כוח להזמין את סעיף אל התפלה המיוחדת
— שתערך —

בבית-הכנסת הגדול „בית-יעקב“ שבחברת ר' יהודה החסיד
ביום ששי סיו' לחדש מרחשון תרפ"ח יום שבתת הנשק
(11 נובמבר 1927).

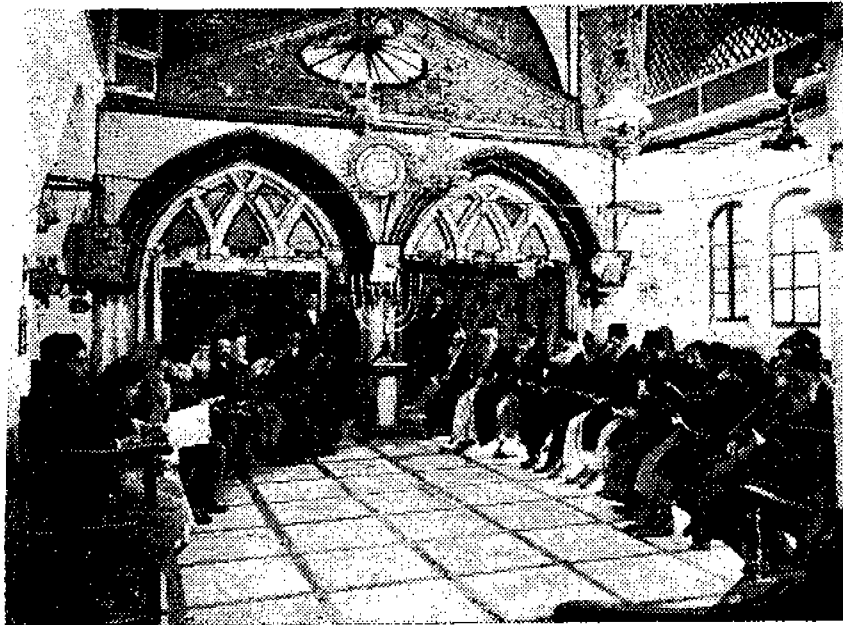
התפלה תתחיל בדיוק בשעה 10, ותגמר בשעה 11, לפנה"צ.

נשיא תרבות תרע"ח לא"י

הנאמן מרן אברהם יצחק הכהן קוק שליט"א

ירושלם לכבוד היום

הנהלת בית-הכנסת הגדול

תפילה לשלומה של מלכות

מטעם מרן הגאב"ד מוהרי"ח זאנענפעלד
שליט"א ומטעם הרה"ג הבר"ץ שליט"א נסבנו
להתפלל בשבת חנכה הבע"ל לתקופת
כיבוש האנגלים לירושלם—בכר בתי הכנסיות
תפלת-הנותן תשועה למלך אנגלי נות
החמשי יהיה ומי שכרך לה. מ. אחינו הנציג
העליון סיר הרברט איעזר בן מנחם סמול היז

בשלומה של מלכות

התפילה לשלומה של מלכות היא בהתאם לדברי חז"ל כי "אלמלא מוראה של מלכות
איש את רעהו חיים בלעו". בירושלים קיבלה תפילה זו גוון אחר מאשר בארצות
הגולה, כי אלמלא מוראה, המלכות התורכית עצמה, היתה בולעת את אורחיה היהודים.

ת פ ל ה !

ערוכה וסדורה מכבוד הרחי"ג החכם באשי כמור"ר משה פראנקו יצ"ו ובדולי הרבנים
שבעה"ק ירושלם ת"ו להתפלל בבית הכנסת הגדולה המיוחסת לרבן יוחנן י' זכאי וכל
בתי הכנסיות, ובתי המדרשות, בשלומה של מלכות, ממשלת עזרת מאניה הנאורה ירה. בעד
הצלחתה במלחמתה הקדושה, מלחמת החפש והשויון, ובעד הצלתה מלכנו האדיר הרחמן והחסיד

שלטאן מחמד רשאר ירום הודו

(תנשא מלכותו אמן.)

מזמורי תהלים: י"ח. כ'. כ"א. כ"ז. ל"ה. פ"ג. וקמ"ד.

אנא ה' א רחום וחנן שומע תפלה!

אנחנו עבדיך בית ישראל השוכנים בחצרות קדשך, הגנו באים לשפוך שיחה, רנה
ותפלה לפני היכל קדשך, בעד אשר והצלחת צבאות האומה העותמנית הנאורה העומדת כעת
במערכות המלחמה מול אויבי הממלכה.

ה' אלדי הצבאות! אשר מאז ומעולם בחרת באומה העותמנית הנאורה, להרכיבה על
במתי ארץ, ותהי לאור עמים רבים, האר פניך אליה בעת ובעונה
הזאת, ששלחת את מבחר גדודיה וחלוציה אל מלחמת מצוה, מלחמת הצדק והיושר בעד שויון
זכויות האדם, כי ברכה בה, רוח נדיבה תסמכה, רוח דעת ויראת ה', הצדק אזור מתניה והאמת
והיושר אזור חלציה; אהבת כל אדם מפעמת חסיד בלב הממלכה העותמנית האדירה והנאורה
יר"ה, וכל בני הגזעים שוים לנגד עיניה, וכל הנברא בצלם חונן ליהנות מכל הזכויות, שזכתה
את כל החוסים בצלה, רוח החמלה והחנינה מרחפת על פני כל אויר ארצה, ורוח החפש האצולה
מאת מלכנו הגדול הרחמן החסיד והעניו

שלטאן מחמד רשאר ירה

נתונה לכל העמים הסכוכים באברתו, שבחובכם גם עמך בית ישראל, אתה ה' הודיע כל זה,
ומכיר את מחר נפשו הזכה ונפש שריו ויועציו, אשר רק למשפט ישורו, ושכל מגמתם לשום
שלום בארץ, ולחיות בשלום עם העמים והממלכות אשר סביבותיו, חוקם נא בעת הזאת, אמצע
לרר לפנייהם גויים, נמלם ונשאם כימי עולם, להצמיח ישועות בקרב הארץ.

ה' איש מלחמה! חשקיה ממעון קדשך מן השמים, וכרך את האומה העותמנית הדגולה
מרבבות, וצוה את מלאכיה לשמור את צבאה המחרף נפשו בעד הגנת
המולדת היקרה, ובעד שויון זכויות האדם, כי באלה הפצת, ככתוב בתורתך:

תורה אחת ומשפט אחד יהיה לכם ולגר הגר אתכם.

אנא ה'! הבוחר בירושלם עיר הקדש החוסה תחת ממשלת עותמנית הרחמנית, הלבש נא
את צבאותיה רוח עצה וגבורה, היה זרועם לבקרים אף ישועתנו בעת צרה, אורם
חיל במלחמה, הכרע קמיהם תחתם, כל כלי יוצר עליהם לא יצלח, וכל לשון תקום אתם למשפט
תרשיע, ובכל אשר יפנו ישכילו ויצליחו, הנחילים כבוד והדר כיאות לעם נלחם מלחמת הצדק,
השיכם אל ארצם בנור הנצחון, והושיכם כשח על ארמתם הברוכה, וידעו כל יושבי תבל כי אתה
ה' מושיב מלאכים לכסא, ולך תכרע כל ברך, ולך לבדך הישועה!

אנא ה' אלדי השלום! הערה רוח ממרום, ותן שלום בארץ, תן שלום בממלכות, בחפץ
מלכנו הרחמן מלאך השלום, השב החרב אל גדה, ולא ישא
עוד גוי אל גוי חרב, ויגלה כבוד מלכותך על כל הארץ, כדכתיבה ה' למלך על כל הארץ אמן.

הנותן תשועה למלכים וכו'.

הרבנות הראשית לא"י

מעירה בזה את כל הקהל הקדוש בעה"ק ירושלם ובכל ערי ומושבות

וקבוצי אחינו ב"י בכל ארץ ישראל ת"ו.

לברך ביום שבת קודש דנא, היום הראשון דחנוכה הבע"ל

את חוד מלכותו מלך ברימניא.

ג'אורג' החמשי יר"ה

בברכת הנותן תשועה

אחרי קריאת התורה, בכל בתי כנסיות ובתי המדרשות שבא"י,

ולחוסף עליה, את ברכת מי שברך לחולים, בתפלה להשבת חוד מלכותו לבריאותו השלמה,

כעתירת כל ישראל, וכל העמים, חוסי ממלכתו הרוממה.

ולכבוד בואו של האורח הנשא, חוד מעלתו

הנציב העליון לא"י, והמפקד העליון

מר צנסלור יר"ה.

לברכו בברכת מי שברך

ויהי בואו לאה"ק לברכה ואושר רב לבנין הארץ ולשלומה.

ולדתקדמות בנין ביתנו הלאומי על אדמת הקודש, בכבוד וחדר בע"ה.

ולזכרון חגיגת יום הכבוש של עיר קדשנו ירושלם תובב"א.

שחל בערב חנוכה דנא, ולמספר הממשלה הוא ביום ראשון הבע"ל.

יאמר כל הקהל הקדוש בקול תודה, את המזמור מ"ו שבתהלים, לפני תפלת המוסף

וצור ישראל יראינו בישועתו כימי עולם, במחרת כימינו אמן.

דפוס סלומון

לשלומה של מלכות בחנוכה תרפ"ט לרגל בואו של הנציב העליון החדש, ולזכרון יום הכיבוש חבריטי.

ליום השחרור

מטעם רבינו הגאון הצדיק מרן הגאב"ד מוהר"ר זאנענפעלד שליט"א. ומטעם ועד העיר קהלת האשכנזים פעה"ק תו"כ
מוריעים בזה שביום ועש"ק כ"ד כסלו יום שחרור ירושלים עיה"ק תו"כ ע"י ממשלת בריטאניא הגדולה ויום א' כ"ז כסלו
9 דצמבר אשר בו חל יום השחרור לפי מספר הממשלה

יחפצו בכל בתי הכנסות ובתי מדרשות לשלוחה של מלכות בתפלת הנותן השועה לכבוד

מגד בריטניא י"ד

בזרה גדולה

הוד מלכותו

השוכן בציון ישרה לו רפואה שלימה ברחמי
וחפלת מי שבורך לה' ב' הנציב העליון

הגאב"ט—הולונג מיד
וה' שרי המלכה
י' ו' ז' ט' ס' פ' צ' ק' ר'

במזמרים ובמנגינות חושע יהודה וישראל ישכון לבטח ובלצ"ג וכי"א.

דפוס אוקרמן.

מודעה נחוצה

ממסע הרב הנאון הראשון ראש הרבנים לעדת הספרדים

כמהרר **חיים משה אלישר** שליטא

והרבנים הגדולים רבני ברה"ץ יב"ץ
וכל הרבנים לכל העדות הספרדיות שבירושלים.

מ פ ר ס מ י ס ב ז ה

שחובה מוטלת על כל חזני בתי הכנסת
מחרס' בלק לברך את כבוד הוד מלך ברימניא הגדולה וקיסר הודו

ג'ורג' החמישי

י ר י ט ה ו ר ו

בברכת הנותן תשועה למלכים כנהוג

ואת כבוד הוד מעלתו נציב אי' השר הגדול

הרב רמ' סמואל

אדיוור בן מנחם היו

בברכת מי שברך וכו'

ואת כל שרי הממלה

ה' ידומם קרנפ בצכוד ויהי' כי צימיהם וימינו תושע יאודה
ויירושלם תשכח לפחה ולפן.

היום רפאל חיים הכהן.

תפילות לשלומה של מלכות שנתחדשו לאחר כינון השלטון הבריטי בארץ.
הכרוז שלמינו נתחבר בראשית כהונתו של חנניא העליון הראשון הרבט סמואל, קיץ תר"פ.

תפלה לשלום המלך!

שנסדרה מטעם משרד הרבנות לעדת ישראל
בירושלים, לאמרה בכל בתי כנסיות ובתי מדרשות
בליל התקדש חג השבועות.

אלקים חיים ומלך עולם!

לך ה' הממלכה והמתנשא לכל לראש. אנא שמע נא
לקול תפלת עבדיך, עמד וצאן מרעיתך שבאו לחצרות
קדשך לשפך שיחם לפניך בליל התקדש חג. מתן
תורתנו הקדושה, ממעקי הלב הנם מפילים תחינתם
לפניך מלך מלכי המלכים ואדוני האדונים, האר לפניך
על מלך ברימיניה הגדולה

גואורג החמישי

הארך נא את ימי מלכותו והריבה את תפארת גדולתו. לפניו
יכרעו ציים ואויביו עפר ילחכו בימיו יפרח צדק ורב שלום עד
כלי ירח, יהי שמו לעולם ולפני שמש ינון שמו תקדמנו ברכות
טוב, ומברכתו יתברכו כל העמים החוסים בצל דגלו.
בימיו תשוע יהודה וישראל ישכון לבטח אמן.

תפלה לשלומה של מלכות

לזכרון בקורו ההסתורי בא"י של שר המושבות
האנגלי מר וינסטון צ'רצ'יל ולזכרון היום
הגדול, י"ט אדר"ש, יום הצהרתו הנלוויה לטובת
ביתנו הלאומי בארץ ישראל.

ער אחינו בא"י להתפלל ביום ש"ק הבא פ'
שמיני, אחרי קריאת התורה בכל בתי הכנסיות
לשדום חוד מלכותו מלך בריטניה הגדולה.

ג'ורג' החמישי יר"ה

וברכת מי שברך לה. מ. נציבנו העליון
אליעזר בן מנחם סיר

הרברט סמואל יר"ה

ולהשר הנכבד מאד וזיר המושבות מר
וינסטון טשרטשיל יר"ה.
הרבנות הראשית
לארץ ישראל

דפוס מוריה שיינבוים-ווייס

והי' מזה כלל בעשרמה שג' מלכות

ידיעות מצטרות הגיעו על דבר מחלתו של הזד מלכותו מלך החסד והרחמים

נורב הדומש' י"ה

מחובת אחב"י היראים את ה' ומלך להחפלה בכל בחי הכנסת
לביאות גופו ולרפואתו השלמה

מלך מלכי המלכים יקבל בריצון את תפלתנו וישלח לו עזרתו מציצון למען יאריך ימים על ממלכתו, וימצינו מושע
יהודה וישראל ישכון לבטח וכי"א.

יוסף היים זאנגענערלעד

רב ואב"ד ג'קוה"ל האשכנזים

דמוס צוקרמן ירושלים

מ ו ד ע ה

דרוש מזכיר לשכונת „שערי חסד“ לפנות במכתב סגור
לועד גמ"ח הכללי, ולועד הראשי ביום ב' וה' עד י"ד חשוון.
הנהלת השכונה

חברת הישוב החרדית רמתיים צופים בירושלם ת"ו

במקהלות נכרך את ד' אשר עורגנו עד כה זכינו
לגמור קניית עוד שני מנרשים ימים וכבר נרשמו שבוע זה
על שם חברתנו בפנקס משרד ספר האחוזה בירושלם.
מספר 1 דף 49 מספר הקושאן א, 1016 ב, 1016
ההנהלה

בשביל תכניות-בנין הגדרשים מהעיריה.

הכנס לאברהם בנצקובסקי, בכרם, בית קשקילי.
עושה גם דוגמאות, צקים ועסיקטים באומנות ליטוגרפיה
וקלישאות כרטיסי מסחר ומפות גאוגרפיה
עבודה מסדרינה ראשונה ובזול.
גם מקבץ קרספונדנציה אנגלית למשרדי הממשלה פה ובחו"ל.

בנין הישוב והתנחלויות בא"י

עוד לפני המאה האחרונה היו הרבה נסיונות התישבות, כגון הקמת שכונות חדשות
מחוץ לחומה בירושלים, וכן ישובים בארץ כולה, מבלי כל קשר ממשי בין אחד לשני,
מתיישבים שהיו לפי גורלם ארעיים בתוכם, על אף רצונם להכות בהם שרשים,
במקומות רבים ההצלחה האירה להם פנים, מאידך היו נסיונות התישבות שלא הצליחו.

קול מדעה באזהרה נוראה מהיכל

הפקדתי שומרים וגו'

על חומותיך ירושלם

אתם ידוי ישראל גדולים תקרי לב דמו אזנכם לדברי אחיכם המסתפחים בעיר אלקים בירושלם, הן בשנים קדמוניות עת התעוררו גאונים עולם בסעות ישיבת הארץ, לעשר עיר קדשית בחורבנה בוקני ת"ח לגדל בת תורה ותפלה על הנאולה ושלום בני הגולה, עוד בימים אשר היו מונות סאלו, ראו לעול דלתות ירושלם לכל יפרצו לעלות בלתי רשות גדולי המדינה לזמן יבקרו את הראוי לשבת בירושלם, ומה ראו על ככה? כי וברו ימים שקדם, אשר ע"י רוב העולים השתרגו או בחובות עצומות עד כי בעוה"ר נגרשו כולם מהחפז בנחלת ה' וקרוב למאה שנה נעללו דלתו ירושלם ושבט רגל אשכנזי משבת בה, ויראי ה' התמימים אשר בלתי נפשם לחבק עפר ארץ, בחרו למקלט את הגליל העליון והתרחקו עיר דק צפת וסביר, וכאשר ברבות הימים נפתחו ע"י עזרת ה' בנבירים המפורסמים שבח"ל וראו כי מעצילים לעלות משפחות מהפון עם שאין עשרה זו הולסחם ועליוהם ירודה היא לח"י העולים ברשות, וכו' כבר לישיבת הארץ, שקדו חכמים על הקנה זקני ירושלם וסבכו אדארוייתא,

לא תסיג גבול רעך אשר גבולו ראשונים

(א) בראשונה עמר מין הרב הגאון הצדיק המפורסם בדורו **מוהר"ר מוואלאזין** זצ"ל וקרא בקול גדול לאמר כי העולים לירושלם בלתי רשות רוזני המדינה יש להם דין דורף ונענע

בבר במנת חלקם מפרי צדקת גירובי ח"ל, ועלייתם סעודה הבאה בעבירה, כריבוי שכן לני שגורם גיבוי, הן ריבוי העולים המעולים אל על קפה של צדקה לזיוול פרוסה מהתורה אשר מרפבים בה עניי ארץ אשר עלו ברשות, וע"כ גור אובר **בחד"א** ותרם עליו בח"ק על קף למשמרת לזרות עולם, ברבות הימים אחר סילוקו של אותו צדיק התעוררו עוד העולים שלא ברצון חכמים, קמו סחור בשנת תקצ"ב גדולי הדור הרבנים הג' המפורסמים רוזני ווילנא, ובראשם הרב הגאון הצדיק מ"ה אברהם אבלי זצ"ל סוילנא, הוא ובית דינו הצדק וחוקו את תקנות העדשות אשר נוסחו לישוב הארץ, והשמיעו כחוצא קרי בחיל לאמר, כי גם האנשים השלמים הראויים לעלות לשטון כבוד בירושלם, לא ישלכו כל ירובם על הקופה אשר ירדה עשר מעלות, ובקצמא אין כדי שביעה ליושבים לפני ה' אף על ציר הצמצום, על כן יסמרו לנפשם וכל יושבי חרמים לנפשות האבוינים אשר החזיקו ראשונה, וברבות העולים יוגרם לביטול תורה ותפלה לחדשים וגם ישנים, כי אין מרת קשה כעניות המעבירה את הארץ על דעתו כ', ולכה"פ החפץ לעלות יתקן לו מעמדות סקרויח שבח"ל, ודוקא זקני עם הדפשים מכל חסדי חבל, וספלי לא תלי' בהם, כי גם הם המעמדות אין ססידה ליושבת הארץ כמ"ש אל תבטרו בנייבים, אולם המוני עם אל ידרכו כלל לעלות, כי לא יסלו דק בצדקת הארץ אשר נתיסר רק לחובשי בה"פ — האריכו ברכיו קדמם לחודות כי כל אשר יעבור על הבריות יהי' מהצועקים ואינם נענים, ואירו דאפסיד אנפשי, וכל דבריהם נחלי אש, הלא הם חכמים על ספר.

(ג) בשנת תת"ל קמו לגורו גם גדולי הדור מבני ק"ק מינסק, והתעוררו בריש ק' לחדש שנת גזירת ראשונים במלאכים, וזעקו מדה על הסעפלים לעלות שלא ברצון חכמים, והסבירו בכת ב"ד יפה בכל חוקי אשר לא יתן להעלה שלא ברשות אף ס"א מקופת הצדק' יהי' כי שויה' ואירידם הסביר גדול הדור דה"ה הספ"י מ"ה שטת שמיאל אבד"ק שמופץ ובאזהרה נוראה מלאת אל דבריהם, — ועוד דגם מקיימים את ההקנה, ואינם נותנים אף אגרות כסף להעלה שלא ברשות סמכו מינסק.

ועתה נחיו אנן מה עלתה בימינו אלה צרות תכפות זו לזו, ומצב אחינו שבוטלה ירדה עשר מעלות, ועניי ארץ חלכים ודלים כי עוהרת הולך וחבר שנה שנת, ובשנת העבר נחבר חלק גדול מאשר הי' לפנינו, ומי יודע מה יהי' בימים הבאים, כי בעוה"ר רבים פתגומים שהיו בח"ל עתה הם מקבלים **לבן** אין עת לחשות, כי בא העת לעמוד על נפשות עניים מבני ציון היקרים ועוליהם וספם, ולא נוותר על גזירת עירין אשר גורו בכת תורתם לבני יבירת אוכל פני אשר וכו' כבר לישיבת הארץ ולתת להחדשים העולים שלא ברשות, המת גורו ומי יכול לבטל דבריהם הנאמרים בצדק לש"י

כל מבבדיה הזידות

הביטוי ודאן אחינו, את רב המבטלה אשר נהייתה ע"י העולים בשנים הללו חלול כבוד ירושלם עיר קדשית, כי אחרי שעלו החדשים אל הארץ, אינם מסתפקים במנת חלק הנערע מאביוני ארץ לתת להם, כי דימו בנפשם שיותן להם כל צרכם, ואירי וואם כי לא נקיימה מחשבתם, יסעו לח"ל לגוף על הערים בשב"י וירושלם, ומתלבש בעמולה שאינה הולמת, כי כל רוח אין בו, ועי"ז מתחלל כבוד הארץ ויושבי', כי גירובי ח"ל יוסו כי כל יושבי הארץ כולם כחרא מרתא, — וזה כל פרי מעללי העולים בלי ביקור בבאי ח"ל, ובחרי הוצא לקי כרבא, היראים אשר בירושלם נעורם המסתפקים בלחם צד כאשר קבלו עליהם עת עלותם לארץ להגלגל בחיי צער, ולא יעזבו חיבת הארץ לנסוע ע"פ תוצות ומקיימים את דהור' מעוני, והנוגע בנפשם לא ינק, — **ויעיד** רעה רבה ראיו מהמני עם הבאים שלא ברצון חכמים, כי מרם עלותם והפארו שלא יעו בקופת הצדק' ויתחיו מיניע כפם, וכבואם יבקש ב"א פעלו, קדם בעלי מלאכות ודגם בעלי תעיות ויושבי קנות, והנה אך מספר ירחים ישובו ויתוושש בקרבם רוח הדרה וישארו חלק בעקופין, והתקל בעניניהם לזרות אוכל פני עוללים ויונקים ות"ח חובשי בה"פ אשר אין להם שום סיבה לסחיתם בלתי אל לחם העצבים, עוד זאת יעשו יעירי בא"א מכתבים לבני עירו וקרוביו שבח"ל לאמר רחמו עלי בן עירם הלא יחיד מעירי ועניי אני, — והגאונים אשר בעירו ופליצו עזרו לבבאי הכולל ושלא ברצונם יגענו ראשם לבבאי העיר, והנה גבאי העיריות לא ידעו בדת וישלו ולא יבינו כי נפשות רבות צוריות בבגניהם, כי אף אם מרת עירם נעלה יותר מאשר יקבל בן עירם מה סקופת הצדקה, הלא ראוי להם לשקול במאזני צדק ערך האיש הדוא נגר שאר יושבי ירושלם תובשי כח"ל אשר עלו אל הארץ משנים קדמוניות מעיריות הקשות, והנבנת עירם מצער לעשות ההכרח לעורם על התנ"ע, והי' להם להזרר בבני עניים כאלו אשר סתם תצא תורה מציון, ולמשרה הוות יעצו גאונים ראשונים כמלאכים, כי גבאי הכוללים הסרי יבקרו בין הראוי כ' כי לפניהם גלוי הכלל והפרס לא גבאי העיריות אשר אינם יודעים וסבירים רק את בן עירם, — ומה רב שוב ציון למצדקי הרבים אלו גבאי צדקה שבכל עיר ועיר העוסקים למוכת כלל אחיהם בארץ בלי שום תועת דעת בענין החלוקה, וסומכים על ישרת לבב רוזני המדינה דה"ה המפורסמים, ושלם ה' שכם, ויזכו לראות במוב וירושלם אמן:

ונשמרתם מאד רנפשותיכם

וגם את זאת ראיו תבה להודיע בשער בת רבים, כי מלבר הרעה שגורמים המעפילים ליושבי הארץ כאשר לעיל, עוד גורמים לעצמם רעה, כי חדשים רבים אשר מקיבו באו ועזבו מחייתם ומכרו כלי ביתם וכל אשר השיג יום הוציאו והוצאת הדרך, וברענים לארץ באין כסף מכתותם לזרר כאשר ופצאו במפתחות ובמחילות אשר לא נסו באלה בח"ל, ונוסף לזה שינוי האויר ואקלים, וב"ז גורם לרבים לספוט' בלא עתם רח"ל, ובקיץ העבר רבים חללים נפלו מרם כמעט אררי הקיץ ומתחייבים בנפשם ובעורם ויום יסכן בתליים ובחיי צער, וסלאים דרשות על עינם ארץ סולדתם, ויתרתו לשוב לעיריהם ואין לאל ידם ונמצאו קדחת מבאן ומכאן, ה' יספר בעדם.

האמת קמנו היום לנחור בעיר הרעה ונתאספנו יחד ת"ח וד"ם ק"ק בקרס ומכסנו עצה כסור יסדים והצמנו בכת ב"ד יפה לחדש כהיום גזירת עירין גאונים ראשונים, והנוג להשמיע בברוא קרי בחיל בשער בת רבים לכל יעפילו לעלות אל הק' סתיום וחלוא וירצו לנפשם ונפשות ב"ב, לבד זקני ת"ח שברור אשר כבר עבר ימי שנותיהם ברם שבעים שנה ויש להם אופן להחיות נפשם בארץ ולא יסמכו על קפה של צדקה לנגוע בנפשות אבוינים אוכלי להם העצבים, וכל איש ואשה אשר לא ישמע לקול ההתראה הוות ויעלה בידים ריקניות אירו דאפסיד אנפשי' ויהי' מהצועקים ואינם נענים, והשומע לדבריו ישכון במח בגבולו עד כי יבא שיליו, ואז יעלה לציון ברינה ושמחת עולם — הלב"ד הירושלים מוכת הכלל להחדשים גם ישינים אגרות ראשי וסנחלי גח"ס ערת ה' ק"ק אשכנזים הבעה"ח בח"י סיון צדק ומספם לפ"ק.

נאם: *[Signature]*
 נאם: *[Signature]*
 נאם: *[Signature]*
 נאם: *[Signature]*
 נאם: *[Signature]*
 נאם: *[Signature]*
 נאם: *[Signature]*
 נאם: *[Signature]*
 נאם: *[Signature]*
 נאם: *[Signature]*

קריאה של ראשי כוללות הפרושים משנת תרכ"ט להפסקת העליה לאר"י, בטענה שהעולים נופלים למעמסה על קופת החלוקה ונגרע חלקם של היושבים בירושלים מכבר. על כן תבעו שיעלו רק זקנים מעל גיל שבעים, שדאמו מראש למחיייתם. רוב הישוב בארץ הקדוש הסתייג ממגמה זו.

גורל קודש!

אחינו ב"י כאשר עיניכם נחו מישירים את פלאן הגורל אשר אנו מגישים לפניכם, וממשקל ראשון תאמרו: ראה זה דבר חדש הוא! אל תתמהו על החפץ מה ראיתו על ככה, אמרנו להודיע בקצרה הן ידוע ומפורסם אשר עונת העניים רק הקצוב כמעט אין מספיק על שבר דירה, ובפרט בשנים הללו אשר רבו העולים בכל עת אל הקודש, ולעומתם עלה שבר הדירות פי שנים, וע"כ מצמצם העני ורע לו, אך יוכל העני-להניע לבית לנוח בו מעצבונו, וה' ברחמי האיר עיני עניים להתחבר יחד ולהשתתף בפרומי לקנות לכל הפחות חלק קרקע מחוץ לעיר שיכיל בנין בית מעון צר באווה ופן סחומים — ולמסרה הזאת עצת ה' כוננה לייסד לאמפריא הלז, אשר חלק מזה בערך 25 0/0 יהיו קודש לעור בנין בתי מחסה לאביונים, ואשרי משכיל לחשוב חשבונו של מצות שהים שהן הרבה זכות לנוף הנוכחים בגורל ולנפש תחשב להם לצדקה, וחלק זכות בבנין חרבות ירושלים, ומגן ומחסה לאביונים, וע"כ היכן עתירתנו לפניכם להביא אל תוך בתיכם הגורלות האלה וה' ראשיתה מצער ואחריתה ישנא מאוד לפי ערך הקונים והיו בשוחרים כי מערבי הגורל הה' בצדק ויושר לפני בר"צ ולפני הרבנים הממונים שיחיו והזוכים יקבלו ויזיתיהם בלי שום אחרור.

תקנות הגורל אשר לחברת בנין בתים בעד עניים הוצא סגלל ויילנא זאמט קורלאנד וליפלאנד בעדק ירושלים ת"ז:

(א) הגורל הנוכחי מתחלק לר' מערכות ומספר הנומערין אלף, כחציהם יזכו בגורל היינו חמש מאות זוכים בזכות שונות כמבואר הלאה, ובהם שלמים, חצאים, רבעים, ומסומים באותיות א ב ג ד.

(ב) במוצא הגורל של מערכה הראשונה, יותן בהקלפי כל האלף נומערין, ומהם יזכו חמשה ושלשים נומערין (בזכות שונות כמבואר הלאה); במוצא הגורל של מערכה השנייה ישאר בהקלפי השעה מאות וחמשה ושלשים נומערין אשר ערן לא זכו, ומהם יזכו עוד חמשה ושלשים נומערין; במוצא הגורל של מערכה השלישית ישאר בהקלפי השעה מאות ושלושים נומערין אשר ערן לא זכו ומהם יזכו עוד חמשה ושלשים נומערין; ובמוצא הגורל של מערכה רביעית ישאר בהקלפי השעה מאות אשר ערן לא זכו ומהם יזכו ארבעה מאות נומערין. מחיר כל נומער שלם בעד כל מערכה בירושלים: 15 גרוש; ברו"פ 1.25; רז"כ; ובח"ל 4 פראנק — וזה דוקא להקנים במערכה הראשונה ואילך, אמנם האיש החדש החפץ לקנות במערכות האחרונות עליו לשלם גם בעד מערכות הקדמות. כן הוזכרה במערכות הראשונות כדורש יחשב ביתר המערכות.

(ג) הוזכר יקבל זכותו כפי הפלאן נגר שפרו אחרי עבור חמשה עשר יום מיום הזכיה פה ע"ה, ובח"ל גתוסף ופן לפי רחוק המקום בבנין 25 0/0 למאה אשר יהיו להוצאת הגורל ולבנין בתים בירושלים, ועוד שנים לבואה למוכרי הגורלות. — והאיש אשר נאבד שפרו עליו להודיע תומ"י להסוכר למען יורשם שבו בפנקס ולא יקבל זכותו כי אם אחרי עבור שלשה חדשים מיום הזכיה — כן המתאחר מלהביא שפרו יותר מששה ירחים מיום הזכיה איבד זכותו.

סוכן: הר' יצחק סעגלל. מנהלי הגורל: אברהם רישקין, וו. פרידמאן, י. שפירא.

פלאן לגורל א' מחברת נוה שאנן יכב"ץ לבנין בתים.			
אלף שמורות וחמש מאות זוכים — 1000 לאזין, 500 געווינע!			
מערכה ראשונה			
הזוכים	סכום	יחיד	יומל ביום ר"ח מבת הרנ"ב.
1	500	500	
1	200	200	
1	300	300	
3	100	300	
30	4 1 1/2	1245	
35		2245	
מערכה שנייה			
הזוכים	סכום	יחיד	יומל ביום א"ח של פסח הרנ"ב.
1	600	600	
1	300	300	
1	150	150	
2	100	200	
30	6 2	1860	
35		3110	
מערכה שלישית			
הזוכים	סכום	יחיד	יומל ביום ט"ב אב הרנ"ב.
1	800	800	
1	300	300	
1	200	200	
1	150	150	
1	100	100	
25	8 2 1/2	2062 1/2	
30		3612 1/2	
מערכה רביעית			
הזוכים	סכום	יחיד	יומל ביום ט"ב חשוון הרנ"ב.
1	13000	13000	
1	1000	1000	
1	600	600	
1	350	350	
1	235	235	
2	350	350	
393	8 2 1/2	32422 1/2	
400		47957 1/2	
הוצאה			
מערכה א)	35 שמורות זוכים בגורל סך	2245	
ב)	" " " " " 35	3110	
ג)	" " " " " 30	3612 1/2	
ד)	" " " " " 400	47957 1/2	
גרש		56925	
הכנסה			
מערכה א)	1000 כל א' 15 גרוש עולה	15000	
ב)	" " " " " 965	14475	
ג)	" " " " " 930	13950	
ד)	" " " " " 900	13500	
		56925	

אדרעססע: Verein „Nowe-Schanon“ von Gemeinden Wilna, Samut, Kurland, Liffand, in JERUSALEM.

כרוז של מוללות וילנא לייסוד חברת ההתיישבות "נוה שאנן" (כיום "גבעת רם") באמצעות שטרי הגרלה, החברה נוסדה עוד בשנת תר"ץ ע"י גדולי ירושלים לצורך הרחבת הישוב ובמגמה חקלאית, אך האדמות נאלו מהבעלות הערבית בצורה איטית. זרק בשנת תרפ"ב נסתיימה רכישת כל השטח, שבגבולותיו הוקמה בשנת תרס"ח השכונה "שערי חסד".
ראה: וילנא — כרך ג' עמ' 225; כרך ד' 308; האיש על החומה כרך ב' עמ' 140.

מודעה רבה לאורייתא

מאת הרב"ג והצדיקים היו החונים בארצות החיים.

הן כאשר זה זמן לא כביר נתיסד חברה בשם "בני ציון", ומטרתם בעד מוכת בני ציון אשר אין להם משען ומשענה למחית נפשם ומתגוללים בחוצות ירושלים בלי מצא מרחק לנפשם הנדכאה, ית"ל "בני ציון" אשר רעיון ישוב אה"ק וחיבת הארץ חקוק על לוח לבם ששו ושמחו ולבשו גיל וצהלו בקול תרועה מול מוסדי החברה, כי רוח והצלח יעמוד להם להמציא מרחק לנפשם, ובימים מועמים נתמלאה מספר החברים על אחת ארבעתים, ושמחנו מאוד בראותינו כי בני ציון בני רגש המה לבנות ערים החריבות ולכוננם כימי קדם, וה' יהי בעזרם להוציא מחשבתם מכח אל הפועל, ויזכו לשמור את דרך עץ החיים, לקיים מצות התלויות בארץ בכל פרשיה ודקדוקיה, על דעת היראים וחרדים לדבר ה' ומצותיו. — אך לדאבון נפשנו ראינו כי רבים וכן שלמים אשר עד כה היו שוקדים על דלתות בית ה' מנו עצמם בתוך החברים להיות עוסקים בעבודת האדמה — ביעתתה אחזתנו, נמס לבנו ויהי למים, — בראותינו כי נושאי הסבל עולה של תורה, פורקים עול תוה"ק ומעמיסים עליהם עול "עבודת האדמה":

לזאת מצאנו חובה לעצמנו לקדם פני הרעה הנשקפה על ארבע אמות של הלכה, אשר אנחנו מצמצמים בה משכנינו בשערי ציון בה שמה, וזאת בראותנו מקדש ה' חרב לעינינו. והר הבית לבמות יער, בזכרנו את ציון כי היא בת חיינו, והעלובה "התורה" יש לה בזה אכסניא וגם מקום ללון, ובפרט אשר עתה נתרומם ונתגדל קרן התורה ברום המעלה, וקול התורה לא ימוש מתוך בתי המדרשות, וקול קול יעקב מצפצף, אשר על זה היה כל תקינתנו ומגמתנו, וחלילה וחם לא למטרה כזו יסדו את החברה, כי כונתם לתקן ולא לקלקל לבנות ולא להרוס קרנה של תורה הקדושה.

ישוים ליצהיר דרכים ותחבולות ללכוד חכמים ולהפילם במכשורות בל יקומו, ומחפשים למו מצות חדשות ותולים במאמרי רז"ל, יפה תורה עם דרך ארץ, וכל תורה שאין עמה מלאכה וכו', ובאמת דברי רז"ל חיים וקיימים, ובאיזה ד"א אמרו, שתהי' הר"א יפה עם התורה ולא מנגדתה. תמה תמה נקרא! איך תעו ועזבו חיי נצחי והלכו נתיבות עקלקלות, אם נושאי הסבל ועומלי התורה יפנו זה תחת גפנו וזה תחת תאינתו תורה מה תהא עליה? בתי מדרשות וישיבות חיו? אל נא אחינו תרעו! לא זאת כוונת מוסדי החברה — דבר ה' יקום לעולם — ה' אמר. מציון תצא תורה — כונתם הרצוי היא מי אשר לא ראה סימן הצלחה בלמודו ופרי בעמלו, ויראת ה' רובצת כארי על לוח לבו, ורשפי אהבת מצות ישוב אה"ק מתנוצצת בקרבו, יפנו אל לימוד המלאכה המחיה את בעליה "עבודת האדמה".

והם כאשר יברכם השי"ת ויוציאו מחשבתם מכח אל הפועל ויראו פרי בעינם, והארץ תוציא את צמחה לדוריה, ישכילו לפזר ממון אשר יאספו לחצוב בארות מים חיים אשר לא יכזבו מימיהם להחזיק "בני ציון" המסור לאימים בפי, כי ה' אמר והר ציון תהי' פליטה והיה קודש, ועיר אלקים קדש משכני עליון. יושביה לא יהיה להם דבר לענות בו, רק אנשי מעמד יהיה שתולים בחצרות ה' ולחם אחיהם יאכלו מאלה אשר בעין טובה ורוח נדיבה יתמכם, וה' ישלח ברכה והצלחה בכל מעשי ידיהם עם כל ישראל אחיהם, ונוכח להרמת קרן תוה"ק ולקיים כל המצות בכל פרשיה ודקדוקיה ולשמור כל הגדרים גדריו התורה אשר גדרו לנו הגאונים הקדושים זיע"א והא' המזוב ישים שלום בארץ בכלל כל אחב"י, וילמד תוה"ם בינה ומלאה הארץ דעה את ה' ויתהלל המתהלל השכל וידוע אותו ה' יקוב' ה' ואורייתא וישראל חד' ונוכח לראות ירושלים בבינה על תילה, ובית המקדש שלמעלה שיבוא לעינינו יהי נכון בתוכה במהרה בימינו כיהר אס"י.

אחינו בני ישראל!

זה קרוב לאלפים שנה שגילינו מארצנו ונחמדקנו מעל אדמתנו הקדושה, ומגולה אל גולה הלכנו ומכלי אל כלי הורקנו, ומאז תכפר צרות עלנו, ותלאות עברו ראשוננו, ומוות ממוות שונות גורו עלינו אשר רעדה תאחז כל שומע שמוע, ותגל כל עין דמוע, ובחיל אנחנו גרים בארצה נסה ללון המתגלל בחוצות, בשוקים ובדרכות. כי אין זה אדמתנו וחלקנו כלל, ועיני נקראת חוץ לארץ, חוץ דווקא, כי בחוץ אנחנו עומדים. אך, שהפכנו אבני קודש בראש כל חצות, ושמה אנחנו רחוקים מכל מובן מארצנו, מקדושתנו, מנחלתנו, ממקום חיינו ואורך ימינו, למען ידברו ימים ובר על הארצה כתיב, והנה הודיענו אלקינו עני נבואו שינאל את קהל בני ישראל מן העוני והיעדר אשר אנחנו נמצאים בו וקבץ נפשותינו ממזרח וממערב ובר וביאנו אל ארצנו הקדושה, באמרו: הנה מושיע את עמי מארץ מלח ומאין מלח, והבאתי אתם ושכנו בתוך ירושלים ובר (נבית ח), עוד יקנו בתים ושרות וזכרים מארץ הזאת ובר שדות בכסף וקנו וכתוב בספר ותתום והער עדים בארץ בנימין ובשמיני ירושלים ובערי יהודה ובערי חדר ובערי השפלה ובערי הגלב ובר (ירמיה לב), ואתם הרי ישראל ענפים תתנו ופריכם חשאו לעמי ישראל כי קרבו לבא ובר ונעבדהם ונרעיהם ובר ונשבו העמים והחברות הבנינה ובר והרשבה אתכם בקדמותכם והרשבה מראשיתכם ובר ולא חושף עוד לשכלם ובר וקראתי אל הדגן והרבייתו ואתן עליכם רעב ובר והארץ תגשמה ועבר אשר היתה שפלה לעיני כל עיני ואמר הארץ תגשמה היתה כן עין והערים והחברות והנשפות והנחירות בצרות ישבו ובר (יהושע לו), ובר שוכנו לראות בעיניו שהולכים ונתקיימו דברי נבואתו הנזיל, הכמינו ובר אמרו מפני מה זכה עמך למלכות, מפני שחשפת בך אחד בארץ ישראל (סנהדרין), ועוד הפלינו במעלה וקדושת ארצנו בכמה מיני לשונות בשנים בבלי וירושלמי, ספרא וספרי ותוספתא ובר ובר עד שאמר כל החולך ד' אמות בא"י מוכסה לו שהוא בן עוה"ב, שקולה שיעור א"י כנגד כל מנחת שבתורה (תוספתא דע"ז פ"ה), אשריהם וישבי א"י שאין בהם לא חסא ולא עין לא בחיים ולא בנפשות (מדרש תהלים), בפרש בו שיש בה חלק ונחלה כאילו יש לו חלק ונחלה בעוה"ב (הראב"ב בפ' וישלח), וכל היוצא מא"י לחו"ל אפילו יש לו זכות אבות אינה עומדת לו (ב"ב צ"א), וכאילו עיני עבודה וזה (כתובות), כי כמו מי שבא לא"י הוא מניח אבן להבנין של הקדושה, כמו כן מי שיוצא לחו"ל הוא כמו שמרס אבן מהבנין, גם אמרו בפוסקים: אמר להם הקב"ה לצדקים, קיבל אני עליכם, צדקים, שלצדק אתם מצפים ולמלכותי אינכם מצפים, והתגלות מלכותו היא תחת האבן הישראלית, כי אין מלך בלא עם, ומקום התחתיה הוא רק בא"י, ועל שם זה נקראת ארצנו הק' ארצות החיים ברכותינו: אתה"לך לפני ה' בארצות החיים (תהלים קטו), ועוד הרבה מאמרים כאילו ישנם אשר אין חוץ ממקום להעתיקים.

ועתה, אל אחינו בני ישראל אקרא, ובדרכות אתן קולי באן בעי חיי מאן בעי חיי ושתתק בבנין הישוב שלנו וישאר בארץ החיים לאכול מפריה ולשבע מצותה, כמאמר ז"ל: בזמן שאדם זוכה, וזכה לו ולדורו ולדורות העולם, וגם דרשו ע"פ הפסוק שבכסליו: מוב פת חרבה ושלוח בה מבית מלא וכו' ר"ב, שזה מאמר על ארץ ישראל, שיותר טוב פת חרבה בא"י בכל התענוגים של חוץ לארץ.

אחים יקרים!
שימו זאת על לבכם! אחינו בני ישראל בצרה גדולה אשר במות לא נתינת, שופכים את דמנו במים, בכל מדינה ומדינה, בכל עיר ועיר מהמלחמה הכללית אשר כעת בעולם, ואחרי הכל מתחסיס אלינו באכזריות גוראה וסה בארצנו הק' המפסלה הרוססה מתחסיס אלינו כמו לאחים במש, רק דרושת מאתנו להתעלמן ולקבל עלינו האחריות והגמולות מה בארצנו, וכך הוא האמת והיושר והצדק, אין לנו שום עיר ומדינה ומקום געולה, כמו... הבנה העשו לאדם מותר עפ"י מורה, בן א"י היא מיוחדת לישראל (ספר שער התעורר), ועלבון גדול לאיש הישראלי לומר אני רומי או ממדינה אחרת.

אל נא אחי קבצנו!
אל תרעו לכם להתגורר בעולם: קנים וקנות, צעירים וצעירות, במצב גורא כזה חסור כעת בכל מדינה ומדינה ובכל עיר ועיר, ואין סם בחוץ להנצל מהחרב והרעב.

אל תרעו לכל הישוב שלנו, אשר כל בית נבנה, וכל עין געש מכמה דם ודמעות ששפכנו קרוב לאלפים שנה ומכמה תפלות ישראל, כי בכל תפלה ותפלה אנחנו מזכירים כמה פעמים א"י וירושלים, אם אשכנח ירושלים תשכח ימינו וגו', אם לא אעלה את ירושלים על ראש שבתתי (תהלים קל"ט), ולא להגם הפלינו חכמול במעלת ההנהגה מסעדות חזון ומסעות שונות כל כך גדולה כאילו בנה אחת התרבות ירושלים (ברכות ט).

אל תכדונו מלפני ה' אלקינו בדרמית אצל יונה הנביא: וקם יונה לברוח מירושלם מלפני ה' וירד יפו ויצא אניה ובר ופרשיל לפני שאין השכינה שורה בחו"ל ובר ע"ש, וכן דהעיה כשיוצא לחו"ל אמר כי גרשנו היום מירושלם בגלות ה' לאמר לך עבוד אלקים אחרים (שמואל א, כו), כי בחו"ל דומה כפי שאין לו אלהת וכאלו עובד ע"י (כתובות קטו), אל תתנונו לשמחה ולקלס בפני כל העולם כלו: שאנחנו שבים לארץ, ששמה אנחנו נחשבת כצאן לטבח ויבל לחרב ולאבד ולחרפה, אי מה היה לנו!

אל תנעלו דלת בפני אחינו בני הבורחים מהפצעות והרדיפות ושבים לארץ אבותינו, ומה יאמרו כעת שכנינו... כאשר שמענו כעת כמה פעמים בפהם, וכל אחד ישים על לבו איזה קלקול הוא יכול לנרם...

אחים יקרים!
לבי נתפך בקרבי, מפני חמדותי: נקבל עלינו האחריות הגמורה מה בארצנו הק' עם כל החובות שלא לנרש אותנו חיי מארצנו! אין שום פחד אין שום סכנה צופה לנו, ובהר אין תהיה פלשה אפר הכתוב ולא בארץ מצרים, כמו שאמר ירמיה הנביא ברבי ה' לאחוזנו ב"י שנשארו אחרי חרבן בית מקדשנו אם טוב, תשובו בארץ הזאת ובניתי אתכם ולא אחוס, כי נחבתי על הוצעה אשר עשיתי לכם ובר ואם אומרים אתם לא נשב בארץ הזאת בלתי שמוע בקול ה' אלקינו, לאמרו: לא, כי אין מצרים נבוא אשר לא נראה מלחמה, וקול שופר לא נשמע וללחם לא נרעב ושם נשב, ועתה לכן שמעו ובר אם אתם שום תשינו פנים לבא מצרים ובר ע"ש דברי הנוראים שקלל אתם שימח תשיב להם, והרעב והרעב וי"ל, ובמקם נתקיים כל דבריו אשר לא שמעו בקול ה' (ירמיה מב).

אחים יקרים!
בחיץ לארץ עמדת הצבא הוא סכנה גדולה ומתחסיס אלינו באכזריות גוראה, ובעת מלחמה שולחים את היהודי בשורה ראשונה וכמה פעמים הורג את את אחיו בחוגם לא בעד עמו ולא בעד ארצו... וגם כששב מעבודת הצבא גם אז רופים אותו מכל צד ואין לו שום זכות וגם איא לשדות את עצמה ופה בארצנו הק' גם אם יקבלו אותו לעבוד בצבא יש לנו רשות לשדות את עצמנו, והקושי הגדול הוא מה שישלחו אותו לתקן את הורכים של ארצנו... ועתה נבחר בחיים, להשאיר בארץ החיים, להשתתף בהישוב העברי שלנו, וכל השומע לדברינו אלו ישכון בשם בוד ושאן, ויהיה הדור כוית רענן, ויבנה לראות ביאות משה צדקנו אשר שמו ינון.

אחד החרדים.

פינה אנונימית לאחינו במלחמה לעלות בהמוניהם לארץ ישראל, בערך משנת תר"ס. בין היתר מציין בעל הכרוז שבארץ ניתן להיפדות מחובות חשירות בצבא.

ההגרלה על הפרדס. והסך חמש מאות פראנק
של ר' חיים אברהם צוועבנער נ"י, תהי' אי"ה בחודש
אדר תרע"א הבעל"ט, כפי הפלאן, בפנינו הב"ד
הח"מ, ומי שלא ישלם כל מחיר הגורל עד זמן הגו'
יאבד זכותו.

באעה"ח ח"י שבת תרע"א פעה"ק ירושלם תובב"א.

נאם משה נחום ווארלענשטיין

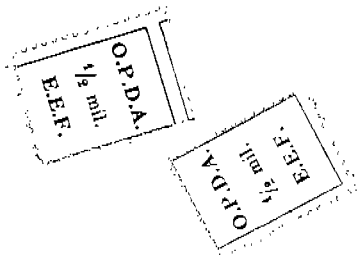
נאם ארי' ליב בהרא"ד

(מקום חותם הכר"ץ)

ונאם צבי פסח פראנק

קוני הגורלות מתבקשים למחר ולסלק את התשלומין
המגיע מהם.

הודעת בית הדין של הפרושים על פיקוחו בהגרלת פרדס משנת תרע"ח. בדרך כלל מכר את הפרדסים
אנשים שקנו אותם כעין השקעות (מניות).
הגרלת הפרדסים היתה אז ידועה ומקובלת.

מודעה

חברים יקרים!

היות והוועד הקבוע סדר כבר את כל הדברים המעכבים שהיה בחברה, ואחרי שועדת הבמורת מצאה את עבודת המיסדים והוועד הזמני נכון ובסדר. נגשנו לסדור עבודה פנימית.

ומכון שחלק מהחברים לא הכניסו עוד את שארית הכסף המגיע לחברה, אין אנו יכולים להמשיך בעבודה הראה, ולחוציא את המטרות לפועל והן:

- (א) קנית קרקע חדש לחברים המיותרים
- (ב) חלוקה הקרקע לפי מספר החברים
- (ג) סדור קושן לשם כל חבר וחבר
- (ד) השגת כסף לבנין בתים ומשק חקלאי

ולכן מבקשים מכל החברים והחברות להכניס את שארית הכסף המגיע לחברה במשך חדש ימים מיום פרסום המודעה הזו ולא יאוחר.

וכבר שיעבור על המודעה הזו ולא יכניס את שארית הכסף המגיע לחברה, אבד זכותו מבלי שום טענה ומענה.

הכספים יכולים להכנס לידי מר שמואל מזרחי מוכיר החברה בכל יום משעה 11—1 ומ 7—9 אירופית במשרד החברה בביתו בנחלת ציון.

נא להביא גם פנקסי חבר וקבלות של קפת עם

בשם הוועד

דמוס סלומון

חברת המושבה נחלת ישראל רמה

בעזרת. ים סיון תרפ"ה

הודעה כללית

הגנו מודיעים בזה לכל חברי מושבתנו „נחלת ישראל רמה“ כי בקשר עם מכתב הממשלה שבידינו מיום 28 אפריל 1925 על דבר החלמתה האחרונה בענין התחלת סלילת הדרך למושבתנו, על כל חבר להכנים עבור הוצאות עבודת הדרך לועד החברה סך לירה מצרית אחת על כל דונם שקנה בחברה לא יאוחר מיום כ"ט סיון תרפ"ה, ומי שלא ימלא אחרי הודעה זו ימכר—כפי חלק התשלום העולה על חלקו— מחלקו מאדמת הבנין באיזה מחיר שאפשר, בתקף תקנות החברה סעיף 17 —

הודעה זו היא התראה אחרונה!

הערה: על החברים למסור את הכסף ליד סוכן החברה הר"ר אהרן אטינגר נציגם, ~~השערים נגד קבלה מרהבירה.~~

בכל הכבוד

ועד חברת נחלת ישראל רמה.

ד"ר משה עקדיר ירושלים

הודעה מטעם חברת המושבה „נחלת ישראל רמה“.
החברה בראשות הגאון רבי עקיבא יוסף שלינגר נוסדה בשנת תרמ"א, בסמוך לקבר שמואל הנביא (ע"י הכפר הערבי נבי סמואל) מתוך מגמה להקמת ישובים בסמוך למקומות הקדושים. ההתיישבות במקום היתה איטית, ולאחר זמן נפסקה.
ראה: „הצבי“ י"ד שבט תרנ"ה גליון 5; רי"צ ריבלין; וילנאי — העיר החדשה כרך ד' עמ' 294.

זכרון רומענידי!

רבוש כך מגרש ממגרש זכרון רומענידי!

נמורת ישוב חדשה במרכז התחבורה של ארצנו וכמרכזים של ישובי היהודים!
המגרשים נמצאים על יד פסי מסלול הברזל „בראש-העין“ אשר אינה עתה אלא המשכה של
פתח תמורה ודרכה עובדים כל חנושים רחופה.

הכביש נמשך מתל אביב עד מקום המגרשים שרנו

סיפור הכישים והמים על המשפחה!

כלי שום תשלום נוסף לתשלום המגרש אף פרוטה אחת!

המושנים מוכנים!

התשלומים לשעורין!

נשארו רק מספר מצומצם של מגרשים

כך המודים זוכה!!

המכירה בירושלים במשרד לחינוך בן דוד במחנה-החורא בחנוות ירחמיאל שטיינברג.

דואר יבנה

מודעה משנת תר"ץ בערך על הקמת נקודות ישוב חדשה ע"י יהודי ירושלים בסמוך ל"ראש העין"
ע"ש הנדיב הידוע, אחרי שהקרו לזכרו כבריטניה הבטיחה להשתתף במימון.
התכנית לא יצאה לפועל.

מודעה

המרכז

מועד

אישור הממשלה 3989
162

משמרת שבת

נוסח הסעיף להכנים בחוזה שכירות-הבתים בנוגע לשמירת שבת וכדומה, עפ"י חוקי הממשלה יר"ה.

השוכר צריך להשתמש בהדירה ובהתנהג באופן שלא לעורר את דעת הקהל נגדו בחיכול הדת כגון חיכול שבת וכדומה, ובמקרה אשר ועד השכונה ינישו התלוננות על המשכיר וימצא שאופן השמוש בדירה או התנהגותו הם למורת רוח לבני השכונה, יש רשות למשכיר לבטל את שמר החוזה וישיב להשוכר את חלק השכירות בעד הזמן שנשאר למשך החוזה אם כבר כבר אותו ועד השכונה יהי' בר-סמכא היחיד בשאגרה זו, ואין לאחר מהצדדים לערער אחרי החלטתו בניהון זה ובמקום שאין ועד, על המשכיר להביא ראי' לביד על טענותיו.

תקנה גרולה ונחוצה

אלע שבת ויר"ט כ"י מאג, זאלין אלע ברוינגין ווערע אינגלעך אין די בתי מדרשים, מען וועט לערנען פרק און קיצור שלחן ערוך א.ו.ו. מען וועט זאגען א ספר תהלים פסוק אחר פסוק, יעדער אינגל זאל פאר-זאגען עטליכע קאפיטלאך תהלים, מען וועט טיילן ניסלעך, מאנדלען, צוקערקיס, א.ו.ו. וכזכות תינוקות של בית רבן, הקול קול יעקב וועט מען גיהאלפין ווערין מיט כל טוב.

הערה: ידוע גודל השכר ממזכרי רבים שזכות תלוי בהם וכו', וכו', ולהיפוך גודל העונש ממי שאינו מוחה בעושי רשעה מבואר בנמרא שבת דף ג"ה שגורל עונשם מעונש החוטאים עצמם, ע"כ, כאשר יתבונן כל איש האחריות המוטל עליו, בודאי ישתדל למחות בעושי רשעה לסור מרע ולזכרם בקיום מצות התורה בעשה טוב, וצריך לממרינהו בניהותא כי היכי דליקבלי מיני'.

מודעה משנת תרצ"ב בערך מטעם הוועד המרכזי של "משמרת השבת" שנוסד באישור הממשלה לבטול בחוזה — השכירות הסעיף בדבר זכות הדיירים מחללי שבת בשכונות.

**אגודת
ישוב ירושלם העתיקה.
אגודה לחזקת הישוב היהודי
בירושלם העתיקה.**

ב"ה. ירושלם. טבת

מכתב חוזר

א. נ.

הישוב היהודי בירושלם העתיקה הולך ופוחת. כל שעה קשה של אי-שקט המתרגשת על ארצנו גורמת לו הפחתה חדשה. מאורעות אב תרפ"ט הביאוהו למצב ירוד ביותר. השארית שנשארה הולכת גם היא ועוזבת מעט מעט את המקום. לפי מה שהמצב הנוכחי מראה הגנו עומדים, חלילה, לפני סכנת אסון נורא של התמוטטות הישוב היהודי בירושלם העתיקה ובטולו הגמור.

היש צורך לדבר על גודל האסון?

ירושלם העתיקה מכילה בה את כל הערכים כלם, הדתיים הלאומיים וההסתוריים, המהווים את כל הקשר שבין עם ישראל וארץ-ישראל. בשבילנו הריהי "ירושלם הקדושה" המקודשת בכל הקדושות. שכינה לא זזה מתוכה. בירושלם העתיקה הרי יש לנו רכוש גדול שנרכש בעמל לא-אנוש ובצעד אחר צעד על ידי אבותינו ואבות אבותינו במשך דורות לפנינו. רכוש שמלבד ערכו הגשמי אין ערוך כלל לערכו הרוחני. הנגיע עכשיו לידי יציאה מירושלם?

מתוך התעוררות להכרת המצב המעציב והרציני הזה, נוסד, באספה של באי כח בתי-הכנסיות ובאי כח מוסדות התורה והחסד שבירושלם, ועד לחזקת הישוב היהודי בירושלם העתיקה, ועד זה עבד תכנית שתמציתה רצופה כאן, מן הפעולות שיש לפעול להצלת המצב.

לשם גשום התכנית נוסדה אגודה בשם "אגודת ישוב ירושלם העתיקה" (תקנות האגודה עובדו והוגשו לאשור הממשלה). והגנו פונים לכל יהודי ארצנו בקריאה להשתתף. כל יהודי מחויב להשתתף בקיום ובחזקת הישוב היהודי בירושלם העתיקה שהיא בשבילנו הכול, ושבישובה תלוי במדה כל כך חשובה וכוללת, כל מצבנו בא"י.

התכנית רחבה, האפשרויות רבות, רק האמצעים דרושים!

בהשתתפות הדדית יושגו גם אלה!

התשלום השנתי של החברים נקבע לחצי לא"י ומעלה, וכל אחד מתבקש לחתום את התלוש הרצוף, ולהמציאו יחד עם תשלומו השנתי על שם יו"ר הועה"פ.

והגנו בברכת בנין ירושלם

הועה"פ של אגודת ישוב ירושלם העתיקה

זרח אפשטיין	חיים מיכל מיכלין
יחיאל מיכל טוקצינסקי	יעקב חיים מרגובסקי
ישראל רובין	אברהם חיים צובנר
זלמן הלוי סולוביציג	יצחק יעקב ילין (מוזכר)

ת ל ו ש

לכבוד הועה"פ של "אגודת ישוב ירושלם העתיקה", ירושלם.

הנני מתחייב להשתתף בחברתכם בתשלום שנתי של..... לא"י

כתבתי

בכבוד ר

מכתב חוזר בדבר נסיון להתורגם ומושבים לעיר העתיקה משנת תרצ"א. האגודה נוסדה בתרפ"ט.
הועדה היתה משותפת לוועד הלאומי ואגודת ישראל.
ראה: מרא דארעא דישראל ח"ב עמ' רע"ב.

המקומות הקדושים

יחוסה של ירושלים בקדושתה, היא עיר הקודש והמקדש, וחשיבות רבה נודעה למקומות הקדושים אשר בה, ובעיקר לכותל המערבי שריד בית מקדשינו [דבר זה גם מודגש בהרבה מהמכתבים שיצאו לגולה, כאשר יושבי עיר הקודש התחייבו בפני הנדיבים להתפלל בעבורם תמורת נדבת ליבם] אשר רבים מאנשי הגולה עלו רק כדי להתפלל לידו, למורת רוחם של הערבים השליטים בארץ, בפרוץ המאורעות בשנת תרפ"ט היתה עיקר מטרתם של הערבים להוציא את הכותל המערבי מידי היהודים. ראשי הישוב והציונים, שראו בכך ענין לאומי, התייצבו בראש המערכה עם הערביים, אך הדבר לא נעם לחרדי ירושלים שסרבו לקבל עליהם אפטרופסות חילונית.

האופורטוניזם שלנו

בנלותינו הארוך והמר אשר כמעט אין רגע בלי פגע בארץ ובחוצות. ומכף רגל ועד ראש אין מתום, מוצאים הציונים החפשים האופורטוניזם שלנו לעשות ענין מלא ולמלא את חלליו של עולם במחאות ולעורר חיי בזה שנתא שכנו עלינו. על שפקדי הממשלה הרסו מחיצה בין אנשים ונשים שנעשתה אצל כותל המערבי, אשר בין לילה היתה ובין לילה אברה, חטא חטאה הממשלה בלאומיות.

אם בין מוחים הגנו עלינו למחות קודם נגד אופורטוניזם אלו הלאומיים שלנו אשר פתאום נעשו למניני הצניעות, נגדם צריכים אנו למחות על בואם בבגדי שחין, גלויי ראש, השופי שוק וזרועות ובחורים ובתולדות יחדו אל הכותל המערבי זו אשר עתה אינם יכולים לסבול את חלול קדושתה. על בוא גבוריהם בלילי חשעה באב בשעה שעם ישראל כלב קרוע ומורתח בוכה על חורבנו וגלותו, באים גבורים אלה ולועגים ומחלוצצים מהם. בשעה שהיהודים צמים ומתענים יושבים שם אצל כותל המערבי על הארץ ושופכים לב כמים, גבורינו הלאומיים שלנו שותים שם גלדה איה אצלם או קדושת מקום קדוש זה?

אם גם צריכים למחות נגד מי שהוא אשר צער אותנו במקום קדוש ביום הקדוש אף אם ענין קטן הוא נגד הצרות הגדולות אשר סובב עם ישראל בגלותו, בכל זאת צריכים למחות נגד מי שמכאיב את לב עם ישראל הדרוי אפילו בצער כל שהוא כי גדול הוא אצלינו.

אמנם בעקר ותחלה צריכים אנו למחות נגד אלה הציונים האופורטוניסטים המהים שלנו אשר ראו את המציאה ונפלו עליה חטא בלאומיות, ועל חשבון זה לעשות עוד קרנות המנחים את בית ישראל. מה להם ולנו. מוחים אנו נגדם בלב שותת דם על אשר ורמים לנו את כל הצרות.

הם ומעליהם מאריכים את גלותנו המר, הם פוצעים את לבבנו בחלול דין ותורתו וכל הקדוש לנו, בחנוכם המורעל המלא כפירה ומינות, וחלול כל קדשם בקבוצותיהם המחללי שבת והאיכלים נבלות וטרפות, חמץ בפסח, חיים חיי הערבות, הם ומנהיגיהם (ובחוקות הקהלות שלהם רוצים לעקור את כל התורה. נגדם הגנו מוחים בלב שותת דם, מה להם ולנו. מוותרים אנו להם ולשוכותם על חשבוננו, אל יתגרו

עם שכנו ויעשו מזה עוד קרנות חדשות להשמיד את התורה והיראה בארצנו. רק לא מעקצם ולא מדוכשם.

הקהל הפשוט

דפוס רחל

כרוז אנונימי משנת תרפ"ט נגד הלאומיים המנסים להשתלט על בעלות הכותל המערבי.
ראה: ממזרח ומערב כרך ד'; עמודא דגהורא עמ' פ"ד-פ"ה; בלויא — על חומות ירושלים,
פרק י"ג עמ' קל"א; מרא דארעא דישראל ח"ב פרק "הכותל בין דת ולאומיות".
עראף אל עראף (מעקדת ראת ערבית)

מודעה רבה!

אמר ר"א בין שחרב בהמ"ק ובין שלא חרב אין השכינה זזה מתוכה של כותל המערבי וכו' שנאמר: והיו עיני ולבי שם כל הימים, וכן הוא אומר ויעני מהר קדשו סלה, ואעפ"י שהוא הר, בקדושתו הוא עומד, (מדרש תהלים).

המזכירים את ה' אל דמי לכם וכו'!

החברה תהלים ומשניות הלומדים ומתפללים אצל כותל המערבי מודיעה להמבקרים את הכותל כי בכל יום מתפללים שם תפילות התהלים בצבור משעה עשר ערבית עד תפילת מעריב ועד בכלל וביום שבת מודש מאחר הצהרים עד תפילת מעריב עם הש"צ הרה"ג המתפלל לפני הכותל רבי זרח בראווערמאן שליט"א.

ומי שרוצה להים „חבר אני לכל אשר יראוך" יבוא בשעות הנז' ובפרט ביום שבת מודש, יום שמוז להודות לה' ולזמר לשמו העליון. והיושב בתהלות ותפילות ישראל ימלא ברחמים וברצון את תפילתנו. ברגשי כבוד.

גבאי דחברה תהלים ומשניות אצל כותל המערבי, בעי"ק ירושלם תובב"א.

במשך כעשרים שנה קיים הגאון רבי זרח בראווערמאן את תפילותיו ע"י הכותל המערבי בראש קבוצה גדולה. החל משנת המאורעות נחלשה הקבוצה, ובשנת תר"ץ טאלצו גבאי החברה לפנות אל הקהל לעודד את ענין התפילה ע"י הכותל.
ראה: גרייבסקי — מג"י חו"ב ד' עמ' 44.

למען הכתל המערבי בירושלים

קול קורא לעם ישראל בכל מקום שהוא!

פתאום התחילו מתפללים בפנינת הכותל – כדי להכניס את המתפללים עליידי הכותל – ואכסניה. שלא היה שם מעולם. נפתחה בקרבתו של הכותל וממנה באים צעקות, שירה חזרה של להכניס, לבלוך וזהמה. ישר אל הכותל. כל דור "אינו" הפקדון של "סטאטוס קורו" המחיצה שר בו ביום הכפורים. ד"ר הקפדה שבסבתה אפשר היה אפילו לחלל את קדושת יום הכפורים של אומה שלמה!

שמה תאמרו: הכותל המערבי, שנקרא "בניכול" – אלכוראקי אצל הערביים קדוש הוא באמת גם למושלמים – אבל אם כך למה הם עושים אותו קפדניה לעבור דרכו כמו דרך שוק פשוט? הלא כלכלה כטה פקמים כלילת בצואר-הארץ ובגלילי בהסדר? וזי כך עושים למקום קדוש? – אין זאת. כי אם יש בפענוחיהם, שהושמו במיהם עליידי צוררינו, רשעות וזון ביחס ליהודים – שהרי ביחס ליהודים הכל מותר – – כך למדו הערבים מממשלתנו הנאורה – ומה צדקה יש לנו להתאונן עליהם?

ואולם אל-נא ידמו צוררינו מן הפקידים הנמוכים והבינונים. שבאמת ביחס אלינו הכל מותר. הן אמנם, מיעוט מספיקי אנו ערין באי, ואולם מיעוט מספיקי של 25 אחות (המספרים של הממשלה גורשים מצד אחד ומחזקים מצד שני) אינו קטן כל-כך. ובאיכות בתור מבחר החקלאים, יוצרי התעשייה, בעלי הספרות האמנות, ובכללי, התרבות האירופית-העברית בארץ, אין אנו מיעוט כלל. כבר כיום אנו המטבעים את חותמנו התרבותי על מבחר ער-הארץ ומיטב-כפריה. ובשום אופן לא נתן להתחיל אלינו כאל כמות מבטלת –

ולא בודדים אנו בעולם. עם של 17-000-000 (קרא: שבעה-עשר מיליון) עומדים מאחורינו בכל ארצות-הכל. עם של תרבות ושל עושר ושל השפעה, שהוא מונה בתוך בניו את גדולי המדע, הספרות האמנות והתעשייה.

ואל מליגות-יהודים מרובי-ההשפעה, שבכל העולם כולו אנו פונים בקריאה גדולה ומלאת-החרדה:

את כל מאמדינו וקדשינו בארץ גזלו מאתנו. על הרציון והר-החיות, על הכרמל ועל התבור, שהאומה הישראלית יצרה עליהם את האמונה המונותיאסטית ואת המוסר הנבואי. הקדושים לחציר-מלאידי של בני-אדם. עומדים מקדשים של עמים זרים. קברי המלכים, חציר-המסרה, מערת "כלבא שבור", מערת צדקיהו, ועוד. ועוד. – את כל אלה גזלו מאתנו. כמעט כל נחלתנו הקדושה נחטפה לזרים. ואם נשתוק או נסמך על "הדפילומאטיה" של מנהיגינו, נאבד גם את מלכות הקדושה והדתית-לאומית שלנו. את היקר לנו מכל יקר – את הכותל המערבי.

האמנם נראה את האסון הנורא הולך ומתקרב – ונשתוק? או אספר, נסמך על אלה "המנהיגים" שדרשו מן העד הלאומי, שיסתלק מן המהפא בדבר הכותל. לאחר שכבר נשלח תזכיר לחברת-הלאומים –

יהודים דמים ולאומיים שבכל ארבע כנסיות-הארץ, התעוררו והתאחדו! אל תתנו דמי לכם עד שהכתל כלו ייבול לדינו! הסתדרו לאגודות "למען הכתל" ערכו אספות של מחאה! לכו והפגינו אצל הקונסולים הבריטיים בכל הארצות בעד הכתל! הגישו תזכיר-מחאה להם. לממשלה בלונדון ולחברת-הלאומים! בארץ להמוניהם ולדור הצעיר: מה היה ומהו הכותל, המערבי, לעם ישראל בעבר ובהווה! בארץ להם לחסידי אומות-העולם: מהו העלבון הלאומי, שנעלבנו עליידי פקידים בריטיים בלא צדק ובלא יושר! הרעישו שמם וארץ על העול והעושה, שלא נסמך במחאה לגזול "קאמה חיה" את שארית-מחמדיה וארץ "כבשה-הקדש" שלה! ואף אנו כאן לא נשקם ולא נגזל. עד שיושב לנו מה שהיה תמיד שלנו. מה שנחתם בדימיהם של רבבות בנינו לפני אלפים שנה ומה שספג דמעות-דם של ישראל במשך אלפים שנה.

בואו לעזרתנו בהשתתפותכם במלחמה הצודקת בעד הכותל – וסוף הנצחון לבוא!

ירושלים, תשע"ב י"ב-האבול, תרפ"ב

הועד המרכזי
"למען הכתל המערבי"
ירושלים

תשע-עשרה מאות ושישים שנה עברו מיום שחרב הבית השני. שממה עירונו ונטל כבוד מביה-חיינו. נשאר רק שריד אחד הכותל המערבי, פליטת הקדושה המרכזית שלנו לעדות נאמנה על גדולתו בימיר-קדם. אף בימי הררימות ויותר נוראות של הרומיים והערבים היו בני-ישראל מוטרם את נפשם כדי שיוכלו לנגות ארץ צרת-האומה בחיקן של האבנים הקדושות. שבדממתן הסודית, הברו ללבותיהם של מבקרי-הכותל יותר מאלפיים-ספרים ומרבבות-נאומים. אילו נקו למקום אחד כל הדמעות הרותחות, שנשתפכו אל חיקן של האבנים הזוממות, היה מתהדד ים גדול. שהיו טובעים בו רשעי כל האומות. שהציקו לישראל בכל ארבע כנסיות-הארץ במשך חמישים דור כמעט בלא הפסק. חיקה של אם רחמניה היה הכותל לבנים. עגלו מעל שולחן-אכיהם. לפניו ספכו שיה וקבלו בלא מלים על כל מה שערב עליהם. ואילו היה פה הכותל הקדוש, היה מורץ בועקת-שבר על כל הנוראות, שלחו לו רבבות של לבבות נשברים במשך אלפי-שנים.

בימי השלטון התורכי בארץ לא הפריעו במשך חמש מאות שנה את היהודים הבאים להתפלל עליידי הכותל המערבי. מלהעמיד כסאות ושולחנות למפילה וקריאת-התורה ומגורות למאור עד כשנתיים קדם המלחמה. אז הושמו צרביים אחדים, שלא קבלו "בקשיש" במדה מספקת. בשבועי-המסע של התורכים הצעירים, חרשו מן השלטונות, שלא יתנו ליהודים להעמיד כסאות וספסלים ברובהו שלפני הכותל. בלא דין ומשפט, בלא שקראו לצד השני לשמוע מה בפיה – והציאו השלטונות התורכים של אז "משפט" לאסור ארץ העמדה הכסאות. באכזריות אסכית לא הביאו בחשבון, שיש בין המתפללים קנים ונשים וילדים, שאינם יכולים לעמוד על רגליהם כל שעת-התפילה. הרב הראשי, שנקרא אז "כסר-נאשי" מחה על זה לפני המחה. אבל הזריות התורכית, הרי ידעה היא – ובנינויים קרבה המלחמה והענין נשאר בלתי-נגמר.

ומי פלל ומי מלל לנו שאחר הכרזת-האסור, לאחר שנראתה לנו כעין "אתחלתא דגאולה" יורע המצב מפני שהיה בימי התורכים! – אותו ענין-הכסאות נתעורר עליידי הנאורה שבממשלות תבל – עליידי הממשלה הבריטית, שבארץ-ישראל – ונתפר שוב בלא שאלת הצד השני לרעתם של היהודים. כלומר, לרעתם של הזקנים, הנשים והילדים החלשים. פתרון זה דרש ה"סטאטוס-קורו" – כאילו יש "סטאטוס-קורו" למעשה רשעות וזדון. שנעשה שנתיים קדם המלחמה עליידי ממשלה עריצה, שלא התחשבה עם הצד השני וראתה אותו כמו שאינו! ואילו הכל נשאר בארץ-ישראל כמו שהיה בימי ממשלת-התורכיה. קדם הכבוש האנגלי! –

אבל הרשעות מצד פקידיה של הממשלה הנאורה הלכה וגדלה. בשביל שעשו היהודים מוחצה של בד ביום-הכפורים כדי להבדיל בשעת-התפילה בין גברים ונשים. כמנהגם של היהודים החרדים בכל העולם כולו. מצאו הפקידים האנגלים, המתפארים ביחס של כבוד אל הדת, לנכון לחלל את קדושת יום-הכפורים, להפסיק את התפילה היותר קדושה של היום הקדוש והמקדוש, ולקרוע שמלות של נשים ביום כזה ובמקום כזה! – והכל בשבם שקל ה"סטאטוס קורו" הקדוש! –

ואולם "סטאטוס קורו" יש רק בשביל צד אחד – בשביל היהודים. בשביל הצד השני אין "סטאטוס קורו" כלל וכלל. עוד לא נשתתקו המחאות של היהודים – שהנהגה הציגית השתתקה אותן בעל-כרחו באמנתה "התממה" שתשיג דבריה בדרך "דפילומאטיה" – וכבר ניתן רשיון לערביים לבנות "רק בית-מדרש מושלמי קטן" עליידי הכותל מפש ולפתוח פתח חדש אל הכותל. באופן שהתקנה שלפני הכותל תעשה מדרס לערבים משני צדדים וברגע שירצו להפריע את תפילתנו ולהתנפל על המתפללים, יהיו יכולים למרוץ דרך הפתח החדש בהמניהם ולעשות עליידי הכותל הקדוש שעזריות – ואפילו פרעות – "כאות-נפש" וה"נצנים" של התנגשויות כבר נראו עליידי הכותל בימים הראשונים להתפתח החדש – ובעוד שזה מאות בשנים לא התפללו הערבים אלא במסגר עומרי

הכתבה בכל עניני "למען הכתל":
פרופ' ד"ר יוסף קלחמן, חבר-הדאר 121, ירושלים.

המועס ליוסף, ירושלים

כרוזו של ד"ר יוסף קלחמן, יו"ר הועד למען הכותל המערבי, בשנת תרפ"ט.
ראה: ממזרח ומערב, כרך ד' עמ' 285.

מודעה

ואזהרה רבה

מטעם הרבנים הג' הבתי דינים ספרדים ואשכנזים הי"ו.

אזוי וויא עם געפינען זיך
מענטשין וואס זייא גייען אויף דעם
הר הבית מקום מקדשנו.

דעריבער איז מען מוריע אז עם
איז א גרויסער איסור, א גרויסע
עבירה, בזמן הזה אריין גיין אויף
דעם הר הבית, עם איז אחיוב
אויף דעם וואס קאן פארווערין,
אונד ווירקען אויף דעם אנדערין,
און א מצוה גדולה מען זאהל ניש
לאזין גיין אויף מקום מקדשנו.

כאשר בעוה"ר נפרץ כעת הכניסה
להר הבית, מקום מקדשנו, ובודאי
יש מהם אשר המה שונגים ולא
ידעו מהאיסור החמור הזה, ע"כ
מצאנו חוב קדוש להודיע בשער
בת רבים ולהזהיר לעם ה' כי אין
לזה שום הוראת היתר בעולם
וכבר הכריעו הפוסקים האחרונים
בהרמב"ם שהוא איסור כרת ר"ל,
וחיובא רמ"א ע"כ מי שיש בידו
למחות ולהזהיר הגדולים על
הקטנים, לבד יוסיפו לפרוץ פרץ
באיסור זה החמור,

ושומע לנו ישכון במח ויזכה לראות מקום המקדש בבנינו בב"א.

לאפרושי מאיסורא!

מטעם הרבנים הגאונים שליט"א ומהרה"ג השלשה

בתי דינין ספרדים ופרושים וחסידים הי"ו.

אזוי וויא ס'א ג'הערט אז אסאך פון אחינו
בני ישראל גייען אריין אין הר הבית מקום
מקדשנו דער הייליגער ארט. דאס איז
מחמת זיין ווייסן נישט אז דאס איז אנדויער
עבירה וואס קומט כרת ר"ל פאר דעם.
ערל בן איז מען מודיע ווער וואס האט
אפונק אידעשקייט אין הארצין. זאל
רחמנות האבן אויף זיך און זאל נישט אריין
גיין חס וחלילה אין הר הבית דער הייליגער
ארט. כדי ער זאל נישט נכשל ווערן
באיסור כרת חו"ש.

כפי ששמענו כי הרבה מאחב"י נכנסים
להר הבית מקום מקדשנו. ובלי ספק כי
אינם יודעים כי נכשלים בעוה"ר באיסור
כרת רח"ל. לכן מודיעים בזה למען כל מי
שיראת ד' בלבבו יחוש על נפשו וישמור
רגליו מליכנס להר הבית לכלי ילכד
באיסור כרת חו"ש.

והשומע יתברך.

סיניורים

ס'ליק דיין די נומבראדו די לוס סיניורים רבנים הגדולים אי בתי דין האדק יצ"ך. סייגדו איסטאמוס סינייגדו קי מונג'וס די מואיסטרוס
אירמאנוס ג'ידיוס איסטאמוס אינטראדו אין איל בית המקדש. סיגדו קי נון סאכ'ין קיסי איסטאמוס אינטראדו איסטאמוס איסטאמוס איסטאמוס.
קון איסטאמוס לוס דאמוס אה סאכ'ירי קי אים איסטאמוס גדול איל אינטראדו אין איל בית המקדש. אי טורו איל קי טייני יראת ה' קיסי
אקאב'די אה נון פאסאר אין איסטאמוס כרת חו"ש. איסטאמוס סינייגדו דיל ס'ה.

זכרו ישיני חברון

אנו מודיעים שכיום ב' פ' וישב כ' לחדש כסליו יהי' גמירת בנין ומצבת האהל מסביו לזכרו של איש אלקים קדוש רבינו אליהו די ווידאש זצ"ל בע"מ ספר הקדוש ראשית חכמה בעיה"ק קרית ארבע הוא חברון ע"י פעולות המנהל החברה הרב ר' יחיאל מארגענשטערין שליט"א וידליכו שמו לעילוי נשמת רבינו בע"מ ס' הק' ראשית חכמה זצ"ל

וביחוד עם זה אנו מעוררים ומבקשים את אחינו יושבי ארץ הקודש תנו כבוד לקדושים אשר בארץ חמה וכידוע דינם של קברי הצדיקים במצב הנורא אשר נמצאים בערי הקודש כמו ח"ו בלא מבורה יעין בס' התשוב"ן בס' קי"א ח"ב כהנ"ל, ובאה"ע סי' פ"ט שהמצבה שמציבין על הקבר במקום שנהגו הוא כמו מבורה) ותתאסף עמנו יחד על קברו של רבינו זצ"ל להתפלל עבור הדחקות הנורא אשר נמצאים אחינו בניי בארץ הקודש ובח"ל וביחוד על המצב העגום אשר נמצאים אחנו בפולניא ועל גזרות ושמדות תוה"ק ר"ד שברוסיא, וכמאמר ספר חסידים שהצדיקים אינם כפון טובה וכמאמרו של ר' עזריה פ"ג בע"מ גדולי תרומה ז"ל בדרושותיו בס' בינה לעתים כי יש ויש צד לעשות חסד עם המתים שיצפה ממנו לתשלום גמול והוא במה שנרצה לעשות היום על דבר נדבת השלמים אשר בארץ חברון תו המה יושבים על משמרת קברי אבותינו הקדושים ינוחו על משכבותם. אשר המה בצדקתם ועוצם זכותם לפנינו יתברך יסבבו עלינו ועל בנינו ועל דורותינו שפע שבע רצון להרחיק נזקנו ולקרב תועלתנו ולמהר גאולתנו שתהי' ב"ב כיר"א, ובטח רבינו הקדוש זצ"ל ימליץ טוב במרום בעד אחינו המגדלים לדבר מצוה קדושה זו ובעד כל כלל ישראל הנצרכים לישועה שיושע בכל משאלות לבבם ורצונם הטוב וכמאמר הפסוק ויזכרו את עצמות שאול ויהונתן ויעתר ד' לארץ וישיבו בנים לגבולם.

בכבוד רב מנהלי החברה.

האומובילים ילכו כל היום לחברון

הערה מקום אנו בעזרת הש"ת להוציא לפועל ולמשוך את עבודתינו עבודת הקודש בכל היכולת הלאה.

בחירת רבנים והפולמוס בקהל

בחירת הרבנים בירושלים היתה בימים ההם ענין שעמד ברום עולמו של הישוב, בהיות שהנהגת הישוב היתה מסורה אז בידיהם של רבני העיר.

אספו עם

קבצו קהל בין האולם ולמזבח
יבכו הכהנים תורה תורה חגרי שק
התפלשי בעפרים על שמועה כי באה
ונמס כל לב כי רבים מפריצי אהב"י
חורשי און למנות לראש רבני תוגרמה
איש הרחוק מתורה ויראת ד' אין בו
מאלה החדשים המתפרצים על ד'.
אוי נא לנו כי חטאנו אוי לדור שכך
עלה בימיו. האספו ושכסו עצה קומו
הפניעו בלילה התפללו בשלומה של
מלכות, הקרב נקריב זעקתינו בשערי
הממשלה המחזיקים באמונתם, ויסיר
מעלינו את החרפה הלזו. החרש אל
תחרישו וקראו בחזקה האספו עדרים
עדרים וד' השוב יאיר עינינו ויתקנינו
בעצה טובה

לפנינו כרוז משנת תרס"ח המגנה את הנסיונות להכתיר "איש רחוק מתורה" כחכם באשי תחת
הרב משה הלוי ששימש כראש הרבנים בממלכה העותמנית, והודח אחר מהפכת התורכים הצעירים.
ראה: מ"ד גאון — דברי המזרח לאר"י; אלמליח — הראשונים לציון.

מבשר טוב משמיע ישועה!

אחרי כל התלאה אשר מצאה את ירושלם מיום אשר לקח ה' מעל ראשנו עשרת תפארתנו הרה"ג הגאון הצדיק המפורסם ראשון לציון כקש"ת רבנו **יעקב שאול אלישר זצוק"ל**, חפץ ה' הצליח ביד היראים והחרדים לדברו בעזרת הרב הגאון הגדול, מעוז ומגדול, ציס"ע ראש רבני תוגרסה יר"ה כקש"ת מוהר"ר **משה הלוי סאימקאם אפנדי** יצ"ו ועפ"י התעוררות שלומי אמוני ישראל מגדולי רבני ונאוני עמנו שעמדו בפרץ להגן על חומת הדת והיראה בכל אתר ואתר בארץ ובחור"ל. נמנה עתה מע"כ הרה"ג איש צדיק תמים מזר"ק מוהר"ר **אליהו משה פאניז'ל לסאימקאם חכם-באשי** (מ"מ ראש הרבנים) בירושלם ת"ו ואגפיה עפ"י מאמר משער העליון בנושפנקא דמלכא מלכנו האדיר החסיד המנצח

גאון ישראלי עבד אלהיך באן יר"ה

ה' שלום, ישפות שלום לעיר השלום, ולא תוסיף לדאבה עוד בימיו ובימינו תושע יאודה וישראל ישכון לבטח בעתירת החו' בברכה פעה"ק ירושלם טוב"א, בח' ניסן התרס"ז.

(בנה"ץ דק"ק אשכנזים פרושים) משה נחום וואללנעשטיין	(בנה"ץ דק"ק אשכנזים פרושים) חיים יעקב שפירא יוסף חיים זאנענפעלד	(בתי דין חצ' דק"ק ספרדים הי"ו) חיים דוד סורנאנה מרדכי ישראל אברהם גאנין	סמואל נסים יצחק אשכנזי סמואל סייחם
מקום החותם	מקום החותם	מקום החותם	מקום החותם

ואלה הם דברי הרה"ג ברי"צ דהסידים יכב"ץ

מה סאד שמח לבנו אשר הפך ה' הצליח למלאות רצון היראים והחרדים לדבר ה' ותורתו, למנות את מע"כ הרה"ג וכר' מוהר"ר אליהו פאניז'ל הי"ו, ומקרב לב עמוק הננו מברכים אותו כי יזכה להיות רועה נאמן לעדתו לנהלם על פי מבועי התורה והיראה ונזכה להרמת קרן ישראל בב"א בעתירת הבר"צ דסעיה"ק ירושלם חובביא החותמים בברכה יום ב' ג' ניסן תרס"ז ליפסאן דוד כסר"ר ז"ל יוסף יהודא ברי"ד הלוי ז"ל אברהם בלא"א מו"ה דוד הכהן ז"ל (מקום החותם)

ואלת דברי הרב הגאון הגדול המפורסם, תנא ירושלמא, בעהמ"ה ביאר חירושלמי ועוד ספרים רבים, כקש"ת מוהר"ר יוסף דוד רידב"ז סעיה"ק צפת ת"ר. ברוך המוכ והמטיב אשר טוב נמלנו בחסדו. וזה לסימן טוב לביאתי לפעה"ק לרגל בזה הזמן ששסחה וששון ליהודים היראים ות"ח כל עמא רבא דבירושלם דדהבא שוכו להחמנות הרב הצדיק הג' המפורסם כש"ת אליהו משה פאניז'ל נ"י והגני רואה זאת בעיני שאור גדול ורח על עיה"ק והגני מברך להרב חזה שיוכה לראות בשוב ה' שבות עמו בשובו לירושלם ברחמים רבים בב"א.

הודעה על בחירתו של הרב אליהו משה פאניז'ל בשנת תרס"ז לממלא מקומו של החכם באשי במקום רבני יעקב שאול אלישר. (יש"א ברכה).
ראה: מרא דארעא דישראל ח"א עמ' ר"ט.

קור צעקת הרועים!

הנה ידוע ומפורסם כי מזה כששה חדשים אנחנו הח"מ חור' ופ"מ בו' עיכו"ת וכל העדות הקדושות תושבי ירושת' ספרדים, מערבים, חלביים (אר"ץ), תמנים ושאר הקהלות, בחרנו בכבוד והדר מעלת הרב הגדול, מבצר עז ומגדול, מנצי הדעת בקש"ת יעקב מאיר יצ"ו שליט"א. לשמש בכתר הרבנות בתור "חכם באשי וראש"ל" ואמנם כי היו איזה אנשים אשר התנגדו לבחירתו מפני איזה נמיה, פניה ושנאה מוחמת קנאה, לא שמנו לבנו אליהם באמרנו כי במלים הם ברובא דרובא נגד עדה גדולה וסוף סוף יודו גם הם על האמת והיושר. ויחד כלנו שכמ אחד נעבוד להטיב מצב עדתנו העלובה, העזובה, החרבה, השוממה, ברוחניות וגשמיות. אך לדאבון לבנו לא כך היה וקינו למשפט והנה משפט, לצדקה והנה צעקה, כי המנגדים המעטים האלה אשר נער יכתבם פתו את מקצת רבני ונכבדי אחינו האשכנזים. נגד הרבנים התמימים, הישרים בלבבותם למען תפוש אותם בלבם הראו עצמם כאלו מקנאים הם קנאת ה' ותורתו לבל יפורץ גדר התורה וכו' ולאחדים מהאשכנזים אשר כל זה איננו שוה אצלם פתום בדברים אחרים באמנם כי אם הרב כמוהו"ם הגו' ישב על כסא הרבנות, יגדל הפירוד והשנאה בין האשכנזים והספרדים, כי הרב הגו' יכניע וישפיל לעדת האשכנזים וכבודם לעפר ישכן סלה. משא"כ האמת כי נהפוך הוא כי הרב הגו' הוא היחיד אשר התאמץ לעשות האחדות והשלום בין האשכנזים והספרדים בעיה"ק יפו ה"ו כאשר נדפס בחוברת בית החולים שערי ציון ביפו ת"ו ובגילויי ההשקפה מש' תר"ו וכל גדולי ישראל שבאותו זמן העניקוהו ברכות על מעשה רב כזה. ואך זה אדיר כל חפצו לאחד כל העדות, אך המנגדים הפכו הקערה על פיה לקעקע ביצתו ויחד כולם מכסו עצה וכתבו כתבי שטנה, נאצות וחרופים, דבות ועלילות שוא ושקר על הרב הנבחר עמ"ר הראש"ל יצ"ו הגו' וע"כ העדה הבורחת בו, דברים אשר כל שמעם הצלינה שתי אזניו וכל לב רגש אשר נגע יראת ה' בלבו ירגז תחתיו, יחרד וילפת, ירעד ויאמר: אוי לאזנים שכך שומעות! אוי על חלול שמו הגדול! אוי על בזיון התורה! אוי על העדר האמת והיושר! אוי שמים! הנהיה כדבר הגדול הזה? או הנשמע כמוהו כי מפני קנאתם יחפאו דברי שטנה אשר גם הם בעצמם יודעים כי על שקר יסודם, על איש אשר ההשגחה העליונה עמדתהו בבשרונות ובמדות טובות ונעלות, ישר דרך, נאמן, שונא בצע, ירא ה', צדיק תמים, רב גדול בתורה, [באשר פסקו הרבים נדפסו בספרי הרה"ג הגאון הראש"ל יש"א ברכה זצוק"ל ברוב ספריו יש"א אי"ש ומעשה אי"ש וכו' ובספרי פני יצחק להרה"ג מהר"י אבולעפאי שליט"א ובספרי המאסף] אוהב התורה ולומדיה, רחמן, דבר, מנהיג, אמיץ הלב, ותואר פנים נהדר, אשר רק לאיש המדות אשכול הכופר כזה יאתה המשרה הכבודה הזאת. ולדאבון לב הנחילוהו והנחילונו קלון תחת כבוד. על זאת תפוג תורה ומאנה הנחם. כי כחדו תחת לשונם את האמת כאלו מקנאים הם קנאת ה' צבאות. אשר לא בן האמת ואפילו מי שדברו על העצים ועל האבנים עדיין אנו אוכלין פירות עונותיהם עד היום הזה, עאכ"ו המדברים על רב גדול כזה ועל עדות קדושות אשר עמו. יח"ר ה' יתברך יתן בלבם לשוב מדרך הזה אשר לא טוב. אוי מה היה לנו! ולא זו בלבד כי בסיבת כתבי פלסתר אלה סוגרו שערי ישע בעד העניים האוטללים כי כתבו לכל הנדיבים אשר בחו"ל לבל ישלחו נדבתם ליד הרב הנבחר הגו' והועד הנבחר שעמו. ומעשה שמן הצליח שדבריהם פעלו בלב איזה נדיבים ואיזה ראשי-עירות וקפצו ידיהם מלהריץ פרי צדקתם כי כמובן גם קל שבקלים וקטן שבקטנים יכול להזיק. ומה גם שהנדיבים אומרים שב ואל"ת עדיף, עד אשר ישלימו ביניהם. ובין כה וכה העניים האוטללים, היתומים, האלמנות, הת"ח, סובלים וסובלים, ובמלא המובן גועים ברעב, וצעקתם גדלה עד לשמים ולבנו נקרע לגזרים לקול בכיתם ואין בידינו להושיע, ואנחנו לא נדע מה נעשה. רק על השם השלכנו יחבנו כי הוא יתב' אל רואי רואה בעלבון העלובים יתבע עלבוננו מהם כמאמר החכם והאלדים יבקש את הנרדף:

אכן על צרת העניים ודוחקם לא נוכל להתאפק עוד. ולכן אליכם אישים נקרא, וכשופר גרים קולנו, **עזרוננו** עזרוננו, **חנונו** חנונו, **חזקוננו** חזקוננו להרים דגל האמת, שימו לבכם לכל דברינו הנאמרים באמת וצדק. השמיעו במרום קולכם לכתוב לירידיכם, לאהוביכם, ולכל הסרים למשמעתכם, **סמכונו** סמכונו גם במעשה לחיות כל איש עושה ומעשה להריץ ולהריק אלינו נשמי נדבות במנה אחת אפים וחלצונו מן המצר כי באו בנים עד משבר וכח אין ללידה. ובפרט בעתות כאל כי החג הקדוש הבע"ט מממשש ובא וצרכי עניי עם ישראל מרובים וצריכים אנחנו להכין מעתה מצה ומיוצא, ועל הכל עול החובות הרובץ על צוארינו סך גדול **כמאה אלף פראנק** אשר נשאר חייבים אנשי הועד החולף. אל ישיאו אתכם דברי המנגדים הבוטים כמדקרות הרב כי באמת ובתמים כל דבריהם על אדני השקר הטבעו, והבל המה, וחלילה לכם, חולין הוא לכם, ואסור לכם להאמין ולהעלות אף במחשבה אף דבר אחד מדברי המנגדים. כדברי המדרש (שמו"פ מ"ה) הצוחן בכרוכיא וז"ל הודיע משה דרך ארץ לישראל שאפי' שיהא האדם שומע מפי יחיד נאמני אסור לו להאמין ולעשות מעשה עפ"י עד אשר יראה בעיניו ע"כ. ותוה"ק חזקה דבריה עליו באמרה אחרי רבים להמות. ואלדי"ם נצב בעדת אל: **ובכן** אתם עם ה'! חזקו ואמצו, אל תתנו ידיכם להם, אל תחזיקו ביד הלהטים מחלוקת שהיא שלא לש"ש, ועם ה' אתם עושים לחלץ מן המצר יותר **מברוא נפש** אדם עניים אמללים וכמה מאות ת"ח, רבנים, יראים ושלמים, סופרים, גוס"ח וכו' וכר לבד המון עם רב מאד. ועל ידכם עם קדוש יתגלגל זכות השלום כי עי"ז יבוישו משברם ותשקום הארץ וה' ישפוט שלום אכ"ר. ובשכר זאת יאריך ה' ימיכם ושנותיכם בנעימים בעושר

ואושר וכבוד והדר בכל אשר תפנו תשכילו ותצליחו, ימלא ה' כל משאלותיכם למנוחה בנה"ר ובנא"ה דושו"ט החו' בדמע לב ולב נשבר על הלול ה' ותורתו, מעתירים בעדכם עתרת החיים והשלום.

זקן העדה וראש כל
אבות בתי דינים

יעקב שמעון מאמאלון ס"ט הצעיר מנחם הצעיר אברהם - הצעיר רחמים משה נכון יצחק אריה הצעיר אברהם הצעיר נברואל

חכמי ורבני עדת המערבים יצ"ו :

ראש כל רבני עדת
המערבים

הצעיר נחמן הצעיר יוסף הצעיר שמואל הצעיר יצחק הצעיר אליהו יעקב

חכמי ורבני ארם צובה יצ"ו :

הצעיר מאיר הצעיר יצחק הצעיר אברהם הצעיר שמואל הצעיר יום טוב הצעיר יחזקאל עזרא הצעיר שאול לאניאדו ס"ט

חכמי ורבני עדת חתימנים יצ"ו :

הצעיר שלום יוסף הצעיר שלום יוסף הצעיר חיים בכר הצעיר יוסף סעריא הצב"י יוסף בן כה"ר סעריא צפירא הי"ו

קול קורא.

יצלח בידי כלם להגן על ציון ועל מקראיה מפרצות ופריקות עול העלולות להיות משפיעות לכל הנולה חלילה.

בעת לעשות זאת גם החלש יאמר גבור אני, ומה גם כ"ק הדר"ג שליט"א בגודל השפעתו על עו"ר ועל הכוללות באה"ק, ובגודל צדקתו וסדר לעורר את כבוד הרה"ג היראים והחרדים, וכבוד נשיאי הכוללים במדינה ובאה"ק, על נחיצות ההתאחדות למופת היהדות עתה באה"ק ובשאר ערי המדינה שמה.

בכח האחדות ברכה כפולה להשמר ממקור הרעה שהיא השפעת הטובה של מטיבינו הרבים שמוכתם רעה היא, שממיתים את היהדות בגסיסה וחנקים אותה מתוך חביקה יתרה בכתי ספר של אכזריות שמיסדים להלעים את בני ישראל כפירה לשם תורה והשכלה. בכח אחדות הכוללים לחזק היהדות, יש תקוה להשמר לכל יבלעו את היהדות הצנועה והחסודה, ולזה דרושה התאמצות ודוח גבורה אשר יקראו זה אל זה להתעורר, ואיש אל רעהו יאמר חוק מכלי שזה ימשך לכאן וזה לכאן, וזה צריך חזק מכל צדיקי הדור בכל המדינות, ובאופן הזה יש תקוה להגן על התורה ועל קדושת אה"ק.

כן כראי ונחזק להעיר על המשובה הכללית שהתפרצה מצעירי בני שהממשלה ת"ל טובה לישראל, וחלילה לבני להבטיח בעבור הרעומה, ולא לישראל לשמוח אל גיל כעמים המתפרצים, ומה שלדידו לא הוי מומא, לדין הוי מומא, וכמו שהראה הנסיון המר בעוה"ד מה שהביאו בבאלה המשמחים]. במקומות ידועים יתר מדי ... ראוי להעיר את זקני ישראל ונכבדיהם בקהלות קאנסטאנטינאפול על חיבתם להשיב את החכם באשי הרה"ג הישר באדם כו' ר' משה הלוי נ"י על בנו וישיבתו, עצות בנפשם לכלי תת להציעים שם במשובתם לעשות מה שלבם חפץ בזה ויהדות, ולהתחכם איך להעיר לב הממשלה כי הצעירים אינם באי כח העם הישראלי הירא את אלק' ומלך, ואין דעתם דעת רבים, כי אם דעת יחידים שאין רוח האומה נוחה מהם כלל.

בימינו אלה אשר הקיסור והעלעקטרי חבקי ורועות עולם, הנה מלבד מה שכל ישראל ערבים זה לזה, הנה כל בני ישראל בארצות נפוצותיהם לעריהם נחשבים כיושבי עיר אחת, וכל פרצו במדינה אחת, נוגעת לכל היהדות בקצוי כל הארצות, ומה גם ארץ הקדושה, אכן ישראל ויהדות, שהפרצה היוצאת ממנה עז נפש כל ישראל בכל מקומות מושבותיהם, וחובה קדושה מוטלת על כל גדולי ישראל בכל מקומות מושבותיהם להשתתף עתה בבחנותיהם הרוחניים להגן על היהדות מאויביה מוסכי שם אוהביה מבית, כן בכלל היהדות, וכן בגידן דין, לעורר איש מעירו וממדינתו את כל הכוללים באה"ק שיתאחדו עתה ויהיו לאגודה אחת נגד פריצי בני עמנו, לכל יתרוך רמי' צידו.

על כל הדברים והאמת האלה העירו אותנו רבים מגדולי אנשי השם בתירה וביראה, ובראשם רב האי נאון רבן של ישראל ציס"ע כו' כו' רבינו שלום שליט"א מבריסק, אשר פנו אלינו במכתבים יחד עם המכתב הנשלח לכבוד גאווה מתמן שהעקתו רצופה כזה, והפצירו בנו החברים ויראי ה', לצאת בשם בקול קורא לכל גדולי ישראל להאגד באונייה אחת המשכרת את כל גופה של אומתנו העשוקה ורצוצה, מכניה אשר יצאור ויאלצו להיות כגוים, ולא כהמתקנים שבהם, אוי מה ה' לנו, את הכל לקחו מאתנו, בנינו הכחשים, את הדעה והדבור, הקימו בת באמר, בנים מאבותיהם ורבותיהם, אך חסדה אחת עוד ה' בידנו היא ארץ הק' המזועזע הקדוש לסגולת ישראל ואמונתו, והרבנות על סהרת קדושת הרת בארץ הקדושה, והנה קמו למטא גם אותה בחוקת היר ...

חלילה לגדולי ישראל לראש את לבם, כי אכן יש ה' בכח משותף לגדור פריצותינו, וה' השוכן בציון יעזר לנו, חזק ונתחזק בעד עמנו, ויהדותנו, וקדושת ארצנו, וזוכה לראות שיקום בימינו לעינינו: מהרסך ומחרבך מסך יצאו, ומציון תצא תורה ואורה לכל ישראל, וקוי ה' יחלפו כח ב"ב אמן ואמן.

על ידי מכתב שהגיע למע"כ הרה"ג ראשי הכוללים בירושל' ממע"כ רב האי נאון רבן של ישראל מאור הגולה ציס"ע גאון הגאונים דרופתקאדאורייתא רבינו **היים סאלאווייציג** שליט"א מבריסק יע"א, התפרסם ממע"כ הרבנים הנז' הקול קורא הזה :

השנוים הגדולים אשר נעשו עתה בתוגרמה, הביאו בעוה"ד מבוכות חדשות במצב הרוחני של אחבי יושבי תוגרמה בכלל, ולאחינו יושבי אה"ק בפרט, צעירי בני ישראל שמה, השתובכו לצאת בחוצפא יתירא כלפי מלכותא דרקינא וארעא, ועוד במרם ראו באור הסדרים החדשים במדינה, הוירו לכבות אור תורה וגר מצוה, ויעזו להדיח מעל כסא הרבנות את הגאון הרב הכולל החכם באשי מקאנסטאנטינאפול ר' משה הלוי יחי' אשר הוליך לימין ועזו את הרבנות בדרכי התורה והיראה בטעם זקנים וברעת קדושים, והושיבו על כסא תחתיו, לפי שעה, איש חפשי שאין בו ריח תורה ולחלוחית של יראת שמים כלל. וכל כונתם הבולטת ממעשיהם ומחשבותיהם הוא לקרוא דרור לבני ישראל מאיסורי התורה ולעשותם חפשים ממצות רח"ל.

בפריצות החפשים הקצונים בקאנסטאנטינאפול, אחזו החפשים המתפרצים מבני עמנו גם באה"ק כלה. ובעיר הקדוש ירושלם תובכ"א, ועוד מעשי תעתועים ומדוחים וספרו משם, מחלול שבת בפרהסיא וחלול בתי מדרשים שעשאוים כבתי ועד להוללות ומעשים ודברים מכוערים, ה' ירחם.

הרבה עמלו גדולי ישראל לפני שנתיים שיבחר לחכם באשי בעדת הספרדים באה"ק דוקא איש גדול בתורה ומפורסם ביראת ה', ולשמחת לב ישרים נבחר למ"מ חכם באשי וראש"ל כבוד הרה"ג ישר וצדיק באמונתו ויראתו מוה"ר אליהו משה פאניניץ שליט"א, ומלאי תקוה קיינו כי בעת הבחירה הקבועה יאשר ויקים הרה"ג הזה לחכם באשי קבוע, והנה למרות עיני כבוד כל חבמי התורה והיראה, קמו פריצי בני עמנו להדיח אותו משאיתו, מעשי תעתועים כאלה וכאלה אשר הלב יתפלץ לזכרם מודיעים סקדושלם במכתבים כתובים ברמזות, ויקירו ירושלם לברם קצרי יד הסה לעשות בעת לעשות לה' וליראיו ותופשי תורתו מבלעדי עזרת אחיהם מרחוק בחו"ל אשר יעזרו אחריהם.

והנה גם לכל הכוללות שאינן ספרדיות נתונות דעות בחירות להבחירות של החכם באשי ומה ה' א' דורש מאתנו בעת לעשות הזאת כי אם התאחדות כל הכוללים להיות בעצה אחת בדבר הגדול והק' לכלנו והוא: שיבחר איש שעמדת הרבנות הולמתו על פי התורה והדת האמת לכלנו, ושלא יעלה על כסא הרבנות איש שיהי' כאשרה אצל מוכח ה' ית', שפגול הוא לא ירצה לכל הכוללים הקדושים, ה' עליהם יחי', הפרוד בעוה"ד. כבר החריב את ארצנו, את בית מקדשנו, ואין לנו שיעור אלא התורה הזאת, שאבו עליה פריצים להשתמש בחגא שלה שלא כדרכה של תורה, ואם לא ימחרו יחישו להתאחד ולהיות בעצה אחת נגדם, וכבו את נחלתה האחרונה של דת משה וישראל בארץ ישראל, ומציון תצא כפירה לא תורה חלילה גם לחו"ל, אוי לנו! והעצה האחת היעוצה לנו, שיניחו הכוללים יצו את עסקיהם הפרטיים המיוחדים לכל כולל לעצמו להתנהג כמשפסם כחפצם, ורק להענין הכללי הזה הנוגע לשמירת היהדות להגן על התורה מציון מרכז היהדות הכללית, יתאחדו והיו פה אחד ודעה אחת יתאחדו יחד כאיש אחד חברים שיבחר דוקא הס"מ חכם באשי הרב **פאניניץ** נ"י לחכם באשי קבוע, וכן בכל הדברים השייכים לחזקת הדת בשעה מסוכנת כזאת, עליהם לשכוח עניניהם הפרטיים, ולעבור שכם אחד עברה משותפת לעמוד בפנין להגן על הדת ועל היהדות באה"ק ולהשפיע גם על כלל אחינו בתוגרמה לעמוד נגד ההתפרצות השוככה אשר התפרצה לזעזע את יסודי היהדות, ה' ירחם, ובאופן הזה יש תקוה כח חפץ ה'

קול קורא שנדפס בירושלים, הכולל איגרת של הגאון רבי חיים סולובייציק מבריסק משנת תרס"ח, בעד בחירת הרב אליהו משה פאניניץ לחכם באשי קבוע.

ראה: בשעריך ירושלים — חוברת, ירושלים תרס"ח; מרא דארעא דישראל ח"א עמ' ר"ט.

שמע ישראל יושב ירושלם האזינה!

מיום שהורמה העטרה מעל ראשינו ומורינו הנדונים יצא נפשו לבית עולמו היתה עדת ירושלם כאניה בלי רב חובל מתגודדת בים סוער שמלחיה מוכי תמחון כולם לא ימצאו ידיהם ורגליהם. הגלים יסערוה וישליכוה כבכף הקלע ויושביה עין בעין יראו הסבנה הנוראה ונפשם מתמועצת.

באי ספינה כזו האומנם יחשו? האומנם יצאו ידי חובתם בצעקות יאושיות? הלא יתאוששו, הלא יחשבו מחשבות להקים להם מתוכם רב החובל אשר ינהלם במה, ואם אין כזה בתוכם הראוי לכך, הלא יקימו להם סוד מספר אנשים אשר שכם אחד יחד ינהיגו את הספינה.

ועצה כזו באה באמת בלב יושבי ירושלם וימים מועטים אחרי פטירתו של מרן שמואל ז"ל האספו טובי העדה בצל בתי דיני הצדק של העדה הזאת, ודבר יצא מלפניהם ונמסר לבתי הדינים האלה לכונן מתוך העדה ועד נבחר על פי רוב דעות נעלמות מתוך דעות כל אנשי העדה יצאו והיה הועד הזה בהתאספו — המנהיג האחד אשר על פיהו יהיו כל עניני העדה נחתכים.

והעצה טובה היתה, וכבר שמחת ירושלם עליה באלו כבר נעשה, וכבר חלמה ירושלם חלומות נעימים כאילו כבר נושעת, אך אחת בא ענין הצבא ויעברת. כל העם מקצה שעו אל החדשה הזאת אשר לקחה את הלבבות ותעסיק אותם, זה בכח וזה בכח, וענין הבחירה אם נשבת מאדיו, או אותם אשר חפץ להם לשוט במים עבירים השכיחוחו בכונה לא ידענו, אך זאת ידענו, כי שבוה נשבת וחוסע מן הלב.

אך היתכן הדבר? הישבת אדם שאוף רוח אפו או להרים ראשו מתחת המים לבלתי יטבע? אחינו הוקרים! הגלים אומרים לבלענו ובאין עצה תפרע העדה ונתרסה עד היסוד בה, ודעו וראו כי הרעה רבה מאד גם ברוח וגם בגשם, העיר הולכת ונכבשת בידי פריצים אנשי זרוע, לאט לאט תפר תורה, וזקנים משער יושבתו ותעקולים ימשכו בנז, אז יראו העקשנים האומרים בלבבם כי חוקך הרוח וסוכך הרוח — והארץ לעולם עומדת! אז יראו עד כמה שגו במחשבתם, ובכו על אונתם אחרי כבר עשותה הרעה והכו על לבבם ואמרו: אוי לנו כי חטאנו אנחנו אשר אמרנו להיות שומרי התורה והדת, אנחנו באולתנו פשענו בשמירתה, שכבנו ונדרתה בעצלתים והלואי הפקדנו שרי צבא מומחים להגן על ההומה שתחלו לפרוץ בה פרצות, שמא תאמרו אין לנו אלא לשמור על טוב העדה בחומר, למעט בחוצאות בכל האפשר, דעו נא כי גם בבחינה זו ירדה העדה חמשים מעלות אהורנית, הלא תדעו כי מיום שכבתי אור העולם ושם שמואל הוסר מעד דגליכם התמעטה ההשפעה עד הדיוטא התחתונה, תחת האלפים אשר רגיל היה הדואר להביא לקופת העדה גם עשרות לא יבזו עתה, ועוד מעט וירדו בהכרח תופשי המשוט הנדהמים מעד האנית, ושטפו דמעות העשוקים והיו למבול והצעקה תרעיש שמים ואין מושיע.

זכרו איפא בעוד מועד לקדם פני הרעה, היו חכמים באמת הרואים את הנולד והכנו לקראתה השתדלו להשיב את לב עם הגולה אל ירושלם להאמין בה, כי אמנם לא מחסרון אהבה אליה חדרה ההשפעה, כי אם מחסרון אמונה במנהיגיה, שמצד אחד אינם אנשי שם ובני סמך ומצד השני אינם באי כח העדה כלל, אך בחזקה לקחו להם קרנים, כי אם מדחים טובים היו בשעה שרב החובל היה חי והוא ידע ארחם ורבעם וינהלם בעצתו, הנה עתה נשתנה הדבר, וכל עוד לא יגלה העם את דעתו כי ירצה בהם אין להם שום זכות ויפוי כח לדרות בו, ואם בכל זאת יתעצמו במשרתם, ויחבלו תחבולות לבלתי תצא ההסכמה הכללית של הבחירה העממית לאור, זה עצמו אות נאמן שאינם ראוים למשרה.

התעוררו איפא בני עדת ירושלם, קנאו קנאת האמת הצדק והמשפט אשר בהם תפדה ירושלם ותשוב לפרוח בהדרה וקדושתה, תכבד נא ירכם על מתי מספר בובשי המשרה הצבורית וכפו אותם לקיים המשפט אשר יצא מפי שני בתי דיני הצדק אשר לפרושים ולחסידים, והבחירה תעשה לפי חוקים קבועים, ונמסרה הנהגת העיר הועד הנבחרים באמת, אז ישמעו בני הגולה ושמח לבם, ואמרו אכן יש סבר ותקוה בירושלם! ושב לבם לרחם אותה ולסייע בבחינה ההומי והרוחני גם יחד, והכל על מקומו יבוא בשלום, ונזכה גם לראות את הקודש והמקדש בבנינם במהרה בימינו אמן.

כרוז שהתפרסם בשנת תר"ע, לאחר פטירתו של רבי שמואל סלאנט, כדי לעודד בחירת רב ראשי חדש לעדת האשכנזים, באופן בלתי-רשמי שימש אז כרב העדה הגאון רבי חיים ברלין ממוסקבה.
ראה: קוני' אוצר החסד — קרן שמואל; וייס — בשעריך ירושלים עמ' 195.

ה כ ח ש ה

מזן שליט"א מבקש על ידי תלגרמא להכחיש בכל תוקף את
הידיעה שנתפרסמה בשבוע זה על ידי סוכנות סט"א שהוא
הסתלק מהרבנות של העדה החרדית בירושלם.

כנגד המשמיצים

כמעט מאז ייסוד הישוב בירושלים היה הוא למטרה למשמיצים בעולם כולו. התמיכה
בישוב לא נעמה לרבים בגולה, האימרה כאילו יושבים בירושלים על סיר הכשר
בכספם של יהודי הגולה עשתה כנפיים, ההתקפות גברו לאחר ייסוד „חובבי ציון“,
אשר ראו בהתרמתם של יהודי הגולה למען הישוב הישן, צעד מפריע לביסוס
פעולותיהם. גדולי ירושלים נחלצו אז לעמוד במערכה ולהשיב מלחמה שערה.

מכתב

הרב הגאון המפורסם בדורו זקן ויושב בשיבה לדיק וגשגב וכו' מוהר"ר אברהם שא"נ
ל"י מפ"ש, שהיה אב"ד זר"מ בק"ק קאבערס דארץ יע"א במדינת לוונגן .

שילית

אם כי מודעת זאת לכל יודעי ומכירי, כי נסיעתי בשנה העברה לעיר הקדושה הנה, ושמתי נפשי בכפי לעת
נעו כללי ערב להיות באורח בא ללון ולהתבודד לעבודתו יתברך שמו ועם שונים לא אחערב וריב לא
ידעתי לא לחקרהו, כי זקנתי ושכתי מלחיות איש יולא למלחמות ד', אך עת לעשות לד' וחס לבי בקרבי לא אוכל
כלכל כי כבדתי אזני משמוע את כל דברי חרופים וגדופים הנשמעים מפ"י כותבי העתים חדשות מקהוב ד' או לדבר מרה
על גדולי חקרי לב גאוני הדור לדיקים יסודי עולם הגמלאים פה עה"ק, ובני ציון היקרים יחשבו לגבלי חרם, ולא
כאלה המדפיסים תחד כבודי להתווכח עמהם, אך נפלאה דעתי לא אוכל להבין על אנשי מדינתנו התמימים והישרים
בלבותם איך ישימו לב על הדברים היוצאים מפ"י משמיתים כאלה. הלא נודע בשער בת רבים כי כאלה וכאלה כל
מחשבותם לרע ובתחבולות יעשו מלחמה להרוס כרם ה' באבות נטע נאמנים בחורן גן עה"ק על הסורה והעבודה
ולחיות העיר הקדושה פרוצה באין חומה וגודר גדר, אשר על כן במלאכי ד' ישימו תהלה, לכן על גאוני מדינה ומדינה
חובה להזהיר כל איש ירא ה' מלאסוף הבית מכתבי עתים כאלה — — — ומה יעשו גדולי הדור הגמלאים פה אם
גברה העזות וירעה הנער הנקלה והנבזה בזקן גדולי הדור. הן בהרב הגאון המפורסם מהר"מ אויערבאך נ"י שהי'
אב"ד דק' קאליש ובהרב הגאון מו"ה שמואל סלאנט נ"י ובשאר גדולי הדור ת"ח מפורסמים פערו פיהם לגבלי חק
בדברי עזות והמה שומעים חרפתם ולא עונים עוסקים בחורה וג"ח, נאמנים בשליחותם להביט אל דכאי רוח
האביונים העטופים ברעב ולהשחלל להם דקת פזרונם של נדיבי לב יושבי חו"ל, לכן אמרתי להשמיע בקול שאל ישיא
לבכם בדברי תפלות מאנשים רקים כאלה אשר יקוץ לבבי ליבא את שמותם על שפתי, ושאלו שלום ירושלם להחיות
עם רב על הסורה והעבודה, והיתה זאת לכם למשמרת עדי עד,
אלה דברי הכותב ומוחם באמת ובתמים פה עה"ק ירושלם חוב"א יוס' ה' בעו"ב עבת תרל"ד לפ"ק.

הק' אברהם שא"נ מפ"ש.

כרוז משנת תרל"ז של יהגאון רבי אברהם שאג מקויברסדורף, שעלה לירושלים בתרל"ג, כנגד
כתביהעתיים המפיצים לזות שפתיים על ירושלים.
זו איגרתו היחידה במשך שלוש שנות שבתו בירושלים.

מודעה נאמנה. מקריה נאמנה

מאת הרבנים הגאונים, גדולי ישראל ראשי בתי דינים דקים הספרדים היי
וחכמי ופקידי וראש הועד אור המא"י הי"ו, ומר הקדש על ראש ראש בנות
אריאל, לבי תפארת ישראל, הגאון הגדול ראשון לציון הי"ו. מר"י דאגריהם
יהא בעזרם

עורי עורי לבשי עוזה ציון לבשי בגדי תפארתך ירושלם עיר הקדש

בכל קורות ימי עולם, בכל שנות דור ודור, בכל המקום שמגדלין בו תורה ומסגלין. מעשים טובים, גם בעיר
מלאה חכמים וסופרים, וראשים לדיקים וישרים, ודורשים טובה עדתם בכל עוז ותעוזות, ומלאה אנשים
אשר לא יוכלו הבט באור פני החכמים ודגלם עליהם לא חבבה. ולא ימנעו מלחזור חתות כסא-כבודם
בגלוי ובסתר. —

ועתה, אחינו בקריות חולות אשר נעו משמוע בימים האלה זילותא דתלמידי חכמים גאונים וראשי ועוצי
קהלות אחינו הפרושים הי"ו, זילותא בחר זילותא, ובחין משיב דבר, חוששנו מחטאת פן יאמרו שתיקחנו ח"ו
כבודא, או יאמרו כי ח"ו על ידי איזה פירוד לבב חו"ר הספרדים הי"ו מלבב חו"ר האשכנזים פרושים הי"ו הגנו
שומעים חרפתם ואין משיבים, — לזאת מלבד אשר גאון עוזינו עזר ראשון לציון הי"ו עם גדולי ועדנו
דבר הודיעו בלידוק גאונים וגדולי ודייני ק"ק האשכנזים הי"ו והיו לאחרים במכתב כתוב לאמר כי כל דברי החרפות
והבזיונות אין בהם כל שרש אמת וענוף לך, חובה גם עלינו כל חו"ר וראשי בתי דינים קהלות הק' הספרדים הי"ו
להודיע בשער בת רבים להיות גלוי לכל יושבי חבל, כי בחסד ה' עלינו. לשלום אין קץ בין קהלותינו ובין ק"ק האשכנזים
הי"ו, ובפרט עם גאונים ורבני וממוני כוללות הפרושים הי"ו ומוחים זה לזה ומוותרים זה לזה בכל עת דק למען
השלום כי הוא היינו, וממוני הפרושים הי"ו ת"ח ויקירי דות וכל מעשיהם באמונה והשכל ויראת ה' על פניהם,
(ופרשת העבר ע"ל החלר ומחלוקתו הלא היא כחובה על ספר הישר*) היואל היום מלפני גאונים הספרדים והאשכנזים
הי"ו שלשה מלוקי ארץ, ואחיו כל בית ישראל אל ישעו אל דברי כתבי העתים הן מפה והן ממקום אחר אשר יגדור
על נפש לדיקים ודס נקי ירשיעו, כי אין נכונה בפיהם וכו', וה' רגלי חסידיו ישמור ויזרח אור לישרים, וזרחה
לכל יראי ה' שמש לך ומרפא בנגפיה, ושפת אמת חבון לעד:

וזאת למודעי כי לא בכל עת נלא נגד חקמים על חכמי תורה לבזותם בכתבי 'העיתים' ולכל הדברים
ידברו לא נשים עוד לבנו וגם כל חכמי לב ויראי ה' יוכלו זאק ולא תהיינה אזניהם

אשר

קשובות לכל דברי האנשים ההם כי הכל יתמוך, ועל ישראל שלום

הלעיר	הלעיר	הלעיר	הלעיר	הלעיר
אברהם אשכנזי	יעקב שאול אלישר	יוסף יאושע קארו	אהרן עזריאל	רפאל מאיר פאניזי
ס"ט ראשון לציון	ס"ט, יש"ח ברבא	ס"ט ס"ט	ס"ט	ס"ט ראש חודש
(גושפנקא דמלכא)	ראש ב"ד בוסני	ראש ב"ד בוסני	ראש ב"ד בוסני	(חותם הועד)

(*) הוא המכתב הגלוי אשר להר"ג מוהר"ל הירש קאלישר ל"י בק' עהארן יע"א

כרוז מחאה משנת תרל"ד, של רבני הספרדיים, ובראשם החכם באשי הרב אברהם אשכנזי, המופנה
לגולה כתשובה להשמצה, כאילו מצויים הספרדים ברוב תמידי עם קהלות האשכנזים.
ראה: הלבנון ג' שבט תרל"ד, וכן המגיד; ילין — זכרונות לבן ירושלים עמ' 93.

מי לה אלי !

תרים בכה קודה עדה אל יושבת ציון

אל הרבנים הנאונים גדולי הדור, וכל נושאי הגל התורה והיהדות וחבת ציון אשר
בבל עיר ועיר מדינה ומדינה.

רבותינו והברני שבמלה !

ספר תורה שריה בצער ואין מנהמה, ירושלם מר תבכת ואין נוחה דמעתיה ! או אולי לא עלה שאון קמיה באונכם ? אולי לא שמעתם קול מחרף בקדש ? קול נדופי פריצי בני עמנו העולה מתוך העינים הכנים עקלקלותם ודאי לא שמעתם ! ואשריכם שלא שמעתם, כי מי גבר ירא ה' שומע בזולתם דרבנן באופן נורא ומבהיל כזר ולא יקרע בגדיו ולכבו גם יחד ? אבל אם לא שמעתם עד היום, שמעו עתה, כי אין ביד ישראל רשאי לאסום אונן משמע נוראות כאלה, כמו ששנינו "שואלין את הגדול שביניהן ואוסרין לו : אמור מה ששמעת והוא אמר והריונין עומדין על הגליון וקורעין ולא כעתיקין" אף אתם דייני ישראל ! קחו בידכם את גליוני בתדע' ומראו כמו את כל ההרפות והגדופים אשר שופכו הגם על רבני ירושלם דולי התורה והמסעשה על אנשים צדיקים ותמימים וראו ה' התגברו על תועבת נפשכם וגועל רוחכם וקראו את הרבנים הנוראים מראשם לבושם וקריעו בגדיכם אבל לא בקריעת הבגדים לבד תצאו ידי חובתכם כי עת לעשות לה' הוא, עת גם לקרוע לשון רשעה מדינה, עת גם לבטל פי רשעים חציץ, כי שתי בשמים פיהם ולשונם תהלך אש ארצה, להבין מדורה לגלילי ספר תורה ולשום לאפר את לומדיה ונושאי גדלה וכשכיל מי ? כשכיל שופים שקלקלו ונפלו בפה מוכני לנפשמ : או לנו ואוי לנפשנו שכך עלתה בימינו ! נושו חברים ! ובני הדרין החפ ראשם, ונברו בעלי זרוע ובעלי לשון, ואין דורש ואין מבקש ! מפני שבושו חברים לספר את האמת כמו שהוא, לפיכך נברו בעלי זרוע ובעלי לשון.

רבותינו ! אנו זקני בית דין אנו למודים לדבר בלשון נצרה פלוגי אתה הייב ! פלוגי אתה זכאי ! שפת פוליטיקון לא ידענו ולשון ערומים רחקה מאתנו לפיכך נציג לפניכם את האמת ערומה כמו שהיא טכיל לעמפה במעמפות. — הידעתם על מה כל התורה הזאת במחנה העברים ? זקן אשמאי אחד, שעלה זה מקרוב ויטמא את ארצנו והכשיל תמימי דרך ביסדו בית אורחים כשר (?) לעובדים ושבים, התחבר להתנו הנבל הכוזב את האמת בעד נזיר ערשום, והולך ונוכח ככלב שומה על רבני ירושלם ותכסיהם על בלי תתם אל פיהו — כאשר יתנו לו אחרים בשכר הלולו והלולו — ושניהם יחד כרתו ברית להברית אוכל מפי עניי ירושלם אלמנותיה ויתומיה, בסקריהם יבוכים עד שעלתה המאמת השמימה, ואי קנא כצא את עונם, והכשילם בלשונם ונקשו בשיוענס, כי הלשון קולמוס הלב, ומשכנס יין פתנים של המינות החדשה, — אשר העמידו בשם "לאומיות" — יצא סודם, כי כל מפתחם לפרוק מעליהם עול שמים ועיל כאחד.

ואתו זקן אשמאי פטפט בלשונם המנומנם, כי שוא לנו עכור את ה' במעשה המצות, ומדוע לו לכדו העני הנצח — הלא יהודה המכבי הוא אשר חנן בחרבו את היל אנטיוכוס, הוא אשר הצילנו מכל בל הערצנים, לכן אך את שמו נזכיר לברכה, ובמעשהו נעשה גם אנחנו "לעמוד על נפשנו ולהלחם בעד עמידתנו ותקומתנו" (ראו העתקתו הלאה) (ובן העתק הסחאה)

ואפשר היו הרבנים משתקעים במקומם לולא נאל התנו השומה להקדים המכה, בהדבקן מודעות בראש הוצות ועלי שער קרת ימים מספר קודם צאת הגליון י : כי יבין העם לקראת הגליון הזה כי הרישות וגזירות בר' . יהוי ביום חששי כצאת הגליון שמו העם לאפני אל ביתם ויקראו את הרבנים אשר ריה צחנתם עלה באפם והחי העיר במרקהה, עד שהגיע הדבר גם לאוני הספסלה . ויצא הקצף על הערה : אז נעזרו אבות בני דינים יציו חכמים חקנים בעלי מדע ובעלי נסיון ועמיר הרב הג' החכם באשי בראשם, ויועזו בתורה ויסמימו להלכה ולמעשה לשלוח דברים להסמנה על הדפוס להגיד לו בשם הרה"ג כי אין אחריות הדברים אלא על מי שאמרם, ועם ישראל קדושים נאמנים עם ה' ומלך, ועל פי מאמרו שלחו הרבנים הללו גם בכתב מחתי' הרה"ג החכם באשי נ"י מצד הספרדים והרה"ג הרש"ס נ"י מצד האשכנזים, וגם זה לא נעשה לשום כפיה ואיומים מאיזה צד שהוא, וזאת לכפית הענין מצד עצמו ואיומו ויתר מזה לא נעשה מאומה, ואך שוא ברו להם האויבים מלבם, כי נרקשו תחבולות בסתר להביא את הנאשמים למשפט, וכל העדות שכחו מצדם בפניה זו עדיות שקר המה, בגורע בעלול לכל באי שער ציוני . —

ובגלל הרבנים האלה אשר היו נחוצים לשעתם לשכך כעם וחיטה ולא הביאו נזק לשום אדם, כי אם אדרבא, הם גרמו כי הוקל העונש מהחטאים בנפשותם, (בסבאר כפודש בנוסח פסיד שיצא מלפני השופטים, כי לפי מה שהתברר להם מהמחאה שהנישו הרבנים שדברי המאמר לא יצאו לפעולה על העם, לפיכך אין לכותבו ולעורכו אלא דין מדברים שענשם בית האזורים ולא דין פושעים בפועל שענשם עבודת פרך, ומאז ועד עתה הנהו חפשי) יצאו חבר אנשי בלעל ומרמה לשום שרי התורה למרסם ולחלל כבוד מצותי ארץ בכחש ובכזב, אולם ! הידעתם את האנשים האלה ? הידעתם מי חמם ? מה טיבם ? מה מעשיהם ? ומה כוננת ? הבה ונספר לכם בשפה ברורה, כי שפה אחרת לא ידענו, כאשר כבר אמרנו, לכן דעו לכם, כי הם הם אלו הנבלים הריקים והפזוים אשר אתר הוטמאת נפשם בכל טומאה בחיותם בחי' וימרו להתקרב אל הגוים להתבולל ביה, רבו להם ויהמים באנרופיהם כי התקיימותם לזרא באפם, והפכו פתאום ויהיו ללאומיים, שהולכו אחריהם שולל רבים מבני ישראל ועלו ויטמאו את ארצנו הקדושה בפהותם ובמעשיהם המוקלקליים, הם הם אשר לרגלם התאחזו הפריצות, וחלול שבת בפרהסיא בארץ, הם הם אשר למדו את כנות ישראל לצאת בחולות של מצוה ושל רשות עם בחורי ישראל בראש כל שמחה וגליון עליהם גם מבני הנכח, הם הם האוסרים לעשות את עיר יפו לעיר הנחת בהקיום בה בית ספר לילדים אשר מוריהם יכחשו בפומבי לאל ממעל ועושים כל תועבה, הם הם אשר יתתו בכל כחם להפיץ תורה חרישה בישראל "כי אין יהדות אלא לאומיות", וכל המודה בלאומיות וכופר בגל התורה הוא היהודי, והם הם אשר מראשית בואם לארץ סכנו בכחש את יראש ועד הפועלי אשר לחברת חובבי ציון ונתתו בתוהו לא דרך, עד כי גרמו לו לאבד יתר מכדי מאת אלפים פראנק דמי עניים ואביונים של ישראל, ואחרי נפלו שמחו על משבתו ויכנו מחורכנו וירצו להביא המשמש בידים, והם הם העושים כל יפיהם טהנים על חשבון נדיבי עם אלכן אברהם התת מכותה מיופת של הבת ציוני "לאומיות".

כרז משנת תרנ"ד, תגובה להאשמות שכאילו גרמו ראשי הישוב למאסרו של אליעזר בן יהודה, בעקבות פרסום מאמר חותנו ש"ה יונס ("מצות צריכות כוונה") בט"ו כסלו תרנ"ד, שהחלטון הסורקי מצא בו עילה של "קריאה למרד".
הכרז מתקף את בן יהודה וחותרו בחריפות יתירה.
ראה : "הוצבי" גליון י' ; האיש על החומה ח"ב.

אלה הנבלים המתקדשים והמטהרים לא די להם חיל בלע אשר לא הקיאוהו כי לשמו ענינים גם אל קופת החלוקה להציאת ידיו אמונת המנוקות מכל מעל ובגר ולהביאה אל ידם ! וכאן מצאו עילה לטחור דודן רוחם ולבוא למטרתם בפסלם כמזמם את הרבנים הצדיקים להשיא עליהם עון אשמה כי נגבו וכשנו ושמו בלילה אפי"י שכל באי שער העיר הזאת יודעים בצערם של תלמידי חכמים הללו כמה הם מתפרנסים ובמה הם גוונים אדרכא יגלו נא החשבוניות לפני כל יודעי חשבון ונראה האם אפשר היה למצוי החלוקה לאכול בחמישים שנה מה שאכלו ממוני קופת הח"צ כשנה אחת.

ומה הוא המשפט אשר הוציאו עתה לאמר ; "ראשי העדה היו לילטורים" — והיתה התולדה מה : "הבה ונהרום מבצר הישוב אשר יסדו אבותינו רבותינו הקדמונים ונברית עין בלחמו. ונשמיר השואות הנמצאת להכרית אוכל ספי אכיוני בתציון". — מה יחס המשפט זה לזה. אשר נשיא יחזא וכל העדה יתמו לנוע ברעב ? האם הממונים מחלקי כסף הקדשים היו באותו מעמד ? ראו נא כי אך תואנה הם מכשפים בזה. ועל עצם ההנחה הכוזבת הזאת הכה ונכחה חשבון. מי המה הלטורים ? מי נתן את יעקב למשימה וישראל לבחורים. אם לא הנבלים האלה במאמריהם ודבריהם. כניניהם והלוליהם (כמעשה שהיה בנס ציונה והדברים עתיקים) אם לא רעים ומידעונים נבלים כמותם אשר באמנם לנצל את ישראל. הנישו בקשה לשער הנבואה למכור להם את כל חבל המדבר אשר מעזה עד נבול מצרים במחיר עשרה פרנקים כל דונם ? אם לא אלה הנבלים בעצמם אשר תועבה עשו למכור נחלת זרים בתחבולות און ומרמה ואשר בהודע הדבר להממשלה אמרה מכירת קרקעות לישראל כנוע, ודברים מבני ישראל התרוששו ושבו עד דכא לרגלי הפקודה הזאת ? ענו נא זרים צבועים, אם אין כפינו נכחה בואו נא וטפחו על פנינו אם תוכלו — ואתם בוש לא חבושו לקרוא את הרבנים הצדיקים בשם דלטורים על אמנם להעביר סכנה מישראל ? תבחרו אנו אם עמדו רגלי אבותיכם על הר סני כי מרחצוף כולי האי וכי.

וידוע תדעו אחינו הנאמנים, חובבי ציון האמונים ! כי ענין הישוב אהוב וחביב הוא לכולנו ויושבו עירנו האוכלים לחם העצבים לחם דמעה לחם החלוקה הדלה והבוזיה שוממים לילה ויום לבקש חיי עבודה. דרך שלשת ימים ילכו לעמול על מרפס. אבל יבוקש ואינו. והקיבה מבקשת תפקידה. וע"כ חביב עלינו הישוב חביבה עלינו העבודה. יקרה היא לנו החכרה חובבי ציון. ועד כה על כל פשעי המתחכמים בה להתנאות כספת האהבה. — עד אשר הם התחילו בקלקלה ופרצו גדרות עולם בפרצות שאין לנדרם. ופערו פיהם ונלו את נבלותם לעיני כל — ותחת לאמר להרים כסוגי הרימו ראש בעזות נוראה ועוד ידברו על צדיקים עתק בנאווה וכו'. בשפת שקר ולשון רמיה. וע"כ מצאנו חובה לתודיע הדברים כהיותם דברים כפשוטם. למען ידעו חובבי ציון ההולכים בתורת ה' כמה הם קיימים ובידי מי הם מוסרים 'מבוגר' ועל מי הם סומכים ומהו יחסי לחקן למכס עצה למסור הדבר הגדול הזה והרעיון הקדוש הזה בידים הנוגות ולבבות מהורות. וכמשי"כ : "מי יעלה בהר ה' וסי יקום במקום קדשו גקי כפים ובר לבב אשר לא נשא לשוא נפשו ולא נשבע למרמה".

ואתם רבותינו וחברינו שבגולה ! קומו למשפט. לבשו קנאה. צאו לעזרת תורת המהוללת בירי פושעי עמ. חמלו על דל ויתום אשר נעבים באו עליהם ושורדי לילה. לאכול שארם ועורם בעליהם. להפשיט. הוריהו השמש על הגנבים האלה הבאים במחתרת לנגוב את לב בני ישראל ואת ממונם יחד. הראו להם כי עוד הי רוח ישראל סבא בקרבם. וכרוח פיהם הניסו את כל צלמי בלחות ושמרי נשם הללו לבלי ירינו תמימי דרך ממנוחתם. שיתו לבכם בעוד מועד לדברי אמת וצדק הנכתבים בדם ודמע מאת זקני בדיצ לעדת האשכנזים בירושלם ת"ו הבאים עז"ה ? אד"ר תרנ"ד והותמים בשלום וברכה.

נאם חיים יעקב שפירא שה"י מו"צ בקאונא נבר הנאון הגדול מו"ר ארי' ליב זצ"ל שה"י אב"ד בקק הנ"ל

נאם שאול אלחנן בלא"י מ' אברהם ז"ל שאולזאה

נאם וכולן בתרציה ז"ל

העתק המאמר 'מצות צדיכות בנות' אות באות בהצבי נליון י'

'מי' התגובה קרובים ואבים, עוד הפעם נתקדם לבחי בנטיה ולבחי מדיניות לפיכך נוסא למצות הרלקת 'נר הנבוכה' מי כעס ישראל גוי אחד בארץ אשר רוב מנין ורוב בנין וכו' חיוי תלום רק בקום המצות, בסדר היום שהזמן גרמא. במאכלן ומשתהו כלכותו בשבתו בקומה. בעלותו על מסתו, בהקצו משהו כגלוי ובצנעא. במועדי ובזכויות קורותיו. ובכל פנה שהוא מונה הוא כלא מצות כרמון ומצות הרלקת נר הנבוכה היא אחת ממצות שהזמן גרמא מוכרונות קורותיו, מעניניו ופרות. נפשונו אשר אנחנו מקיימים אותה שנה שנה בימי החנוכה הבאים עלינו למוצה.

בזאת יאה מצותה לישראל כורא מוקא למוא חורא... ולבר שהם נקראים בגלל זה גוי קדוש, המקבלים עליהם עול מלכות שמים, עוד קונים להם פרקליטים מובים ומי לא מקיים בתקופת שנה שלמה תרי"ג מצות שגבראים מהם תרי"ג טראכים פרקליטים ? ועתה צא וחשוב כמה מלאכים גבראו מכות מיליון נפש במשך חמשת אלפים ושב מאות וארבע וחמשים שנת. ובכל דוד וירוף.

אמנם לתוב נפשונו מצות לאו להנות נהנה וכן מצות הרלקת נר הנבוכה. לאמר המצות היא רק מצוה כשהיא לעצמה, אבל אנחנו לא נהנים ממנה. מאומה, אינה מולידה רגש חט כעס באשר הוא עס שירא לחברת ולקבוצ האדם, למצב, להנות, ולחיות המושפלת עד שאול תחתיה שכל העמים עולים מעלה מעלה ובת יתורה יורדת מסה מסה וכן — אנחנו מרליקים נר הנבוכה רק לצאת ידי חובת המצוה, ולא משימים לב למקורות ושרשה ? עד שאנחנו שוכחים את עקרי, אנחנו מזכירים באיות מלים את אנשינו ביום החמשים ואחד. שעמד על עמק ישראל להשכיחם תורחך ואת ברחמיך הרבים עמית להם בעת צרתם. רבת ... דנת ... נקמת ... מסרת ... מי פעל כל זאת ? מי עשה כל אלה ? מי היה שילוחו של הקב"ה ? מי היה איש מלחמתו ? איה יהודה המכבי הדק על אחיו בתרבו ובקשתה אשר הוג את אשולונו ואת חרבו הגר על ירכה איה יהודה המכבי שהרג שני שרי צבאי של אנשינו ובשכול זה גם כל חילו הגדול מנסות חרב מן המערכה ? איה יהודה המכבי שהצא נגר ליואנס ויד בוזילו כחמשת אלפים איש בפעם אחת ? איה יהודה אשר מהר את ומקדש ויחרש את כל כלי הקדש ויחנק את המכות ויקבע יום כ"ה כסלו הזה לחג לדורות ? הוא הכרית את ראש ניקנור ויקע אותו בירושלם, הוא עזר את אחיו ויחנק לבבם לאמר : "חלילה לנו מות ערך לפני אויבנו. כי אם קרובת עתנו — ומוטב כאש חיל ואל יהי כבודנו בלילה", איה המכבי אשר לא הניח את חרבו מיד עד שחכלת רגל מן השוק ואיש לאהלו ישראל ? ומקובל לא נזכר בחפשו ?

אנחנו לא משימים לב להגבור הכביר והגאון הזה, לקחת סוסר ולקח סמנו לעזר גם בנו איה רגש קדש, בחזק לב ובאמץ רוח לאהבת עמנו ולארץ אבותינו. לחזק איש את אחיו שיהיה לנו לב אחד ורוצן אחד לעמידתנו ולתקומתנו, לעשות כל אשר בכתנו לעשות ולא להתנאס מן הפורעניות, לחזק על כבודנו לעמוד על נפשנו ולסוף חיל ללכת קדימה — קדימה ולא כשרון התולך אחורנית, ושילל בעורקינו — אם פעם ואם חרה — דמו הגבור והנערץ הזה אשר שפך לקנאת עמו וארצו, שעזר חסיד בדברי הימים — אם בואת עשיונו — אז וכולנו נאסח לברך ברכת : שהחיו וקיסנו והגיענו לזמן תהיה. שגד"ה.

זה העתק המחאה שיצאה מהרבנים הנאונים ח"י, אשר נוסחה מעיד עליה. שיצאה אחר שכבר יצא הקצף על הכלל ע"י המאמר הנ"ל.

לחודש ולחלוליו מי הדברים הנדפסים במכתבי הציונים גליון " מיום מין יחדש הזה במאמר הנקוב בשם 'מצות צדיכות בנות' וחזום סאת שנה" לא מלבנו יצאו ולא ביריותנו נכתבו וזוהי לא ח"י לנו מכל הכתוב שמה כלל וכלל עד שקראנו בן וכשקראנו הדברים המפורים ההם, בלאנו צער ויגון כי ימצא בקרבנו איש אשר בשם ישראל וכוונתו שיוציא מלבו דברים נוראים כאלה הנדפסים במאמר זה. וזהו 'עיונים מחאה גלוי' עיי בשם יושבי כל 'אנחנו הקדושים והננו מודיעים נאמנת שנהנו כלל מן ישראל הנישבים בזה בעל ממשלת ארוננו מלכנו השולטאן יום הדין, הגנו עבדים נאמנים למלכנו התאורי יריה ולשוריו אשר לצדק ולמשפט ישוה' וכל הרבנים האחרים במאמר זה אין אחיותם עלינו ולא על שום איש מבני ישראל וזה הכותב הזה, וכמו כל הרבנים הנדפסים בכל עת בהצבי, שאין לנו מהם שום ידועה ואין אחיותם עלינו כלל וכלל ושלום על ישראל. — ובאנו עתה מייב כסלו תרנ"ד פועת ירושלם ח"י.

הצעיר יעקב שאול אלישר סי"מ כ"א מ' ישיבתהיהו (מקוה ראש"ה)

שבואל סלאמא (מקוה)

העתק מכתב מרן הרב הגאון הגדול מוהר"ר שמואל סלאנט שליט"א.

בעזרתו. פתח"ק וירושלם ת"ה ט"ז אייר תרנ"ז

כבוד הרבנים ידוברים כו' מוהר"ר ליב רוטנבערג נ"י ומוהר"ר יצחק צבי ביילין נ"י
יתברכו מאת ה' בכמ"ס !

אדעש"ט! הנעיני מכתבם ביום ה' להודיש הנה, ונבחרתי מראות ההתפעלות אשר פעלו עליהם דברי מלשין אחד בהצפית
89, הלא ידוע כי נמצאים בכל עירופרים חשמונים קולם על מכ"ע בשקרים וכזבים שלא היו ולא נבראו וכזבים חזבים
במקום שאין יער, וכן פה ירושלים עיר קדשנו ת"י, לדאבון נפשי נמצאים שלשה או ארבעה רשעים נמורים אשר רק זה לבד
כל מעשיהם ומחשבותיהם לעולל עלילות ושקרים במכ"ע לחלל את כל כבוד ארצנו הק', ואיך יעלה על דעתכם לקבל
דבר רשעים כאלה — ובעשותם במחשך מעשיהם מה בידו להושיע להם, ואיך תאמרו אולי להביא מנוחת שלום ושלוחה וכו'
ולא ישמע ולא יפקד עוד קול ענות מזה במכ"ע וכו' — לשונם ממש, — האם יש בידי למחות בהפושעים האלה, אשר
ירקבו בסתר עמל ואון ולצוות על מולי מכ"ע לכל יפנו מקום למשיינים כאלה ? אתמהא !

ואולם עלי לבי דוי ובמסתרים הכבד נפשי על כבוד ארצנו הק' בראותי איך מושפלת היא, וכל לשון הקים עלי
למשפט להבוותה ולחללה, ובהתעטף עלי נפשי אכזב בקצרה לספר תוכן הדברים, וזה הדבר : בימים האחרונים האלה
התחולל והמערב בקרב בתי מספר מבני אמעריקא הנמצאים פה ויתאוו תאוה להבנות מהורבן הועד הכללי אשר הוא העמוד
התבון אשר יושבנו בקדש נשען עליו — העומד על השפעת אהינו יושבי ארצות אמעריקא ה"י, ויאמרו ליסר להם במה
בשם "כולל אמעריקא" ולחשב כל ההכנסות מאמעריקא אליהם לבדם, ואף מצאו להם איוה נרגנים מהנכנסים ויוצאים
אל כל כבוד ידירי הגאון הצדיק מוהר"ל דיסקין ש"י — והמת הקוצים הסובבים את השושנת — ויתחברו יחד בדבר הזה, ואחד
מהנרגנים האלה נתקבל לספר אצלם, ולא מצאו בטה לבצע מיומנתם כי אם לעפר בעפר על כבוד ירושלים ולשפוך בזה
זקלן בכל מיני שקרים וכזבים על הכמיה ומנהיגיה, ואף גם העיוו לתלות עצמם באיון גדול לאמר על הגאון הצדיק וידידי
מוהר"ל דיסקין ש"י כי ידו תבין עמהם, גם כרתו ברית עם הקונסול האמעריקני הנושב פה כי יהיה בעזרתו.
והנה מעשה שטן הצליח, כי באותו הזמן הורה הוועידה עלילה ישנה אשר לפני איוה שנים העליל על הגאון מוהר"ל

דיסקין ש"י אחד סקרוכיו נכד הגאון בעל תופפאת דיל הירושב בה"י לארץ ואמו היא קרובתו של הגאון ש"י נפטרה פה
והעליל על הגאון ש"י כי נהסר לו מעובונה, והגיעה פקודה מבית משפט נכבד ברוסא להושי קונסול רוסא פה לעורר המשפט
על הגאון ש"י והוא מפני חולשתו — ה' יחזקנו ויאמננו — נבחר מאד, והאמעריקנים פה עלה מצאו לפעול על לב הגאון ש"י
לקבל סידם כתב רבנות ולהבטיח תחת מחסה הקונסול האמעריקאני ובוזה עלה בידם לפרסם כי הגאון ש"י הוא רבם, והוא
בעצמו יחוש לנפשו מבלי לבוא בהתיימרו על דבר המתנגד להצפם והפין הקונסול האמעריקאני התווכך בידם, ולכן כשנודע
להגאון ש"י שקריהם של האמעריקאנים אשר חמה תולים מעשה העתוניהם עליו שלח אלו תיה מצוין ורא ה' לבקשני כי
אפרסם בשמו אשר הדבר הזה הוא שקר גמור כי הוא אינו מהעריב כלל בענין כולל אמעריקא ומעולם לא נתן הסכמתו
ע"י, וכן עשיתי והודעתי, ובעת ההיא נודמן שבא שולח מאמעריקא עבד בית היתומים וה'י נגלל בהוועקסול גם כן
עבור בני אמעריקא ש"י הגאון ש"י, וגאמן ביתו בדרך הילוכו לסוכר אבד את הוועקסול והודיע הנאמן בסעודת לבאנא
לשלה סקננדה ונתורע אחר זמן כי שלחו נשתבשו ובתבו בהטעי הסכמה על כולל אמעריקא ותתמו שם הגאון ש"י,
וההסכמה המזויפת הזאת נדפסה ונתפרסמה בכל תפוצות אמעריקא, ובמה עתקו נבדו פורעי פיעות לעשות כל מה שלבם
הפין אז נכנסתי לירידי הגאון ש"י וענה לי שכבר צוה להודיע בשמו כי הטעינו מויה ואמר לי עוד שכבר שלח לי תיה אחד
לבקשני לפרסם לשלם מה שכותבים בשמו בענין כולל אמעריקא היא שקר, — ושיקרא לא קאי — דבריו ממש — ואמרתי
לו כי לדעתי הובה עליו לפרסם בעצמו הדבר הזה למען לא יוסיפו בני עולה להתענות תמידי דרך, תשוב לי בזה הלשון:
"איהר ווייסט דאך קאן איך נעהן נעהן קונסל?" ובאותו הזמן הרשיע איש אחד העומד בראש בני אמעריקא ובהתקוטטו
עם אחד החוסה בצל אמעריקא שהוא עומד בצד ועד הכללי הלשין לפני הקונסול כי תעדות האיש ההוא מוזיפת וגם
מצא לו בליעל אחד ויעידו שניהם על הטלשינות הזאת לפני הקונסול וקבל הקונסול עדותם, וגם נשמע הקול כי המלשין
סתפאר לעשות בן לבמה ובמה משפחות מישראל החוסים בצל משפחת אמעריקא יען כי מחזיקים הם בצד הועד הכללי,
ויקים הדבר הזה רעש גדול בעיר כי מעולם לא היתה כנבלה הזאת בישראל, והמסדה הזאת ננעה בנפשות משפחות רבות,
ותאכפו כל קרובי האיש המוכת בלשון אפעה הנל ומידעיו וגם הגדו נברא דבהאי פחדא יתבי וישוטטו בכל בתי כנסיות
לעבב הקריאה וגם אלי באו בהמון בזמן תפילת ערבית לתבוע עלבון איתו האיש, ואנכי הניתחתי ורחם וחשבותי להם כי
מה אוכל לעשות בלילה, והבטחתי להם להושיב מחר ב"ד ע"י אולי יאבה המלשין לעמוד לדין, והמה מרם שנתה רוחם
והלךו הלכו גם לבית ידידי הגאון מוהר"ל ש"י לקבל גם לפני על אותו האיש המלשין אשר עוד לבש חוצפה להיות סבאי
בית הגאון ש"י ולאמר כי כל מעשיו על פי הרב ש"י, ואנכי בידעי את חולשת הגאון ש"י אשר ירך לבו לקל עלה נדף ע"ב
הקדמתי שלוחו לביתו להודיעו מה, ויהי בבואם מצאו פתח החצר סגור והוגד להם כי הרב חולה ולא יכול לקבל פניהם
וישובו איש לאחלו, ואולם הנרגנים הנמצאים בבית הרב מצאו ענין לענות בו וימחרו להביא שוטרים כדי להתגדל המדרות
ולחוציא שם רע על בני ציון חקרים כי אבו לשלוח יד בהגאון ש"י, חשעתי מפנידי אמת שהיו שם באותה שעה אשר
בבוא השוטרים לא מצאו שם איש כי כבר שבו הנאספים איש לאחלה, ועל הדבר הזה הוציאו אנשי בליעל סכתבי פלסטר
בשם "פלגש בנבעד" שנדפסו בסתר ונפוצו בישראל, ומסין הזה הוא המאמר בהצפירה הנל וגם הפאסקוויל הנמצא דבוק
בבית הרב ש"י נמצאו חזכות מסונות שנדבק בכונה סבליעל אחר מן היוצאים ונכנסים בביתו כדי להתגדל המדרות
ולתגולל ולהתנפל על תמידי דרך וכפי ששפעת לא רחוק הספק הזה גם מלב הגאון עצמו ש"י.

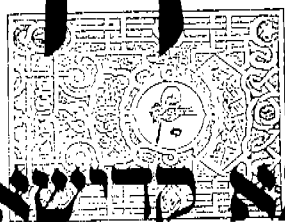
ועתה אתם יראי ה' קבלו נא דברי אמת היוצאים מלבי הנרעש וכזאב על מצב עיני ועדתי לבקורם, הנה זקנתי
ונמלא לי יובל ושבע שנים תל מאז אני רואה וסורה וראין לעסי בקדש, כדאים ושנים מהם הדברים היוצאים מטעמין
לבני לקבלם לדברי אמת, הנה נא ידעתי את ראשי עדתנו בקדש מנהלי ועד הכללי **שנוהרים מכל שמן**
שלא עיפ חוקי היושר והצדק ועל אחת כמה ביום וחלילה מלחשרם בנוגע לחילול כבוד תורתו של ידידי
הגאון מוהר"ל ש"י, וכשם שפורחתם עצמכם במכתבכם אלי כן עליכם המצה לטרוח למען כבוד ירושלים ולבתוב למו"ל
הצפירה והמלשין ולהודיעם תוכן דברי סכתבי זה ולחסידי תרפי ירושלים אשר עולל עלי נבל ורשע אחד, ולבקשם שלא יקבלו
עוד במכ"ע שקרים כאלה לתרף את אדריק, ובכנות המצות יתן ה' עליכם הברכה ותזכו לשוש משוש ציור בקבוק נרח ינו
בכ"א. — בעתירת המצר בצער אדריק צופה לישועה וגאולה שלימה בביא, החותם בברכה

(מקום חותמו)

שמואל סלאנט

מכתב של הגאון רבי שמואל סלאנט משנת תרנ"ז, בתגובה להשמצות ובגנות נסיונם של ממוני
"מלל אמריקה" לקבל את הכספים חבאים לירושלים מאמריקה, שנעזדו ל"ועד הכללי".
ראה: ילק — זכרונות לבן ירושלים.

אזהרה

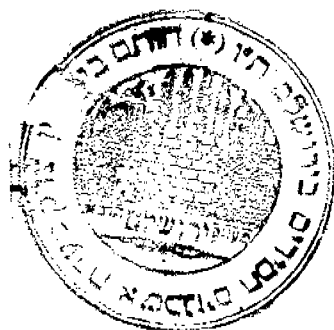

מטעם מרן הגאון סבא קדישא רבנו

שמואל סלאנט שליט"א

והרה"ג בד"צ דק"ק פרושים וחסידיים הי"ו.

כאשר נמצאו אנשים נרגנים מפריעי
שלום עיר קדשנו ת"ו. המעוררים ריב
ומדנים ומטילים דופי בהנהגת בית
חסד גדול ונשגב פה. לכן הננו
מוזהירים לכל ידאי ד' לכלי להתחבר
למעשיהם ומכש"כ שלא יתנו יד להם
ושלום על ישראל:

אזהרה מאת רבה של ירושלים, הגאון רבי שמואל סלאנט, כנגד המשמיצים את ועד הכללי, משנת
תר"ס בערך.

תנו כבוד לה'!

ע"ד הכתבי פלסתר שכתבן איש בלעל. וחתמן
אברהם יעקב
אחרי הבירור שה' לפנינו שכל דבריו שקרים
וכזבים. והיפך את הטוב לרע לבזות את התורה
ולומדי'. ועל איזה דברים חודה בעצמו ששקר
גמור כתב שם. הנה יש לאברהם יעקב הנ"ל דין
מבזה תלמידי חכמים. כמבואר בש"ע יור"ד. ואחינו
בני ישראל יתרחקו ממנו בתכלית הריחוק. ולא
לצרפו לשום דבר שבקדושה. ואין לו נאמנות על
שום דבר. ופסול לעדות ולשבועה. עד שיקבל
עליו תשובה שלימה כד"ת. וכתבי פלסתר האלה
והדומה להם. אסור לכל בר ישראל לקרותן. ואף
להחזיקן בביתו. וידין אותם בשריפה. וד' יברך את
עמו בשלום.

ובעה"ח יום ט"ו שבט תרס"ב פעה"ק קירושלם ת"ו.

נאם שמואל סלאנט נאם אליהו דוד ראבינאוויץ תאומים נאם יוסף חיים
זאנענפעלד

אליהו דוד ראבינאוויץ תאומים
רב לעדת אשכנזימפרושים
בעתיק ירושלים תוכב"א
E. D. RABINOWITZ-TUMIM
Rabbiner d. Aschkenasim Pereschim Gemeinde
JERUSALEM

שמואל סלאנט
SAMUEL SALANT
Oberrabbiner d. Aschkenasim Gemeinden
JERUSALEM

מהאה

מאת הנהלת

הישיבה הק' אהל משה

ונצדק קדש.

למען לא ינח שבט הרשע על גורל הצדיקים.

ביום עש"ק דנא נתפרסמו בשוק ובעתונות מודעות ע"ד מכירת כרטיסים להצגה בתיאטרון למוכת ישיבת אהל משה, ד"ז גרם לחובא ואמלולא בשוקא, כי מה לכהן בבית הקברות? מה לשיבת אהל משה הקדושה, מוסדו של איש אשר קנא לשם ה' הצדיק והקדוש מהר"ל דיסקין זיע"א ולתיאטרון מקום כנוס לשחוק ולק"ר המרגילים לערוה? ובתחילת ההשקפה ה' הרשם אצלנו, שאין זה אלא מעשה לצני הדור אשר חמדו להם לצון בישיבתו של אותו גאון וקנאי על הקדושה ועל הסהרה. ועד כמה שהוא מוזר ורחוק מן הדעת. הלא בדורינו ובזמננו זה, שבע"ה חוצפתם פחזותם ועזותם של החפשים עברו כל גבול, גם זה אפשר, ואין כאן הצגה תיאטרונית ולא מכירת כרטיסים לשם זה, אלא מילי דכדיכי וליצנותא בעלמא.

ואולם לדאבונינו נודע לנו אח"כ כי אמנם נעשתה התועבה הזאת מצד אחדים ממבקרי איזה ביהמ"ד בשכונת אהל משה לאחינו הספרדים, ולשופרא דשטרא קראו להם בשם ישיבת אהל משה, העובדא הזו כשהיא לעצמה שבאי ביהמ"ד יהי איזה שהוא, ילכו לבקש להם מקורות לא טהורים כאלה להכנסותיהם, אשר פגול המה וכל אוכליו יאשמו, מכסה בקלון וחרפה את פני כלל ישראל בלון, ושופך קתון של בוז ע"פ אה"ק בפרט, ועד"ז ידו כל הדוים. ואולם אנחנו הח"מ אשר בעוה"ר לקחו להם האנשים ההם קרנים בשתוף שמם כשם ישיבתנו הקדושה, הננו מביעים בזה את מחאתנו הנמרצה כלפי המעשה השפל והכזוי הזה ותובעים אנו את עלבון שם הקדוש דשיבת אהל משה מיד מחללי קדש ההם, נגדה נא כל קהלא קדישא די בעיה"ק ת"ו, וקוראים אנו אליהם שובו שובו מדרביכם אלה, שובו אל ה' והתמדתם והייתם קדושים כי קדוש ה' אלקיננו, ואתה אבינו שבשמים אנא שים נא כבוד לעמך, וקדשנו בקדושתך, ויקוים בעיר קדשך יעוד הנביא: ירושלם עיר הקודש לא יוסף יבא בכ ערל וטמא, והי סהרה ואתנה קדש לה' ובכלי טהור יבא בית ה' ותן נא בלב חטאי עמך שישובו גם הם בתשובה שלימה לפניך לעבדך בלב שלם, ברוח קדושה וטהרה אשר הנה מופיעה בישיבתנו הקדושה אהל משה, מוסדו של גה"ק קודש הקדשים מהרמ"ל דיסקין זיע"א וחוושה נא לגאלינו גאולת עולם ולהושיענו תשועת אמת ואמונה, ע"י בן דוד עבדך, רוח אפינו משיח ה' בב"א.

נבאי ומנהלי הישיבה הקדושה אהל משה בתוככי עיה"ק תונב"א.

ישיבת גבעת שאול

בחגרים מצוינים בתורה וביראה מתבקשים
לישיבת גבעת שאול. ינתן להם גם אכילה ושתייה
ולדינה על צד היותר טוב.
לפנות אל נשיא הישיבה

רשי אנדרן

בגבעת שאול

הנהלת בית התבשיל הכללי והכנסת אורחים
מודיעה בזה לכל אלה המהגרים והתושבים המקומיים
בעלי רגש אשר אינם רוצים לאכל חנם, ונס אין ידם
משנת לשלם מחיר גבוה ככתי האכל, כי ישינו בעד סכום
מצער של חמשים גרו"ס, את כל ארוחות של שבעת
ימי המסח ליום ולילה מאכל: שבת ויו"ט עצהיו"ט, ומצות
מנישעוויץ לימי החג.
בשם ההנהלה.

שלמה אליאך

הודעה

חברת חורה ירושלים

שפסרתה לחזק את למיד התורה בין הצעירים, נתאשרה

ע"י הממשלה וגרשמה כמספר : 3989/855

הכתבת : מזה שנים, ת. ד. 48

מוסדות תורה וחסד

ירושלים ומוסדותיה לתורה וחסד היו קשורים כל השנים כשלהבת בגחלים. כל אחד
מהם הירבה להבליט את יתרונותיו, שעלו על האחרים, עד שכרוזי המוסדות נעשו
למסכת ירושלמית שלמה.

מודעה

ואזהרה גדולה

לתושבי עי"ק וראשי המוסדות הי"ז!

מאת הרה"ג שני בתי דינים אשכנזים פרושים וחסידים הי"ז
כי כל מי שנכנס או יכנס תחת ידו שום כסף השייך
לשלושת המוסדות הידועים בשמותם בית מושב זקנים
וזקנות, בית החזקת זקנים של הר"ר חורג'ז, ובית אוסף
נדרחים, מחויב למסרו ליד הסוכן שנמנה מאתנו ובהסכם
הגר"ח ברדי"ז שליט"א הוא הר"ר יצחק חגיז נ"י ועל ידו יקבל
קבלת התומה כנהוג, וכן גורנו אומר בכח תורה"ק כי כל
מי שמסר שום כסף השייך למוסדות הללו מחדש שבט
העבר עד כה, שלא ליד הסוכן הנ"ז או ליד אחד מאתנו
מחויב להודיע לנו עד יום י"ז אייר הבעל"ט
והשומע יתברך

הרבנים ע"ד בית היתומים דיסקין

ב"ה סיון לחי הנחמדות.

נוכחנו היום בבחינת מאות תלמידי התורה והחיבה בבית מחסה ליתומים הגדול דיסקין אשר נוסד ע"י רשכבה"ג וצדיקו של עולם מוהרמ"ל דיסקין וצוק"ל, שקלטו וסרינו עם התלמידים מכל הכתורת השונות, בהם יתומים מכל רחוקות והארצות, אשכנזים, ספרדים וכו', וביניהם בני משפחות עניות שכאלו אשר מעולם אי אפשר היה להעלות על הדעת שמהם תצא תורה, ומה שש ורחב ל"בנו במצאנו את התלמידים יודעים ובקיאים בתלמודם באופן הכי מצוין, אשר ממש לא ראינו דוגמתו והננו מעידים מרוך ידיעה והכרה ברורה כי גם לפני חמשים שנה ובמקומות התורה הכי מפורסמים היה זה מעורר השתוממות והערצה לאין קץ, וזה באמת הפלא ופלא.

כמ"כ בקרנו את יתר מחלקות בית היתומים, בתי המלאכה, אולמי האכל, חדרי השנה, ברי הרחצה, וכו' וכו', וגם כאן נשחממנו על המראה הגדול ומלא חוד אשר נגלה לעינינו, ראינו פה עבודה ענקית וכבירה בעלי"ת סניפים רבים להצלת מאות יתומים מכליון רוחני, ואליכא דאמת אין כאן רק מוסד אחד. אבל יש כאן שורה גדולה של מוסדות שונים נפלאים אשר כל אחד ואחד מהם קובע ברכה לעצמו, ומפליא בהצטיינות יוצאת מהכלל.

אשריהם ישראל שזכו להעמיד בציון מוסד המאחד את שלשת היסודות של תורה ועבודה ונמילות הסדים, וטוב ל"הם להגדירים שזכו להציב ל"הם יד ושם בחומת ירושלים זאת.

ובידענו את המצוקה הרבה והנוראה שהמוסד הכביר הזה נמצא בו והתאבקו הקשה והמרה להחזיק את קיומו ולהמשיך את פעולותיו מצאנו חוב קדוש לנפשנו לפנות לכל אחינו ב"י בארץ ובגולה כהצהרה ובהודעה גלויה שהמוסד הגדול הזה מלבד גדלותו ומדתו הסרובה בפעולות החסד בהצלת היתומים מכליון חסדי ונפני הריהו מכלי בית תלמוד תורה מסודר ומצוין בתור מרכז של תורה ותנך שאין ערוך להצטיינותו הנפלאה, וחובת כל בר ישראל שלא לעמוד מנגד בשעה שבית גדול כזה נמצא בסכנת הרס והפסקת פעולותיו חלילה ומצוה לעשור זאת כל המאמצים לתמוך ולהחזיק במוסד הזה, הן בתור מוסד של חסד ורחמים מצוין בפעולותיו ובמנה מרתו הרבה, והן בתור בירי שמגדלים בו יתומים עוזבים לתורה באופן רהי נפלא והכי מצוין. והננו קוראים לכל אחב"י, חושן לחזק את כדקי הבית הגדול הזה בנדבות לבבכם ובתרומותיכם לצרכי מיומו המידי העומד בסכנה, ובהפרשות והקדשות לקרן קיימת להמוסד הזה.

גדולים וברוכים יהיו גם העושים וגם המעשים וברכה היתומים האכזרים אשר נתגלו ועוד יגדלו לחפארה בבית הגדול הזה עליהם רבוא להתכרך בכל מעשי ידיהם ולראות בישועת ה' בנחמת ציון ובבני ירושלים בביא מעתידת הבערה.

מאיר בהרה"ג מוהר"צ רבינוואהן לפני הרב דראדושקאוויץ

שלמה נתן קוטלר שהייתי מלפנים רב בלוקניק ועוזר באחי לפה ירושלים הקדושה מעיר דיפרויט שמואל ראפאפארט לפני רב בספרינגפיעלד, במדינת אמריקה.

אלי דוב שור רב מאניקסס, ולפנים בבירג, ליאדי וויפראן

חיים שלמה גולובונצ'יק מלפנים רב במאהילאו ע"נ דניעפער

מאיר סמאלעוויץ הרב דק"ק חסלאוויטש בעתמח"ס מבית מאיר

שלום מלמד הרב מאומאן במדינת רוסיה

ישראל בהריר יעקב שיינקמאן לפני רב דאפלאנסיק סיטי נדו ובעת בירושלים

יהודא בהרה"ג ר' יעקב הלוי אפשטיין אב"ד בעיר דול"וסדה מינג במדינת אמריקה.

מרדכי סענדער הלוי קאפשטיין לפני רב בראדן

פנחס ליכטענשטיין מלפנים בק"ק קאלאמייא יע"א, ובעת בנבעת שאול ת"ו

בן ציון בהרב תגדל ר' ירמי עמיבא אלפס. מרחק מעשה אלפס.

— דפוס צוקרמן —

חסד של אמת

למעשה כל מעשי החסד בירושלים היו "חסד של אמת", אולם את החסד האחרון ידעו בני ירושלים לגמול, בצורה המכובדת ביותר, וכבר אמר רבה של ירושלים הגרי"ח זוננפלד : וכי מה אפשר לכבד ת"ח בירושלים אם לא את כבודו האחרון ? אכן כל השנים הפליאו רבים בחלוקת כבוד זה, שהגביר את האמונה בהשארית הנפש.

ב"ה.

קול קורא

אל אחינו אנשי שדומנו הקרובים והרחוקים ואל ראשי מנהלי החברה קדישא גחש"א די בכל אתר ואתר

מאת מנהלי חברה קדישא גומלי חסד של אמת דכוללות עדת אשכנזים פרושים. והננו אליהם ראשי מו"מ הכוללות ובראשם כבוד הרבנים המאורות הגדולים הנאונים המפורסמים מרן ר' שמואל סלאנט שני"א. ומרן ר' אליהו דוד ראבינאוויץ תא"מים שני"א. בירושלם ת"ו.

מצות לפדום הקול קורא הזה

החברה קדישא הוואת היא הח"ק המיוחדת המצטיינת בתקנותיה במשטריה ובמפעולותיה הטובים, והמתנוססת לפאר לעומת אחיותיה הח"ק בחלקי התבל, כנודע לכל תושבי אה"ק, וכולם יאמרו לה קדוש ובורך, הח"ק זו נתיסרה פה או בשנת תרס"ז, וקבעה את המקום המיוחד בית העלמין לקברות ישראל במרום הר הר הזיתים אשר על גני ירושלם, כנהוג מזה קדום, בימים הראשונים להתיסדותה לקחה לה או אחיות שרה לבית עלמין במקום הג"ל, אחיות שרה היות גדולה במחיר מצעה, ואשר במחיר כזה הספיקה תמיד יד הח"ק לשלם מקופתה, ולא הצריכה מעולם לפשים יד על גרבות, ולבקש עזרת נדיבים, מעורה עד היום הזה לא הלכה בגדולות להעשיר חלקה ואיצרה, אלא מותר הכנסתה מהוצאתה חלקה תמיד לדברים ההכרחיים, בימים מקדם למסורות צבורים כמו להת"ת וישיבה, וביקו"ח וכו', ובימים האחרונים, כי דל תושבי ירושלם, תושביה הח"ק עזר ותמיכה לכל הפושט יד ולכל קשי יום נכאה ונדיכה כמו להכנסת כלה, ליולדות ולחולים וכו'.

ועתה מול מצב אה"ק גרם גם להח"ק לצאת הפעם מגדרה, ולבקש טובת אחרים, והוא כי הנה בית עלמין הישן כבר צר מהכול, ושלא נשאר בו עוד כמעט מקום פנוי לקברות, ודרוש לנו לקנות כבדת ארץ חדשה לבית עלמין, והנה לגלי התרבות פה הישוב מאחזי—כה ירבו—בימים האחרונים נתעלה גם מחיר הארץ מעלה ראש, ומה גם אדמת הר הזיתים, אשר יש בה סיבה צדדית לעליית מחיר אדמתה, כי אדמתה קדוש הוא גם להנצרות ובימים האחרונים הרחיבו את גבולם שמה עד כמעט שלא הניחו שמה מקום פנוי שלקחותו ושלמו במיטב כספם, למען תיעלתם הירועה, ואנחנו הח"ק כהתבוננו להתחרות הוואת, אמרנו כי לא עת לחשות כי באם לא נדאוג את עתידותינו לא נשיג אח"כ שום מקום פנוי לבי"ע שמה, ולכן מצאנו לנכון לפנינו למחר ולקנות שני חלקת שרה הנשארים שמה, ומחירים יעלה לנו ששים אלף פראנק בערך (קרוב לשלשים אלף רובל). השרות הג"ל ההכרחי מחייב אותנו למחר לצאת הפעם מנגרנו, ולהשמיע ברמה קולנו וקוראים אנחנו את רומע"ל להשתתף אתנו ולקחת חלק במצוה הגדולה הוואת כל א' כפי אשר תשיג יד, זאת ועוד אחרת, כי מצאה לה החברה קדישא ענין אחר לענות בו, את אשר לא פללנו, והוא כי בית עלמין הישן שלנו מתבצר במיצריו אל אחיות

נחלת האחיות הרחמניות הנצרות הצרפתית, אשר תחת מחסה ממשלת צרפת, ומעולם לא פללנו כי יבא היום אשר ירצו להשיג גבולנו, ונוסף מחסרון כסף לא השיגה או יד הח"ק להציב גבול קיר וחומה על המיצר הנו, (כי רק מהרצות האחרות אשר יגבילו מיצרנו עם אדוני הארץ הערבים הוכרחנו או לפני ששה שנים לבנות קיר וגדר) ולכן מענו עלינו האחיות הג"ל בחוקה ובעזרת קונסול צרפת לקחת לנו דרך מנחלתם הפריץ לבי"ע שלנו ועל קברי מחינו העומדים סמוך לגבולם, וכמובן אין אנחנו יכולים לרוץ עם התקפים סאתני, וגם מה לפי חוקי ארצנו אחרי שלא היה לנו חייץ וקיר מפסקת המצוין את גבולנו בדיוק יכולים הם לבוא בעקפין ליקח דרך על המיצר ולעשותו דרך לנחלתם, והיו קברותינו הסמוכים על הגבול למרסם ולמדרך רגלם ודי ביוץ וקצף וכו'.

ולכן אחרי רוב יגיעה והשתדלות נמרצה התפשרנו עמהם בכסף מלא שיקחו להם דרך אחרת לעבור בה, וגם הרשו לנו לבנות קיר על גבולם במחיר פראנק אחד האמה אשר יעלה לנו לסכום מסוים, נוסף לזה ראינו בסביבת המאורע הוואת שאלו להניח את בי"ע פרוץ, והחלטנו לסגור את בי"ע בהקפצתנו גדר וקיר, ולע"ע החילוננו לבנות בהמיצר הג"ל, ובעוד זמן קצר השלם כל המלאכה בעזרת, והוצאות הבנין הוואת בס"ה יעלה לנו בסך עשרת אלפים פראנק בערך (או חמשה אלף רובל בקירוב), והסך הוואת לקחנו לע"ע בהלואה בשו"מ הכשר 6 לסאה.

ולכן באנו היום אל הדר"ב והננו קוראים ומתחננים לפני' תנו נא את ירכם להמפעל הגדול הוואת, אך הפעם הוואת, ודרימו את תרומתכם לטובת בית עלמין שבירושלם, חישו גושו נא לעזרת ח"ק זו למען אשר נוכל להוציא את קניית בית עלמין החדש לפעולה בעזר מועד, ולעזרת הוצאות בנין גדר לבית העלמין העומד עתה באמצע העבודת, למען אשר נוכל להשלים העבודה, חסד גדול של אמת ממש שאין לו תשלום גמול יעשה בזה, וגם יצב לו יד ושם במרום הר הזיתים, ויכוות זה יוכה לקץ נבואת החיות עת אשר יעמרו גלילי על הר הזיתים אשר על גני ירושלם.

הננו הרוש"ס החותמים בברכה נבא ומנהלי חברה קדישא גומלי חסד של אמת דכוללות אשכנזים פרושים בירושלם ת"ו.

נאם יוסף חיים זאנענפעלד

נאם שלמה זלמן בתר"ן ז"ל לעווי

נאם אברהם אלכנה זאקס

נאם ארי' ליב הורוויץ

נאם ארי' ליב בתר"ג מו"ה אליעזר דן

נאם יעקב שרהזאן

נאם יצחק נחום לעווי

קול קורא משנת תרס"ב, קריאות לתרומות לשם הרחבת בית העלמין שעל הר הזיתים, והפסקת הקבורה ללא תשלום.
ראה: בריסק — חלקת מחוקק.

ב"ה.

כן אנחנו הח"מ ראשי מו"מ הכוללות פעה"ק ת"ו הגנו באים למלאות דברינו אחרי דברי כבוד הרה"ג נבאי ומנהלי „חברה קדישא" גחש"א הי"ו, והגנו מצדדים את בקשותינו לבקשתם הנ"ל, מצוה רבה היא על מי שהיכולת בידו לבא לעזרתם שימחר נא לבא בנדיבותו לעורך הדבר הגדול הזה, ובחום לבבנו הגנו מעתירים אל הר"ב כי יחיש נא לעזרתם בסוקרם האפשרי, למען שלא יקדמום אלה הנ"ל משאכ"ב, יהי' נא חסדו לעשות למופת ה„חברה קדישא" הזה ככל אשר תשיג יד, למען אשר יוכלו להוציא את מחשבתם הטובה לפעולה, ובעל הגמולות ישלם להעושים והמעשים כעל גמולם המוב, כעתרת דוש"ט החותמים בכרכה ראשי וסמוני הכוללות עדת אשכנזים פרושים בירו שלם ת"ו.

נאם אברהם יעקב שובאצקי

נאם זיסקינד שחור

(מקום חותם כולל ווילנא חאמוס, קורלאנר וליפלאנר)

נאם דוד צבי שלמה בידערמאן

נאם יהואל פישל במהרי"ל אינדער

(מקום חותם כולל וואראשא וסולין)

נאם מנחם ארי גאלדבערגער

נאם משה נחום וואלענשטיין

(מקום חותם כולל אונגארן שומרי חתומות וכו')

נאם זרח בראווערמאן

נאם גדליה נחמן בראדער

(מקום חותם כולל הוראדנא)

נאם אשר דובער זוסמאן

נאם ארי' ליב הכהן

(מקום חותם כולל מינסק ואגניץ)

נאם שלמה לוריא

נאם אורי שבתי מראכמענבערג

(מקום חותם כולל רייסין)

נאם בנימין ביניש מוקאצינסקי

נאם יצחק אליעזר חרל"פ

(מקום חותם כולל סובאלק ולאמוע)

נאם מרדכי אברהם שלאנק

נאם נחום בערגמאן

(מקום חותם כולל האלאנר ורייזשלאנר וכו')

נאם יששכר לעוויןזאהן

נאם ישעיה קאבולאנסקי

(מקום חותם כולל מינסק)

ב"ה.

גם אנחנו הגנו למלא אחרי דברי הרה"ג נבאי ומנהלי „חברה קדישא" גחש"א דכוללות „אשכנזים פרושים" הי"ו והרה"ג סמוני הכוללות הי"ו בבקשתם הנחוצה מאד, וראוי לכל דורשי שלום ציון לשום לב לדבר הגדול הזה, ולהשתדל בזה בוריות האפשרי כפי שהדבר הגדול הזה דורש זריות שלא יקדמום אחרים ח"ו, וחבות המצוה הזאת תגן על העוסקים והמסייעים בזה ישאו ברכה מאת ה' הבוחר בציון ויזכו לראות בבוא לציון גואל בב"א, כעתירת הצופים לישועה חותמים בברכה.

נאם שמואל סלאנט

נאם אלי' דוד ראבינאוויץ תאומים

(מקום החותם)

שמואל סלאנט

SAMUEL SALANT

Oberrbbiner d. Aschkenasim Gemeinde

JERUSALEM

Adresse : Vorstand d. CHEWRA KADISCHA PERUSCHIM, in JERUSALEM (Palestina)

מודעה!

מאת מנהלי חברה קדישא נחש"א.

דכוללות אשכנזים פרושים הי"ו.

ביום הראשון ויין אדר שהוא יום מיוחד וקדוש להח"ק
כנהוג באה"ק ימצאו הנבאים בהר הזיתים משעה 4
עד שעה 8 ערבית. לפקד בעניני החברה וכנהוג.
עוד מצאה לנכון ההנהלה למען טובת הקהל לפרסם
התקציב של בנין וציוד הכפרים לפי שעה.

(א) בנין קבר מאבנים וחומר (זאבעס) המחיר 50 גרוש.

(ב) " מאדמאק אחת מאבנים מלבד היסוד 150 "

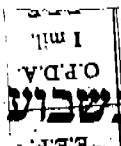
(ג) " " " משתי מאדמאק " 200 "

מחיר חקיקת כל אות ממוצע חצי גרוש.

ההנהלה מודיעה כי על כל הכנסה ינתן מבלה
חתומה מהנבאים והסוכן, ואלה המכניסים כספים
ברי מבלה כנ"ל אין תלונתם על ההנהלה אם לא
תתחשב אתם.

ה נ ב א י ם .

בית ועד הח"ק פתוח בכל יום א' בשבוע מצהרים עד הערב.

מודעה שיגרית משנת תרפ"ז ליום ז' אדר יום פטירתו של משה רבנו ע"ה שנתקבל ליומה של
חברה קדישא.

המודעה גם קובעת תעריפון חדש להקמת מצבות על הקברים.

ואענה חורפי דבר!

הכחשה נמרצה

ב"ה

מהו"ר אגודת אחים אנשי אמריקה בירושלם

עלינו משפט שני בערכאות, משפט פלילי עלי ועל הקבלנים האחים פרנס, שאנו השלכנו אבנים באדמתם והרסנו את קבריהם והוצרכנו לתת ערבות של מאה וחמשים לא"י. ורנו הם אומרים כי אנו מסרבים ללכת לד"ת! הם גם סחבו לענן הזה את כבוד הרב הגאון הצדיק ב"ק בש"ת ר' יוסף חיים זאנענפלד שליט"א ואת הר"ר אייזענשטיין מהח"ק דפרושים. והנה על המונופוליסטים האלה אין להקשות, אבל יש לשאול על מסיפי המוסר ופקידים במוסדות של חרדים מה ראו על ככה, לעזור למעלילים להפיח ולנפח כובים ולהעביר עלינו לעז כי הרסנו ארבעים, חמשים קברים ועוד יותר, וכך מיני בדותות כאלה אשר לא יאומן כי יסופר. בייתי באמריקה היה פתוח לרוחה לכל המשורחים שבאו מאה"ק והרבה מהם אכלו על שלחני ואף אחד מהם לא שב ריקם מביתי, וכעת עלי לסבול חרפות וגדופים, דבר שלא חלמתי עליו עד כה. בכל זאת יקרה לי מאד ירושלים עיר קדשנו תובב"א.

אני מקוה כי לעת מצוא יוכרחו המלעזים להוכיח את אשמותיהם הברדיוות, לעת עתה הנני עוד תחת המשפט הפלילי שהנישו עלי וזהו הפעם הראשונה בחיי שאני נתון תחת משפט פלילי. והנני בטוח כי כל איש ישר יוכח כי אנו נקיים מכ"א אשמה. החברה הקדישא הזו הכריזה עלינו מלחמה ומדרך המלחמה שהיא יכולה לפגוע גם בזכאים, אבל אנו מקוים לד' כי האמת מארץ תצמח והצדק ינצח והכל על מקומו יבוא בשרום.

צבי ארי' ליוואי,

דפוס קלישר-ירושלים

הנני להשיב בזה הכחשה נמרצה בתוכחות צודקות נגד המלעזים עלינו והמטפלים עלינו שקרים וכזבים, אותם המונופוליסטים הקודים לעצמם חברה קדישא, והתלויים בהם שיצאו בדברי כזב ושקר בנליונות "קול ישראל" מיום ט"ז מנ"א ור"ח אלול ש"נ. כל איש ישר יכיר את השקרים והכזבים שבכל דבריהם. ומלחא דעבידי לנלויי הוא.

(א) אין אנו כובשים בשבילנו דרך חדשה של תשעה מטרים על קברים עתיקים. אנחנו מתקנים רק את הדרך הישנה כמות שהיא ולא יותר, והדרך היא למובתם כמו שהיא למובתנו. (ב) שקר הוא כי הרסנו קברים, כי הדבר ידוע שאין על הדרך שאנו מתקנים שום קבר שנצטרך להרסו ח"ו. (ג) לא הבינו שום אדם ולא אסרנו את מי שהווא.

(ד) לא לקחנו לנו רב אדום כמו שהם אומרים ואף לא רב ירוק, כמו כן לא עלה בדעתנו לחתקין עגלה שחורה להובלת הנפטרים (ה) לא סרבנו ללכת לדין תורה. בתור ראיה להוכחת שקריהם הנני להראות כי באור דיום ו' עש"ק פ' עקב קבלנו הזמנה לד"ת ממשרד הרבנות, ע"י הרב הגאון ר' שמואל ראפאפארט שליט"א, ובשעה זו הם עשו דין לעצמם, ביום ו' עש"ק הני"ל, כלומר בו ביום; הם הפסיקו את עבודתנו ופרסמו נגדנו שקרים וכזבים, ומסרו משפט עלינו בערכאות של עכו"ם.

הדרך שאנו התחלנו לתקן על פי רשיון מהעיריה, אין בה שום קברים, ולראיה לזה הלא באותה שעה שהפסיקו לנו את עבודתנו שקבלנו רשיון עליה, הם בעצמם הקימו קיר אבנים עבה בלי רשיון משמאל לדרך מורחק מהקברים ואף על פי כן נשאר עוד דרך להלוות המת וללנו הם אומרים שאנו מהרסים קברים!

היות שלצד ימין מטרים אחדים נמוך מהדרך ישנם בתי קברות וככמה מקומות הדרך הרוסה עד למטה וישנה סכנת נפשות ממש ללכת ובכן הקימונו גם כן גדר והם הרסו ממה שבנינו ונשאר האבנים למטה על הקרקע שלהם. ובר"ח אלול הגישו

מספר התלפון 55 **חברה קדישא גחשא** מספר התלפון 55

הנוסדה בשנת תרס"ז

הראשית והכללית דכוללות אשכנזים פעה"ק ירושלים תובב"א.

מבקשים את כל חברי החברה קדישא לבוא להתפלל תפלת שחרית וסליחות ביום ה' אדר (מוקדם) הבעל"ט כפי תקנות הח"ק, (בשעה א' בבקר 7 ארופית), בביהמ"ד "מנחם ציון" אשר בחורבת ריה"ח זע"א, בעיר העתיקה בנהוג בכל שנה.

אחר קה"ת יעודר מרן הנאון שליט"א נשיא החברה

מספד מר על חללי המאורעות ועל הרבנים שנפטרו בתקופת השנה הנוכחית.

ובשעה תשע 9 אחה"צ יתקבצו לביהמ"ד הנ"ל לדרשה מעניינא דיומא בנהוג.

אחר תפלת שחרית בשעה 5 לשעות אר"י 11 ארופית יערך מספד מר ואזכרה לעי"נ חללי המאורעות על יד קברי הקדושים פעה"ק

עד שעה 8 לשע"א 2 ארופית ימצאו הנבאים דח"ק גחשא בב"ע אשר על הר הזיתים לפקח על הקברות, בנהוג בכל שנה. מי אשר לו דבר אל ההנהלה בדבר עניני החברה מדישא יבוא שמה בשעה הנז' בדיוק.

לשרות הקהל פדרנו בעזרה"י שרות אופומוציפ"ם 1 על יד שער יפא 1 על יד

פנאה שער"ם, פהיר פל נפיעה 20 פנא"י

מכונות 1151 1105 ממאה שערים בבקר שעה	8 ארופית
8 45	
9 30	
10 15	
11	
11 30	
12 30	

מכונות 121 376 מ. משער יפו בבקר שעה	8 ארופית
8 45	
9 30	
10	
10 45	
11 30	
12 15	

ויהיר שיפולע המות הנצה ופרי ופנא לצינן פנא"י

לע"ע אספה הקבועה של הנהלת הח"ק, בכל יום ראשון משעה 8 לשעות אר"י עד הערב, בדיוק מאה שערים בתו גרמין.

ההנהלה

המשטרה תשגיח על הסדר

דפוס צוקרמן

מודעה לוי אדר משנת תר"ץ.

חברת חסד ואמת

מטרת החברה:

אחרי אריכת ימים ושנים של ההולך לעולמו. למפל עם הנעדר ר"ל באופן שלא יתבזה ח"ו ולשרתו תכף ככל הצורך ברגעים הראשונים:

1. **ה ס ד ו ר :** לסדר את כל עניני הנפטר, באוזה כולל הוא שייך, ולסדר בעדו את הרשיון לקבורה ב"מ מהשכיח (משרד הבריאות) ולא יצטרכו הקרובים השדויים בצער לסבב ברחובות באנינות ר"ל.

2. **ע ס ק :** להוריד את הנעדר מהמטה לארץ כדת וכהלכה, וכפי שמסדר במעברייבוק.

3. **ה ש מ י ר ה :** בעת שישאר הנפטר בליזה בבית יהיו שומרים שישמרו לכבוד הנפטר ויאמרו תהלים, או ילמדו משניות, וכ"כ ידליקו שמן זית בביתו.

4. **ב בית האבל :** לסדר בבית האבל מנין להתפלל בבקר ובערב, כפי ערך הנפטר, בימי השבעה, או לכל השלשים ואותו הזמן ילמדו שמה ג"כ משניות במנין בבית הנ"ל:

מנהל החברה:

גבאי החברה:

הרב הגאון ר' יצחק יחיאל סוננזון שליט"א
מחבר ספר דרך האדם ויד התלמוד ועוד ספרים

הרב הגאון ר' דוד מרדכי רובינפין שליט"א
במאה שערים.

ומי שצריך להודיע ח"ו יפנה לאחד מאנשי המשמר של החברה ה"ה:

- (1) שמש דבית המדרש לחסידי חב"ד במאה שערים:
- (2) יחזקאל פרישמאן הי"ו בתי אונגארין:
- (3) משה בראשעוויצקי, בבתי וימענברג:
- (4) שמש של בית הכנסת באר"שבע בית ישראל: (שמאיהלל אלטשולר)
- (5) אלימלך מויבער שמש בית הכנסת לחסידי משורמקוב
- (6) זלמן ווייספיש שמש בית הכנסת הגדול זכרון משה
- (7) שמש של בית הכנסת בתי הוראדנא:

ומחה ה' אלפים רמעה מעל כל פנים ובלע המות לנצח אמן:

דפוס ציון ירושלים.

מספר התלפון 55 חברה קדישא נחשא מספר התלפון 55

הנוסדה פשנת תרפ"ז

דכוללות אשכנזים
תוצפ"א

הראשית והכללית
פעיה"ק ירושלם

מבמשים את כל חברי החברה-הידישא לבוא להתפלל תפלת שהרית וסליחות
אשר יערך ע"י החזן המפורסם מרה שלמה זלמן רבלין ג"ל בלוי'ת מ ק ה ל ה ביום ה' אדר הבעל"ם כפי תקנת הח"ק
(בשעה 1.30 בבקר 7.30 ארופית) בכיהמ"ד ישועות יעקב בשכונת פנאה שערים כנהוג בכל שנה
ובשעה תשע וחצי אחה"צ יתקבצו לביהמ"ד הנ"ל לדרשה מענינא דיומא כנהוג.

אחר תפלת שחרית קודם קה"ת יערך ע"י אחד מגבאי הח"ק מספר מר על הרבנים הנאונים שנפמרו בהמשך השנה הגוכחית, וביחוד על הנאונים הצדיקים שרי התורה וכו'
משה מרדכי עפשטין זצ"ל ר"ם דשיכת סלאבדקא ומוה"ר
ישראל מאיר הכהן מראדן זצ"ל בעל הפך חיים ומוה"ר
מאיר שפירא זצ"ל נאכ"ד לובלין

משה קליערס זצ"ל נאכ"ד עיה"ס סברא ומוה"ר
משה מרדכי עפשטין זצ"ל ר"ם דשיכת סלאבדקא ומוה"ר
ירוחם פישל פרלאו זצ"ל בעהמ"ס באור לספר המצות לר' סעדיא גאון ופרחי ציון על כפתור ופרח ועוד.

תפלה והתעוררות

הקהל מתבקש לבוא ולהשתתף בהתפלה לשלום אחינו שבגולה הנתונים בצרה אשר תערך על ב"ע הישג, על יד קברות הצדיקים
הנאונים גב"מ וז"ע. בשעה 5 לשעות אר"י ו אירופית בדיוק

רבנים ידרשו דברי התעוררות

ער שעה 8 לשע"א 2 אירופית ימצאו הגבאים רח"ק נחשא בב"ע אשר על הר היותם לפסח על המברות. כנהוג.

מי אשר לו דבר אל ההנהלה בדבר עניני החברה קדישא יבוא שמה בשעה הנז' בדק.

אוסטובילים יעמדו לשרות הקהל.

ויהי רצון שיבולע המות דנצה ופרי ופנא דצינן גואל צב"א.

ועד הח"ק פתוח לדורשיו בכל יום ראשון משעה 8 לשעות אר"י עד הערב. ברחוב מאה שערים בחי גיטין קומה כ' מספר 10.

ההנהלה

דפוס מזקסין.

מודעה זו אדר משנת תרצ"ד, והודעת הספד על גדולי התורה שנפטרו בשנה ההיא.

הישימו לב

חוזרים חוזרים חסוסרים את בנותיהם לבתי ספר
לבנות של ועד החנוך הציני (שפיצר וכי) כי סולכים
את בנותיהם לראינע וכי מרגילים אותם להצנות וחזיונות
שהם לזרא להיהדות החרדית :

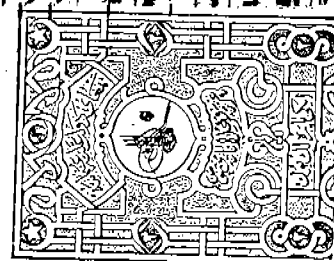
חינוך וצניעות

המאבק על החינוך, שהכריזו חרדי ירושלים עוד בשנת תרט"ז (ראה : מעשה אבות),
לא פסק במשך כל השנים. בצורות שונות וחריפות נלחמו במגמה של הקמת בתי ספר
מורנניים (שקאלעס) שבהם היו עשויים ללמד לימודי חול בנוסף על לימודי קודש.

קול קורא

ראו מה עשו הסתדרשים, השקאלנים עם בני זכות דוליה אשר חישם מקרוב באו, ויפרצו תנורים שנדרו חול, ויצאו במצלות בחורים ובתולות, בני ברית שאינם בני ברית וקדיש ומתחללים יחדיו! כחצמה ובעוזת לעיני כל, גלים וידועים ולהם המכשלה הזאת שלא נראה ולא נשמע עד היום בעיר קרשנו, הגנו קוראים לכל איש ירא ושלם מחזקי הדת לשום לב לא לה הדברים

בה שמנו לבנו על הפריצה אשר נעשה בעה"ר פעח"ק ת"ו חלול ה' וחלול תורחיו וחלול כבוד ישראל ע"י הרבינער אלעזר גרינהוס מנהל בית יתומים האשכנזי אשר סאו בוא יתאספו בפעם בפעם בנותיו עם נערים יהודים ואינם יהודים ויוצאים במחולות עמהם בפומבי בהאסעל ובפתים מיוחדים וקרובים לבא לידי עבירה ר"ל אשר לפני באו לא נחש עוד כדברים האלה אף בין אינם יודים ואף כי בין אחרוני בני ישראל הנדורים בעריות ומהם יראו וכן יעשו שאר בנות ישראל ומי יודע מה יולד יום על ידי המנהג הרע הזה, וכאשר גבינו עדו' מערים כשרם על זה, לכן הגנו כותבים זאת לדע ולחידע לכל אלה אשר יש בידם לסתות לחוכיה את החסאים האלה בנשמותם לחכותם על פניהם לבל ועשה עוד כזאת בישראל בעיר קרשנו ת"ו וחיש כי' לחדש שבס' הת"י לפי פעח"ק יושלם ת"ו דחם בית דין צדק דק"ק ואידים אשכנזים בעה"ק יושלם ת"ו בבא

קול קורא נגד ריקודים מעורבים של בנים ובנות, שנתפרסם בשנת תרנ"ד, ומטיל את האשמה על בנותיו של ד"ר א. גרינהוס מנהל בית הייתומים.
ראה: השקפה שנה ה' כ"ד תמוז; אי"כ רייס זכרונות אישירושלים עמ' 116; מרא דארעא דישראל ח"א.

בעזרת יום חמשה עשר בשבוע תרס"ז פניהם וירושלם תוכביא.

שלמה רבא ונפישא מאורא דביא וקרישא יעלה ויבא ויגיע לקדם אחינו בית ישראל ההונים בתורת יקותיאל דרשי ה' זרע אברהם אוהבו תושבי עיר "בירות" יצא יהי כן ה' עמכם ויהי נועם ה' עליכם כאשר קיוותה נפשיכם נסויא.

אחיו יקרינו! נעקתם הבא אליו שטענו עד אנשי בני שם ביה חרש מקרב בא, כאו לחצה רוח הוי גם בחור מתנים הק' להוציע תנע מחרום ועמדתם בקורש, ולהשתם מורק וישנה הסלולה לפנינו זה אלפי שנה והעפרו בית ספר חדש (בפנים חדשות) בשם מן ילדים ילדתי לחת עיי ילדים וילדות צמנות, נשנים על פניו מסה לעשותו לרחו הלאומות, אבל ידוע לכל ידאי ה' ויחשבו שכן, כי כן רבים ככל לשו של המורם החדשים הללו כמלהלה וירי זיקס נגר אמונתו והותנו הקדוים שכתב ושננים ופגמי ישראל, שנים אור לחוש חושך לאור, ולפועם אוסרים שבגתה לחזק, "הדת" — למען תפס את ביה ישראל בלבם, וללכדו במצותם גם הישנים בלבם, ונתונים עניהם חזקה בוע קרש, "ילדי גאון קדשים" ולהשיש במו שרש פה ראש ולענה רחל, ובכר התעוררו על זה תקיפי וצדיקי דארישא קרישא לקדם פני דהעז, ואסרו. איסור המור בכל תועי כרת של תורה קרב ייזר חיו שום בר ישראל למסור בנו או בתו בכתי השקאלעס בכל אופן שחוא. הלא כה דבריהם כאש בועית, לא בסתר דברו כ"א כחוא קרו בחל. נכתבות תרסס"ס לתוריע ולהחיו בשערי בת רבים באורה איומה לכל ילד שים בר ישראל ביהשם חיו ושלאו ע"י כל חכמי ודכני וגאון וירושלים ח"ו נחיו עין יגדלו לחיים חיים אחר חיו.

ות לא כבר אשר חור ונעור ויקץ בישן סיוול כי כאו פריצם והללו לכונו. שקאקיע" באפן חדש בשם ב' י ל ד י ס' או תעוררו חכמי עיר"ק בפעם שנות, שנות לחבי סופיים חתום וסגום ועשו חזק לדברי הראשונים והוריעו כי "הרחקת כתב כי" והחזירו על כה "באורה איומה וגוראת" כאשר בא או בדפוס. והא לכם גם תתקן סבת יד קרש של הגאון הוציק חוב ה' אר"י דוך ראבינאנוין תאומים וצוקל אשר עורבה לא בא בדפוס חל השחור :

ותבה בתחפץ חכמה גדולה חלל האוכלת כל סביב' כאן סגול, או אין לשם לב על אשר כבר הועלה בתחבירה ואו ישים כל איש להציל עצמו ביהו ורכישו, כן הדבר הזה איש תבסיה ותבסיה נעוריה עזה ללד יצאה עיי מדיהם ומסיתים ובעיר יסין ושמאל. לכפור ככל חוררת הק', ולפועם סמינ מדיה נפלסות, ועשירו כל חוררת על לימוד לשון עברית ותולדות ישראל (הספאוריק) ולעשות כל הנהוה שכתב מסיפוי מעשיות ומתורה שבע"ס אין זכר, הן כל הנחשם בתרס"ס שוב לא ישבו, ואן להם הקנה עד יבא בעל הכיס ויכלה אח קוצני ; ואנחנו בשם ה' נגדלו לכן נחאמר לקאנורה קדש" ללדס עז מעשי מריצי הדור מלחמ ד', לא מלחמ תנוסה. כיא מלחמ מנן להחבצר בחופת דת תורה הקדושה אשר נשארה לו גנרי נחלי דס דמי אבותנו ורבותנו הקדושים, וע"כ כל חור"ק החכמה והמסורה וכל מצותיהם גם אנחנו כמורם נשמו לילך בדרכיהם, אשר קדוש יאמר לו — ואין לימוד לשון עברי מעיקר הדת רק הכשר ללימוד חור"ק כן — עד כאן לשוני השחור.

ועתה אחי בוחי ה' ודע קדוש אשר ה' נתן לכם כל לדת ולחבין אחית דבי מריאשית, כי ע"כ רחש לככם דבי מור, לעמוד בפניו לכלי הת השפחות לאא אל בחינם, אשרי תלקים ושכיתם לזהות לפני וסמיה לחומת חור"ק, חוקי ואמנו ! וכל אשר תמצא ידנים כחם לעשות עשן, לשקור, על תקנה רבים ולחודיע וללולד לפו את חוקי ועון תאסוריון הללו, ובאלו אמרי, "והדורן ומוסיפין וגורדין" — ובטחים אנו בחסי ה' כי יגדלו וכות עיי ונאמס חסין ה' בידיהם יגדלו להיות מספרין רבים כאשר עם לבבם — וכות מחרת והפצה תנן וחמני קסימי להציל בכל מעשי דכס, וסין דבישא וזא מסידינו בכל עז ועד, עיי נזה לחות נגנים ה' בשוב אח שבות עמי לציון ביניה, ואו יחפרו כל מועלי און ומלאה דאין דעה אח ה', ויסי שכס אחי לעבדו עבדות חסר נכח, אפן בעתות המדיהם לכבוד חוררתו ואחרינו, מחכים לחשועת ה' וחתמים בביתם.

חיים ברל"י בתגאון הנצי"ב נצי"ל מוואלאוין. **יצחק ברל"י** (מלפנים רב בעירי פסיב) **ארי' ריב ראשקעס** (הרב משטנישקאן) **דוד נאפ"ל יוסף וללה** (הרב דובאלין ואהרנאמי)

שאלו חיים הלוי כההג מיה אברהם הלוי (הרב מדינאונא) **ארי' ריב ראשקעס** (הרב משטנישקאן) **דוד נאפ"ל יוסף וללה** (הרב דובאלין ואהרנאמי)

יוסף חיים ואנענפעלד **דוד ראובן בראווערמאן** **אפרים בנימין הובשמיין** **דובער אפרת** (מלפנים רב בחבון)

הנה ענינים הרואות כהודיעה הנדפסת הושלח לירכס את כל חוקי שפר גייתם של הרבנים הגאונים אחי הלכנון אדירי המורה, דעתה לנכון נקף כי אין כח ביד בעולם יפת לחיון מדיבריהם. אפילו וין כל שהוא, וחדר אמור דכנן ככפ"א כחוק דברי הראשונים. ואך למותר להוסיף עוד על דבריהם לא נצרכה אלא אפשישי נכרי להעיד כעס ה' אלה, לכל יכשלו במיזמות זו חשבו להם, המורים החדשים האלו הלוכשים אדרת שער למען כחשו, ועתה אתם בית ישראל ודע אמונים. מאמינים בני מאמינים שימו לבבכם לכל הדברים האלה ! חוסר וחמלו נא עד נפש עולדיכם ומפיקם מורו נא מעל אהרי החדשים האלה, ועשו משמרת, ומשמרת למשמרת, לכל יקרבו אל פתח ביתם והי ישמרו רגלי חסידיו מלכר, ויעזרו עיד כבוד שמו מעתה ועד עולם אמן.

בעתות שני בחי דינין דפניהם ירושלים תוכביא המדיהם לכבוד ה' והותנו חותמים בכרכה לסדר אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל שנת התרס"ז, **נאס חיים יעקב שפירא** **נאס משה נחום וואלדנשטיין** **נאס ארי' ליב בהרא"ד ז"ל**

דברי הרבנים הגאונים האמורים למעלה אינם צריכים חיוון וכבר הודיעתי בשער בת רבים כי אין בכח שום בית דין לבטל חושי האיסור מנאוני קדמאי ויע"א ר"י ית"ש יעזרו להעמיד דת על תלך בעתות הכאעיה כי שכס תרס"ז **שמואל סלאנא** מקום חתום

מודעה ואזהרה רבה

מהרה"ג הבתי דינין הי"ו

בדבר העוזבים ארחות יושר אשר סללו לנו אבותינו הקדושים מעולם, ללכת בדרכי חשך, במבואות אפלות ועקומות, אשר כבשו פריצים עריצים, חדשים מקרוב באו אשר לא ידעו בושת, תעוילים האלה השקט לא יוכלו פנים נגרשו, ונגזלה שנתם אם לא ימצאו בכל עת מצוא עקלקלות ומפשלות להפיל ישרי דרך בשחיתות אבדון ר"ל. יוסדים למו אגודות בשמות שונים! ממקור משחת של בית העם הידוע, והצד חשוה שבהן, שהם מפירי תורה ומורדי אור עולם אור האמת. אחת מהן חנה קראה לה שם „אגודת מכבים" תחת מסוה התעמלות עמל ואין וכל חועבה אגודה זו זה יתבטא מעמ, מהתעמלות „הג הפרחים" אשר הללה שם שמים וקדושת ירושלים, בצאת אנשים ונשים בחורים ובתולות בפריצות בחוצות בחוצפת יתירה, בידתם דגלים שברו מלכותם, והנה נעזרו עוד ממאורותם, להשיע קול קורא לבני המנשרים ארחותם, להתחבר עמם אל דגליהם, לצאת אל (עין פארא) וכדומה... בחורים ובתולות יחדו בהמון חוגג, כדרכם ועלילותם עלילות רשע, פורצי גדר עולם, אי שמים! הכי קראו למו „מכבים" כי קמו לכבות נר ד' מאור תורתנו הק', וכל זיק ורשף של צניעות, זרע ישראל וטהרתו, „אוי לעינינו שכך הוא!" ובכן מזהירים אנחנו חבר"צ באזהרת תורתנו הקדושה לבלתי התחבר לקשר החמאים בנפשותם ולהתרחק מהם בתכלית הרחוק, כי שחה אל מות אגודתם, וצעדיהם שאיל יתמוכו! וזו אזהרה כללית לא על של עכשו בלבד, כי אם על כל יסודותם ועלילותם בכלל! וגם אלה אשר בחשך ילכו בבית החזיון הנקרא סינימאטאגראף אשר שם תערובות נשים ואנשים, הוא נגד דת תורה'ק ועז נאמר אשרי האיש וגו' והקביה ישמור את עם קדשו מפח יוקשים אלה, כי מלבד פרצות גדר התורה, מי יודע מה שיוכלו חז' לגרום עוד..... שימו נא לב אחינו אנשי לב! פקחו עיניכם נבונים פקחים! שמרו את בניכם ובנותיכם ואת כל בית ישראל קלו לב יוסיפו לפרוץ בחומת דת תורה'ק, ושומר ישראל ישמור אותנו מכל פנעים רעים כאלה וכדומה, וימחר להשיב לב בנים לאביהם שבשמים וכבוד ד' עליהם יאיר בבי"א.

ועד משמרת הדת והצניעות

אשור הממשלה
מספר 3939/352/3

שבועה בנים חיו לה לקסחיות וכולם שמשו בקהונה
גדולה וקראו עליה את המסוק כל כבודה בת מלך כו'
הצניעות גרסה לה שתלה בנים שלבשו בגדי זהב.
(ירושלמי מנילה מ"א ה').
ובבבלי יומא מ"ז אסיה להם כימי לא ראו
קורות ביתי קלעו סערו כו'.

בשטר צניעות שהיתה ברחל
זכתה ויצא ממנה שאלו: ובסכר
צניעות שהיתה בשאלו כו'.
(מנילה יג ע"ב).

כל כלה שהיא צנועה כמות
הכוח זוכה ויוצאים ממנה מלכים
ונביאים מניל סתמרי.
מנילה י ע"ב

ב"ק ירושלמי יום... חרש... תרפ"א

הלכות צניעות

א. אשתך כגפן פרחי אשתו
אשתך כגפן פרחי כשהיא
צנועה בירבתי בידך או ביד
כשהיא ויתום, מפני ש' נשא.
ב. נשים הלבושות בגדי צרורות
בעינים עיניהם כשם
ובתקנתיהם לא תלבו.
(רמב"ם פ"י מהלכות עבירות וכו' יד
ס"ז קצ"ח).
ג. שער באשה נשואה ערוה
מן התורה מדבריהם ופדע את
ראשי האשה.
ד. אם מנילה שעה או מנילה
בשרה במקום שדרכה לכנסת
אפילו טעם אסור לברך או לדרב
שום דבר שנקדשה בנדה
אפילו באשתו ומכשירי באשה
אחרת וגם גורמין להחטא את
הרבים בהסתכלות ונכשלים
בהרהור עבודה ר"ל הקשים
מעבירה. וכבר אמרו החל אפילו
יש בידו תורה ומעשים לא ינקט
מדינה של נהגם. ועיין בשיע
א"ח ס"ס ע"ה.
ה. וזמר של אשה ערוה ואסור
לדבר רבים שנקדשה או
גם מחטאים את הרבים ר"ל
כדודי (א"ח ס"ס קצ"ז).
ו. עיין בתנאים ויתן על המסוק
ויראו בני האלמים וכו' והמון
מי רכביא ית בנת אנשא מהלכין
בנילו בשרא והרחירו לבו וכו'
ופוק חיו מה שנים ר"ל.
ז. חזק פ' נשא מחסר סאר
שלא יתראה שום שער באשה
דגרמא מסבנתא לביהא כו' ר"ל
וגרמא לבנהא דלא יתחשבון
בדרא ולשרות סיא ר"ל כו' ועיד
בעיא אתתא לאתבסאי כו' ואי
עברת כן מה בתיב בידך כשתילי
ותים כו' ולא עוד בניה יתעלון
בחשיבו על כל בני עלמא ולא
עוד אלא רבעלה מתברא
ככלא בברכאין דלעילא בברכאין
דלתתא בעותרא בבני ובני
בני החד הגה כו' בידך כו'
יברכך ד' מציון כו' ויראה בשום
ירושלמי כו'. ועיין באריות

זכר הופיע לעיני הקהל קול קורא של רבנינו ומאורינו שליטא בנוגע לתלבושת הנשים, דברים חמים
תלבושים, בבקשה מאחיותינו שלא נבוש סאי הצניעות, אשר לדאבוננו ולדאבון כל לב שומרי דת יהודי
נפרצה בנבולה על ידי הרבקות והאדיקות באלול הסודה הזורגלית בשחצנותה הנדולה, וכלימה תכסה פנינו
כי עדין לא ישמע לקולנו ובחצות ירושלים עיר הסרתנו ימילו פה ושם כלי בושה אחיותינו בורעות
מנולות ובתיפות וחזה חשופות, אי לואת אנחנו חברי שומרי דת וצניעות מבקשים עוד הפעם מאחיותינו
היזקות בדרכי גועם ובדברים רעים: שובנה נא בנות ישראל מדרכיך הרעה בענין התלבושת אשר נס...
לסיניהם היא לנועל נפש ואי נפוס. ואתם הורים לבנות שפרצו חוק הצניעות השבתם אל לבכם את ההשחתה
הנדולה שסבניסות אל האומה בפריצתן הידעתם את ההרס שמביאות אל עכנו ואת הכלימה ותחרפה שהן
מקטות על האומה בכל העולם בתלבושת זו הסחוצה? התכוננו הורים יקרים אל ההשחתה שסבניסות בבית
ד' בלבשיכן פריצות שלא נשמעה ולא נראתה, שמאן ומעולם הצטיינה אומתנו במדת הצניעות ועליה הכריזו
כל העמים אלהיהם של אלו כו' שוכה ישראל כו' הצילו את בנותיכם ואת כבודכם ואת כל האומה
בהשפיעכם עליהן שתלבושת צניעות בהסן דורות שעברו כאסותיכם, דברו על לבן כי אונים
קשובות להן, הצילו את ישובנו הקדוש ובזכות נשים צדקניות כו'.
חפצים אנו לקוות כי קולנו הסתהיר יחדר ללבבותיכם ותפקדו עיניכם לראות נכותה את הסעב שאתם
נתונים בו ושהבאתם בו את כל האומה ותסחרו לעשות ככל אשר בקשנו סבם בזה ואל תגרסו בסנהגים
הנשחתה שיהפוצץ כח הסבלנות ולאחזו בכל האמצעים אשר חפצנו אדיר להתרחק מהם ומכיוצא בהם, אולם
הגנו להודיעם כי אנחנו בעזרתה על מסכתנו נעמד ונבקש עפי החוק אמצעים להציל את היהדות הסתורה
מכליון והחרוץ ולא לתת אותה לשכחה, והי ישפות שלום עלינו ויערה עלינו רוח ספרים לשוב בתשובה
שלמה ולביאת נואיצ בב"א.

הנבאים

ראשי הועד

הרה"ג מענדיל דייטש (רב מדמאפאלטשין)	הרה"ג בן ציון אלפס
הרה"ג גרשון ליב זילברמן (רב מפראנע)	" יהושע משערווינסקי
הרה"ג אברהם אריאשוב (רב מהאמעל)	" יעקב נפתלי ווינברג
הרב אהרן הלוי לעווניטאל (מזכיר)	" שניאור זאב הלוי

מדרעה מ, ועד משמרת הדת והצניעות, הועד נוסד בשנת תר"פ בראשות רבה של ירושלים הגרי"ח
זוננפלד, במשך הזמן התחיל גם עוסק בחיזוק החינוך הישן.
ראה: מרא דארעא דישראל כרך ב'.

ב"ח

לרגלי התפטרות רוב חברי וועד
הבחירה שנבחרו מטעם מרן הגאון"הק
הנשיא מפ"ב שליט"א מטעם חידושה
לכל... ובהיות שאנו במקומם לישב
למלאות מקומם אנו מגלים דעתנו
שאין אנו מסבלים עלינו אחריות כזו
לישב עם וועד בחירה שנפתו לחרשות
לבחור ולהבחר לאנשים כאלה
ששרחו את ב"ב לבתי ספר האסורים
ומגורחי זמן בתער

ובעה"ח יום ב' ויקרא תרצ"ב

נאום בנימן זאב וואלענר

נאום יהושע יונתן לובינשטיין

כרוז משנת תרצ"ב, מאת ממוגי "כולל שומרי החומות ליהודי הונגריה" כנגד חברים בוועד הבחירה לכולל, השולחים את ילדיהם לבתי ספר האסורים. אחת התקנות בכולל הייתה הפסקת החלוקה למי ששולח ילדיו לבית הספר.
ראה : עמודא דנהורא — עמ' י"ח.

להרים מב שורל!

חנוך לנער עפ"י דרכו וכו'

אחינו בני ישראל! הנה לבאר גודל קדושת לימוד תורה"ק של תינוקות בבית רבן אך למחסור, כי אין דומה הבל פיהם לקדושת הבל פה של גדולי ישראל ואפילו לבנין ביהמ"ק אין מבטלין אותם מלימודם הכלל כל ישענו והצלחתנו ברוחניות בריאותינו ופרנסתנו בגשמיות תלוי רק בלימודם הקדוש ולא לחנם אנו מתחננים לפני ה' עשה למען תנוקות של בית רבן.

לכן לאחר בקשת הסליחה למפרע אני פונה בלב נשבר להורים ומורים יחיו בענין חינוכם, והוא: כאשר נודע בבירור שרוב בני החנוך אין מנקין עצמן כלום לאחר היציאה מבית הכסא וחוזרים לחדרם ורוחצים מעט ידיהם בברכת אשר יצר ובאותו מקום מצוואתם לא רחצו ואפילו עם מעט ניר לא קנחו וכך חוזרים לתורתם ותפלתם ובוודאי כשהם מטונפים, אין כאן חנוך אהה! מי יודע היכן תורתם ותפלתם הולך ח"ו כי עפ"י דין אסור אפילו לענות אמן על ברכתם (עין שו"ת דברי חיים ובעל מסגרת השלחן בהגהתו בקיצור ש"ע סי' קע"ה סעי' יוד) ומשם תראו גודל החיוב, ועכ"פ חוב גמור על ההורים ומורים להשגיח ולהזהיר אותם שיהי' להם תמיד ניר מוכן לעת הצורך... ואל יתרשלו בדבר הגדול הזה העומד ברומם של עולם ובפרט בארץ הקדש כאמור כי מציון תצא תורה ודבר ד' מירושלים חוסו נא על חינוך בניכם כשאזל הקומד את בן חבירו תורה כאילו ירדו, ובזכות לימוד התינוקות במהרה יעזר לנו ד' שיתרומם מצב ישראל ברוחניות ובגשמיות בכל העולם ויאמר לצרותינו די ונזכה לגאולה קרובה ויקיים בנו בקשתנו ונברך ער' בקדושה ובטהרה אמן.

דפוס החדש

במק דין

כ"ה פסח"ק ירושלים ת"ז יום כ"ז לחדש אדר א' שנת תרצ"ח

אחרי שהתאספנו לדון עפ"י דתה"ק בדבר המוסד החדש הנקרא "קהלת"

אשר מיסדיו מתפארים שיחזיקו מהכספים אשר יקבצו תחת שם
"קהלת" את המצוינים מבני התורה של הישיבות באה"ק ולצערנו כי
בהיום משתתפים בו גם מהמוסד עץ חיים ומישיבת חברון סלאבדקא.

והיות וידוע לנו כי הופקד גורלו של המוסד הלז ברשות זרה לחנוך המקובל
מאבות"ק משנות דור ודור, וסכנה גדולה נשקפת ח"ו להתורה מזה.

החלטנו כי איסור חמור הוא לתמוך בהמוסד "קהלת"

אפילו תמיכה כל שהיא באיו צורה שהיא. הן תמיכה כספית והן השתתפות בהנהלתו.

ואיסור חמור הוא

לקבל כסף הבא מהמוסד החדש הלז באיו צורה שהיא.

והיובה קדושה על כל מי שיש בידו למחות ולעקור במה זו מאה"ק ת"ז. לאזור כח ולצאת למלחמת
ה' בנבחרים והי"ת יהי בעזרתו.

יוסף צב"י דושינסקי רב ואב"ד פסח"ק

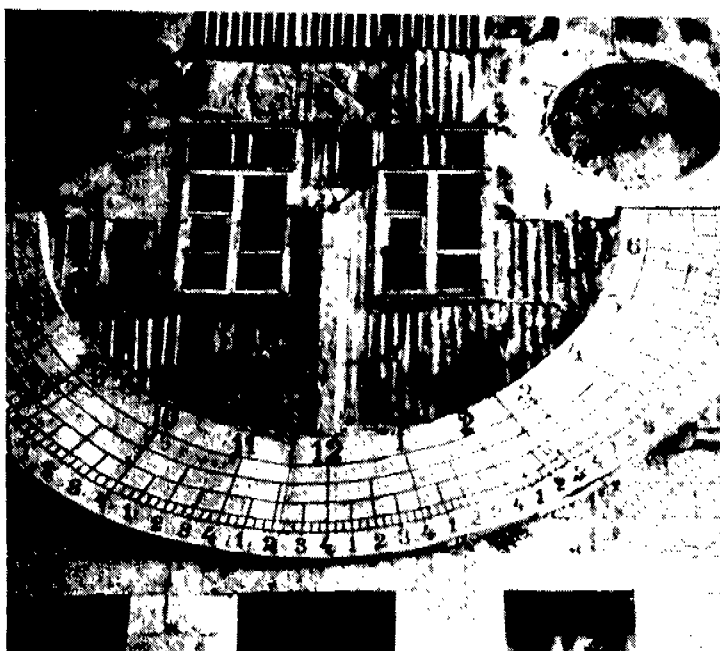
עמשון אהרן פולונסקי
יחיאל מיכל הורוויץ
דוד בוררין ולה"ה

ישראל זאב מינצבערג
ירוחם פישל בערינשטיין
שמואל פסח הלפרין

זעליג ראובן בענגיס ראב"ד
פנחס עפשטיין
דוד הלוי יונגריין

דוד גרינבלט ירושלים

זמן הדלקת הנרות בעשׂים וישב לפי
שעון הדואר 4,2 ולשעון השמש 4,27

בִּיה
תרמו

**בעד הוצאת
גניזת השמות**

דת ודין

עיסוקיה של ירושלים היו כל השנים "דת ודין", בפרק זה מכונסים מודעות וכרוזים, שברובו פרי יוזמות של אנשים פרטיים שניסו להשפיע ולעורר על חיזוק בשטח הרוחני.

מודעה רבא לאורייתא

ליקבה"ו

לזכות את הרבים מודיעים אנחנו את דברי רז"ל אשר נעלמו מאיזה אנשים. דאיתא בזה"ק האי מאן דלא כרע במודים לית ליה חולקא בלקא דישראל וכו' וכו' רח"ל. (וע"ז נאמר ברגע קמן עזבתיך) ובגמרא ארז"ל האי מאן דלא כרע במודים עתיד חוט השדרה שלו להיות נחש ב"מ. ועינינו הרואות שבחזרת הש"ץ כמה בני אדם דלא זהירי. הן מחמת זקנה. הן מחמת עצלות. הן מחמת דלא ידעו ולא יבינו. ואפילו דבמודים דרבנן לא צריך לכרוע כ"ב, ובכפיפת הראש סגי, (כמ"ש רבינו האריז"ל ודעימיה) מ"מ ההמוניים אשר מכוונים על חזרת הש"ץ יש להם לכרוע כדין העמידה דלחש, כי יש לחוש לדבר גדול כזה, כי יש מרז"ל דאמרו אפילו במודים בתרא [פי' אנו מודים לך ברוך א' ההודאות] ג"כ צריך לשחות מעט.

בבקשה מכל ש"ץ (ומכל אשר נגע יראת אלקים על לבו) לתרגם את דברי רז"ל הנז"ל בלשון לעז לכל קהל עדתו יצ"ו ושכמ"ה.

התורה מחזרת

על אכסני' שלה

שיעורי הלימודים של חברת "פועלי צדק" שהיה תמיד במקום יסודתם בהוריי קודש בניהול

כלילת שאול

אשר להרהיץ המנוח ר' שאול חיים ז"ל מדובראונא

בחצר הישיבה הגדולה מאה שערים

ובימי המצור ר"ל נתבטל התמיד זמן רב.

עמה לחסדי השיית חורו אל מקומם הראשון

ונלוו עליהם גם חברה אגדת הפועלים היהודים הראשונה הירושלמית הכללית
וזום יום בין מנהר למעריב משעה 12 עד שעה 2 כלילת נקבעו העתים לתורה בלימוד
משניות, שולחן ערוך, חובת הלבבות

ע"י הרב הנודע בשערים ר' יהושע משערוינסקי שלימא.

כן ידרוש מדי שבת בשבתו אחר שעה * עד חמנחת בסדר היום שמה.

ואחר סעודה ג' בביהכ"נ אמעריקאני

אליכם אישים נקרא וביחוד לאותם שאין תורתם אומנתם ורק במלאכתם ובעסקיהם כל היום, שלכל הפחות
יבואו יום יום להקריב קרבן התמיד הזה כידוע מחזיל במנחות דף ק"י : שעכשיו עסק התורה במקום קרב
והבאים כל יתאחרו לבאבכדי שבוה יקיימו מצות והגית בו יומם ולילה כמ"ש חכמי המוסר.

המצוה על כל פועל לקרב לתורה גם את חניכיו וסמדי מלאכתו וגם על כל אחד לזרז את בני הנעורים לבא
לשמוע בלימודים בלי יתגדלו חיו בלא תורה ויראת שמים.
כך תמלך את בן חבירו תורה זוכה ויושב בישיבה של מעלה אפילו הקביה נזר הוא מבמלה (מס' ב"מ ס"ה.
ומעלה עליו הכתוב כאלו יולדו (מנהדרין י"ט)

ואיש את רעהו יאמר חזק

ונתברך בשנה טובה ומעושרת

(*) כן יתפללו בביתנו הגוי בכל ש"ס גם בימים תעוררים ובימים הבא עלינו לטובה.

מודעה על שיעורי תורה בביהכ"נ "כלילת שאול", אחרי מלחמת העולם הראשונה, בשנת תרע"ט,
בהשתתפות אגודת הפועלים היהודים "פועלי צדק".
ביכ"נ זה נקרא עד היום "בעלי מלאכה" שיהל (בית הכנסת של בעלי מלאכה).

שובו בנים בימי שובב"ם ת"ת

התיקון לזה להתענות יום בימי שובב"ם ת"ת לפחות יום אחד בשבוע, ואזי יתוקן עון הזה וזוכה לעזה"ב ויהי' משושבני דמטרוניתא. וזה דוקא מי שעושה פדיון פ"ד תענית ותפלת מנחה בצבור עפ"י סדר האר"י זיע"א המסודר מהרש"ש, ואם לאו מחויב להתענות כל הפ"ד יום ע"כ נסדר בבתי כנסיות הרשומים למטה *) סדר הפ"ד סליחות, וקריאת ויחל בס"ת בתפלת המנחה.

לנו מי שרוצה שיתוקן נפשו

יך ביום התענית בשעה עשר וחצי (ערבית) שתיים וחצי (ארופית) אחה"צ להתפלל שמה, ובאותו הפדיון יוכל ליתן רק מיל אחד ואחר תפלת ערבית יחלקו שמה מזונות וכאזע בחנם.

(*) בעיר פנימה בביהכ"ס המערבים (של ר' דוד בן שמעון זצ"ל) בכל יום.

בישיבת שער השמים בכל יום חמשי.

בשכונת נחלת ציון בביהכ"ס חלבים בכל יום.

" רחובות בביהכ"ס של מו' מרת בכל יום שני וחמשי.

בשער שכם בביהכ"ס הנ"ל של חלבים יום אחד בשבוע.

בבית ישראל בביהכ"ס של הרח"נ ר' ליב סאכאשעווסקי בכל יום שני.

דמוס ציקסן

התעוררות משנת תרפ"א על תעניות בימי שובב"ם ת"ת, השבועות שבהם קוראים בתורה מפרשת שמות עד פרשת תצוה, (מנהג עתיק עפ"י קבלה).
ראה: עמודא דנהורא עמ' ל"ב-ל"ג.

מודעה

לכל תושבי ירושלים

חבר אני לכל אשר יראוך

אל אחינו החברים אשר השתתפו בפעם העבר באמירת תהלים שלשה מעת לעת, אנו קוראים להשתתף הפעם גם כן באמירת תהלים ארבעים פעם לילה אחרי חצות קודם עלות השחר. החברים האלה ובלתי החברים מרבקשים לבוא להרשם את שמם להמצוה הגדולה הזאת באמירת תהלים שירות ותשבחות של דוד המלך ז"ע אצל ר' נחום בר ברוך ח"י אויערבאך המשתדל בהמצוה הזאת.

ומבקשים שבזמן שיעירו אותו המעוררים להמצוה הזאת יתגבר בל אחד כארי לקום לעבודת ה' ולא ישיב את פני המעורר ריקם ויענו בחוב לקחת חלק בהמצוה של אמירת תהלים, אשר ע"י זה אנו מקוים להשיג בישועה אמתית.

אחינו בני ישראל רחמנים בני רחמנים!
 חוסי חוסי חוסי! עליכם ועל עוללכם! ועל אחינו בני ישראל הנתונים למשיסה בארצות הגולה, ותנו כבוד בנעים ומירות ישראל ותשבחות של דוד המלך ע"ה ז"ע"א והקדישו שעה מועמת משנתכם אר הקב"ה, ובשמעכם את קול המעורר המקדיש את כוחו ואונו למען כבוד ה' לעורר את אחינו בני ישראל בכל לילה אחרי חצות, ובשמעכם את חקול תזכרו את הבת קול שמנחמת ביונה והתגברו בארי לקום משנתכם והתאספו לבית הכנסת לעורר רחמים בשעת הרחמים והמאזין תפלה יאזין לשועתינו, ונישע תשיעת עולמים, ותשועתינו אחי אחי איך אתה תוכל לשון בוזן שהעולם רעועה עכשיו! עליכם להבין בשביל מה אנו פונים לכם בדברים קצרים..... אנו מבקשים מאלו שרשמו ושלא רשמו להשתתף בהמצוה הגדולה ובדאבון ואנחות של יהודי הגולה.

אנורה באהלך עולמים (יכמות פ"י) וכי אפשר לו לאדם לדור משני עולמים אלא אמר דוד לפני הקב"ה רבש"ע יהי רצון שיאמרו דבר שמוע מפי בעולם הזה דאמר ר' יוחנן בשם ר' שמעון בר יוחאי כל תלמיד חכם שאמרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה שפתותיו רבבות בקבר, ובשמונים בהפסוק אנורה באהלך עולמים את ההתעוררות שפועל האמירה בשם דוד המלך ע"ה וכוונתו יין עלינו מביא-נאילה לעולם.

זמן התחלת אמירת תהלים בשעה טוב ומוצלחת ביום א' פרשת שמות בזמן התחלת שבוע השוכב"ם ובטוהים אנו שתפלינו לא ישובו רקים ומקוים אנו שכל ישראל שמכין את הזמן ואת התוכן של המודעה הזאת לא יעמוד מהצד.

דפוס קלישר — ירושלים

לקהל המתפללים

בבתי הכנסת הקטנים (הנקראים שטיבלאך) במאה שערים

בזה הננו מודיעים להקהל הנכבד, כי נסדר
הנהלת כל בהכ"נ הנ"ל עפ"י תקנות קבועות
ומסודרות, ולא ינתן שום כספים, הן מגדרים וגדרות
והן ממכירת מפתורים והקופסא, רק להשמש
ר' ישראל מרדכי קוקר, נגד קבלות בחתימת
הסוכן הר"ר זרח ברנט ג"י והגבאי ר' שבתי
זילברמן ג"י, ובוזה יהי' הקהל בטוח כי כל
הכספים יכנסו להוצאות בהכ"נ הנ"ל למטרתם
הרצוי' הן למאור ולנקיון והן לכל הדברים
הנחוצים לתיקון ולשכלול בהכ"נ הנ"ל.
ולעתים תכופות יפורסם דין וחשבון מההוצאה וההכנסה
לפני הקהל הנכבד.

בכבוד רב

גבאי בהכ"נ הקטנים במא"ש

בעה"ק ירושלם ת"ז

גם אנחנו ועד מאה שערים מאשרים את מודעת גבאי בהכ"נ הקטנים
הנ"ל, שלא ינתן שום כספים לבהכ"נ הנ"ל רק בחתימת הסוכן הר"ר זרח ברנט
ג"י והגבאי ר' שבתי זילברמן, כי סדרנו את הנהלת בהכ"נ הנ"ל עפ"י תקנות
קבועות ובהנהלה מסודרת, ומקוים אנו בזה כי בהכ"נ הנ"ל ישוכללו באופן
היותר טוב לטובת המתפללים שיהי' לכבוד ולתפארת לעירנו הקדושה ירושלם
ת"ז ולשכונתנו מאה שערים ת"ז.

בכבוד רב

ועד מאה שערים

בעה"ק ירושלם ת"ז

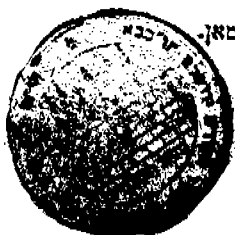
דפוס "ארץ-ישראל"

ברוזה קרי בחיל

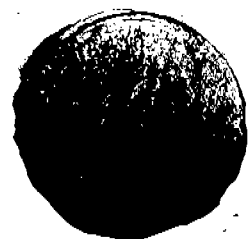
עדת ה' יושבת ציון, התכוננו וראו גא' כמה מצב אנן קיימין כעת, צרות רבות סבבינו חולי ומכאוב ומהומות רבות כתרנינו ותבסינו פלצות, בהעלות עלי רוחינו מצבנו האיום, אשר בצרה גדולה אנחנו באופן מבחיל שמעוללם לא פללנו כזאת אופן איום ונורא, אשר כמוהו לא נהיינו וכמותו לא תוסיף לכן עם ה' חזקו ונתחזקו, לנו זגלנה באור ה' איש דת תורה'ק אשר לאורה נסע וגלך, והיא האורה עינינו לדעת כי הכל הוא בהשגחתו יתברך, וה' עשה שיראו מלפניו, וידרשו אותו בהמצא, ולהזור בתשובה שלימה ובמצוה עלינו בתורה'ק במיע מה'ר להתפלל בכל עת צרה, המזכירים את ה' אל תתנו דמי לו עדי ירחם עלינו, וישים את ירושלם תהלה בארץ, ובהיות כי ממשמש ובא יום א' הבעל יום ערה (מנחם אב) אשר הוא אחד מזמני כפיה וימי תשובה, כידוע, ויומא קא גרים להרבות בתפלה ובתחנונים, לכן היו נכונים ליום ההוא, זאת עשו וזהו הקבצו נא כל אחבי לבתי כנסיות ובתי מדרשות הגדולים די בעיקר וחוצה לה בהבתי מדרשות הגדולים וישלא להתפלל בהמנינים) והנשים בעזרת נשים קרעו לבבכם ואל בגדיכם, בבכי תבואו ובתחנונים מקרב לב עמים לפני אבינו שבשמים, כי יאמר למלאך הדף ותעצר המחלות כלה גרש גרש אותה מערינו ומכל אחבי, מטעם הרה'ג בתי הדין וקני העדה ויחיס דפת, הנכם ככה תורה'ק כי ביום א' הנל יאמרו כל הקהל יהיו אחרי התפלה מזמורי תהלים יום ראשון עכ"פ, ואותיות ירושלם קרע שמן מתמניא אפי', ואח"כ תבון תפלתנו קטורת לפנינו, לומר סדר הקטורת בצבור ובמתינות ובכונה רצוי, ובכל יום הקטורת בצבור יאמר ופסוק ואני אשר עזק, ק"פ ג"פ ישר והפוך וכן פסוק אתה סתר לי וסליחות נא רפא נא, ויהי רצון שאחרי תהלים ביוג כדות ותקיעת שופר ואבינו מלכינו ובכל יום שני והמישי יאמרו תפלת אל נא רפא ואבינו מלכינו, ויהי רצון שאחר קריאת התורה כל הצבור ביהר, וכן יאמרו עד שיתום וירחם עלינו ויסור מאתנו כל צרה ונגע ומחלה, ובכל עת אמירת המזמורים ושאר התפלות יהי ארון ה' פתוח, והעיקר שכל אחד יפשפש במעשיו הנגלות והנסתרות, ויזכר נא מאמר הו"ל כי בכה מצוה א' יכול להבריע את כל העולם לבק זכות, וכן כו' ח"י, וכמוהים אנחנו בעזרתו יתברך שמו, כי ימלא תפלתנו ברחמים וברצון, באברתו יסך לנו, ובצל כנפיו יסתורינו, ישלח עזו ממודש לכל הדרושים לרפואה להציל ממות נפשם ולהחיותם גו' וזרחה לנו שמש צדקה ומרפא, שמש הצלחת ממשלתנו הולך ואור כירא.

ובמנחה יאמרו סדר יו"כ קמן אפילו מי שאינו מתענה, ואחרי תפלת ערבית דריח וכ"כ אחר תפלת מוסף ואחרי מנחה דריח יאמרו בצבור ז' פעמים עלינו לשכה ישר והפוך ובין כל פעם פסוק מתפלת אנא בכת, וכמוסובל מרבינו הארי' זצ"ל ז"ע, ולמודעי אנו צריכים, כי נמצא נוסח קמיע א' המסובלת מרבנן תקיף לקדמאי די בארעא מדישא הדין המסובלת למחלה הידועה, בדום ומנוסה בחמלת ה', ובבה מסרנו אותה להסופרים שבעה'ק לכתוב זה.

וגם אזהרה רבה לכל אחד יבדוק המזוזות שלו.

ברטום הרי"ש צוקערמאן

לתושבי שכונת מאה שערים, בירושלים

אנחנו החים בעיר ותושבי שכונת מאה שערים והסביבה, גם המתפללים בבתי כנסיות (הקטנים) שבמאה שערים והלומדים בביהמ"ד של חברת "חיי אדם" הגנו כזה להצדור כי זה כמה שנים אשר הר' אפרים ב"ר שלום הלל פרידמאן (הנקרא אפרים קאלהער) עוסק ומחזיק בשערים למד תורה בקביעות באחד מבתי המדרשות הגנו במסירות נפשו יומם ולילה, רק לשם שמים.

זה עשרות בשנים שר' אפרים הג' עושה מעשי אבותיו מעורר ישנים באשמורת הבוקר בכל הבתים והרחובות של מאה שערים והסביבה, ומקין נרדמים ללמוד תורה לשמה.

הוא עובד בנופו ורוחו למשך יחודים בבתי המדרש מעורר ומעודד לתורה—ולעבודה.

ר' אפרים זה מקום לו בלב שלם וכונה מהורה "נתתי להם בביתי ובחומותי יד ויש טוב מבנים ומכונות.

ר' אפרים זה הוא בעל מלאכה עני חי בלחץ, וכל אשר לו נותן בעד חוץ שיערי התורה המוזקקים על ידו

ביום ולילה, הכנים בביהמ"ד הג' "ספרי תורה שלו" ספרים וכלי כסף הנחוצים לשערי התורה, הוא מחזיק את

השערים גם בטיי, וקדוה, וצורך ונרות וכו', ועיקר ההוצאות הוא מוציא מכיסו הפרטי, וזה כל מנחת נשמתו ותכליתו בעולם הזה ובעולם הבא.

מוכה הרבים הגדול הזה אין קץ ואין ערך לזכותו הגדולה והקדושה הוא בטח מאלה שאמרו חז"ל

"תחתונים למעלה" אבל כמה גדול הוא כח השטן והיצר הרע, שלחמים כנגדו זאת אומרת מלחמה בתורתנו הני

ובזכות הרבים, אשר בעזה"י שמענו שיש אנשים שרודפים את רבי אפרים הזה וימרחו וישמחו בעלי

היצים, או לאונים שכך שומעות ואוי לעינים שכך חיות רדיפת התורה ולחץ למד התורה

בראש קרית קדישא.

שומו שמים על זאת! ואם רבנים גדולי ישראל בעירנו הק' וכל מחזיקי התורה האמתים עד

מתי תחרישק?

על כל איש מישראל ממהותו תורת ה' לקום ולעזר להבין יקור לי אפרים הגדול ותורתנו הגדולה אתו

נגד עיני העול הגורא הזה וה' אלוקינו יחוס על תורתנו ומחזיקה ועל כבוד ירושלם עזה"י בב"א.

גם אנחנו החתומים מטה בעיר חושבי ירושלם עזה"י בשכונת מאה שערים מאשרים את הדברים הנל שנים ואמרים נמה שר'

אפרים אמו מעשי אבותיו בידיו, וכל פעולתו הנמרצת הוא רק לשם שמים ועוסק בצרכי צבור באמנה אך לאעריטו שראינו שהשטן

תחב את צפריו העצמים לפסע ב"ר אפרים הנל, ולהפוך את מחשבותיו הקדושים ויהיו מזה חזי ביטול תורה דברים כדוע לו שגדול

העון ביטול תורה ובפרט ביטול תורה דברים, לכן חסכמו בדעה אחת שמצוה גדולה לכל הקהל המתפללים להחזיק ולסייע בכל מאי

דאפשר בבית הכנסת של ר' אפרים הנל כדי להגדיל תורה ויאדיר.

נאם אברהם בעקראותיו

נאם משה ב"ר מרדכי אשכנזי

נאם ש"ס ציכבליס

נאם יהושע קאן

נאם משה מילמן

נאם אהרן בעצמיוויס

נאם אשר נאסע בוכעלשטיין

נאם יודא כהן

נאם דאובן בן צבי הלוי ז"ל

נאם אברהם וולקע

נאם אלי ישעיה מינגער

נאם משה כהן

נאם יעקב צייב קלדוק

נאם שמואל בנחם בענדל נחומאן

נאם אהרן כהן דויטמאן

נאם יוסף אביגדור קעין

נאם ישע דרנו יהושע

נאם אליעזר יצחק שייך

נאם ברוך צבי כהנא

נאם צבי הרש בלאי ברשי

נאם מיכ"ל מנ"ל

נאם ארי חומי קאמן

נאם ישראל מיכ"לסון

נאם אהרן קלינג אפינגער

נאם נפת הורוין

נאם הלל שאפירא

נאם יעקב קינפערקייסין

נאם צבי גרינפעלד

נאם יעקב גרינשטיין

נאם פנחס הארים

נאם יוסף שווארץ

נאם יעקב צייב רבלין

נאם מיכ"ל קאפליטאן

נאם משה ישראל

נאם אהרן חייטמאן

עד יש הרבה התימות שא"א לקראן ובשביל זה לא נרפסו.

לקהל המתפללים

בבית הכנסת חברת "חיי אדם מחנה אפרים"

הנמצא בין בתי הכנסיות הקטנים הנקראים "שטיבלאך" במאה שערים

הגני מבקש מכל המתפללים בבית הכנסת "חיי אדם מחנה אפרים"

הנקרא ר' אפרים קלחערס שטיבל אשר ביהכ"נ הזה הוא מגמת

נשמתו ותכליתו, ואשר אני הביאותו למדרגה שנמצא כיום, כי כל

הגדבות והגדרים שמנדבים או שמגדרים למסור רק לי הח"מ ולא

לשום איש זולתי, יען כי אני לבדי נושא בהוצאות הביהכנ"ס הזה.

בברכת התורה אפרים ב"ר שלום הלל פרידמאן

הנקרא אפרים מלחער

דפוס "ארגי ישראל" ירושלים

מודעה בדבר פעולתו של רבי אפרים קלמער (חסייד) ששימש כמעורר לתפילה בירושלים ובעל בית הכנסת קטן בשכונת מאה שערים, כנגד אלה המפריעים לו בעבודת הקדוש, בערך משנת תרפ"א. רא: וייס — בשערין ירושלים עמ' 92.

אל נורא ערליה אין לאדינו. לשנה טובה ומבורכת.

אל נורא עליקה תמציא לנו מחיקה בשעת הנעיקה : אל
אה דיין טיטוריו די טודו אינה. פור נוס אפאריז'ה פירדונאטינגטן, אין אורה די לה נעילה.
מתי מספר קרואים עין קה נושאים ומסגדים בחיקה בשעת הנעיקה : אל
גנטי די קואינטה סון ליאטאדוס. אפי סוס אוזוס דיקילנאדוס, קון דולור סון רינב'אלאדוס, אין אורה
די לה נעילה.

שופכים קה נפשים מחה פשעם ובחשם ותמציאם מחיקה בשעת הנעיקה : אל
מואיטראס אלסאס אפי בירטיסוס, ריבוליוס אי אינגאניוס סיאן ארימאטאדוס. פירדונאנסה
מופאדה אה טודוס איליוס, אין אורה די לה נעילה.

היה קהם לסתרה וחלצם ממארה ותתמם להור ולגינה בשעת הנעיקה : אל
סיד פור קוביירטה אה טודוס איליוס, אי די סאלדיסון סיאן איסקאפאדוס, פור לואור אי אליגרייה
סיאן אפירסאדוס, אין אורה די לה נעילה.

חזי אותם נרחם וכל לוחץ ולוחם עשה בהם פליה בשעת הנעיקה : אל
אינגראסיאלוס אי אפיאדאלוס, אפריטאדור אי פלייטיגי ארימאטאלוס, ג'וסטיסיא אויד אין טודוס
איליוס, אין אורה די לה נעילה.

זכור צדקת אביהם וחפש את ימיהם בקדם ותחלה בשעת הנעיקה : אל
אקודראפי ג'וסטידאד די מואיסטרוס פאדריס. ארינוכה דיאס די אבאנטיס. קוסו פריספיו אי קוסו
מאס אנטיס, אין אורה די לה נעילה.

קרא נא שנת רצון והשב שארית הצאן לאהליבה ואהלה בשעת הנעיקה : אל
אניאדה די בילונטאד. אפריגונאדמוס, גריסטו די טו פואיכלו סיאד טורנאדוס, יאודה וישראל לוס
איסטימאדוס, אין אורה די לה נעילה.

תזכו לשנים רבותי הבנים והאבות בריצה ובצהלה בשעת הנעיקה : אל
אניוס סונג'וס ביב'יריטוס, פאדריס אי איזוס אי אינייטוס, קון גונו אי גוסטו אליגראדמוס, אין אורה
די לה נעילה.

מיכאל שר ישראל אליהו וגבריאל בשרו נא הנאקה בשעת הנעיקה : אל
מיכאל סאיוראל די ישראל, אליהו וגבריאל, אביזאד פריסטו לה בינידורה די איל גואל. אין אורה
די לה נעילה.

המתרגם דוד בכר יהודה מעי'ת לאריסה ובעת גר בירושלים

P.O.B. 175

שנת תרפ"ז

דפוס ציון רוהלד

"לשנה טובה ומבורכת", כרוז תפילה בתרגום לאדינו, שפורסם בחצוצת ירושלים בשנת תרפ"ז.
(המקור נדפס באותיות מוזהבות).

לחן

ח"י תקנות חברת אורחות חיים*) תכב"ן

[108]

מרבבה תורה מרבבה חיים

מט"ו באב דמוסיף יוסיף (ב"ב קכ"א ע"ב)

ופירש"י ז"ל דמוסיף מן הלילה עד היום לשנות יוסיף ימים כדכתיב כי הוא חייך וכתיב כי אורך ימים ושנות חיים ושלום יוסיפו לך וכו' עכ"ל.

לכן חוב קדוש על כאו"א לבא עכ"פ פעם אחת בשבוע או קודם חצות לילה, או אחר חצות לילה ובפרט בעת קזאת אשר אחב"י נתונים בצער ובים צרה, ובכמה וכמה הרפתקאות ותלאות ויסורים רח"ל.

וקוראים אנו! לגדולי התורה, ולבעלי בתים, ולבעלי-מסחר, ולבעלי מלאכות, והבהמ"ד, תפארת ירושלים" דכולל אמריקה במאה-שערים פתוח גם כל הלילה ויש שם קאנוע וטיי וצוקער ומאורות לוקסן ויש שם מגידי שיעורים בכל לילה, ובכל ליל שבת קודש אחר חצות לילה גומרים כל התהלים בצבור.

וכל מי שרוצה לקום בחצות לילה ירשום את שמו ואדריסתו ויניח בתוך הקופסא אשר על יד ביהמ"ד האמריקאנים הנ"ל.

ומקנים נתבונן כידוע שבראש התייסדות הישוב פה בירושלים עוד בשנת תר"ז אוראה ברוח קדשו רבינו הגאון החסיד הקדוש ר' יוסף זונדיל מסאלאנט רבו של הרשכבה"ג מאורן של ישראל מסאלאנט וצוק"ר ההוא יצא בראש כל לייסד חברת המשמורים, מובן מאליו, עד היכן מנית ונחזק ענין הגשגב והנורא הזה, לימוד התורה ברבים בלילות, ובפרט אחר חצות.

אי לזאת עם ד' יושב ציון וירושלם

הבו לכם יד ושם בהמצוה הנוראה ההולכת לפניכם ללמוד איזה שעות כל מה שנוכח בלילות ולקיים מ"ש קומי רוני בלילה לראש אשמורות, שפכי במים לבך נוכח פני ד', ומבואר בזה"ק ויקרא ד' כ"ג דמאן דקאים בלילה למלעי באורייתא, אורייתא קא מודעא ליה חובי ולא באורח דינא, אלא כאמא דאודעה לדרה במלה רכיך והוא לא אנשי לה ותב בתיובתא קמי מארי ע"כ ואיך לא נתעורר ממה שמכסיה בזה"ק שישב בתשובה ע"ז ולא ע"י יסורים אלא כאיש אשר אמו תנחמנו".

ע"כ חזקו ואמצו עם קדוש לדבר גדול כזה

ותזכה להיות מעבדי ד' העומדים בבית ד' בלילות.

ובזכות זה

אור חדש על ציון תאיר, אור שבעתים

ונזכה לאורה זו תורה ולגאולה שלימה במהרה בימינו אמן.

חברת משמורים אור תורה

במאה שערים וסביבותיה

(*) הערה חסן חנין אמר ר' יהושע בן לוי בכל יום ויום בח קול יוצאת מהר חורב ואומרת או להם לבריות מעלבונה של תורה (אבות פ"ז מ"ב) ופ"י כל האוי שיש לבריות הן ברחמים הן בשנאה הוא מען ביסוף תורה ויש להתעורר כי כל הפירצות האיומות שניפרק בחומת דת אש תהיה הוא מען ביסוף תורה דל"ל.

דברי התעוררות מאת חברת משמורים, חברה העוסקת בלימוד התורה בלילות בבתי חכמים, הקריאה מכוונת להוספה בלימוד התורה בלילה, החל מט"ו באב בהסתמכות על דברי חז"ל, בערך משנת תר"ץ.

ראה: זייס — בשעריך ירושלים עמ' 61; גרייבסקי מג' חוברת ז"ג.

העומדים בבית ה' בלילות

על חומת ירושלים הפקדתי שומרים כל היום וכל הלילה תמיד לא יחשו וכו'. (ישעי' ס"ב)

א"ר לוי כל העוסק בתורה בלילה הקב"ה מושך עליו חוט של חסד ביום. (ע"ז ד')

אמר חכמים ברית כרותה כל היגע בתורה בבית הכנסת ובביהמ"ד לא במהרה הוא שוכת, מי שרוצה לזכות בכרתה של תורה יזהר בכל לילותיו ולא יאבד אפי' אחד מהם בשינה ובאכילה וכיצא בהם, אלא בד"ת, אמרו חכמים אין רגה של תורה אלא בלילה וכו' (רמב"ם ה' ת"ח).

אחים יקרים!

חכמינו ז"ל אמרו הקל קול יעקב וכו', כלל זמן שקולו של יעקב מצפצף בבתי כנסיות ובבתי מדרשות אין ירי עשו שולטות בן. החובה מוטלת עלינו איפוא בעתם הללו עוד יורר להגביר את קולו של יעקב ולתשמיע אותו בבתי כנסיות ובבתי מדרשות. נשורי קראת הם כפי שהורו לנו רז"ל סופרין ומשנים המרביצים תורה בריבים ומעוררים את הקהל למוד תורה ולקביעת עתים לתורה, ועיקר למוד התורה הוא בלילה, במאמר רז"ל לא איברי ליליא אלא לנירסא. ואמנם ידענו שישנם הרבה אנשים, בחורי חסד, בעלי מלאכה, חנונים, ובעלי אומנות ורואים להקדיש מזמנם למוד התורה. אלא שאין להם המקום המתאים לזה. ודווקא לזה גם קנארו סופרים, שאיש זאת רעהו יעזור ולאחיו יאמר דיוק.

ומשום כך בכדי לזכות את הרבים במצוה רבה זו העומדת ברומנו של עולם השתדלנו בע"ה לחדש ימינו בקדם ולסיד טוב ארץ החכרה משמורים. שנוסדה עוד לפני יותר משמונים שנה, ע"י גאוני אה"ק. ובראשם הגאון הצדיק מהר"י זונדל' מסלאנט צוק"ל ודוריה ונתיסדה בתקופתנו האחרונה ע"י אהבתי ומרביצי תורה במרכז הישוב הירודי בשכונת מאה שערים, אלא שבעוה"ז נתבטלה בופן האחרון, וסדרנו את למוד משמורים בבית הכנסת הגדול ישועות יעקב בשכונת מאה שערים

שתהא פתוחה לדורות וקול"ה התורה לא יפסק ממנה כל הלילה.

כפי התקנות תסדרנה משמרות מתחלפות בחצות הלילה. ומי שנשאה רוחו אותו באהבת למוד התורה, וכבחו בע"ה וברצונו ללמוד כל לילה תבוא עליו ברכת טוב ואשרי המקום.

והננו מבקשים איפוא מאת כל החרדים לדבר ד' לתת ידם אדינו, לחזק את למוד התורה ולהרבות פעלים, וכל אחד ירשם לחבר למבוע עתים לתורה ולקבל עזיו ללמוד משמר אחד, או לפני חצות או לאחר חצות, כל אחד לפי טבעו ויכלתו, לא פחות מפעם אחת בשבוע, ודמוסיף יוסיפו לו מן השמים רוב ברכות, ויכולה היא זכות של למוד תורה בריבים להגן עלינו בפני כל צרה ומצוקה ולקרב את גאולתנו ופדות נפשנו בב"א.

הערה: שמיים קבועים ישרתו את הקהל הן להקיץ את החכרים ולהוריעם את משמרתם ולהכין מ"י וסוכה.

דפוס צוקרמן

לאפרושי מאיסורא! בהסכם הרבנים

היות שלדאבוננו הרבים ישנם הרבה אנשים הנוהגים
קלות ראש הן מחוסר ידיעה והן מסבות אחרות בנוגע
לחליצת הסנדל ביום הקדוש יום הכפורים

רכן מצאתי עלי לחובה קדושה לפרסם ברבים את חומר
העון הזה, וזה לשון הקיצור שולחן ערוך נעילת הסנדל
יש אוסרין אפילו בסנדל של עץ שאינו חפוי בעור,
אבל של גמי או קש או בגד מותר, ויש להחמיר בנעילת
הסנדל אפילו במקום רפש ומיט וגשמים ואפילו הולך
בין עכו"ם אסור, עכ"ל.

ולכן חובה קדושה מוטלת על כל אחר ואחד וביחוד
גבאי בתי הכנסיות להשגיח על זה, ולדבר על לבם
ולא להבנים עוון כזו בביהכ"נ ביום הקדוש

ובזכות זה נזכה לגמר חתימה טובה וגאולה שלמה

מאת ר' ירחמיאל מגיד
שלמד בישיבת תורת חיים

דפוס קלישר — ירושלים

מבקשים שלא לקרוע את המודעה הזאת והקורע עליו האחריות מהעוון
האמור

התעוררות כנגד נעילת הסנדל ביום הכפורים, מאת רבי ירחמיאל גינזבורג, המגיד רבי ירחמיאל
היה מפרסם מדי פעם הודעות שונות בדברים שהחמון זילול בהם.
המודעה משנת תרצ"ו בערך.

תפלה ברבת, "החדש"

(נוסח ארץ ישראל)

ר"ח (פלוגי) יהיה ביום (פלוגי) הבא עלינו
ועל כל ישראל לטובה.

יחדשהו הקדוש ברוך הוא
עלינו ועל כל עמו בית
ישראל בכל מקום שהם,
לטיבה ולברכה, לששון
ולשמחה, לישועה ולנחמה,
לפרנסה ולכלכלה, לחיים
ולשלום, לשמעות טובות
ולשורות טובות, (ולגשמים
בעתם), ולרפואה שלמה,
ולגאולה קרובה, ונאמר אמן:

איסור השגת גבול ידוע. הן בדינו הן עפ"י
חוקי הממשלה יר"ה

דאום קלישר-ירושלים

כפי שידוע ונזכר בכל א"י אשר הנוסח של ברכת החדש בא"י
שונה הוא מנוסח חו"ל, וכפי אשר שלשת רבני רחוביים יהודים הם
הבאים מחו"ל, אשר הנוסח של "יחדשהו" זה הוא להם, ורוב הסידורים
הם עפ"י נוסח חו"ל, ברצון כך נשארים אנשים ונשים וטף, בלי התפלל
התפלה, ואנחנו עם קדוש עלינו להאמין, שדבור אחד של תפלה נכונה
כפי הנוסח הראוי, בלב נשבר יכולה לעשות התעוררות רבה של רחמים
לפני הקב"ה. ואם אנו מחסירים דברים היקרים של התפלה היקרה גורם למניעת
רחמים ח"ו, וקשה לו על שם החדש נקרא אב, מפני מה החדש הזה נקרא
באותיות אב ונבין זאת עפ"י משל: בהבית אשר האשה מסורה בלב ונפש לבעלה,
והבנים לאב, ובבית כזה אין דברים שבע רצון מזה, והנהו המיד שמח ועליה,
ומשיב נאמנות רבה לזהם לאשתו ובניו ואם ח"ו לרופך, כשמרגיזים רחמיה
האשה והבנים את האב, בצער יגון ואנחה, והאב נחרג עליהם, וחושב ליסרם,
אין לתאר את העצבות והנוגה השוכנת ע"פ הבית, כל הבית שקוע בעצבות
רדומה. עד שמתעוררת המשפחה לבקש מאת האב, בדמעות שליש, של תשובה
ותרטה ומפייסים את האב ונתפייס, או אין לתאר את השמחה והששון השוררת
בבית מחדש, עוד יותר מבראשונה, אחרי הצדקה, ע"י דעצבון ח"ו.

אנחנו בני ישראל יודעים ממאמרי חו"ל הקדושים, שבחדש אב בזמן
הבית ה' ליוט הכיגדול ורוב שמחה שרה או, עד שהרגנו את אבינו
שבשמים, ונתיסרנו בזה החדש, שנחרב ביתנו ונגלה ישראל בגלות ע"כ, עלינו
להתפלל תפלה "יחדשהו" בלב נשבר ונדכה, ולבקש מלפני אבינו
שבשמים, שישוב לרחם עלינו, להסיר הרוע והעצבון ממנו ודוקא בזה
החדש אב נושע תשועת עולמים, כאשר נבקש ברנפלת "יחדשהו" ע"כ
ארצה לזכות את הרבים ובתוכם גם אני בזה שיקנו אותה להוציא לדפוס את
התפלה "יחדשהו" על גיר רחב, באותיות גדולות, ואז בודאי יתפללו את
התפלה בכונה. ואבקש שלא להשליך לאשפה את התפלה הזאת, כעבור ברכת
החדש, כמו שמחבקים אשפות ומתגללים בחוצות קרי, הלוחות קטנים של
שנים שעברו, וזה הוא קלקול רב, וכל דברים הקדושים, עלינו לשמרו בקדוש
כראוי וכיאות. ובזכות זה נושע במדהרה, כל בית ישראל, עוד הפעם, לחוגג
חג גדול בזה החדש אב כבשנים קדמוניות ע"י ביאת משיח צדקנו אמן.

ירחמיאל

הלו שוסד קודם המלחמה חברה "תפארת-בחורים" בעיר העתיקה
ירושלים. רחוב חב"ד חצר "האש" בביהמ"ד הירודנא. בעת שלמד בשיבת
"תורת חיים"

וגם עתה יסד זה כשש שנים בחברון אצל "מערות המכפלה" דבר
וב חידוש ומועיל, להדליק שמן, ולהזכיר נשמות ישראל, ולברך את החיים
ברכת, מי שברך שזה לא ה' מצולם.

גם עלתה המי-שברך, שבירך את העקרות אצל מערת המכפלה

גם הלו ידרוש ברכים דברי תורה ומוסר

נוסח של תפילת "יחדשהו" בברכת החדש.

מודעה זו של רבי ירחמיאל המגיד, יש לשער שהיא משנת תרצ"ו, בשנה בה היא ביקר באר"י החזן
הנודע רבי יוסף רוזנבלט, שהוקיר את רבי ירחמיאל וסימן את מודעותיו.

אחרי פטירתו הכתאומית של החזן, הדפיס רבי ירחמיאל עליו הספר ארוך בקונטרס מיוחד, בו
דרש שגם אחרים ילכו בדרכו.

רפואה קודם צוואת שכיב מרע שנמרה ח"ו

לכו ונשובה אל ה' כי זהו טרף.

"לכו" משמע שצריך להלך, טרם יבא השמש ויעריב.

אנחנו נמצאים ברגע אחרונה ממש כמו שכיב מרע, כי מלחמת היוםית היא מיתה כהרף עין ח"ו, וצריכים אנחנו להכות על החזה בידוי גדולה, ולעשות חשבון הנפש על עבירות הגסות וכפירות ומינות הנמצאות בפנימיותנו, שהלכנו אחר דרך הטבע וקולטור וציוולזציה, אשר בידינו ממש העברנו בנינו ובנותינו לעז מלך וגמרנו כל זאת, וגם מצוות גדולות וקטנות רובא דרובא נעשו בפניות ובהנאת הגוף, ואפילו לימוד התורה לא הי' לשמה כ"א בגיאות ובחוצפה, להגביר ולנצח את חבריו, ואותיות לא פרחא לעלא, ולקח ס"מ מצוותינו ועבירותינו הנ"ל, ונברא מן זה כלי משחית מלחמה. לכן קודם נעילת שערים, «ואברהם עודנו עומד לפני ה'» חוש ומהר! נתפזר בכל חצות ערי א"י, ולפני הרבנים הכוללים ולדפוק בחזקה ובכפייה וצעקה ומרורות בפתחיהם, לא להשגיח על שהם פותחים לדבר אודות תשובה לאנשים מודרניים מחמת פרנסותיהם, כי אפילו פחות מִישראל רואה ומאמין שאין לנו להשען אלא על אבינו שבשמים.

לכן יראו ויתקנו (ע"פ רשיון הממשלה) לעשות יום אחד מיוחד

תענית וביטול מלאכה בכל א"י אנשים ונשים

(בלי תערובות) וטף וזקנים ונערים, וחסידים וחפשים, וילכו בחוצות עם ספרי תורות, ויאמרו תהילים ותפילות ר"ה וי"כ עם וידוי, וקל עורך דין, ונתנה תוקף ואבינו מלכנו, תקיעת שופר. ויחלקו אנשים בכיתות, כל כיתה רב או דרשן מיוחד שלו, ויאמר דברים כבושים. וכל כיתה בשעות מגבלות שלה, למשל כיתה ראשונה, משעה שש בבוקר עד שעה עשר, והשנייה מן עשר עד שעה אחד, וכו'. ובודאי הצעקות והבכיות נודעוזה כל א"י, והיסיר מעלינו טפשות ועצלות התשובה וערלות הלב ומכסה וטחוי עינים. והרעש בוקע חלונות רקיע ומרעיש העולמות, ויגרש העננים הקשים הגסיים. בלילה הזה נדדה שנת מלכו של עולם. ואחר הרעש הזה יהי' כח בכל אחד ואחד לעשות תשובה גמורה. וירא ה' מעשיהם" ויסלח לנו.

ואחר תשובה בא הרפואה לכל העולם, כי א"י היא לב ודפק מן העולם [זהר פנחס] ומוחלין לכל העולם ונוכה לגאולה שלימה בב"א

נפש המפחד ישראל.

דפוס גרינפלד, ירושלים

ספרי תורות שרונים בצער

ואנו מחשים, הלא הרבה תלמידי חכמים גדולים בתורה וביראה ועמלים בתורה סובלים
 דחקות נוראות פעה"ק הם וב"ב יחיו, ממש סכנת רעב ללחם באופן נורא, וידוע צערן
 של תלמידי חכמים פעה"ק אף בשנים שעברו מכ"ש בשנת בצורת, כל נשכח נא מה
 שאחז"ל כל המעלים עיניו מן הצדקה כעובד ע"ז, ובפרט מן תלמידי חכמים עמלים
 בתורה בעיר קדשנו עיה"ק ירושלים תובב"א אשר הם קיום כל העולם ומהם יוצא תורה
 ויראה לכל העולם כלו וכמ"ש חז"ל בירושלמי התענית אהא דכ' הר המוריה וגו' ואומר
 כי מציון וגו' ודבר ה' וגו' דקאי נמי אזה"ז וכמ"ש מהרש"א ברכות ס"ג: ומה נענה
 ליום פקודה אם העלמנו עינינו מהם, וכי נוכל לומר ידינו לא שפכו את הדם הזה אם
 נשב בחבוק ידים ונאמר שלום עליך נפשי, ומה נורא הפחד בהעלמת עין מעניינם
 מהוגנים דאחז"ל במדרש פ' בהר שאילולי הרמאים שבהם כיון שהי' אחד מהם תובע
 בידי אדם והוא מחזירו מיד נענש למיתה וכו' ועובדא דנחום איש גמזו ידוע, וכל המרחם
 על הבריות מרחמין עליו מן השמים וכמו שאחז"ל, ובשני בצורת איכא נמי לאו דלא
 תעמוד וגו' וכמ"ש הפוסקים, וגם שכרו גדול מאד דא"י בשאלתות דרב אחאי גאון פ' תרומה,
 ומאן דעביד צדקה בשני בצורת זכה ומוסיפין ל"י עד חיי' ועד שני', ובכ"ז ארים
 כשופר קולי לכל עשירים ובעלי בתים ואומר להם אל תשכחו כי מחויב אדם להפריש
 לצדקה מעשר מהוגנו, מקודם מן הקרן ואח"כ מן הריזת, וכדאי' ביו"ד סי' רמ"ט וחומש
 מצוה מן המבחר, והמפריש מן הריזת לבד ולא מן הקרן לא יצא ידי חובתו (ועיי' בכנה"ג
 שבגליון יו"ד דפוס ווילנא מ"ש) ובכ"ז כל מי שיש לו כסף או שוה כסף בין נכסי דניידי
 ובין נכסי דלא ניידי ימהר נא להפריש מעשר מכל רכושו כל אחד לפי רכושו, ואם
 פחת מזה הגם שנותן הרבה לצדקה יש לו לדאוג ממה שאחז"ל דלקטת בתו שעורים
 מבין גללי בהמתן וכו' של אימה שפלה, והגם שנתן הרבה לצדקה ורק משום כדבעי
 ל"י למיעבד לא עבד וכמו שאחז"ל, ומכ"ש בשנת בצורת (ועיי' ביו"ד סי' רנ"א סעי' ט') וידוע
 מה שדרשו חז"ל עשר בשביל שתתעשר עשר בשביל שרא תתחסר וכו' מאן דלא יחיב
 ליעקב יחיב לעשו וכו' תרעא דלא פתיח למצוהא פתיח לאסיא וכו' גליל גליל שנאת
 התורה סופך לעשות במסיקין וכו' עשיר ורש נפגשו וכו' מי שעשאו עשיר לזה עושה
 אותו עני וכו' ואחז"ל אמר ר' עקיבא פעם אחת הייתי מהלך בספינה וראיתי ספינה אחת
 שמטורפת בים והייתי מצטער על ת"ח שבתוכה וכו' ומכ"ש בצערן של ת"ח הרבה
 העטופים ברעב אשר בזכותם אנו חיים והם אורו של עולם ועינו של עולם וכמו שנתבאר
 בספר החזקת התורה, ובזכות משפט וצדקה נושע ונוכה לגאולת עולמים וכמ"ש שמרו
 משפט וגו' ועשו צדקה וגו' קרובה ישועתי וגו' כ"ר בב"א.

נאם הקטן **רפאל יעקב דידאווסקי**

דפוס קלישר — ירושלים

לבשורת והתעוררות הרבים!

ביזמתם והתנודותם של עסקנים ידועים בשכונת מאה שערים, הולכת ונעשית מגבית של תרומות מיוחדות לשם

בדק הבית הרחבת ושכלול בתהכ"נ הקטנים במאה שערים ת"ו

למותר לבאר את גודל הנחיצות בתקונים ושכלולים אלה, וביחוד להרחיב ככל האפשר את מקום בתהכ"נ הצבוריים והכלליים האלה, המשמשים שערי תפילה תמידיים לכל תושבי השכונה והסביבה בפרט, ולכל באי שערי השכונה המרכזית הזאת בכלל.

גדול הכאב ורב העלבון לראות את מצבם החרום והעזוב של בניני בתהכ"נ: מיעוט האור והאוויר, צרות המקום, הקירות המתפוררים והרצפות השבורות הדורשים תקן יסודי ותכופ.

ל תועלת ולפצור הצבור פלו!

חובה קדושה מוטלת על כאו"א מאתנו לתת את חלקו ברב או במעט, לבדק הבית הכללי הזה!

**אף אחד מאתנו לא יסרב מלתרום
לטובת הענין החשוב הנז', כאשר לאל ידו!**

כמו"כ מצוה רבה לכל העוסקים בצרכי צבור, להתנדב בעסקנות נחוצה ונכבדה זו, להשתדל בקבוץ תרומות לתכלית הנז' למען החיש את התקונים הנז' כפי התכנית שנקבעה לזה בתקדם האפשרי (התכנית תפורסם בקרוב).

ודעו וראו, כי כל פרוטה שתאסף לענין זה, כולדה קודש לתכלית זו,
בלי שום הוצאות צדדיות!

הד' יזכנו לראות בבנין בית מקדשנו במהרה בימינו אמן.

דפוס ציון של האחים חתוך.

עם ה' עד מתי תשקטו

גם בכנפיך נמצאו נפשות אביונים נקיים זה בעון מזוזה (שבת 9ב)
לב מי לא יתפלג בידעו לאיזה דרגא הגיעו הדברים הכי יקרים לנו,
תפילין ומזוזות אשר בעו"ה מוכרים בכל השוקים תפילין ומזוזות
שאינן בהם תמונת אותיות ומלא נגיעות ופרודות אשר גם בדיעבד
הם פסולים.

ומי יודע מי הם הסופרים ואם נכתבו כסדרם היתכן שדברים כאלו
שעומדים ברומם של עולם לא יהי' פקוח ב"ד ע"ז
איפוא הם בתי דינך ישראל ?

אנו מוחים נגד חלול שבת וכו' אשריך ישראל, אבל הלא סוף כל
סוף מי הם המחללי שבת בני פריצי עמך והלעיטדו לרשע ... אבל
פה הלא נכשלים יהודים תמימים חרדים לדת אשר רוצים לקיים
המצוה, ובמקום המצוה נופלים בפח בעון ברכה לבטלה קרקפתא
דלא מנח תפילין, ועובר כל רגע על מצות עשה דמזוזה.

עם ה' לא נחשה נחוס על כבוד שם שמים, נשפיע על ברזי
הדינים שיפקחו ע"ז וגם כל מי שיראת ה' נוגע ללבו יעזר לזדה והי'
ידהי' בעזרנו.

אחד מהקהל

דפוס קלישר - ירושלים

נזרי גבאות

נזרי הגבאות למוסדות הירושלמיים שימשו מאז ומקדם אות כבוד בעולם כולו, אותם היו מקבלים בעיקר נדיבים ותורמים מכובדים או פעילי התרמה.

יברכך ה' מציון

וראה בטוב ירושלים

כל ימי

חיך :

על צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד :

על צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד :

מודה אני הו"מ אך בכח המסור בידי מחור ופ"מ ק"ק המערבים יצ"ו היושבים פעה"ק ירושלים תובב"א האמ"ן אך אני מקנה דא"ק מאהות כוללנו הנ"ל למעלה חוקר ונכבד הנבאי המפואר הנביר המרום

ואנכי אני מבנה אותו נבאי על קופת בנין בתי מחסה דק"ק המערבים הדרים בירושל"ו הנקראת בשם קופת בתי מחסה ובני מערבא יב"ץ כדי לאסוף ולקבץ את כסף הקדשים מאת אחינו בניי שבט"ת יע"א לשם בונה ק"ק המערבים לעור בנין בתי מחסה דת"ה ועניי האומללים והומים ואלמנות ויתמי יע"א חפץ ה' בידו יצלה ביר"א וסו"מ שפתי את יד מע' הנבאי המפואר הנ"ל ח"ו בידו יצ"ו כפי וכתו ככחי ודבורו בדבורי ותביעתו בהבעתי וברכתו בברכתו ומענתו כמענתו וקברתו בקברתו באופן שכל מה שיעשה מע' הנבאי יצ"ו הנ"ל בכח הרשאתי בענין מינויו הנ"ל חסד יע"ו ורצו ומקובל עלי כאלו נעשה ונגמר מיד שמש מבלי שאוכל לומר לו בתקוני שדרתיד ולא לענותי אלא כך אני אומר לו וזו דון זכו וחכר נעשה ונגמר בקנ"ש בתחול"ש שקני אחרים מידי החו"מ על כל הנז"ל והכל דלא וכו' ודלא וכו' במישור וכו' ובפס"ו וב"ד דעת הרשכ"א ז"ל ואני אברך את שם מע' הנבאי הנ"ל ח"ו ולכל המתגדלים בעם רב ברבות יחזיקי על ראשם וע"ד אס"ן ח"ש פה יע"א בחודש שנת תרס"ו והשוב וקיים.

מודים אנחנו הו"מ חו"ר ופ"מ כוללות ק"ק המערבים ח"ו היושבים פעה"ק ירושלים האמ"ן אך בכח המסור בידינו מכוללות ק"ק הנ"ל אנחנו מסבכים ומעדיבים על המינוי אשר מינה שלוחינו מעדת הרב המובהק בנש"ק מר שד"ר ל"ן כמותריר יעקב בן עמר ח"ו את הנזכר והנבאי הנ"ל על קופת בתי מחסה הנ"ל כאלו נעשה ונגמר הדבר בידינו כמש ומינויו כמינויו ופיו מינוי וברכתו בברכתו וכו' וע"ד אס"ן ח"ש פעה"ק ירושלים תובב"א ביום רחודש שנת תרס"ו והשוב וקיים.

העיר	העיר	העיר	העיר	העיר	העיר
נחמן כמינו	שמואל אלקנה	אליהו יעקב	אברהם ארואן	יוסף אליה	שמואל בוחבט
ה"ס	ה"ל	הענייני	ה"א	ה"ל	ה"ס

טופס של נזר גבאות מאת עדת המערבים בירושלים משנת תר"ס, קופת הצדקה של עדת המערבים היתה העתיקה בעת מירושלים.

ראה: מ"ד גאון — יהודי המזרח באר"י.

בעזרה"י + פנה"ק ירושלם תיבנ"א

קדמחה
לבב עדה ישראל
פה יהושעלם ה"ו

בית אל העברי
יב"ץ נוסד מקדם

נזר הנבואות

על ראש מעלת הספר העברי תחילת מ' חגיגה
תשל"א אשת יחיאל מאהל ז"ל יתלה

יחי לאורך ימים טובים להיות **גבאי קדש** לקופת
ק"ק בית אל יב"ץ

לפעול ולעשות ולהשתדל לקבץ ולהאסף מתחת לבבות אחינו אנשי גאולתנו
 בעיית **צאר לביצא** י"א לטובת השירים אשר ה' קרא, החונים בתורת ה' ועוסקים
 בחירות ואמת לילה ביום אירי השופכים שיר לפני אל השוכן בציון המסתתר בחיבון עומי במקום
 הקדוש והנורא מקדש מעט שקדשוהו ראשונים במלאכים, אשר בלו ימיהם ושנותיהם לחוסם
 רוסצות אל בו מתאגדים ראשי עם קדוש לצרף עקן לחש, בו וישבו תפלה, עמור שלום והצלחה
 אחינו בני העולה ולקרב גאולתנו, במהנו באהבה לקדשי אומתנו כי האופר רשני לבקב המסור
 חלוצי התנועה אל המפעל הקדוש בכל הארצות, ואנחנו מה נברך את כבודך ברכות, ולהעמיד
 אל ה' כי ישפיע על כל שפע ברכות, לטובת ההצלחה לחיים ולשלום ולהיות בריא אולם, ולזכות
 לחלות ב"ב בבנין ציון והרבת ציון ישראל אמן.

11

בכל בתי כנסיות
לערוך אזכרה בשמיני עצרת
למזן הגה"צ מוהר"ר יוסף חיים נ"י אברהם שלמה זצוק"ל

הספדים ואזכרות

האזכרות וההספדים היו מקובלים בירושלים בתקופה ההיא, ואלה עסקו לא רק בענינים הנוגעים לעיר עצמה, אלא בהיות ירושלים תל שהכל פונים אליו — תל תליות, היו עפ"י הרוב רבני ירושלים נושאים קינה על גדולי ישראל בעולם היהודי בגולה כולה.

לעשות את

דבר אסתר!

שקטנו שטות מילתי
ותקנו זאת תנחומים:
שאני ואנכי אדבר
ואחר-דברי תלעין:
האנכי לאדם שחי
ואסתרנו לא-תקצר רוחי:

פגראלי וקשמו
ולשמו יד על-פה:
ואסתרנו ונחלתנו
ואתנו בשערי פלצות:

(איוב בענה כ"א)

(הנשאל)

ושחטם אתו על ירך המוכח צפנה לפני ה'
וורקי בני אהרן הבהני את דמו על המוכח
סביב. (ויקרא ח' י"א)

ת"ר מ"ה נביאים וז' נביאות שנתנבאו להו
לישראל לא פחתו ולא תוחדו על מה שכתוב
בתורה אפילו את אחת וכו'. ז' נביאות מאן
נינהו. שרה, מרים, דבורה, חנה, אביגיל, תולדה
אסתר.

אסתר מנ"ל? דכתיב ויהי כיום השלישי
ותלבש אסתר מלכות, בגדי מלכות מכעי ליה,
אמ"ר אר"ח סלמד שלבשתה רות"ק, כתיב וזכא
ותלבש אסתר מלכות, וכתיב התם וזוה לבשה
את עשתי (מגילת יד פ"ה)

היא האשה רבת המעלות שרתי בנשים הכבודה
והצנועה ארונתי מרת

אסתר

אשר עלתה נשמתה למרום במוצאי יום מנוחה ג'
אדר שני תרנ"ז פעה"ק ירושלים תוכב"א.

מספר מר!

אשר הרימוני קולי בשעת חיים נגדה נא קהל קדושים
להגיד לאדם ישרה וגודל מעשיה כפתוריה ופיתיה.
אוי לו כי באתי היום ואין מעמר כאלה גובלת ונצר
נחשב? נפשי עליה תאכל ועליה למשא, להעלות נר חמד,
וזכרה לא ימוש, וחלקי אסתר נפשי מנת כוסי, אצלתי לה
ברכה מאשר חנן אלקים לעבדו לעזר אהבת דודים למעלה
ויה"ר דאמא מלהא דתתקבל ועד מזרהה ישלח לפניו
מלאכי החן וביאותה לנן עדנה אמן.

(כשרונותיה)

א) צדקת פרוונה בישראל.

ב) חסיד לקחה נחם טוב בצדקות שונות בכלל
ובבית החולים הכללי, משגב לך" בפרט.

ג) כל כבודה בת מלך פנימה.

ד) כמות חמיה אבי זקני הא' מנחם בן ז'ע הניח
אחריו ברכה ששה ילדים, והיא גדלתם על
ברכה בירכתי ביתה כאם רחמניה.

ה) ביתה בית ועד לחכמים לתורה ולתעודה בעיר
מולדתה עוצ'י שא"צ וניקי יע"א בכלל.
ובעיקר ירושלים תוכב"א בפרט.

ו) בעלת הכנסת אורחים לקרובים ולרחוקים.

ז) מרם מלאת לה חצי ספסר שנותיה נדבאת
ביסורין וקבלתם בשמחה.

רבנים ואדונים נכבדים, ישלם ה' פערכם כעל כל תגמולכם!

בטח תוכרו ראשונות את אשר הצעתי לפניכם—לפני השע שנה—(באבל ימי בבי אלופי לראשי אבי צור עזרי ומעוזי אישי כ"ג גדל
ב"ש טוב" וזה"ה). לקיים את כל תוקף אריכות אבולות הבן לאביו ולאמו כי אין שבחה לפניו. לאסתר אבולות תמידית, ועם
כי חכמינו ז"ל גזרו גזרו שלא להתקשות יותר מראי. והמה בחכמתם נתנו דבריהם לשיעורין שלשה לבני. שבעה לאבלי. ושלשים לגיהון
ולתפוסות וכו' והגבול האחרון הוא י"ב חרש וכמשרו"ל אין המת משתבח מן הלב אלא לאחר י"ב חרש. עכ"ז החי יתן אל לבו להפריש בין
אבל לאבלי שכל הדברים האלה אמורים על אבל מדיני הדיוט. ברם באבלי הבן לאביו ולאמו עוד כל ימי (אף בעבור עידן ועדינן) כשעת
חיים דמי. וכאשר השרישנו בזה הרה"ג המפורסם בדורו בעל המחבר ספר אוני יהושע ז"ל דרוש נ"ח וז"ל המהור שם:

עם היות שכל הדברים בטבעם מירי עוברין עליהם עידן ועידנן יתלכנו ויצרפו כחותם הראשונים ומה גם במקרים הומנים
"אשר בהתיאשם הנה חלושי צבא לאנוש עלי ארץ, ובפרט במקרה המכעי. עכ"ז כי יפול הנופל בדברים המיוחדים בהם"
יבגדר והירושם שנשקע בהם בהפלגה אין השכחה מצויה בהם. והנם שמצינו לרבותינו שאמרו ג' לבני וכו'. לא מפנו זה"
יחויב לשכחת העצבון והיגון והראגה. וזאת כונת דבריהם היתה שאין להתקשות על המת יותר מראי. היינו מענינים הנראים"
"כפועל אשר המה נעשים בשביל המת כדי שלא יאמרו מהרהר הוא אחר מידותיו ח"ו, ברם לעשות זכר ליגונו בקרב לבו. בזה"
לא דיברו רבותינו ז"ל. (עכת"ק)

וזו היא שהביאנו בעצם היום המר והנמהר הזה בעת כי ארונתי סלעי ומצורתי מוטלת לפני והחייב מוטל עלי להגדיל עליה ההספד
ביתר שאת. ולהמית דברי חפץ לעיל"ן מאשר חנני אלהים. ועם כי בעת הזאת — בהיותי אונן — חפשי אנכי מכל מצות שבתורה בכ"ז
באלה חפצתי לשמר ולעשות ככר אשר ציוותה עלי אסתר עזרה בחיים ואף רגעים אחרים סמוך לפטירתה כמשי. והנני בריא בחיובת
למלאכת בקשתה. — לא אוכל לחדר תחת לשוני כי בשומעני את כל היוצא מפיה אחז בשרי פלצות כי איך? ובמה? אוכל למלאות בקשתה
בעת אשר ירי אסורות לעסוק בד"ת, בכ"ז סעיפי השיבוני לך כנוס לבית עקר הספרים אשר אתך בבית. וחפש בהם חיפוש מחפוש, פן ואולי
המצא יריך אחר מיני אלף אשר יורו לך כחא דהיתירא בדבר הזה, הורה לאל כי תחת אשר קיימתי למצא פתח כחורה של מחס, נפתח לי
פתח כפתחו של אולם. ובחופשי באמתחות הפוסקים את זה מצאתי להנאין בעל המחבר ס' באר עשק"ו"ר סי' ל"ה החליט מאמרו לומר דכל כי ה"ג
באכל הבן לגבי אביו ואמו אריך ואריך למעבד הכי. ואף גם למצוה רבה יחשב לו. ואחריו נמשכו הרב הגדול מר באחריה ר"מ ור"מ עוב"א אימיר
יע"א בספרו הבהר ויען אברהם יו"ד סי' ל"ח, ואחר קדוש מרבר שם שם הוא דמשק אליעזר ז"ל, והמה בחכמתם החזיקי בכל עז במנהג קהל
תהלתם אשר נהגו כן, ובכן זו היא שסמכתי לעשות כדת היום. וזה תחלי במ"ד:

(*) בטח כי אל זה מוכח. הולך מענה איוב המוצג בראש הגליון הנכונת. וד"ק כי קציתי — המטיף

יקוננו יספידו הספרנים במיתתן של צדיקים! באשר המה קרבן כפרה לכל עם הקהל.

ובאשר חכמים הגדול שליח מ' מנחם 'לעולם זאת על ישראל' אר"י
א"ר זה מונח בננו ומיכאל שר הגדול עומד עליו ומקריב נשמותיו של צדיקים
(חוספות) ויו אינה לריב לפנים כי אחד האנשים הצדיקים ואחד נשים צדיקות
שוים המה בזה ובמיכות מיתת מרים לפי פרה אדומה ויכוח.
ולעומת זה יאמר מזה הקריב גדולה ועומה כי כלל גדול מסור בידיו
מחכמי התלמוד שהחליטו מאמרן לאחר כלי שגשגתם כו הדיוט אכזה
לנבזה. אי לזאת זו היא שקהל ארץ מיכאל שר הגדול מקריב נשמותיו של
צדיקים שהם מנינים עודם בחיים על כל עם הקהל ואין לך חשמים גדול מזה
לבעליהם וכדתנן פ"ה דמכותובת אלו מלאכות שהאשה עשה לבעלה עיניה וזוהי
ומכשלת ומניקה את בנה ומעלת לו המסה ועושה במה. וזוהי אש ימאל
אחד מאלף שהניטה לו נשמות מאחת עד ד' כי בזה היא חפצית מכל מלאכות
הנז' אף לעשות במה למ"ק. ולר"א חילוני הכניסה לו מאה נשמות בזה לעשות
במה כי כך היא דרכה של תורה. וא"כ אף ילידיו כי נשמות הצדיקים והצדיקות
הם כלי כפרה לדור.

וביותר קשה לר' אמי בת"ק כ"ח באומר למה נשמת מיתת מרים לש'
פרה אדומה לומר לך מה ש"ל חפצת אף מיתתן ש"ל חפצת. דלכא למפרך
מה לפרה אדומה שלא עליה עול חומר נשמות הצדיקים שנשמתו בדם
הדיוטות? ואולי מפני כן יידי ר' אלעזר חסמיכות זה. ובמה לו במי' בגדי
הכוונה. אלא דכ"ז אינו שוב לי מתרי עמי הדא דכנדי כהונה גופ' מלך
לימא לן דלרין למעבד הכי מנגדי הדיוטות. וכמו שז' זה מפורש בפסרי
הסופרים הלא בפסריתם אף מותר לעשות מנגדי הדיוט פרוכת אי מפס' ויכול
להניח לפי הובל ה' זה אושר וזה מתיר. ועוד בגדי כהונה גופייהו דמכשרין
ליף לה בש"ס בזכרים דכ"ח מדנשמתו לפרש' קרבנות. וא"כ חזרה קושיותן
למקומה לר' אלעזר מדי הוא עשמה לא ליף לה מפרה אדומה.

והיא גופא ק' להרב הקדוש המפורסם בדורו אליהו ב"ר זל"ה בפסר
מדרש הלפיות ראו הביא לנו מאמרו"ל. כי נעלים מחיבת נח נבלה ש"מ בביהמ"ק.
והוא שלא לשה"מ ע"ה"ש אף עשה כזאת. וב"כ י"ל למש"ר ע"ה"ש בענין דברת המשכן
שקבל נדבות הנשים צדיקות כאלו הדור הח' וננס טבעת עגול וכזו
ומהם נעשה הכיור דלרין עשה כזאת להשתמש בחכמי נשים כללו שנשמתם בדם
תשמיש מנוה? ולא נתקדש דעתי בזה עד שראיתי ב"ס. בדרך את אברהם
למהר"א י"א. ב"ס נח דרמו ומקשה בקושיין להרב הקדוש אליהו זכור
לעול ועלה מן היסוד לאחר ד' ח' בדבר. ח' כי אחרי אשר העלים החליטו נזרם
ע"י שפיט אותן זהב א"כ פ"ח באו לכאן וככל כעין זה יש להחיר בשופי. דכיון
דעיקר תשמישן היה לקיום השול לית לן בה. וע"ז נפק דק ואשכח ספר
לזה משה רש"ה שקיבל חכמי נשים ומהם נעשה הכיור. והיינו עממא כיון
שהחיר אותם הו"ל כפ"ח ומותר גמור לעשות כן.

וכמו כן אשכחן להפס' הלא בספרתם שהחירו בשופי לעשות פרוכת
וכיוצא לצדיקים מנגדי נשים. וה"ע כי באשר חסמים אותם למה חסמים טוב
אינם ניכרים. — עלה בידיו דכ' תשובות בדבר בשירותא דרך מילתא.
אי משום קיום העולם ואי משום חילוף נזרם הרשון יהיה ע"י היתוך או
על ידי חיתוך.

כי עפ"י שפר קדמי להחיות כי זאת היתה כונת גדול אדוננו דוד
מלך ישראל (חליט ע"ג) ואחשבה לדעת זאת עמל הוא כענין. עד אבא
אל מקדשו אל אינה לאחריתם. אף בחלקות תשית לנו הפלגת לחשואות. אף היו
לשמה כרנע ססו תמו מן בלחות"ע"כ. והדקדוקים מבוחרים לעין כל. ואולם
עפ"י אמות הקודש יבואו על נכון. והוא דנס הוא היה מכיון 'לדעת זאת' (היינו
זאת לעולם על ישראל וכו') דלרין ופשה כזאת מיכאל שר הגדול וכלל האמור
לעיל. ולא נתקדש דעמו בזה להבין אחרית מחשבתו עד בואו ל' מקדשית היינו
המשכן וביהמ"ק כי משם בארה דמות לעשות כן מתרי עמי א' אף בחלקות
תשית לנו כלומר יהיה ע"י חיתוך הכנר שמחלקו למה חלקים וסיב אינם ניכרים
והיא היא במיתת הצדיקים כי תכומי בעלות נשמתם לשמי מרומי' תחת כסא

הכבוד המה בסוד שרפי קדש ואין לך שינוי גדול מזה. ב' כיון שהוא לקיום
אלפי נשמות ישראל. כי ע"י משלך הקב"ה חזון אפס מעליהם! ועתה ז"ל. מה
שהיה כ"כ עמל בעיני לא נתקדשה דעתי עד בואו למקדשו א"ל (ב') מקדשות
כנ"ל) או הביטותי לאחריתם. ומלאכי כי ב' תשו' בדבר. הדא אף בחלקות תשית
לנו ומוה דן אנו להחיר לעשות מנגדי נשים ומחכמי נשים כלי קדש לבתי
נטיסות יען ויבטן כי החליטו נזרם ע"י ההיתוך והחיתוך. ולעיקר חקירתן
במיתת הצדיקים שהם כלי כפרה לדור נס בזה אין בו שום פקפוק. אי משום
שינוי נזרם ובאמור ואי משום פיק"ן. כי לולא זכות הצדיקים היו נשמותיהם
נשפית החטאים מבני דורו לבלות אותם כרגע. וז"ל אף וכו' שפוטמו וכו'.

ואחרי הדיוע לנו אלקים את כל זאת יבא על נקלה לנכון כונת מחלוקתיהו
ד"ר א' ור"א דמר יליף לה מ"א. ומר מנגדי כהונה. וממילא נמי יתורך הדקדוק
שדקדקתי מראש לר' אלעזר דליף לה מנגדי כהונה. והיוני בה כנדי כהונה
גופייהו ילפי' לה מקרבנות. וא"כ מפני מה יידי מדרש ר' אמי. ואולם עפ"י
האמור יבא על נכון. ובחקרים עוד מאי דמדין לן הרב מן אברהם ז"ל ס' קמ"ה
ס"ה דבהמה שנשמתם בה הדיוט לא ראוי ולא שמענו שנשמתם לקרבן וזלתי
פ"ה דבהדי' גלי קרא אשר לא עליה עול. ובכנ"ד נאמר הכי דלא ליסוף עלה
ועתה אבא בזה לטעם מחלוקתם מר"א ור' אלעזר. ר"א קים ליה
בכזה מהחירותם הכל' ולכן יליף לכפרת מיתת הצדיקים מ"א. ואולי נס' ר'
אלעזר לא בא לחלוק כי אם להוסיף עליו עוד דהת כשופי. והוא מ"ס
הרב מנ"א דבקרבות לא נפסלה הבהמה שנשמתם בה הדיוט. והיא היא כנשמות
הצדיקים ואשר חיליה ממיכאל שר הגדול המקריב נשמותיהם של צדיקים לכפר
לכל עין ולכל חטאת.

והוא היא בהמאסרת הזאת מ' הורתי אשר אהנו עסוקים בהפסד.
הוא אבהר נשמת חן כענין כל רואיה שהיתה נעוה ביותר כהדיון עגלה
תמומה. ככה כי מיתתה היתה מונח כפרה לדור. וכלל האמור לעיל:
אשר עפ"י האמור 'לע"ד כי זאת היתה כונת שלמה המלך ע"ה"ש
ובמאמר'ל בליקוט פ' קהת וז"ל את כל נסיתי בהמה. אמר שלמה בכל התורה
כלה עממתי כיון שהנעתי לפי' פ' אדומה. שאלתי ודרשתי וחקרתי אחרתי אהבה
והיא חקוקה ממני. כיון בזה לשאל למה נשמת מ"ל לפ"א ודרש ל' לך וכו' והקר
החקירותין וטוב נתחכם למנוח פשר דבר. עד שהחליט בדעתו לומר כי חקוקה כזאת
היא רחוקה ועולה מן השכל. כי בכנ"ד אין בו כל דה איסור. וראיה לזה
'תמי' מפני חיבת נח שכנעו על ידי ביהמ"ק ולא מוחהמים בידי.

ויען כי לא אוכל להאריך במקום שאמרו לקרר חזרתי לנושא' מקדש. ושחט
אותו על ירך המזבח אפונה לפי' ה' שס רמו לקוטב דרובינו דלדקדוק במיתתן
הם קרבן כפרה ע"כ עם הקהל ע"י מיכאל שר הגדול. ובכר נידע דכ"ז דמיתתן
ס"ך מפרת הוא עם התשובה. ועתה את זה רמזתי בנושא' מקדש. ושחט אותו
על ירך המזבח אפונה לכפר ע"כ עם הקהל. אף בתנאי וע"מ שנחזור בתשובה לפני
ה' ע"ד כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו.
והנשמה הלזו הטהורה, תשריה בלור הגנוז אל מקום הקודש ויו האורה, עין
לא ראחה כס"א.

חזרתי ואמרתי ושחט אותו וכו' סס רמו לביאת משיחנו שיבא בנ"א והוא
בהקדים את הידוע מאי דליתא בסנהדרין פ' הלך וז"ל מנין לתחית המתים
מן התורה שנאמר ונתתם משנו את חרותם ה' לזהרין הכהן, וכי אהרן לעולם
קיים? והלא לא נכנס לאי, אלא מלמד שעתיד להחיות וישראל נזהרים לו חרותם
מכאן לתחית המתים מן התורה. מו אי' חסם כיומא ד"ה כוזב הלביוסן,
כוזב הלביוסן? מאי דהוה הוה, אלא כוזב מליביון לעזיר לבא. לעמ"ל נמי
יבואו אהרן ובניו ומשה עממם וכו', מבואר מזה כי מהרא יבנה בית המקדש
כנ"מ מהרה יבנה בית המקדש וטובו אהרן הכהן וכני לעזירתם ככר'אבנה להקריב
תמידין כסדרן, וז"ל ושחט אותו וכו' וזקוק בני אהרן הכהן את דמו על המזבח כפיכ.

בעגלא ובזמן קריב ואמרו אמן!

המטיף והמספיד בנה הגדול הסתאבל עליה
מנחם ש"ט הבהן. פעה"ק ירושלים חובב"א

תמרים הניעו ראש

על ראש צדיק בתמר, משים לילות כימים, החסיד
והעניו, סני ועוקר הרים איש האשכולות, אוצר
התורה והיראה הרב הגאון וכו'

מוה"ר דוד יהודא זצ"ל

(בן הרח"ג הצדיק מוה"ר אהרן חיים זצ"ל)

אשר שקעה שמשו בצהרים-ונקטף באביב ימיו
ביום ה' לחו' ניסן העבר

וביום ה' ג' לחו' איר בשעה תשעה אחר הצהרים ישאו
עליו נהי ומספר מר הגאון הצדיק המפורסם בקש"ת

מוה"ר משה יוסף האפמאן שליט"א

ואחריו הרב הג' המצוין וכו'

מו"ה פנחס ליבוש וועבער שליט"א

בביהמ"ד חסידים אשר בשכונת כולל אונגארן
יצ"ו מחוץ לעיר

וכל בית ישראל יבכו את השריפה אשר שרף ה'
בלע המות לנצח ומחתה"א דמעה מעל כל פנים כב"א

עדת ה' יושבת ציון קול דמי אחינו צועקים

שמועות מבהילות ומחרידות באות לנו מארצות רוסיא, אחינו כל
בית ישראל למה נתונים במצור ובמצוק, באופן מבהיל ואיום, צוררי
ישראל שלחו ידם ביהודים להרג ולאבד אלפים ורבבות מאחינו
כמה קהלות גדולות נחרבו וערו עד היסוד, והנשארים, הייהם תלואים
מננה, ה' ירחם.

ע"כ ממעם הרבנים הגאונים בתי הדין אשכנזים וספרדים הי"ו
ברוזה קרי בחיל

הקבצו נא בני יעקב פולכם

ביום ה' ער"ח סיון בשעה שמונתוהצי אחרי הצהרים לבתי כנסיות
הג', ביהכנ"ס רבן יוחנן בן זכאי וביהכנ"ס אשר בחורבת ר"י החסיד
ז"ל לקונן על בית ישראל ועל עם ה' כי נפלו בחרב ולקרוא אל ה'
בחזקה כי ישקיה וירא בעני עמו וישים סוף וקץ לצרותם.

ובשעה עשר יעורר הרה"ג ר' יהושע צער ויינסקי שליט"א
קנים ונתי ומספר מר על התרונים הקדושים בכלל ובפרט על אותו
צדיק גאון עוזינו שר התורה הרב הגאון האדיר

מאיר שמחה מן

משולם קלונימוס הכהן יצוקל"ה מדענבורג
תנצב"ה

ירחם ה' את שארית עמו, ולא ישמע עוד שוד ושבר בגבול ישראל,
ומתוך צרה ימציא להם פדות ורוחה ביר"א.

אזכרה

הנשמות שנפדו חללים בארצנו הקדושה
בימי יז' - כד' מנחם אב התרפ"ט
לאמרה ביום כפור התר"ץ בעת פתיחת ההיכל

מה יקר הסדך אלקים ובני אדם בצל כנפיך יחסיון. טוב שם משמן
טוב ויום המות מיום הולדו. יעלזו הסידים בכבוד ירגנו על משכבותם:
מנוחה נכונה. בישיבה העליונה. תחת כנפי השכינה. במעלת קדושים
ומהורים. כוזהר הרקיע מאירים ומהירים. וחלוצי עצמים. וכפרת אשמים.
והרחבת פשע. והקרבת ישע. והמלה והנינה. מלפני שוכן מעונה. שם
תהא מנת ומהיצת אלה הנשמות התמימות. יחד כלן מתאימות. אשר
מתו מות גבורים וקדושים בארצנו הקדושה במאורעות הדמים אשר כרו
ויאתיו שמה בחדש אב התרפ"ט.

אל דגול מרבבה. זכרם נא ופקדם לטובה. תחת צל כנפיך תנה נא
את מהיצתם. ואור גנוז לפניך יהי סתרם ופכתם. ילוח עליהם השלום.
ועל משכבם יהיה שלום כדכתיב יבוא שלום ינוחו על משכבותם. הולך
נכחו הם וכל בני ישראל. השוכבים עמם. בכלל הרחמים והסליחות
ונאמר אמן:

ואתה אבינו מלכנו חוס נא וחמול על עמך ושארית נחלתך היושבים
בארץ אבותינו אשר רצו את אבניה ואת עפרה יחוננו. זכותם. וצדקתם
ומסירותם למות על קדושת שמך ועל ארצך ימליצו בעדם לפניך להצילם
משוד ושבר. חרב ורעה. משהית ומגפה. שטן וכל פגע רע. הפר עצת
אויבינו והלחל מהשכותם ולא תעשינה יריהם תושיה. המה יבושו ויכלמו
ועלינו תרחם ותביאנו על במתי ההצלחה והאשר בבנין ערינו ובית
מקדשנו במהרה בימינו אמן:

דחלים במחלת הקיבה והרוםטזים

בא לעורנו מאמריקה סר דוד שוחם מסניסם, מוסחה שהתמחה במקצוע, בכיה"ח בארצות-הברית במשך 10 שנים, הוא יודע לרפאות את הסובלים ממחלות הקיבה (מעצירות וכ"ו) וגם ממחלת הרוםטזים. רפוי הקיבה נעשה ע"י מסרושים מכדורי ברזל. ורפוי הרוםטזים נעשה באמצעות טפול גופני ואמבטאות בשני מסנים הוא מסיר את הפיקה (הינער עניל) מהרגלים בלי לחתוך — ועושה גם מסיני למחלת האסטמא.

אחרי טפול של 10 מסנים מרגישים כבר החולים את עצמם טוב.

הוא עושה פעמים בשבתות אלהטרוזי

ביום ד' משעה 2—5 יעשה מסני לעניים עכור תשלום של 5 ג'מ.

הוא מרפא גם את מחלת הגרור ומחלות העור.

מעונו. בחצר בית-העם בזכרון משה' 33 עונה מ-10—12 לפנה"צ, ומ-2—5 אחה"צ.

ברוך ח' שהחיני וקימני!

ותודתי נתונה בזה גם לשלוחי הנאמנים הרופאים חיקרים ד"ר משה וואלאך היו וד"ר ביסקינד חיו וד"ר שבתלכן חיו אשר השניחן עלי בעת שכני על ערש דוי בכיה"ח, שערי צדק' ובעד הנחות שעשו לי וביה יצאתי בריאת ושלמת.

וכן תודתי נתונה להאחיות חרחסניות שכניה"ח חג'ל ובפרט להאחות אסתר מרוצמי היו שהשניחח עלי בימים הכי קשים.

וגם את מזכיר ביה"ח הגו' סר אלמהיים וחמקיד סר שמוינר אשר המיכו עסדי.

ישלם להם ח' כפעלם, ותחי משכרתם

שלמת.

עלסק (שוררץ) יוכביץ 885

חברת קרח והובלה בע"מ, ירושלים

Nº 21122

1 כרטיס חלקי לקרח 1 פרוטה

חברת קרח והובלה בע"מ, ירושלים

Nº 9482

2 כרטיס חלקי לקרח 2 פרוטות

שנת תרצ"ט
כנסת ישראל
ועד הקהילה העברית-הנושעה הדתית
ירושלים
רוטל אחד מצה
ועדת קמחא דפסחא

שנת תרצ"ט
כנסת ישראל
ועד הקהילה העברית-הנושעה הדתית
ירושלים
ליטר אחד יין
ועדת קמחא דפסחא

אסונות ופעולות הצלה

מאז ומתמיד היתה ירושלים לעיר החסד. התפתחות המסחר והכלכלה היתה איטית. הנזקקים בין הצבור היו רבים בפרט לפני חג הפסח בו רבו הוצאותיו של כל יהודי, "קמחא דפסחא" שהיה נהוג עוד בימי חז"ל תפס מקום נכבד בירושלים.

קריאה לעזרה למועד חדש האביב

אחת חקום תרחם ציון כי עת
לחנה כי בא סו ער. (הלים ק"ב י"ד)

ליבע האכנישעצטע ברידער און שוועסטער!

איהר שיעט מיט אלע קראפטן דיא בעוואהנונג אין הייליגעם לאנד וועלכעס איזט אבהענגיג מיט פאלקאממענע הייליגקייט און רעליגיאנעס געבאטע, מיר ווייסן און ב' אפערקין מיט הארצענס געפיל וויא גערן איהר זינד מיט מרייעס הארץ זייער אויף האלטונג אין הייליגעם לאנד — אין דעם דאס וייער בעוואהנונג בעשטעהט גור אין דיא פלייסיגקייט צו גאטליכע דינסט און צו ערהעבען דיא הייליגע תורה און גאטספארשטייגקייט, אונד וויא איהר מיט פלאמערעם הארצען צו געצאנען זינד, אלע צו זאסען צו אונזער פאטער לאנד.

ערוואכט אייך גענאדיגע ברידער, און דענקט אז דער הייליגער יום טוב חג המצות אן קומט, מייניגט זעלען אין הייליגעם לאנד רופען צו אייך איר זאלט העלפן מיט ערבארמונג אלטע און שוואכע תלמידי חכמים ואלמנות ויתומים.

ערוואכט אייך ברידער און שוועסטער, צו דיא שטימטע פון בני ציון וירושלים וועלכע זינד געדריקט אין הונגערסנאמה — וויא רופען אייך מיט בלוטענרע מראנען אין שרייען צוויאיער הילפע, יעדער איינציגער זאל זיינע סאגליכקייט אנווענדען צו איילן זיינע ערבארמונג אן הייליגעם לאנד בעפאר דער הייליגער יום טוב אן קומט — דאמיט מיר זאלן קענען בעזארגן מצות פיר דיא טויזנדע פערציקטע אלמנות ויתומים ותלמידי חכמים, זקנים וקנות, העלפט ברידער און ערבארמט, קלייכט געלט, זאמעלט גרובות נעמט אויס דיא באקסעס (פושקעס) און שיקט אויף מצה אויף פסח פיר אייערע ברידער און שוועסטער וועלכע האבן געאפערט זעהר לעבן אין הייליגעם לאנד צו גאטליכע דינסט על התורה ועל העבודה, דאמיט דאס יעדער פון אייך ווען ער זיך אונטערהאלט מיט זיין פאמיליע אין דיא סדר נאכט איזט גאט צו לויבען פאר דיא אלגעמיינע

בעפרייאונג, זאל ער זיך דעם פרעהליכן פארנענגיגן קאנען מאכן צו וויסען דאס ער האט אייך פון זיין האנד בייא געהאלפען, זיינע ברידער און שוועסטער אין ארץ הקדושה זייא זאלן ניכט הונגעריג צו אשטיקל מצה — ובזכות זה וועט איהר אויך זוכה זיין צו ברענגען אייערע הייליגע אפערען אין בית המקדש ווען עס געבויט ווערד אין ניכע צייט, אכן —.

את ה' ואת אחיהם אשר אהבת ציון אל ישכחו לנצח, וחדות ה' בעינם, ויגילו בירושלם קרית עוזם, בורות עליה כבוד ה' ובהר ציון תהי פליטה והי' קדש — בעתירתנו חזיר ראשי ערת ה' וישבת ציון, הבעה"ח בחי' שבת תרמ"ט.

אחינו היקרים שלומי אמוני ישראל, המחזיקים בכל לב במעוז הישוב על אדמת הקדש!, אשר נפשנו יודעת סאד כי חביבה עליכם ערת ה' וישבת ציון, ובכל לב אתם חפצים בחזק הישוב הנכחי, הנתרר בקדש באמונה ותום, בתורה ועבודה עם אהבת יגיע כפים.

את פניכם נבקש היום:

שיתו לבכם, אחינו, כי ימי חג המצות

יכרכו ויאתיו, ואלפי נפשות בני ציון היקרים, זקנים וחכמים, אלמנות ויתומים, אין להם כל מוצא להכנת לחם עוני לחם מצות, ונפשנו בשאלתנו !:

אנא נדיבו אחינו כארי התנשא וכלביא קימו לישע אחיהם אשר בקרבן כליל ועולה הקריבו את נפשם וכבודם חלבם ודםם על חבת ארץ הקדש, על מזבח ישובה של ארץ אבותינו ! . וכל אשר לזרוע עם נכורה, עצה ותושיה, ככל עיר ועיר, ישמע בגרבות, בקול חוצב להבות, ויחר השמייעו על השקלים, שאו מנחה מכל נדיב לב, וסחר שלחות אל הקדש פנימה בעוד מועד להבין לחם רב, לחם מצות, לאלפי נפשות מבני אהיק אשר מבלעדי עזר בן החיין, גם בימי מועד ירעכו ויצמאו חיו —.

ובאת הנבאים היקרים נבקש בייחוד למהר בגביית הקפות והגרבות, ולשלחם יפה שעה אחת קודם, — והי' בליל התקדש חג ויספו עניים בהי' שמחה, בידעם כי גם אביוני אחיהם במרום ציון בקדוש ישראל יגילו, וברכו

את ה' ואת אחיהם אשר אהבת ציון אל ישכחו לנצח, וחדות ה' בעינם, ויגילו בירושלם קרית עוזם, בורות עליה כבוד ה' ובהר ציון תהי פליטה והי' קדש — בעתירתנו חזיר ראשי ערת ה' וישבת ציון, הבעה"ח בחי' שבת תרמ"ט.

זיסקינד שהור.

אברהם יעקב שובאצקי.

יעקב יהודא לעווי.

שמעון אלעזר כהנא.

שמואל מוני וילבערמאן.

שמואל סלאנט

שמואל סלאנט
SAMUEL SALANT
Copyrighted by A. Aschkenasy, Berlin
JERUSALEM

für das

PESACHFEST (ליל פסח)

Jerusalem im, Monat Schebat 5649 .

Edle hochherzige Glaubensgenossen!

Von der Höhe des heiligen Berges, der Residenz des heiligen Gottes ,
wenden wir uns

An die Freunde der verlassenenen Thore Zions, die für das Zusammenhalten
des heiligen Volkes auf heiligen Boden streben, die von Liebe zu seinem
Stammlande und der Stätte die der Ewige zu Seinem Sitze erkoren hat
besetzt sind, die mit Liebe und Mildthätigkeit ihrem Brüdern hilfreichen Hand
darbieten,

mit der dringenden Bitte :

Das Pesachfest naht heran ; Tausenden der Bewohner Zions, unter denen
ehrwürdigen Greisen, Gelehrten die sich mit der Lehre Gottes beschäftigen, Wittwen
und Waisen, die von jeglichem Mittel entblößt, nicht die mindeste Aussicht haben ,
woher sie die Mittel zur Ankauf ; der für den Pesachtagen unentbehrlichen
Mazzot herbeischaffen sollen .

Daher theuere Glaubensgenossen !

Im Namen des Einzig-Einzigen , den wir allesamt verehren, im Namen der
Glaubens und Stammesgemeinschaft, der wir allesamt zugehören rufen
wir Eure Wohlthätigkeit an ; Uebet Barmherzigkeit ; Eilet, veranstaltet Sammlun-
gen, gebet jeder eine Hebe zur Anschaffung von Mazzoth für Eure darbedenden Brüder
und Schwestern im heiligen Lande ; Säumet nicht damit Eure milden Gaben, noch
rechtzeitig anlangen und Verwendung finden können .

An den verehrten Herren Sammler (נכבדים דאין) für Palästina ergeht noch
unsere besondere Bitte, die etwaigen in den Sammelbüchsen vorhandenen Spenden,
geneigtest nach Empfang unseres Aufrufes anher übermitteln zu wollen .

Wir sind der festen Hoffnung, dass Jeder der diese Worten hört, sie auch
beherzigen welches ihm schon als Wohlthätigkeit angerechnet werden möge und zwar
am Eingangsabend des heiligen Pessachfestes im freudigen familienkreise bewusst
zu sein, dazu beigetragen zu haben, dass auch die Dürftigen Zions mit dem
Heiligen Israels frohlocken können .

Die Vertreter der vereinigten Israelitischen Gemeinden in Heiligen Lande .

Samuel Salant .
Oberrabbiner Der
Gem. Asch.
Jerusalem .

Jacob Leib Lewy .

S. Schachor

Abraham Jacob Schubazky.

Samuel Muni Silberman .

S. Elosor Kahano .

חברת

אחים

עזרת

בירושלם

קול קורא !!

שמעו אלי אבירי לב הרחוקים מצדקה קרא מלפנים ישעיה הנביא לקציני ירושלים ולדאבוננו כעת אנחנו משתמשים את הקריאה להעשירים בירושלים שבבשו את רחמם מאחיהם האומללים, האספו אבירי הלב השאננים אל נוא החיון באו וראו איך בני אדם כמכם מתנוששים ומתאבקים עם ענים ומרודם ודלותם, עם כצבם המרפושטים את ידיהם אליכם וצועקים הצילו! הצילו! כי באו מים עד נפש ואין מרחם וחוסל זקנים וקנות, תשי כח מובלים דחקות איומה ואין להם מקום מנוחה, ואינם מאספים אותם בהמוסד מפני ענים ומרודם, משונעים מובכים בחוצות קרועים ובלואים ויחפים סתגוללים באשפתות לבשתנו ואינם מאספים אותם בבית חולי הרוח מפני ענים ומרודם, חשוכי סרפא מתהפכים על ערש דוים בחדרים הצרים, ורית רע נודף מכשרם שנקביו קרוביהם או מכוריהם גלאו לשאת ולראות הענוים קשים ומרים, ומפני ענים אינם מאספים אותם לשום מוסד, קוראים לסות שיקח אותם, והסות מהם והלאה! בעלי בתים ואוכנים מהישוב הישן מחוסרי עבודה, מפני התחרות. באו בין הסדן והפטיש, נועים מרעב עוזבים את ארץ מולדתם, ונשיהם ועולליהם נשארו כאן לינון ואנחה בעירם ובחוסר כל, סליכר המאות עניים הדופקים על הפתחים הן הצננו לפניכם להקת בעלי סומים ואומללים, ונשאל את הקוראים, על מי מוטל להושיע למו על פי הדת והאנושיות ועל מי הניין האם להעשירים שבירושלים? ולדאבוננו עשירנו אבירי הלב הרחוקים וחסד מקשיחים את לכביהם ומעלימים עין ואינם רוצים לדעת שנלגל החחור בעולם, שמשפיל ומרים ולא לעולם חוסן! ואינם לוקחים סוסר מעשיירי אחכ" בארץ הרמים שלא הצילם עשרם ביום עברה, וברגע אחד נשארו בעירם ובחוסר כל, ירושלים לא אלמן מעשירים, אשכנזים ספרדים, גורדים, תכנים פרסים חוסרו ואנחנו קוראים אליהם שיעשו קץ למשבתנו, ונסר להחלול די ויצילו כבוד ישראל הסחלול יום יום כעיני העמים הנאורים! הסנתה הפרוע שנשאר לנו מימי הבינים כאשר היינו סגורים בהגיסה שהביטו על בני עמנו בשאט נפש וקראו אחריהם סלא יהודי סנועל ונסאב סחי ומאום רמאים רודף אחר כסף הסדות האלו צריכים אנחנו לשכח: חדלו הרע ציון בשפספס תפרה ושיביה בצדקה חסד הפצתי ולא זכח! לסדנו נביאנו! אמנה! יודעים אנו שאבירי הלב יענו, ישנם מוסדות סכל סוג ומקצוע שפקידיהם מתפללים לפני גריבי אחכ" בחייל לשם העניים וקשי יום בעד הזקנים ובעד חולי הרוח וחשוכי סרפא וכדומה להם, ובזכותם מקבלים ברצון תחנתם ויענו אמן, לכן אנחנו פטורים. והקולר יהול על פקידה המוסדות יענו! אבל זו אמתלא אינה מספקת לפטרם מצדקה וחסד ולרחוץ בנקיון את כפם אך מפני שפקידה המוסדות מוענים שאין הקיסין משביע את הארי וחיו בעלי חובות ועמדם מעטים וגמוקים ושנית! מי סכם אבירי הלב מתענינים לבקר את החשבונות שלהם, אולי סהם נאת דורשים ואינם מקישים? אחר שענינו רואות שהמוסדות נעשו עכשיו רק בשביל אלה שנותנים פונטים וקול האומללים בקול קורא במדבר, ואחם מעלימים את עיניכם, פשוט פן יכבדו אתכם ויטילו עליכם שנים אחם העזרו בכספכם, מעט, כסנתה כל העולם נוהג שהעשירים תוסכים, את המוסדות ורואנים בשביל העניים! וגם אנחנו יודעים שתענו מי שמכם לסוכיחים בשער? ב"ה יש לנו רבנים ומגידים לזה סהם סחרישים? אסנם כן! ירושלים עיר פרוצת, הספלנות צמחו בה כעשב השרה, וכל אחד אומר שלום עלי נפשי, ויתרוצצו הרבנים בקרבה, ואין שלום, חושך ואין סדרים שורר כאן איש את רעהו חיים בלעו, וכל אחד משיג לב להפוליטיקה שלא יכריע להצר שבנגד, ואנכ סהם סרורים בענינים העוסדים ברומו של עולם כנון לפתר שאלות רכבות העגונות שהשאירה לנו המלחמה העולמית, והתוצאות מזה סרה! גם בא העת שניבא ישעיה! ויחיוקי שבע נשים באיש אחד, והנה עלה סקת הבחור של הישיבה זאת לאמר הבמלן בחמס סאות פינט ולסעלה? לסורת דברי חז"ל כל הנושא אשה לשם ממון חיוין לו בנים שאינם הנונים; אבל לעומת זה דוקא ההפשים בקבוצות נושאים נשים סמש כיעקב אבינו כלי פרומה. כרם חכא עלינו לשבח את החלוצים בקבוצות, וכסוכן רבותינו אין להם פנאי לשים לב לדבר קטנות של פקוח נפשות! ובסקים שאין איש השתדל להיות איש, לכן מצאנו חובה בנפשנו לעורר עשירי ירושלים שירחבו על האומללים הנזכרים לעיל ובזכות זה ובא לציון גואל

המתמרמר

אבלה נכלה הארץ אוטללה נכלה תכל

הרמס החרש סאה שערים

פניה לעשירי ירושלים לרחם על עניים ומדוכאים בחתימת "המתמרמר" כנראה משנת תרפ"ו.
חברת "עזרת אחים" שנוסדה אז היתה למעשה התארגנות של אנשים שהרגישו עצמם מקופחים במוסדות הצבור ורוב כרוזיהם היו אנונימיים.

האספו

אחינו הבחורים אשכנזים וספרדים בני אחד ועשרים שנה אשר שילמו כפר הצבא, מתבקשים בזה להשכים מחר ביום השני וא"ו לעשי"ת ולבא לביהכנ"ס ר' יוחנן בן זכאי להתפלל בצבור ואחרי התפלה תכנסו לבית הועד של „עזרת חלוצי הצבא" ללבוש מלבושי הצבא ולסעוד את לבכם. ובשעה שתים תלכו יחד לארמון הצבא לקבל תעודותיכם ולהחל בלמוד תכסיסי הצבא שלשה חדשים עפ"י החק. ותחתמו לחיים טובים ארוכים עם כל ישראל אחינו אמן.

המוזכיר.

ב"ה. ירושלים ת"ו

זכרו מרחוק את ה' וירושלם תעלה עַל לבבכם

לשנה טובה תכתבו ותחתמו

הרבנות הראשית באה"ק והועד הכללי לעדת הספרדים יב"ץ בעה"ק ירושלים תובב"א

GRAND RABBIN de la Palestine & Consistoire d. Isr. Seph. à JERUSALEM (Palestine)

אחינו היקרים!

בעת האיומה הזאת, אשר עינ"ק ירושלים ת"ו עודנה סובלת מהמשברים הנוראים אשר הקיפוה מכל צד, ודמי העניים והאביונים, והיתומים והאלמנות, נשפכים כמים, ותלמידיו החכמים סובלים הרפת רעב על ידי היוקר הנורא, והעדר כל תמיכה כאחינו שכה"ל, נוספה עתה שאלת ה**צבא**! על ידה נשארות משפחות משפחות בלי כל משען להם, ויום יום יצבאו על בית ועדנו משפחות לסאות, בכבי יכאן, ובתחנונים ילכו ועיננו רואות וכלות!

אחים יקרים! חוסו ורחמו על אחיכם בני ציון! בואו לעזרתנו! איש איש ככל אשר תשיג ידו, ובסוקדם האפשרי, וביהוד בימי הרחמים והמליחות האלו, עוררו נא לבב סכיריכם וסיודעיקם! עשו קבוצות סיוהדות לסמרה זו! כי באו מים עד נפש!!!

ה' ישלם לכם כנסולכם, ויוככם לראות כשובו שיבת ציון וירושלם, ויכתבכם ויחתכם להיכ טובים ולשלום, בעתירת סוקיריכם ומכבדיכם הצופים לישועה.

ראש הרבנים באה"ק תו"ב והו"ר ופקידו ועד העדה, ההותמים—בברכה ושלום.

טייערע בריעדער און שוועסטער!

די זעהר טרויעריגע לאגע פון ירושלים אין דער לעצטער צייט, איז אייך געווען בעקאנט, דער קריזיס האט פעראורזאכט דאס הונדערטער און טויזענדער אידען זאלין וואנדלען אין די גאסען, הונגעריגע און עלינדע, אונגליקליכע און האפפנונגסלאזע, און וועהרענד די ארמושה ווערט פון טאג צו טאג שטארק און אונגעטרעגליך, פערנאכלעסיגען אונזערע ברידער אין אויסלאנד די הייליגע פפליכט צו העלפן אונז וויא געוועהנליך אפילו ביו אחער. וואס זאלין טהון די עלינדע פאסיליען, וואס געהען סמש ארום פון הונגע, און וואס זייערע מענער סוכען נאך דיעגען אין סיליטער, און טהייל געסען אין די קריגע געגען איטאליען, און אליין בלייבען זיי דא מיט דיא קליינע קינדערליך, אין א פערצווייפעלטע לאגע, וואס איז הימעלשרייגענד!

טרויעריג, זעהר טרויעריג! ערבאריטט אייך! זאל זיך ריהרען א פונק רחסנות ביי אייך, צו העלפען אונז, סיד זאלין קענען האטש מיט וויפיעל עס איז העלפען די אונגליקליכע, זיי זאלין גיט אין גאנצין פערצווייפעלן! גאט וועט אייך דערפאר העלפן וואו איהר וועט זיך קערן און וועגדין, און צוא שרייבען אייך א גייעס גוטען יאהר, פול מיט גליק און פֿערגעניגען, וויא עס ווינשען אייך

דער אבערראכינער פון ירושלים, און דער וועד הכללי פון די אללע יידישע ספרדישע קהלות און ירושלים תובב"א.

נאם משה פראנקו חכם באשי

נאם דוד פאפו ראש הועד

נאם הנניה גבריאלי

נאם יוסף מרדכי הלוי

נאם משה יצחק מיוהם

נאם יוסף ברזאני

קריאה משנת תרע"ד מאת החכם באשי והועד הכללי לעדת הספרדים בירושלים, בדבר הלחץ המופנה על קופת הצדקה של הקהילה, ובעיקר ממשפחות שראשיהן גויסו לצבא. הכרוז שפונה בעיקר לתורמים בגולה, תורגם ללועזית ונספחה לו רשימת התורמים.

BRUEDER und SCHWESTER!

Glück und Segen zum neuen Jahr!

Infolge der misslichen politischen und geschäftlichen Situation herrscht in der heil. Land geldmangel und **drückende Not**. Die Wohnungs—Miete und Lebensmittelpreise haben eine fast unerschwingliche Höhe erreicht, auch durch dass in vorigen und in diesen Jahre zum ersten Male im Anwendung gekommene neue Militärgesetz sind hunderten von jüdischen Familien auf längere Zeit die Hausvater, Ernährer und Versorger entnommen worden.

Unter diesen traurigen u. schmerzlichen Umständen, haben wir nur eine Zuflucht und eine Hoffnung das liebevolle, teilnehmende, mitleidsvolle Herz unserer Brüder und Schwestern, an welches wir hi-mit dringend und vertrauensvoll appelliren, uns mit den milden und lindernden Gaben Eurer brüderlichen und menschenfreundlichen Liebe und Teilnahme zu helfen Hunderte und Tausende, dem sie sonst rettungslos verfallen müssen, vom leiblichen und geistigen Verderben und Untergang zu erretten. Dann, ermuntert aber auch namentlich Euere Verwandten, Freunde und Bekannten zu gleicher guten löblichen, gottgefälligen und verdienstlichen guten Tat, und veranstaltet zu diesem Zwecke auch gemeinsame Sammlungen, damit durch deren Ertrag noch manche Schmerzen gelindert, manche Seufzer gestillt, und manche Tränen getrocknet werden können.

Auf welche Weise ihr aber auch immer der Stimme Eueres mitleidsvollen Herzens zu gehorchen u. Euere Liebe und Teilnahme gegenüber Euren leidenden und darbenden Brüder u. Schwestern in der heil. Stadt und in al. Lande zu betätigen gedenkt, um eines bitten wir wiederholt inständig, lasset unsern Hilferuf auf keinen Fall gänzlich unbeachtet und unerhört, und seid gewiss dass der Ewige, welcher nichts Gutes unbelohnt lassen will, unser Gebet erhören und Euch Euere gute Taten mit reichlichem zeitlichen und ewigen Glück, Wohlergehen und Segen vergelten wird.

Hochachtungsvoll

Der Oberrabbiner (Haham Baschi) von Palästina und das
Central Comité der Isr. Sephard. Gemeinden
in Jerusalem.

הבבלי ש"ב בר קהלות ישראל הנ"ז בירושלם ת"ז

— ◆ ◆ ◆ —

מדרעם שלו

[135]

העתק פקודת הנגד להמפקד של מחנה העקספדיציאן הראשונה

אבערסט פאן קרעסס.

גענעראל-קאמאנדא

דעם

1 עקספע. קארטס

1916

פקודה

ליצירת סינדיקאט ללוקות ומכירת תבואה.

- (א) עפי' פקודת הוד מע' וויר הימיה ומפקד מחנה הרכיבית רשעמאל פאשא. נסחמן מחו' בנבול פחת קעראק לתועלת הספקת תבואה בעד הושבי ירושלים וסביבותיה.
- (ב) מתיכר סינדיקאט לצורך קניית התבואות הנחוצות מסחור התוא. הובלתן וחלוקתן בין חוגי התושבים שלא נצטוו בתבואה כלל או שאין להם די ספוקם.
- (ג) הסינדיקאט מורכב מאת :

ראש העירייה ערף ביי בתור נשיא
הבנקר חיים ואלירו בתור סגן הנשיא

והחברים האלה :

- 1 חוסין אפענדי חסעני
- 2 חבר מגלש איל אידרא עלי גאראלא
- 3 מנהל בית החומים הסורי פאסמאר שגעלער
- 4 מנהל קרדום דיאניס אלמאסא
- 5 חבר מגלש איל אידרא סאבעה פארעה
- 6 המרת מיוחס
- 7 המנהל בית ספר ישע'י פרעם.

- (ד) פעולת הסינדיקאט עומדת תחת הבקרת שלי. לצורך הבקרת הזאת הגוי ממנה ועדה מורכבת מאת האזורים האלה :

- 1 המודיר איל תתיראם עלי קמאל. יויר
- 2 מנהל הבנק מרקס
- 3 אבערליטמאנט בהמפקדה של מחנה העקספדיציאן הראשונה גראמבה
- 4 מימדקצין בהמפקדה העליונה של המגול אמן עלי ביי

- (ה) הועדה הזאת תזמן לכל מיעדות הסינדיקאט בזמן, והרשות בידה להופיע בזה אל האספות או לשלח אליהן באיכות אחד או אחדים מחברי חברי הועדה רשאים בכל עת לעין בפנקס הסינדיקאט הרשות ביד הועדה לחבוץ התנגדותה להחלטות הסינדיקאט אשר תמצא אותן לבלתי מעילות או למוזיק הענינים הכלליים. והצאה החלטה כזו לפי' תחת עד אשר תגיע הברעה ממני.

- (ו) על הסינדיקאט להתל תיכף ובמהירות תוותר אפשרי בפעולת יצירת הרכוש הנחין.
- (ז) בהספקת תבואה עי' הסינדיקאט זכאים העגים בשורה ראשונה ואחרים אלו אשר הכניסו במקום בתוך הרכוש ערף צורך ספוקם לחצי חדש.
- (ח) הסינדיקאט דואג בעד אמצעי הובלת הנחיצים. המגול בירושלים יתמוך בהסינדיקאט באמצעי ההובלה המיושרים לו בכל האפשרות.

הנגד להמפקד של מחנה העקספדיציאן הראשונה

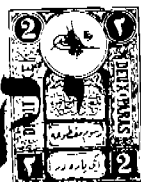
התום : פאן קרעסס אבערסט

ברבים. תריש פועקמאט.

פקודת המפקד העליון של חיל המשלוח פאן קרעסס, משנת תרע"ו, ליצירת סינדיקאט לאון את תפיסת התבואה ולחלוקתה בין תושבי העיר.

הקיצו נרדמים!

אחים יקרים

זה שלשה ימים שנגזלה מאתנו קהל עדת ירושלם, חתיכת הבשר
לשבירת רעבוננו.

אנשים אחדים שדקחו להם עמרה של עסקנים צבוריים עושים להם משחק
בקהל השם.

הישמע בזאת שלרגלי איזה סכסוך בין גובי המכס ובין הקצבים יפרת
אוכל מפיות המון עצום כזה של נשים חלשות, זקנים, רפי-בט שאין להם
במה לסעד את עצמם ולחזק את כחם כי אם במעט בשר הבקר!
רבונו של עולם! הכי עולם הפקר היא ירושלם!

ואת ועד העיר נשאל: הככה הוא מפקח עד עניני העיר ועל מזבת תושביה
שאין היא מוחה בידי אנשים העושים להם את ההמון הרב לכדור משחק!

שוכבים להם חולים ונמקים בחלאים כי אין להם מעט המרק
להשיב את נפשם הנהלאה, וגופם האנוש. מתגוללים הם

במטותיהם, ואיזה אנשים עושים להם במשחקילדים!

חברי ועד העיר! קול דמי החולים והחלשים, העורגים לבשר ואין, צועק
עליכם, ועליכם מוטלת האחריות הכבדה שבדבר!

עליכם החובה להסיר צרה ויגון מהמון המשפחות האשכנזיות! מנעו חלול השם בעוד מועד! עשו את המוטל עליכם.
ואם לאו — דם האומללים הצושקים לבשר בראשכם יהיה!
ואל תשכחו את ימי המועד הבאים עלינו! אל תפריעו את שמחת החג! אל תחללו את קדושתו!

מחאה נגד ועד העיר על אי הקצבת בשר בקר, עקב ריב בין גובי המכס והקצבים.
"ועד העיר" יזקק עם שוך סערת מלחמת העולם הראשונה.

מודעה

ואזהרה

היות ובמשך זמן המלחמה נגנבו ונאבדו הרבה חלונות ודלתות מבתי פיכטינהולין, השייך לכולל ווהלין, ע"כ הננו גוזרים בכח תוה"ק ובח"ת על כל מי שנמצא בידו או שיש לו רמז ידיעה מהחלונות ודלתות הנ"ל, שעליו להודיע למשרד הרבנות או למו"מ הכולל, עד יום כ"ג אלול דנא.

והשומע תכרך בשנה טובה ומברכת.

משרד-הרבנות לעדת-ישראל

"שיריים" מן המלחמה: עוני, מחסור, וחיפוש אחרי ריווח מועט, "עניות מעבירה את האדם על דעתו ועל דעת קונו".
המודעה מטעם משרד הרבנות, משנת תרע"ט, על חלונות ודלתות שנגנבו בסערת המלחמה.

מודעה ואזהרה

מודיעים בזה להקהל כי במות המצה הניתנת בחנם

רסתם עניים

(לבר מהסוגים הנתמכים והמהגרים הזכנים)

היא מצומצמת מאוד ורק לעניים היותר זקוקים עפ"י

בקורת ועדה מיוחדת,

ודכן כל מי שלא יקבל הזמנה להרשם למצה

במשך השבוע הבא עד יום ד' ניסן עדיו להזמין

מצה בכסף בכדי שלא יהיה אח"כ מהצועקים וכו'

ועדת המצה שע"י

ועד העיר והפיוע

דפוס לונץ

גם המצה לפסח חולקה בקיצוב אחרי המלחמה, כאשר רובו של הקהל שילם בעבודה יחד עם המס לקופת הקהילה, ולסתם העניים חולקה המצה בחינם ע"י ועד העיר והפיוע, שחוקם בעזרתו של ועד הצירים הצעירי.
המודעה משנת תרפ"א.

ראה: בלויא — עמודא דנהורא עמ' ע"ז; מרא דארעא דישראל ח"ב.

תפלה בצרה

מטעם הרבנים הגאונים הבד"ץ לכל מקהלות האשכנזים שליט"א.

יום הרביעי ערב ראש חדש ניסן הוקבע ליום-תפלה, על הצרה הנוראה של עצירת גשמים.

עומדים אנו כבר בשלהי החורף, ששה חדשי הסתיו חלפו עברו והבורח ריקים כמעט לגמרי. וסכנה נוראה מרחפת על שמי עירנו הק' ח"ו מחסרון המים בבורות, אשר על כן מחויבים אנו על פי תורה להתפלל ולעזוק לה' בעת צרה לעורר רחמי שמים המרובים עלינו ועל עוללינו ומפינו ולהריק לנו שפע גשמי ברכה ונדבה,

ובאשמורת יום רביעי הנ"ל לפני עלות השחר יתעוררו כל עם ה' ויתקבצו לברתי כנסיות לומר סליחות בצבור כסדר הזה, א"י אפים, של"ש עשרה מדות (סליחות לשני קמא) ישראל עמך. (סליחה לתענית חמישי) אנשי אמונה אבדו. ישראל נושע (וסליחה לשני בתרא) ה' ה' זכור רחמך וכו' עד עשה למענך והושיענו. הושענא וכו' עד למענך חרשינו הושענא. ארון המושיע, אדם ובהמה. אדמה מארץ, תענה אמונים, סליחות עננו ה' עננו וכו' עד נמירא. תפלת ועננו בורא עולם. אבינו מלכנו. ובכל פעם שיאמרו י"ג מדות יתקעו בשופר.

אלו אשר מחמת אונס לא יקומו באשמורת. מהראוי שיאמרו כסדר הזה בצבור בתפלת שחרית. ואם עד אחר הצהרים לא ירדו גשמי ברכה ח"ו. אז יהא ביטול מלאכה בשעה תשע אחר חצות עד הערב ולהתקבץ בבתי כנסיות הגדולות לומר תהלים כלו על הסדר. ויה"ר בין ספר לספר. ותמיעת שופר באמירת י"ג מדות. וכל אחד יפשפש במעשיו לשוב בתשובה שלימה וירבו בצדקה לעניים כל אחד כפי כחו.

והי"ת יקבל תפלתנו ברצון וישקיף ממעון קדשו מן השמים לברך את עמו ישראל ואת ארצו, וישלח לנו משיח צדקנו בב"א.

דפוס צוקרמן

יום תשובה ותפלה

מטעם רבותינו הגאונים שבירושלים ע"ה"ק ת"ו

צרות תכופות עוברות על אה"ק בעוה"ר. ברוחניות ובגשמיות. דוחק הפרנסה מתגבר באופן מבהיל ר"ל. מצבם של תופשי התורה נורא מאד, ועמא דארעא אזלא ומדלדלא.

ארבה כבד מאד נראה בגבול ארץ ישראל

אשר ממנו נשקפה ח"ו סכנה לתבואת הארץ, גם ירדה חולשה ורבים מאחב"י דרי קודש דרושים לרפואה כידוע.

ובאותה שעה נמצאת אה"ק גם תחת סכנה של התפשטות שלטון החפשים על קהלות הקודש ועל כל קניניהן הקדושים אשר אבותינו מסרו את נפשם אליהם.

תולעת יעקב איז כחה אלא בפה

וחז"ל הורו לנו לזעוק ולהתריע בעת צרה, להפגין בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, לשפוך תחנה ותפלה לפני אבינו שבשמים שירחם ארצו ויחוס על שמו הגדול המחולל, ובכח תורתנו הקדושה הננו מודיעים בזה שביום החמישי כ"ז שבט יום כפור קמן יתפללו ויאמרו סליחות של יום שני קמא, והושענות אדון המושיע, אדם ובהמה, אדמה מארר, ותקיעת שופר.

ואחרי"צ בשעה תשע יתאסף כל הקהל על יד שריד בית מחמדנו הכותל המערבי לומר תהלים, (וזקנים ותשושי כח יתאספו בבתי כנסיות הגדולים)

והשי"ת יאזין תפלותינו ויחוש לגאלנו מכל הצרות המתרגשות, ויעשה למען שמו הגדול,

להחיש גאולת עולמים בביאת משיח צדקנו בב"א

אליהו קלצקין נאב"ד לובלין

יוסף חיים זאנפלד

סקים החתום ביום לכל מקלות האשכנזים

כ"ז שבט תרפ"ט

בחדש שבט תרפ"ט עבר על עבר הירדן ארבה סכד מאד, — מכה שמעיה לא פעם גם בצורה קשה בארץ ישראל, חלקו הגיע אז לאר"י והתושבים נאלצו לאספו מזי בוקר. רבני ירושלים קוראים לתפילה בגין מכה א.

ראה: בלויא — על חומות ירושלים; שרמן — זכרונות עמ' 187-188.

קוֹל קוֹרָא

לעזרת אחינו הנרדפים ברוסי'

עבור שמירת תוה"ק

ידוע למדי מצבם הנורא שריפת נשמה וגוף של אחינו החרדים לדבר ד' ששוללים זכות הקיום הכי מינימלי וסובלים כל מיני נגישות וענויים קשים ומרים אוי כי כך עלתה בימינו.

יש אפשרות להציל שרידים יחידים ולהביאם לארצנו הק', אבל ההוצאה גדולה ומרובה — שתיים עשרה לא"י בעד כל כרטיס אני.

בסוף זה מוכרחים לשלם פה, כי בלעדי זאת אין שום תקווה לעולה לקבל רשיון יציאה מארץ הגזרה לפי חוקי גזירותיהם של הסובייטים.

וע"כ נתעוררנו לטפל בזה ולהעיר און אחב"י באה"י על החוב הקדוש המוטל עלינו להציל ולקיים נפשות מ ישראל וכל אחד ינדב בערב יום הקדוש כפי ערכו ואפשרותו ולא נעמוד על דם אחינו !

בזכות מצוה רבה הלזו של המקום נפש מ ישראל כאלו קים עולם מלא נזכה למחילת עונות ולחתימה טובה.

הועד.

ב"ה.

פשוט שאין לך מצוה גדולה כפדיון שבויים
השרית ברחמיו יחון על עמו לפרותם ויתן בלבנו
להתעורר לפדותם בכל האפשר.

המחכה לישועה קרובה יוסף חיים זאנענפעלד.

עריה תרצ"א ירושלים, עה"ק ת"ו.

ב"ה.

זכות הצלת הנשמות המתחננות אלינו.
מניא הנשה שברוסיה הגן על כל המשתתפים
במצוה רבה זו.

ויכתבו ויחתכו בספר חיים טובים.

כברכת מברכם אנבהם יצחק הכהן קוק.

עריה תרצ"א ירושלים עה"ק ת"ו.

דפוס "פ. ענין" ח"ב ספרים שכו גאולה.

קול קורא משנת תרצ"א להצלת יהודי רוסיה ועל האפשרות להבאת יחידים משם תמורת תשלום
כרטיס אוניה בסכום של 12 לא"י, בתמיכתם של רבני ירושלים.

אחינו היקרים רחמנים בני רחמנים תושבי ירושלים עיה"ק שלום לבולכם,

הישוב היהודי בעיר העתיקה העומד ומתקיים בנסים במשך כל עשר השנים האחרונות ומתלבט בפרפורי יסוריו, העמד לאחרי הפרעות תרפ"ט, לפני סמן שאלה-גדולה, להיות או לחלול? זרם היציאה גבר אז בהרבה על מתי המעט שהוכנסו ע"י ועד העזרה, והסיכויים לקיומו היו מעטים, אחרי שאלת הבסתחון היתה שאלת הרפואי לתושבי העיר העתיקה, השאלה הכי חשובה והמכרעת, וברגע המכריע נמצאו לשמחתנו יחידים נלכבים בעלי רגש ופעולה ויסרו את חברת "לינה וקפת חולים" ובעמל רב למעלה מכחות אנושיים ממש הביאו את החברה למעמדה הנוכחי.

במקום שאין רופא יהודי כלילה וגם שעות רבות ביום, במקום שרופאים רבים לא נענו ברצון להזמנת בקור מפני המרחק, ובמקום שאין בו בית מרקחת לשרות הקהל הרחב, עלתה בידנו להגיש עזרה רפואית מהירה לכל דורש מבלי הבדל עדה ומעמד אישכנים וספרדים וכדומה, כל אחד קבל את העזרה הדרושה ביום ובלילה. בא"לך וחמש מאות חולים מפלה החברה, רובם נתנה היכולת להביא רופא לביתם במחיר נמוך, לרבים נתנה את הרופא וגם סמי רפואה בחנם ולאחרים בפחות ממחיר הקרן, מפול רפואי נתן כמעט כלם חנם, ויותר מעשרים וחמשה רוסל חלב לחדש חלקנו חנם לאלה הוקקים והמרודים ביותר.

מרפאות הרבה, ושאר בתי החולים בירושלים נדרשים לנו בכל עת צורך בהכירם את דרך הפעולות הנעשות על ידינו, וכל זה נעשה בלי פרסום וריקלמות צעקניות, בעזרתכם הנדיבה בעזרת התרומות החדשיות הקמנות שאתם מפרישים להבריתנו בתשואות חן.

כיום! אחים יקרים, עם המשבר הקשה השורר בירושלים כפרט ועם הצמצומים שמוסדות הרפואה הנהיגו, נשארנו כמעט היחידים על שדה העזרה הרפואית בעיר העתיקה הדרושה חולכות ומתרבות ואין לא ידנו!

לכן אחים ואחיות! למען ירושלם העתיקה מקום הקודש והמקדש לא נחשה ועליכם תושבי ירושלים לפקוד ברחמים בכל רגשי האנושיות את אלה העניים המדוכאים והמרודים החולים והחלולים השוכנים בין חומות וחיל, שומרי גחלת הישוב העברי העתיק בירושלים העתיקה במסירת נפש, החישו את תרומתכם החדשיות, ועל כל אחד ואחד איש ואשה חובה קרואה ומוסרית לעזור בפרוטתו להצלת נפשות יקרות, ובזכות זה נזכה לבריות גופא ונחורא מעליא אמן.

המצפים לעזרה לרפואה שלמה ולנאולה קרובה, גבאי חברת "לינה וקפת חולים" להחזקת הישוב בעיר העתיקה ירושלם ת"ו.

הרב הנאון פנחס עפשטיין	הרב יצחק דוד בערינשטיין
" מרדכי דוב וואכטפוגל	" יעקב געלבשטיין
" נחום בערגמן	" יהושע בערגמן
" אורי סגל המבורגער	" מרדכי גימפל ברג
	" שלום דוב זלמניק

הערה: כרטיסי בקור של רופא החברה ד"ר משה בראון נמצאים אצל המזכיר ר' שלום זלמניק בתי מסתה, ר' יצחק דוד בערינשטיין רחוב חב"ד, ר' יעקב געלבשטיין רחוב גמ"ח, ר' אורי המבורגער רחוב הכרן.

דפוס סלומון

תעניות ויומי תפילה

ממאמרם של חז"ל, "אין כחו של ישראל אלא בפה", נטלה ירושלים תשעה חלקים, ובהיותה קרובה אל שער השמים פנו אליה מכל קצוי עולם לתפילה ותחנונים. נוספו על כך צרות ירושלים עצמה, ואכן מרובים היו ימי התפילה במשך כל השנה.

תענית צבור כללי

אחינו היקרים!

קוד צעקה הגיע אלינו מאחינו האומללים בארצות

אוקריינא ורוסיה

קוד צווחה כפולה, מצרת הגוף, ומצרת הנשמה, מצרת הגוף, הלא כולנו יודעים את כל המגפות, וכל משלחת פגעים הרעים האוכלים את אחינו, בעמק העבור של אוקריינא, חרב, רעב, דבר ומיתת תהומים רעים, ידי נשים רחמניות בשלו ילדיהן, ואבות אוכלים בנים ובנים בשר אבותם, והשניה קשה מן הראשונה, צרת הנשמה שברוסיה אשר קמו זדים אדורים לגזור גזירות שמר ולעקור את הדת, לאחוז ולסגור בתי תלמוד תורה חדרים ושיבות, כמעשה הרשעים אנטיוכוס אפיפנוס וכל צוררי ישראל ואויבי השם מעולם.

והנה הודיעו לנו גדולי הרבנים ברוסיה שנמנו וגמרו לגזור גזירת

תענית צבור כללית בכל תפוצות ישראל ביום ער"ח אלוף הבע"ל

להרבות בתשובה תפלה וצדקה, לשאת עתירה ותחנונים בעד שארית ישראל ופליטת סופריהם.

והננו בזה מסכימים בהסכמה גמורה עם גאוני ישראל שבגולה, לעשות את יום

ערב ראש חדש אלוף הבע"ל

ליום תענית צבור כללי

לכל הבריאים מאחינו בני ישראל, מבני שמונה עשרה שנה ומעלה, לבד מעוברות ומניקות, גם

בארץ המודש ובארצות הסמוכות לה, לעורר את לבות עם מרוש לתשובה שלמה.

והשי"ת ישמע שועתינו ויקבל תפלותינו ויאמר די לצרותינו, וישלח לנו גואל צדק במהרה, בימנו אמן.

הנשיא. אברהם יצחק הכהן קוק

יום התענית יהיה מיוחד לאסיפת צדקה בעד אחינו נועי אוקריינא ורוסיה לפדיון תענית ואגרא דתעניתא

יום תפלה כללי

אחינו בית ישראל

בשעה קשה ומרה זו, כשאש המלחמה האיומה התלקחה בכל מוראה, כוחות הרשע והזדון משמידים בחרון אף ממלכות, מחריבים מדינות, ברצונם הזדוני לאכוף עליהם את עולם הכבד, הלא למשמע אזנינו דאבה נפשנו, על מצבם הטרגי והאיום של אחינו בני ישראל האומללים הנתונים לתגרת יד שוביהם האכזרים „גוי עז פנים אשר לא ישא פנים לזקן ונער לא יחון” אשר לחרב — ואשר לרעב — ואשר לשבי הקשה מכולם, פליטי ישראל נודדים ממדינה למדינה נרדפים ונדרסים ברגל גאווה ובוז, ע"י צוררי ישראל האומרים מי לי בשמים, מוכים ונהרגים בכל מיני מיתות אכזריות ואין אומר השב.

מלבד החובה הגדולה המוטלת עלינו להתפלל להצלחת מעצמות הברית, כמו שעשו חכמים בלשון המשנה „הוי מתפלל בשלומה של מלכות” חובה קדושה עלינו להתרע לזעק וליתחק לפני בעל הרחמים אשר בידו הגדולה והגבורה ובידו לגדל ולחזק לכל, שיחון פליטת עמו הנתונים בצרה בשביה בין בים ובין ביבשה, וירחם עליהם ויציאם מצרה לרחוק ומאפילה לאורה ומשעבוד לגאולה.

על כן הננו קובעים את יום החמשי ערב ראש חודש סיון שהוא יום תענית צדיקים

ליום תפלה כללי

בבקר אחר שמו"ע יאמרו תפלת אבינו מלכנו פסוק בפסוק ותקיעת שופר לפני אמירת י"ג מדות.

הקהל הקדוש מתבקש לבוא בהמוניו להתפלל לפני הכותל המערבי שריד בית מקדשנו

ומעשה שתיים אחרי הצהרים עד שש בערב בטול מלאכה

וכל אחד מהקהל מחויב לבטל ממלאכתו באחת מהשעות הנ"ל ולהצטרף עם הצבור בתפלתם.

כל הקהל יתאסף בבתי כנסיות לאמירת תהלים בצבור, ואמירת תפלת יו"ק.

הרבנים והדרשנים יעוררו בדברי כבושין את הקהל לשוב בתשובה כראוי, ומי יודע ישוב ויתחזק בתורה ועבודה ולגדור פרצת הכרם שנפרצה בחלול שבת קודש, להתרחק ממאכלות-אסורות, ולחנך את בניו ברוח תורה"ק, נחזק את הישיבות ובתי הת"ת שארית הפליטה

בתקוה כי א-ל כביר לא ימאס תפלת רבים, וירחם עמו ארצו ונחלתו, ומתוך צרה ימציא לעמו פדות ורוחה.

על זה באנו על החתום יום ה' כ"ב אייר שנת תרנ"ן

בית הגדול דלת מקהלות אשכנזים בירושלים

צבי פסח פראנק ז"ל וא"י דומ"ץ

יעקב משה חרל"פ

שמואל אביגדור דרצינסקי

ישעיה ווינגראד

שמעון צבי הורביץ

משה פריצקר

יצחק אוירבאך

מאיר סטרויץ

משה חסקין

משה אפשטיין

אברהם אדלר

יעקב יוסף דוימטרבסקי

שמואל אריעזרי

שמשון אהרן פולנסקי

יחיאל מיכל מוקצינסקי

שרמה זלמן זרונים

יצחק יעקב וכטפוגר

יצחק אריאלי

משה ליב שפירא

אחינו בני כולל חבת ירושלים לעדת גאליציען וכל אנ"ש

קומו נא והתעוררו להרבות בתפלה ותחנונים ולבקש רחמים
בעד כ"ק נשיאנו הרב הגאון הצדיק רב פעלים

מרן **יוסף אברהם חיים דוד** שליט"א

בן **שרה מלכה**

לרפואה שלימה במהרה

כל בני כוללנו מתבקשים לקבוע עתים מיוחדים בכל יום להתפלל ולאמור תהלים לחיי הדרכ"ק
נשיאנו שליט"א, ולברכו בברכת מש"ב בכל עלי' לתורה, ובכל יום אחזה צ' יתאספו בהמון בביהמ"ד
„זכרון מנחם" כשכונת הרד"ג ר' מנחם מענדיל ראנד ז"ל ויאמרו תהלים בצבור ואותיות השם
בתמניא אפי, וכיום הרביעי עד"ח ילכו כל בני כוללנו לכותל המערבי ואח"כ יסעו יחד לקבר רחל
אמנו ז"ע ולשאר מקוה"ק להתפלל ולעורר רחמים מרובים. והשוכן בציון והבחר בירושלים ישמע
לקול שזענתו ויקבל ברחמים וברצון את תפלותינו וישלח לו במהרה דידן רפואה שלימה מן השמים
לכל רמ"ח אבריו ושם"ה גידיו בתשח"י, ותעמוד לו זכות אבותיו הקדושים וזכות עבודתם מדור
לדור בעד החזקת הישוב הקדוש בארה"ק, אכ"ר.

הנהלת הכולל

החג המזרחי, של יחזקאל ורטר סלון 333 ירושלים

ותפילה על הפרט.

תפילה למען נשיא כולל גאליציה הרב חיים דוד סופר, אחד העושים הגדולים ביותר למען התמיכה
ביהודי ירושלים.

לכל אחב"י בני כולל חבת ירושלים דעדת גליציען בכר ערי הקודש יצ"ו!

מודיעים בזה לכל עדת כוללנו.

כי שוב נתקבלה תלגרמה תכופה שנית
להתפלל ודעורר רחמים מרובים בעד הדר"ג נשיאנו
הרב הגאון הצדיק המפורסם פאר מקדושים עמדת ראשנו

מרן **אברהם חיים דוד** סופר

בן שרה מלכה שליט"א

נשיא ארעא קדישא בפולניה.

לרפואה שרמה במהרה.

כל בני כוללנו מתבקשים להתאסף היום ומחר בבכנ"ס ובבמ"ד לאמור תהלים ולהתפלל בצבור
וברוב עם לרפואתו ושלמות בריאותו במהרה ולברכו בכרכת מש"כ בשעת קריאת התורה בשבת קודש
ובימי קריאה. וביום שבת קודש אחר התפלה בשעה שלש ותאספו כל
הקהל בבית המ"ד הגדול "זכרון מנחם" בשכונת הרה"ג ר' מגדיל ראנד ז"ל לאמור
תהלים בציבור.

בזכות עבודתו הקדושה בדרך נפש לקיומו על הישוב הקדוש החרדי בארה"ק ובזכות תפלת רבים
שאינה שבה ריקם, הקב"ה יקבל את תפלותינו ברצון ויתמלא עליו רחמים וישלח לו במהרה דין רפואה
שלומה מן השמים לכל רמח"א ושסד"ג בתשח"י ויוכה לשוב לעבודתו הקדושה עד כי בא שילה בענלה
ובזמן קריב אביר.

בעתירת ממוני ומנהלי הכולל בכל ערי הקודש.

יִירָאוּךְ עִם שְׁמִשׁ וּלְפָנֵי יְרַח דּוֹר דּוֹרִים.

הַתְּפִלָּה בּוֹתִיקִין, וְהוֹדְרוֹ לְבִרְבֵּת הַחֲמָה

בְּגִמְרַ מַחְזוֹר הַגָּדוֹל בְּיוֹם הָרִבְעִי עֶרֶב פֶּסַח הַבְּעָלִיט.

וְהִיִּיתָם נִקִּים מִד' וּמִיִּשְׂרָאֵל

הַאֲמַת נִיתַן לְהַכְתֵּב שְׁבָשִׁים פַּעַם לֹא כַתְּכָתִי בָשׁוּם
מִכְתָּב עֲתִי, אִם לֹא עַל צַד הַכְּרַח חֲרָבִים, וְעִיב נִם עֲכָשִׁי
אֲנִי סִפְרָסָם שֶׁאֵין לִי יֹד וִידִיעָה בְּמֵה שְׁכֻתָּבִים כִּמְכַחֲבִי
חֲעֲתִים בְּעִגִּין אֲנִרְתָּ חֲקִדָּשׁ, וְרַם זֶהוּ אֲמַת שִׁישׁ לִי חֲלֵק
בְּחִמְכָּתֵב לְחֶרֶב רִמּוֹנְקָאֲמִשׁ נִי וְכֹנֵתִי הִיתָח לְחֻקֵּן וְלֹא
לְקַלְקֵל חִי, וְנִם זֶה יִדְוֶעַ כִּי אֲנִרְתָּ הַקִּדָּשׁ חִיז סְחָאוֹ תִּיכָף
וּמִיד עַל בִּיאָתוֹ שֶׁל הָרֶב רֵאִי קוֹק לִפְנֵי כָּל חֻקָּה, וְכֵן
אֲנַחְנוּ עֹמְדִים עַל מִשְׁמֵרְתָּנוּ בְּעִתָּהּ וְמֵה שֶׁהִמְעָ כֻּתָּבִים
אֵין לִי עִמָּךְ עֲמָהֶם, וְד' יִתֵּן שְׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל.

שְׁלֹמֶה וּוְעֶהֱסִרְעֶר.

(חֲכֵר בִּ. אֲנִרְתָּ חֲקִדָּשׁ)

לְשָׁנָה טוֹבָה

(עִם גִּימְסִירָאוֹת)

מִלִּיּוֹחַ הַגִּאֲוִלָּה וְהַתְּקוּדָה
לְכָל מְנוּי וְלֹקְחֵי בֶּאֱרֵץ וּבְחוּץ לָאֶרֶץ
לְשָׁנָה הַחֲדָשָׁה לְשָׁנַת תְּקַע בְּשׁוּפָר גָּדוֹל לְחִירוֹתָנוּ (תִּישׁ)
לְשָׁנָה תִּשׁ כּוֹחֵם שֶׁל שׁוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל וְשָׁנַת כְּפֻרָּה (תִּישׁ) עֹנֹת. יִהְיֶה
שְׁתִּיהִי שְׁלוֹם בְּכָל הָעוֹלָם. וּפֶרֶט רְצִיָּה (תִּישׁ) הִי אֶרֶץ שִׁבְתָּ
שְׁכֻת יַעֲקֹב. וּפֶרֶט עֲרֻכָּתִי (תִּישׁ) גֵּר לְמִשְׁיָחִי. וּפֶרֶט אֱלִיהִי הַתְּשֻׁבִי
הִי אֱלֹהִים תִּשׁ בּוֹ יִבָּא. יִהְיֶה שְׁנֹבָאֹת הַבְּעָשִׁיט יִקְרִים בְּנוֹ נְעֻץ
אֲחֵרִית חֲרָצִיט תִּהְיֶה מִחִיָּה עֲמֵלֵק יַעֲלֶה מִסָּפֶר רִיזִין. וְיִבָּא אֱלִיהִי
הַתְּשֻׁבִי וְיִגְאֻלֵּנוּ בְּקִרְוֵב אִמֵּן.
כָּל אֱלֹהִים אֲשֶׁר יִקְנוּ אֶת לִוְיָ הַגִּאֲוִלָּה יִשְׁיִמוּ לָב עַל רִית שֶׁל
כְּפִיר כִּי פְרוֹסָה רִיזִית. הִישׁוּב הַיְּהוּדִים יִחְזְרוּ שׁוֹב וְיַעֲלִי בְּרִבְבוֹת
הַלְּחָה הַזֶּה גִּוְתָן יִדְעוֹת לְכָל אֶחָד כְּעִיד הַקֹּדֶשׁ יְרוּשָׁלַיִם.
בְּשָׁנִים וּבְאוֹר, וְגַם לְמוֹסְדוֹת הַמִּשְׁפָּחָה וְהַצְּבֹרִיזוֹת.
בְּשֵׁת הַבֵּיִל אֱלִיעֶזֶר שְׁחֹר, סוֹתִי בְּעִזְקוֹת
הַלְּמִיזוֹ שֶׁל מֶר ש. רִפְאֵלִי

אִירוּעִים מִיּוֹחָדִים בִּישׁוּב

אֲעִיפֵי שֶׁהַחַיִּים עֲצָמָם בִּירוּשָׁלַיִם הִיוּ מִיּוֹחָדִים בִּימֵים הָהֵם, וְהַקִּיּוֹם בָּהּ בִּלְטַ בִּיחְדוֹר
מִבְּכָל מְקוֹם אַחֵר, הָרִי גַם בָּהּ קִרְה לְפַעֲמִים אִירוּעִים מִיּוֹחָדִים שְׁעוֹרְרוּ אֶת הַיִּשׁוּב.

לִידַע לַהוֹדִיעַ וּלְהוֹדֵעַ
כִּי נִגְשִׁים אֲנִי לַחֹג בְּרוֹב פֶּאֶר וְהֹדֶר,
בְּפֹמְבִי אֶת

חג חצי היובל

שֶׁל זֶקֶן הָעֶגְלוֹנִים בִּירוּשָׁלַם הַמִּנְהָג
וְהַמִּנְהָל הַצְבֹּרִי הַמַּצְוִין בְּצִוּוֹן מֶר.

חיים יעקב ירוזלמסקי

ב"ר בֹּנִיָא דוד ז"ל.

בִּיּוֹם חֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאָב דֵּהאִי שְׁתַּא

שְׁנַת חֲתָן הָעֶגְלוֹנִים לַפ"ק.

וְכָל אֱלֹהֵי הַחַפְצִים לַחֲשַׁתְתָּף בְּהַחֲגִיגָה הַנִּכְבְּדָה הַזֹּאת
הֵן כִּפְּהָ וְהֵן בַּחוּצָה לָהּ. פָּנָה לַהֲסוּכָן מֶר פ. לִיפְקִין הַי"ו.

ועד החגיגה.

— תִּלְגָּרַם אֲדָרַעֶסֶס: —

Haïm Jacob Jerusalinski Eglon Jerusalem.

חגיגת מחצית היובל לזקן העגלונים בירושלים משנת תרע"ב.
(יש גורסים) בט"ו אב תרע"ב אמורה היתה לחתקיים חגיגה לציון חצי יובל לפעולותיו הספרותיות
של אליעזר בן יהודה. וחרדי ירושלים ניסו לפגוע בה וכך נוצר כרוז זה.

★

בשם חברי בד"ע.

הצעיר היה גם חולה קרחתו והר"ד וכן עשה לו תחבושת לחתום, ונתן לו ספסלים לסילוח הקרחת, ואמנם השבט לו הניח לחתום במסעף הילול בקצה הר"ד וכן וצא אורו שן במחשבת ובכפר מה קרחתו, היה רעקן, וישב בסתר ואף גם חפץ, לרדת אל שטורם הולוס אסר לו שקר ושאר כססות, ובשעת האכל נתנו לו לאכל בידו ע"ל כל החללים, ואכל, ואחרי שסבר אכילתו פתאם כול—זאת! הסיחה לא אהיה אף רק אחד, ועד מים שהספיק משמש הולוס להוציא קריאה ששה כבר וזהו מה שחזקנו לו כי שרשם אף רן דיעה קלה סתירה הנראתה, כי מי שאינו בא לרן סתור, קשה תורת הספסלים בדרב שאינו דורס מה—זהו הירק כי מרית רעיקה כחן איננה מסור סתירה אף רן קרן, כי אם משהסדת התקציע עתה וזהו דיעה איה שמה שיכולת להיות ודעה וגם כלתי ודעה אף והאשכנזי, זו סתירה חזקה הנראתה אינה סתירה בוד אחר, כי אם נאסר עקירתם, והתחבטות עתה הולוס נראתה בה חושב השבט והם משאירה ע"ל הירקית, וסבל שכן אם נאסר כסר משאירם האשכנזים, או בעלי הולאית משאירם כסר, כי אם כסר בתקשולו

[151]

פרסום!

מפרסמים לקהל הישראלי
(כאשר צוה המהר"ל להכריז)

שביום ד' י"ד ניסן ערב פסח
תרפ"ה מיד אחר תפל' ותיקין
יתקבצו כלם אל המקומות
שרואים משם את הנץ החמה
לברך את

ברכת החמה

הנהוגה בישראל בכל כ"ח שנה

דפוס. ציון. ירושלים. ערב פסח תרפ"ה.

ברכת החמה בשנת תרפ"ה.
החמה מסיימת את מחזוריה אחת לעשרים ושמונה שנה.

מבשרת ירושלם

בעור ה'.

שמעו נא אחינו בניי.

הנה הלא ידוע כי עד הנה הייתה להם הסבטיון כמו לפונה ועמונה מעין כל, עד כי כל החיירים הארציים לא הביאו ממנה קום ידיעה וע"כ נמלאים בדרינו אנשים שהולכים בדרכי טורנוסרופוס הרשע שלא קיבל דברי ר' עקיבא שאמר לו שיש ראוי ליום השבת מנהר הסבטיון כדליתא במסכת בנהדרין [ל"ה] ועין כי אז לא הי' בידיו ר' עקיבא להראות לו הנהר ההוא, או לביטת ריחוק הדרכי, או לביטת כי היטה הדרכי משוכשת בניסוח, ע"כ העיו הרשע אח פניו נגד ר' עקיבא ולא קיבל ממנו ראוי הוזה, [כדליתא במדרש רבה דר' זוטא פ"א] עד כי הביא לו הראי' מבטלת האוב, ומקדו של אביו שאינו מעלה עשן בשבת, עכ"פ עשה נמלא ג"כ אנשים שהולכים בדרכי הנה, ולא קשה להם לאמר כי הסבטיון אינו בעולם. ע"כ אחים יקרים אחרי כי כאשר ידעתם או שמעתם או השמעתם עתה, אשר בחסד ה' יתברך נהודע לנו דרכים רבים להנהר ההוא, [כמבואר הדבר בספר דרישת כבוד חכמי התורה אשר הדפסו באלה הימים] ע"כ אמרנו הלא כמו חוב גמור הוא עלינו לעשות למען כבוד ה' וכבוד חכמי חכמי התורה ולנסוע לנהר ההוא ולהביא בעור ה' אמות צדוקים, ולפרסם, למען יתברר לכל יושבי הארץ כי לודקים הם דברי ר' עקיבא וכן כל דברי חכמי התורה הנם לודקים בלחמם ולדק סלה!

עוד זאת אחים יקרים, אחרי כי ישמע אשר יושבים שם אחינו בניי מעשרת השבטים, ואשר הם לדיקים גמורים ושוכנים בשלום והשקט מבני העמים, ע"כ ענין הזה, ג"כ הוכחה להצטרפות עשיית נביטה הוזה, למען יודע בעולם אשר יש מאחינו בניי העובדים את ה' אחד ואנש מזכירים אמונת ההדשות עכ"פ אין מחפש עליהם שום טהה וחסרות כמו במדינות הארציית, כי אדרבא הם יושבים בלויים ושקטים לבטח לחיים ולשלום סלה.

עוד אחים יקרים! הנה יש תקוה ל' יתברך אשר ע"י הנביטה הזאת העשה מצוא ופתח והתחלה לקיום דברי הנביא (ירמיה' ג') אשר ילכו בית יאודה לבין ישראל למען יתאחדו יחדיו להיות לעם אחד לעבוד לה' אחד בדרך ומשפט סלה! וכן רבים רבנים וגאונים הסכימו לזה! כי בן איתא בזה"פ אמור דל"ה מאמרו של ר' חייא [על הכחוש שיר הציירים פתחי לי אחותי] כי קולו של הקב"ה דופק לחמם פתחו לי פתח כחורו של מחסא [כלומר כחור הזה אשר בו מתחילין לעשות מלאכה החפירה] ואני אפתח לכם תרעין חושן וכו' וכן תקוה לה' אשר יעזור ע"י נביטה הזאת להצטרף עם אחינו בני משה רבינו עה"פ, אשר רבים מאנשי ישראל וביניהם מן הגר"ה ז"ל, יאמרו אשר ע"י בני משה רבינו תהי' ישועה לישראל! ע"כ אחים יקרים אחרי כי מכל אלו הדברים הנ"ל נראה ברור מאד אשר מאד נלך לנו לעשות הנביטה הזאת לכבוד ה' יתברך ולכבוד חכמינו ולכבוד כל עמו ישראל בכלל, ע"כ כל מי שהבנת ה' ועמו טובע בלב, נבקש נא ממנו אשר יתמוך נא להנביטה הזאת, הן ע"י עצמו הן ע"י השתדלות מוולתו אשר יתן לזה כפי נדבה לבו בעת הזאת, וכן יבנה נא את עצמו בין הנוטים לזה דמי חודש בחדשו או דמי שבוע בשבוע לאגודת חברה דורשי טוב כי באופן כזה הקי' גדולה לה' אשר יעזור לנו בזכותא דתמיכה הרבים להשלים הענין לכבודו יתברך ולישועת ישראל סלה. מדי דבריו בזה מכרחים לנו ג"כ להזכירם אחים יקרים שלא יפוחה לבצבם הטהורה לאמר הלא כבר נסעו נוסעים בענין הזה ולא הגיעו להשלמת הענין, הנה אמנם בן אחים יקרים! אך גם זאת לבס לרעה כי זה הי' ג"כ לביטת חסרון כסף די הולאות הנביטה את כי לרעה, ואם כי רבים נחנו לזה נדבזה גדולות עכ"פ לא הספיק על כל הולאות הדרכי, אך לא במעמד כזה עומד עתה ענין הנביטה כי בהמשך הזמן שאנו עוסקים בו טרענו דרכים צדוקים ועובדים ובעומים הרבה יותר מהדרכים אשר נסעו הנוסעים הקדמים, ע"כ אחים יקרים לא נעזוב נא את העת היקרה והמוכשרה לישועת ישראל, בעת הזאת אשר נשהלם כל הסיבות וההנאים הנזכרים בכתובים ובדברי חכמינו ז"ל ומי יודע מה יולד יום ודל, ע"כ אחים יקרים, בלי תעמדו מרחוק מלחמון לענין הזה והעיקר בלי לעזוב ריקס להעוסקים בענין הזה, כי זכותא דתמיכה הרבים אין לו ערך ושעור לעשות טובה ע"י מעשיהם הטוב, ע"כ נחזק נא וגלמך וגעזור זל"ז וע"כ נקו' לה' אשר יקיים עלינו הכתוב הגלמך ע"פ הנביא (לפני' ג') אשר יתן ה' אומנו לשם ולחלה בכל יושבי הארץ בבי"א.

ואם יארשע עפשטיין

נא משה יאושע הקמחי פה"ק ירושת"ו

ואם שאלמה וועקסלער

ואם רפאל מרדכי יצחק שפירא

לבוקן החברה נתמנה בהסכם כולט הרבני היקר המפורסם לטוב מוה"ר יצחק סג"ל הלוי גר"ו

אדרעססע להסוכן: Herrn R. Jzechak Segel Halewy, Jerusalem (Palestina)

מכתבים פשוטים על אדריסס הוצא: Herrn Schlomo Wechsler, Jerusalem (Palestina)

התעוררות לשם נסיעה לנהר סבטיון מעבר לחרי החושך בתקוה למצוא שם את עשרת השבטים ובני משה.

הכרז פורסם על ידי חכמי הקבלה בירושלים בשנת תרפ"ז בערך.

ראה: מבשר ואמר — נחמת מנחם — ירושלים, תרפ"ח.

לכל זמן

ועת לכל חפץ תחת השמים

עד כמה שצדקו דברי החכם מכל אדם בזה שהכל תלוי בהזמן, נראה פשוט ממקרי הזמן אשר נקרו ויאתיו בעת האחרונה הזאת, זה יותר משלושים שנה אשר פתאום התעורר רעיון ורצון בלבות רב חכמי ירושלים להקים להם סנהדרין כאשר היה לנו מאז ומקדם, וכאשר הביטו על הנהגת הדור החדש ועל מצב היהדות אשר ירד עשר מעלות אחורנית מהמושבות החדשות, וכמעט בכל אה"ק, ובאופן כזה מה תהא אחריתנו ?

ואם אמנם הרעיון בהקמת הסנהדרין נתפשט אז בכל אה"ק והגיע עד לגדולי עמנו בחו"ל, והראשון היה הרב המפורסם ר' מענדל הכהן ז"ל במצרים, אשר השתדל בכל מאמצי כחו להוציא את הרעיון מכח אל הפועל, ויעזוב את משרת הרבנות שלו לנסוע לחו"ל, ויאסוף רבנים גדולי ישראל כי יעזרו על ידו, אך לא עלתה בידו לעשות מאומה, ואחריו החרו החזיקו עוד כמה מחכמי עמנו להשתדל בזה ולא הצליחו בכל ספריהם אשר הדפיסו ודיה כלא היה—ויען מה? יען כי עד הנה עוד לא הגיעה העת המוכשרה לדבר הגדול הזה—

לא כן העת הזאת אשר בסבת גלותנו המר בחו"ל נתרכו פה אה"ק רבנים גדולי ישראל אשר עטרת הסנהדרין הולמחם, והרוב מהם נמצאים פה ירושלים עיה"ק, ולמה ישבו מפורדים ומפורדים בעת רעה כזאת אשר מצב יהדותנו ירד פלאים ואין מקומו,

ובכן אנחנו קהל עדת ישורון אשר למטרדה זו יסדנו זאת אנחנו לעורר את לבות גדולי עמנו יחיו החלמנו להתכנס ולהתאסף יחד לשכס עצה לדבר גדול הזה, אולי ירחם ה' ויושיענו להוציא את הרעיון הקדוש הזה מכח אל הפועל ונושע, (גם רשיון הממשלה יש לנו על זה).

מקום האספה תהי' בביהמ"ד קהל עדת ישורון שהוא ביהמ"ד של הרומנים מול ביהמ"ד של האמריקנים, ויום המונבל לזה יהי' א"ה בל"ג בעמר אחר הצהריים שנת תרצ"א, והי' יהי' בעזרנו ויצליח מעשי ידינו וישלח את גואלנו במהרה בימינו אמן.

כרוז משנת תרצ"א.

נסיון לחדש את הקמת הסנהדרין לאחר נסיגות קודמים ע"י חרב אחרון מגדל הכחן רבה של קהיר. ספרות שלמה נוצרה אז מסביב לשאלה זו.
ראה: יד ראם, גא אמן, קהיר תרס"א-תרס"ג (מהדורת ת"א תש"ד); סמיכת חכמים, קהיר—תרצ"א.

בשורה טובה

לתושבי בית ישראל והסביבה
כי נמצאים אצלי לסכירה

❧ **בולי דאר** ❧

וכן כל מיני בולי O.P.D. A. ו H. J. Z.

למטרות ולשטרות וכו'

בכבוד רב

ח. י. שווארץ

1062

חנותי אצל בית הכנסת (מול מר אפרים זאקס)

1901

חברת אנגליא-פלשתינה
(בע"מ) (בכ"ל)
شركة الانجليا فلسطين المحدودة

THE ANGLO-PALESTINE COMPANY LIMITED

Pay

or Order

Israel Zerguisk

CLOSED ON SATURDAY

1901

חברת אנגליא-פלשתינה
(בע"מ) (בכ"ל)
شركة الانجليا فلسطين المحدودة

No. 3175

The Anglo-Palestine Company Limited

Pay

or Order

Israel Zerguisk

CLOSED ON SATURDAY

הבנק העברי

חברת אנגליא-פלשתינה

לונדון, יפו, ירושלים, בייروت, חלב, סידון, תל אביב

ANGLO-PALESTINE Co. LIMITED.

London, Jaffa, Jerusalem, Beyrouth,
Haifa, Sidon, Tel-Aviv.

ניצני הדואר והבנקאות

בזמן שבאירופה התנהלו רשתות ענק של בנקים נפתחו באר"י סניפי בנקים שמרכזם בקהיר, ורק מאוחר יותר הוקם בנק אנגלו פלשתיני בירושלים, ניצני הדואר בארץ התחילו בהעברת מכתבים שבוצעה ע"י קבלנים ושדריים פרטיים, אח"כ הוקמה בירושלים סניף הפוסטה האוסטרית, ורק מאוחר יותר שירותי הדואר ע"י הממלכה העות'מנית ואחריה ע"י המנדט הבריטי.

הוספה ל"החרות" ג'רין צ"ז

מאז כבוד בהא אלדין ביי, מי שהיה קאימקאם ביפו קבלנו אז הדברים הבאים לקטן בבקשה
לפרסם מלה בכלה סמס :

להנהלת העתון "החרות" בירושלם.

בבקשה לתרגם מלה במלה ולפרסם כהויתן את השורות דלקמן :

הממשלה הרוממה, בהתנגדה לפעולות האלימנט המסכסך המתאמץ לברא בחלק הפלשתיני
של ממלכת עותמניה ממשלה יהודית בשם "ציונות" והעלול להזיק בזה גם לבני-גזעו עצמם, —
צותה להחרים את בולי-הפוסטה של הציונים, כסף-הניר, בנקוטי האפ"ק בצורת שיקים וכיוצא
באלה, שהיו נפוצים בין האלימנטים האלה, והכריזה על בטול כל האגודות וההסתדרות הציוניות,
שהיו מתקיימות בסוד.

עבשיו נודע לנו שנרגנים אחדים עושים בכונה רעה ושפלה את הדברים פלסתר באמרם
שהפקודה מכונת כלפי כל היהודים. אין דבר יותר טבעי מזה שאין בזה כל נגיעה לכל היהודים
העומדים בבריתנו שהם יחד אתנו בנים למולדת ונהנים משוויון-זכויות ובעזרת האל יהיו תמיד
חברינו למולדת. הפקודות שנתפרסמו מכונות אך ורק כלפי רעיונות ההסתדרות והמעשים
הציוניים ; וכל שאר בני-מולדתנו היהודים, שאין להם קשר את הקלקול והמהפכה ממין זה
אנו מבקשים ומאחלים תמיד שיהיו שלווים לעולם ועד כתמול שלשום. אנו כל העותמנים, הננו
מקרב-לבנו ידידים וחברים-למולדת לכל היהודים העומדים תמיד בבריתנו, ורק הציונות והציונים,
זה האלימנט המשחת של בלבולים ומהפכות, השואף ליסד ממלכה בתוך מולדתנו ושאר
העבודות השנואות או אשר ישאפו לדמיונות מעין אלה — צריהם אנו לנצח.

8 כנון תני שנת 1330

בהא אלדין

הודעתו של בהא אלדין, הנודע לשימצה, והקאימקאם לשעבר ביפו, ואח"כ יועצו של ג'מאל פחה,
משנת תרע"ה, כי ההוראה בדבר החרמת בולי הקרן הקיימת, שטרי כסף והמחאות של א'פ'ק,
אינה מכונת נגד כל היהודים, אלא רק נגד הציונים והמתאמצים "לברא בחלק הפלשתינאי של
ממלכת עותמניה ממשלה יהודית".

ב"ה.

פאסט מאה שערים

ברשיון הממשלה יר"ה בעיר הבירה פתחתי במאה שערים סניף להפאסט העותמנית. לקבל מכתבים וכל מיני משלוח לכד ארצות התבל עפ"י חקי הפאסט הבלדית.

בכל יום (דבר שבתות ומועדים) יהי' הפאסט פתוח לקבל ולהשיב מכתבים מבוקר עד שתי שעות בערב.

בדי להקל על המהל הנכבד הדבקנו תיבות מיוחדות בחוצות מאה שערים וסביבותיה, להניח בתוכן המכתבים הנשלחים, ובכל יום לפנות ערב יבא שליח מיוחד לאסוף המכתבים ושלחם באותו היום לתעודתם.

פנקס פתוח יהי' בהפאסט לקבל התימות מהאנשים החפצים כי מכתביהם הבאים מחו"ל יביאו להם לביתם תומ"י, ודא יצטרכו לכתת רגליהם ללכת העירה. בכל האפשרות הננו מוכנים לשרת את המהל הנכבד הנותן אמון בי ובמשלתנו הרוממה.

אליהו האניג

פקיד הפאסט העותמנית בירושלם.

אלול תרס"ג

הודעתו של אליהו האניג מנהל סניף הדואר התורכי במאה שערים, משנת תרס"ג, על פתיחת הסניף, הצבת תיבות דואר בחוצות השכונה וסביבותיה, איסוף מכתבים מדי יום יום, ושרות אקספרס לבתים. פעולות אלה נעשו במסגרת ההתחרות החריפה שבין הדואר התורכי לבין שירותי הדואר של המעצמות הזרות.

הפוסטה הטורקית

פעה"ק ירושלם

בהזכירה ליושבי הארץ את חובתם לממשלתנו יר"ה שהם חוסים בצלה, ובהביעה תודתה למכירה על מלאם את חובתם זו, היא מברכת את כל מקבלי כתב זה :

אלהו האניג.

כ"ט אלול תרס"ד

שכר משלוח קאלי פאסטאל

אשכנז 9 גרוש, אפריקא מזרחית 17, אפריקא צפונית מערבית 19, קאמדיאן 15, מאראקא (פאם) קאזא בלאנקא, לאראש, מאזאגאן מונאדאר, ראבאם, סאפי וסאנגיר 15, חזנא 17, ארנענטיא 18, אויסמריא ואונגארן 7, בעלניא 11, באסניא והערצאנאווינא 9, בולגאריא 6, משילי 23, קאלאמביא 18, דענעמארק 11, מצרים 8, שפניא 14, צרפת 11, קארסיקא 13, סודאן 17, חודו הבריטית 18, ברומניא 22, אורגוויא 18, ווענעווילא 18, זאנזיבאר 17, אנגליא 14, איטליא 10, מסובא 16, ליביריא 16, לוקסענבורג 10, מונטאנעגרא 11, פערז 26, פארמונאל 20, רוסניא 7, רוסניא אייראפית ופינלאנד 10, סלאוואדאר 23, סרביא 5, סיאם 21, שווייץ 9, טיניס 13.

הטעלעגראף

לארצנו :

ליפו, חברון עזה ובית לחם 5 גרוש בעד 20 מלים, ועשרה פרומות בעד כל מלה נוספה. לביירוט צפת טבריא חיפה דמשק שכם, ובל פלך בירות 20, 7 גרוש בעד 15 מלים, ועשרים פרומות בעד כל מלה נוספה. לכל ארץ תוגרמה (לבד סכסכה ומדינה) 10 גרוש בעד 10 מלים, ואחד גרוש בעד כל מלה נוספה.

לאיראפא :

בעד כל מלה בת 15 אותיות או 5 מספרים.					
Fr. Cen.		Fr. Cen.		Fr. Cen.	
פארמונאל	0, 69	מונים	0, 67	אוסמריא	0, 46
פיליפינען	10, 17	מדיבולי	0, 88	אויסמראליא	4, 59
פרם	1, 20	יאפאן	8, 20	איטליא	0, 48
צייקאן	3, 35	כינא	5, 64	אלגיר	0, 67
ציפערן	1, 90	לוקסעמבערג	0, 60	אמעריקא	2, 35
צרפת	0, 56	מאלפא	0, 69	אפריקא	6, 95
קארעא	8, 30	מאראקא	0, 83	אשכנז	0, 55
קיפטאן	6, 95	מאנטאנעגרא	0, 83	באסניא והערצאנאווינא	0, 38
רומאניא	0, 43	מצרים א'	1, 00	בובארא	3, 00
רוסיא איראפא	0, 72	מצרים ב'	1, 25	בולגאריא	0, 38
רוסיא אזיא	1, 45	נאפאל	6, 75	בעלניא	0, 60
שוויידין	0, 69	נארוועגען	0, 72	בריטניא הגדולה	0, 71
שווייץ	0, 51	ניי זילאנד	5, 09	גיבראלטאר	0, 69
שפניא	0, 65	סרביא	0, 33	דענעמארק	0, 60
טיסן	3, 50	ערן	4, 50	חודו הבריטית	3, 23
				זאנזיבאר	6, 75

לפנינו אחת מן האגרות ששלח אליהו האניג מנהל סניף מטא שערס, משנת תרס"ד, במסגרת מלחמתו בבתי הדואר הארים.

אליהו האניג היה סופר ב"החבלצות", ומונה ע"י התורכים למנהל הסניף, ע"מ שבכת אישיותו ויהדותו ישלחו הירושלמים את דברי הדואר ע"י התורכים, במקום האוסטרי-גרמני. והוא היה הראשון שהטביע חותמת באותיות עבריות.

ראה : 7. שרץ — זכרונות, עמ' 127, המבדור — שלשה עולמות ; גרייבסקי — מגי' חוב' 6 עמ' 45.

מודעה

למען הקל מעל השולחים כספים מערי חו"ל לבתי החרד והצדקה באה"ק, וכן גם לאנשים הישולחים כסף על שמי בעד אחרים, בקשתי את כבוד מנהל הבנק לחברת אנגליא פלשתינה ביפו, וירשני להודיע ברבים כי כל הסכומים שיושלחו להבנק הנזכר הן בשטרות הממשלה או בצשעקים ושמרי קבלה ע"י הקרספודנמים שלו בכל הארצות, יומסרו לבעליהם בלי שום עכוב לאחר נכוי קאמיססיון כנהוג בכל בתי הבנקים פה. ובכן אבקש כי מעתה יחדלו לשלוח כסף על שמי ישר לירושלם, כי אם ישלחו ישר להבנק ביפו או ימסרו להקרספודנמים שלו, ויהיו במזחלים כי יבואו הכספים לתעודתם בדיוק.

אליהו האנג

פקיד הפאנא התוגרמית בירושלים

ירושלם בח' מרחשון תרס"ד.

אדריסת הבנק:

THE ANGLO-PALESTINE CO. LTD. JAFFA, PALESTINE.

הרשומים כמה נותנים שעקים על הבנק הג'ל

Jewish Colonial Trust	London
Herrn Samuel Barbasch,	Odessa.
Gebr. Bachrach.	Warschau.
Gesellschaft Carmel,	Warschau.
" Ingenieur Ussischkin,	Ekaterinoslaw.
Commerzbank in Minsk,	Minsk.
Warschauer Discontobank,	Warschau.
" Gebr. Urysohn,	Moskau.
" I. B. Segall,	Wilna.
" I. Benjacob	Wilna.
" L. Schalit,	Riga
" Joseph Katzelnelsohn & Sohn,	Bobruisk.
" Joseph Katzelnelsohn & Soehne,	Libau.
" Leon Horodischz,	Brest. Lit.
" Lina & Kann	Haag
" S. Jarmulowsky	New York

להבנקים הרשומים כמה יוכלו להכנים כספים ע"ח הבנק הנזכר נגד שמרי קבלה, והבנק תשלם נגדם ביפו.

Union Bank	Wien
Nationalbank für Deutschland	Berlin
Comptoir National d'Escompte	
de Paris	Paris
Bank of Africa	Cape Town

להבנקים הבאים כמה יוכלו להכנים כספים בכל מחלקותיהם ע"ח הקולוניאל בנק העברי בלונדון נגד שמרי קבלה, וח' אנגליא פלשתינה תשלם נגדם ביפו.

Azow Doner Commerzbank	Taganrog
S. Petersburger Internat. Handelsbank,	
	S. Petersburg
Moskauer Internationale Handelsbank,	
	Moskau.
Russische Bank für Handel & Industrie,	
	S. Petersburg.
Wilnaer Privat Handelsbank,	Wilna.
Warschauer Commerzbank,	Warschau.
Oreler Commerzbank,	Orel.

הודעת מר אליהו האנג משנת תרס"ד, בדבר העברת כספים ליחידים ולמוסדות תוך נכוי דמי עמלה.

G. M. Ancona & Co.

Jérusalem Cairo Alepo

ב נ ק

ש' אנקונא ושו'
ירושלם, מצרים, חלב.

100,000

פ ר נ ק

תוכלו לזכות בהגרלה בשלמכם רק חלק ממחיר שמרערך מצרי Credit Foncier Egyptien
בשני תשלומים חדשיים שהם רק

פ ו נ ט א ח ד

הבנק ש' מ. אנקונא ושו' בירושלם

מוכר שטרות ערך מצריים הידועים בשם Credit Foncier Egyptien בתשלומים לשעורים:

ח צ י פ ו נ ט כ ל ח ד ש

קפת חסכון היותר טובה והיותר נוחה לפועלים פקידים וכו'

הקרן קימת לעולמים

השטר, התלושים, (קופונים) וגם הסכום שהשטר יכל לזכות בו הם שיכים לקונה אחר י
שלמו התשלום החדשי השני

הגרלה בכל חדר וחדש

בנוגע ליתר הפרטים אדות מספר הנומרים הזוכים והסכומים השונים ויתר התנאים לפנות
אל משרד הבנק, או אל הסוכן.

הבנק מודיע שהוא מתעסק בכל מיני עסקי בנק בתנאים נוחים:

הלואות נגד שטרות ושטרי ערך, נגד משכנות משיכת שיקים. וכו' וכו'

הסוכן בעד ארץ ישראל

מאיר לגיאדו

נ. ב. אפשר להשיג אצלנו רשימת הנומרים הזוכים של כל מיני השטרות הישנים והחדשים במשך כל זמן המלחמה.

"הכסף"

ירושלים - מאה שערים מס' 45

מודיע בזה להלל כי -

ביום 5 באפריל תתקיים

חלוקה שניה של הלואות בלי רבית
בלי ערבות לשש עשרה שנה של הסריה הראשונה
של אוכליגציות בנות 1 לא"י
של בנק לקרדיט גומלין, בע"מ, תל-אביב

המובטחות במסכמתאות של כל נכסי הבנק במחזור

לפי התכנית 1 הלואה					
1	>	.	.	.	בסך 75 לא"י
2	>	.	.	.	> 25
6	>	.	.	.	> 10 כל אחת
30	>	.	.	.	> 5
	>	.	.	.	> 1

סך הכל 180 לא"י

התשלומים החדשים מתקבלים בירושלים בבנקים דלקמן:

בנק חברון, בע"מ. בנק מטרופולין בע"מ
רשימת קוני האוכליגציות שזכו ב-5 לינואר 1932 בחלוקה הראשונה

ירושלים:

100- לא"י	דוד גולדי, רח' בצלאל 97
10- לא"י	חיים ליאונד
10- לא"י	מתתיהו וינגרטן
1- לא"י	יצחק סקובקובק ושטען גרינברג
1- לא"י	זאב עציוני
1- לא"י	אליעזר קופמן, רח' בוגרשוב 61
1- לא"י	מיכאל סרי, רח' מונטיפיורי 11
1- לא"י	אברהם גולדשטיין, שכונת השכנים א'
1- לא"י	סיגה ברזל, רח' פרץ 1
1- לא"י	יעקב עזרי
1- לא"י	נחום בירשטיין, כחנה ברנר 334
1- לא"י	שלום מ' צויגנשטיין, שכ' מכני 10

תל-אביב:

100- לא"י	דוד גולדי, רח' בצלאל 97
10- לא"י	חיים ליאונד
10- לא"י	מתתיהו וינגרטן
10- לא"י	יצחק סקובקובק ושטען גרינברג
5- לא"י	זאב עציוני
5- לא"י	אליעזר קופמן, רח' בוגרשוב 61
5- לא"י	מיכאל סרי, רח' מונטיפיורי 11
5- לא"י	אברהם גולדשטיין, שכונת השכנים א'
5- לא"י	סיגה ברזל, רח' פרץ 1
1- לא"י	יעקב עזרי
1- לא"י	נחום בירשטיין, כחנה ברנר 334
1- לא"י	שלום מ' צויגנשטיין, שכ' מכני 10

כל הסוכנים שמוכרים שטרי ערך ואוכליגציות מתבקשים לפנות
למשרדנו בשביל קבלת הפנקסים.

MORUMS

Have purchased the stock
of
Jacob Rabinowitz
and to make room for
fresh stocks from
London Paris and America
offer the whole of existing
stock at

HALF PRICE
OR LESS.

نمان للموم باننا اشترينا كافة محتويات
حامل دلبينوقس الواقع خارج باب
الحال ولايل توسيع المحل لبقاعة جديدة
ستحضر عن قريب لمن لوندرة وباريس
واميركا نفتح كل ميخودات المحل للبيع
نصف السعر او اقل

מרומם

קנה את סחורת המחסן
של
יעקב רבינוביץ
ובכדי לתת מקום לסחורה
חדשה:
מלונדון, פריז, ואמריקה,
מציעה את כל הסחורה
הנמצאת בהמחסן, למכירה
בחצי המחיר
ופחות

50
№.....
50

**חנות מכלת
תנחום גנסיין**

בבקשה לתת על חשבוני סחורה
בסך **חמשים מיל**

50
רחובות בוכרים ירושלים
50

בית מסחר יין ומכלת

של דוב סיגלוביטש ושותפיו

בעד 5 חמשה מילים סחורה

50
בימ"ס מכלת נח זגגי
ע"י, בצלאל
50

טוב בעד סחורה

חמשים מיל

50

50

10
חנות מכלת
10

יחזקאל בן-יעקב

רחובות בוכרים 44, ירושלים

נא לתת מכלת בעד
עשרה מיל

ניצני ההתארגנות של המסחר

עם התרבות המלאכה והמסחר בירושלים, נתרבה גם מספר הפועלים, ועלו על הפרק גם שאלות של עזרה הדדית ומאבק על השכר ותנאי-עבודה. בעיות אלה גרם לידי התארגנות פעולות למען הגנה מקצועית ויצירת מערכת יחסים שבין מעבידים ועובדים.

חברת

יגיע כפים

תוספת לשנת
פעי"ק ירושלם תובב"א

גדולה מלאכה, שבמקום שאין זכות אבות עומדת זכות מלאכה עומדת שנאמר: לולי ארץ אברהם וכו' בעזרי כי עתה ריקם שלחננו לא עמדה לו זכות אבות אלא לשמור את ממונו, את עניי ואת יגיע כפי ראה אלקים ויזכה אמש שעמדה לו זכות מלאכה לשמור את נפשו (מסומם ס' ויכח)

לוי"ט אביגדער, מדרש"י איז ווירקליך אפראגע; ווארום עקסעסטרם נישט ריא ברבא בא. אונז האנדווערקער אין ירושלם? ווארום זינקען מיר וואס ווייטער מעהר און עלענדר און ארמונה? אונזער ביטערע האריוואנע געניגט אונז נישט אויף דעם ארעמען לעבנסמיטל, אונזער לאגע ווערט שרעקליכער פֿון יאהר צו יאהר און מערסטען מהייל בעלי מלאכה'ס שטאממען אין חונגער און נאמס?

א אנצווארט דערפֿון צייגט אונז דער מאמר חז"ל גדול השלום! שלא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום! און לידער ווייסען מיר אלע אז דעם "שלום" קענען מיר נאר נישט, יעדער איינער וואס נאר זיין אייגענע אינטערעססע'ס מען האלט זיך אין איין קאנקורירען, מיט דער פאלשער מיינונג דאמיט זיך גוט מאכען און פערנעסט אז עס איז שערליך פֿיר זיך אליין, דיא פרייווען פֿאן דער ארבייט ערנדערן זיך פֿאן מאג צו מאג, און אונזער שווערע מיהע ווערט אויף געפרעסען פֿון דער קאנקורענץ! ברידער! בעמערקט אז דער נאנצער קערפער פֿון אונז בעלי מלאכה'ס איז נומה למות און ווען מיר וועלען נישט פֿערזאמלען מיטטעל וויא זיך צו ארעמטען בעצייטענס, זיינען מיר מיט אונזערע ארבע פֿאמיליעס גאנץ פֿערלארען חיו.

צו דיעזען צוועק האבען מיר געפֿינען פֿיר נעמיג צו פֿעראייניגען זיך אונזער דעם נאמען "חברת יגיע כפים" מיט דעם ציעל צו ארבעטן מיטטעל וויא דיא ביטערע לאגע פֿון אלע בעלי מלאכה וויא ווייט מעגליך אויס צו בעסערן, יעצט האבען מיר נייטיג צו ערוועהלען א קאמיטעט, ועד הכללי פֿון 23 פֿערזאנען אונזער וועלכע עס זאל זיך געפינען איין פֿערוואן פֿאן יעדער פֿארט מלאכה, אין דיא 23 זאלען פֿאן זיך זעלבסט א.ו.ע.ד. הפועל פֿון 7 פֿערוואן אויס קלייבען אלזא ברידער! דיא האט איהר פֿאר אייך א רשימה פֿון דיא יעניגע פֿערוואנען וועלכע שטעהען צום וואהל יעדער קלאסע אין בעזאנדערע גרופפֿען פֿערשטיילט, יעדער ארבייטער זאל פֿון זיין קלאסע אויסקלייבען פֿיר דעם ועד הכללי און ביי דעם נאמען פֿון דערייניגען פֿערוואן וועלכער ער וועהלט זאל ער מאכין איין צייכען וויא דעם 0

על פי הרברים האלה, שאול ישאל איש לנפשו: מדוע לא שרתה הברכה במחנה בעלי המלאכה בעירנו הקדושה, ומשנה לשנה כבודנו הלך וילך וחסר ואך לריק ניגע יומם ולילה, טובה בעינינו לא פֿראה, נקוה להרבה והנה מעט, ולא עמדה לנו זכות המלאכה אפילו לשמור את נפשוננו כי כמה וכמה מאתנו יגיעו ברעב ואין מציל?

אך תשובת שאלה זו בצדה היא עפ"י מאמר חז"ל שני: גדול השלום שלא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום, ואנחנו לא נכחה, כי עד היום חסר השלום במחנה, איש לדרכו פונה ואין חולה על הברה ואת כל יגיענו תאכל התחרות.

לכן התעוררנו לקרב את המרוחקים בודיע למען הקרבה העצמות היבשות אשה אל אחותה ועלה עליהן עור ובשר והיו לגוף אחד שלם באבריו ואז תבוא בו גם הרוח וחיה, והיה כבאב עליו אבר אחד והרגישו בו כל אבריו חבריו, והתאמצו יחד ללחום במחלה והבריאות.

לתכלית זו התאחדנו לחברה אחת, בשם חברת "יגיע כפים" בע"ק ירושלם, ודי אלקים הרוחה בענינו יעזר לנו לבצע את אשר החילנו, ובשם ה' עלינו לבחור מתוכנו ועד כללי של כ"ג איש במספר, על שנה אחת, אשר במספרם יבואו איש איש לכל מין מלאכה, והמה יבחר מתוכם ועד פועל בן שבעה אנשים.

ועתה הנה נתונה בזה לפני החברים רשימת האנשים העומדים על הבחירה ואינם כתובים בערבוניה, אלא חרשי מתכות בפני עצמם, חרשי עץ בפני עצמם, חרשי אבן בפני עצמם, וכו' וכו', ועל כל אחד מהחברים לבחור מתוך רשימת בני מלאכתו לעד הכללי, והיה האיש אשר יבחר בו, ושם על יד שמו ברשימה אות כזה 0

בפֿער כדפוס א, ליב כתבא בירושלם ת"ו חזק לשער יסר,

נסיון להתארגנות בעלי המלאכה בחברה בשם "יגיע כפים", ודרשה לעריכת בחירות בחברה, משנת תרס"ו.

בהתאסף יחד ראשי עם רבני ונכברי העדה ובתוכם ראשי חבר' צוהדיינים מעדת הספרדים והאשכנזים היו להתיעץ בדבר השעורוריה שנעשתה מאנשים המתימרים בשם הברות ואגודות למעשה אלמות עד שהגיעו הדברים לסכנת נפשות ושפיות דמים ולחלל שם ישראל ולתת את כל היסוד בסכנת.

כי ע"כ אחרי הוכחות והתיעצות הסכמנו כולנו קריאי האספה שהחובה על כל איש ישראל ההפך בהצלחת עמו ובקיום הישוב בקודש להשתדל בכל אפשריות להחליש קשר החברות הידועות המתנהגות עפ"י החוק של מעשי אלמות וששלחו התראות לאיס שתשתמשנה בכח הזרוע, ואסור לכל איש ישראל לקבל

שום פועל או לתת עבודה לאלה אשר ידוע שהם התקשרו בתוך החברות האלו

עד אשר יצאו מהקשר ויקבלו עליהם שלא לשוב עוד לכסלה, וזה נעשה בכח התורה ובכח בתי הדין של כל הקהל חס' יושב ירושלים. (מובן הדבר שגם על בעלי העבודה האיסור להתאגד נגד הפועלים). ומצד השני מנינו קומיסיאן מאנשים נכבדים בע"כ וסוחרים לפשר ולתוך ברצון הצדדים בכך פעם כאשר יפול דוד ומכסוך בין נותני עבודה ובין פועל, לעמוד מצד הפועלים שלא יעשקו ולא יח' שום עול מאת נותני העבודה ושיתנהגו עמם בצדק וביושר ולא יקופח שכרם, וגם לעיין בתקונים כשרים לטובת אלה הפועלים הישרים אשר הפצם באמת בעבודה ויגיע כפיהם.

בר"צ אשכנזים פרושים	בר"צ אשכנזים חסידים	בר"צ אשכנזים חסידים	בר"צ אשכנזים חסידים	בר"צ אשכנזים חסידים	בר"צ אשכנזים חסידים
משה נחום וואלענשטיין	ליפמאן דוד בהריי ז"ל	יצחק משה ב"יצחק מאגיר ס"ס	העזרי שמואל נסים הי"ו	העזרי חיים אל"ה חלוי ס"ס	העזרי אברהם נאנין הי"ו
ארי' לוי בהררא"ד ז"ל	יוסף יהודא בריד חלוי ז"ל	יעקב ראנן ס"ס	העזרי חיים אל"ה חלוי ס"ס	העזרי חיים אל"ה חלוי ס"ס	העזרי אברהם נאנין הי"ו
צבי פסח כהנא ז"ל פראנק	אברהם בלא"א מרח"ה	אברהם בינאני הי"ו	העזרי חיים אל"ה חלוי ס"ס	העזרי חיים אל"ה חלוי ס"ס	העזרי אברהם נאנין הי"ו
שלמה גדול' שהי' רב במחא"א	יוסף חיים ואנענפעלד	חיים צבי ברוידא אב"ד יב"ק זאנער	יצחק ווינאטראד ר"ב ישיבת תורת חיים	זרח ראובן בראונערמאן	יהואז מיכל פינס
יואל משה סאלאמאן	אשר דוב זוסמאן	אפרים כהן מורשה חסיד תענית הרמנית	דוד ילין	אשר דוב זוסמאן	אשר זאב יעלענסקי
דוד פיינשטיין	נחום צבי יפה	אברהם יחזקאל בלום.	דובער אפרת	ירוחם בתרי"ק ולחה רב בראשטאן	מנחם ארי' גאלדבערגער
מנחם צבי יפה	אברהם יחזקאל בלום.	דובער אפרת	ירוחם בתרי"ק ולחה רב בראשטאן	מנחם ארי' גאלדבערגער	מנחם צבי יפה
אברהם יחזקאל בלום.	דובער אפרת	ירוחם בתרי"ק ולחה רב בראשטאן	מנחם ארי' גאלדבערגער	מנחם צבי יפה	אברהם יחזקאל בלום.

דברי הרבנים ובתי דינים היו בדבר האיסור האמור לעיל אינם צריכים החוק והשומע ישכון במת.

חיים ברלין מקום חותמו

שמואל סלאנט מקום חותמו

בשנת תרס"ט היתה בירושלים התארגנות פועלים הראשונה לשם מלחמה על הטבת תנאי העבודה. עבודת הדפוס שלמעשה היתה המקצוע היחידי שירושלים נזקקה לו, הביאה את התארגנות זו למעשי אלימות בנוסף לשביתה. רבני ירושלים אסרו על התארגנות ונינו אותה כשהם גם אוסרים על בעלי הדפוס נותני העבודה להתארגן, ומורים על מורות חובה בין צעה"ב והפועלים. ראה: התבצלת ז' כסלו תרס"ט; האחדות ב' תרע"א; וייס — בשערך ירושלים עמ' 142; קרסל, תולדות דפוס אחדות עמ' 16.

ארי' מורף ושוואג

ורוח הקודש למולם מרעים, הוי עלכל שכני וכו'
מה שהקראם מודיעים, ואשר עשו לא מודיעים.

זוהי כמה שנים שהתירו להם השכנים את עמלם של בעלי הבתים שהזקינו וסכנו נפשותיהם בימים ובלילות ואשר בעמל, זיעה ודם קנו או בנו חורבה מחורבות ירושלים ת"ו כמה רבית שלמו, ומשלמים, עד שכאו אל הנחלת. חמש שנות מלחמה היו שוממין, ואח"כ נגזר גזרת הם לטובת השכנים, ונחלתנו נהפכה לזרים, ורבים ממנו נכשלים בשכנים רעים שאומרים הלא לנו הם, ומי ארון לנו וכו' וכו'. ועתה בחמלת ד' עלינו וזכינו ע"י הממשלה יר"ה לבא אל נחלותינו כבשנים קדמוניות כדון תוחק בעשרת הדברות, לא תחמוד את בית רעיד' ובחושן משפט סמן שייב, בזה"ל, אם שכרו זמן קצוב כיון שכל"ה הזמן יכול להוציאו מיד אפילו באמצע ימות הגשמים כו'. אלפי שנים מיום שנתישבה הארץ נהוג כן, ודור תהפוכות הופכים דברי אקים חיים, ומשמיעים קול צוחה, ובוש לא יבושו לקרוא את הבתים שרא עמלו עליהם, ולא קנו, ולא בנו, כי ה מ ה מ ה בשביל שעד עתה שלמו בהם ברצונם. ע"ד הסכומים הגבוהים של הדירות אשר השכנים צועקים על ברחע"ב, אולי ימצא חלק קטן מאד מהם שצריך לתווך מצד היושר, אבל בדבר השכנים הבלתי רצויים לבעל הבית מפני טעמים שונים ידועים, אשר בזמן קיום החוק היינו אנוסים עפ"י חוק הממשלה יר"ה ועכשיו במרה נצמדק, וכמה שכנים החזיקו כספם בבנקים ועל משכנתות בריבית נפרזה והיו הוי עושר וכבוד ובכל מיני דוקסוס בחדרים מרוחים בפרס קטן, ועיני בהעתיב תכלינה ועומד כעני בפתח טרם יקבל מה משכר דירתו הפעוט, כי מי יוכל לדרו עם הרחקק ממנו, וכמה יתומים ואלמנות שנפל חבלם בשכנים תקיפים סיכלום מזה, ויש בזה משום ארמנה ויתום לא רענו.

ולחרבנים דורשי האמת והצדק נבקש בואו חשבון!

- 1 הרבה מאות שכנים דרים בדירות התקדשות והחוק אינו נוגע להם.
- 2 רוב השכנים הם חדשים, ואינם שייכים להחוק.
- 3 הרבה שכנים יש להם בתים וחנויות להשכיר, ודרים בעל כרחם של בהע"ב וגם יש מהם שעוד ישכירו לאחרים, ועושים סחורה בפרתו של חבירו.
- 4 הרבה שכנים דרים בחדרים הרבה יותר מצרכם, יען כי לקחו מאשר בחרו. אדרבה יתאספו נא הרבנים ויעשו בקורת, ויראו בשל מי הצוחה, מי המה העושים, ומי המה העושקים. ועל החלק הסמו של השכנים העניים והגונים ישתדלו למכר עצה איך לסייעם לא בדרך חסד רק באופן רצוי עפ"י דת, כי זה מוטל על כל מי שיש בידו לעשות. גם ועד העיר אשר עליו מוטל לפקח על עסקי כל הצדדים למוכרם ולטובת בניו הארץ פועים הם בזה שפונים רק לטובת השכנים בלי ישוב הדעת ובלי חקירה ודרישה ושגם טובתם רעה היא אל השכנים המוכרחים להחליף דירתם בשביל בריאותם או בשביל עסקיהם. וע"י טובתם יגדרו דרכם—גם יתחשבו נא, כי בזה הם מגדלים את המדורה של המחלוקות והשנאה בישראל. ועל כל יודעי דת ודין מעוזרי השכנים אנו מתמיחים, הגה בשנים שחלפו הצדיקו א"ע בטענת דינא דמלכותא דינא, שגם בזה היו ספיכות רבות, אבל עכשיו אחר הביטול מי יהיו להיות יוצר עמך עלי חוק וכו' טוב יותר להשתדל להרבות השלום בישראל וד' יברך את עמו ישראל בשלום.

הסתדרות בעלי החצרים

בעה"ק ירושלם תוב"א

דפוס "ציון" של האחים רוהלר
בהנחלת י. ה. קוסובסקי

לקהל הירושמי

היות שכל בתי החרושת לקרח בירושלים נתקשרו יד אחת והעלו את מחיר הקרח ואנחנו הח"מ הודענו בהודעה מיוחדת בעתון דאר היום שנתקשרנו עם בית חרושת גדול ידוע להמציא לכם קרח במחיר נמוך למען הצילכם ולחוס על ממונכם כעת נודע לנו שסינדיקט הקרח זוממים לתפוס אתכם ברשתם והורידו את מחיר הקרח לרמות אתכם, ולמען לא לתת לנו מצילכם, את היכולת להמציא לכם קרח תמיד במחיר נמוך

לכן עליכם לדעת כי כל מחשבתם הוא לתפוס אתכם ברשתם ואח"כ יעלו את מחירם פי שלוש כי כעת אנחנו בעיניהם כקוץ ומפריעים להוציא לפועל את מחשבתם.

פתחו עיניכם והזהרו ואל תסתכלו בהנאת שעה ותתמכו בנו מצילכם מהפסד כעת ולהבא תהיו מן החכמים הרואים את הנולד וזה יצילכם גם להבא.

ואנחנו הח"מ מוכנים להמציא לכם קרח במחיר נמוך תמיד. **שימו לב לדברינו ותתמכו במצילכם ואל תהנו מהנאת שעה כי אח"כ יצא שכרם בהפסדכם.**

תתלפנו תמיד לתלפון מס. 307

בכבוד רב מצילכם

ח. ברברמן את הוויזמן ושות'

דפים, שישי

כחז נגד קרטל של בתי החרושת לקרח משנת ת"ש.
בלוקי קרח היו מצרך חיוני בימים החם.

סעריע 5

פר 1000

אקציע 69

Fabrikation
& Assecuration
Jerusalem

בית חרושת
ואסיקוראציאן
בירושלם

תעודת פני' דינאדענדנע מבית חרושת ואסיקוראציאן בירושלם ת"ז

להפרדת המלאכה והמסחר באה"ק תוכב"א
4 %

התעודה הזאת בצירוף השמרי קבלות על הבסק בתחיתת המנהלים
והסוכנים היא לאות ביד בעלה הארון

כי הוא שותף בהמוסר כפי חוקי התקנות המבוארים מע"ד

סך השילום
עד לחודש שנת ה'תר

נתקבל השילום הראשון סך

ירושלם יום לחודש שנת ה'תר

המנהלים והסוכנים :

1000 fr.

בית חרושת ואסיקוראציאן בירושלם ת"ז

1000 fr.

לידע ולהודיע!

החנות של הג' חיי רבקה גולומב ברחוב
המרכזי של מאה שערים אצל הבור, עומדת להשכיר
מהיום והסתורה (סנופקטורה) הנמצאת בה עומדת
להמכר כולה בהכרזה.

לפנות לאחיי הרי חיים בנימין ידלר בבית
ישראל, בכל יום בנקר,

— וכל הקודם זכה —

חיי רבקה גולומב.

גבינה כשרה בכל מיני הידור

אשר הועמד בחלב קיבה (גילובמע), ושלא בחלב
קיבה (אוסגילובמע), נמצא למכירה אצלי בשכונת
"שערירחסד", ואצל נכדי יעקב נ"י בבתי-ראונגרין
בבית הרב ברוך לעווזי הי"ד מספר ק"ח.

דוד בחרין ולהחיה

וכל עדת בני ישראל

אשר בירושלם עיה"ק

יודעים מתוך הנסיון

שהמסות המודרניות למסות משפחה
ומסות ילד משיגים רק בבית החדש
למסות וספות ברזל

ה מ ט ה

רחוב מאה שערים 164

וגם סדרנו מסת-שולחן: ביום שלחן ובלילה מסה
ובזה אפשר לחסוך 15 לא"י לשנה שכר דירה מחדר

שינה

בואו והוכחו!

מודעה רבה לאורייתא

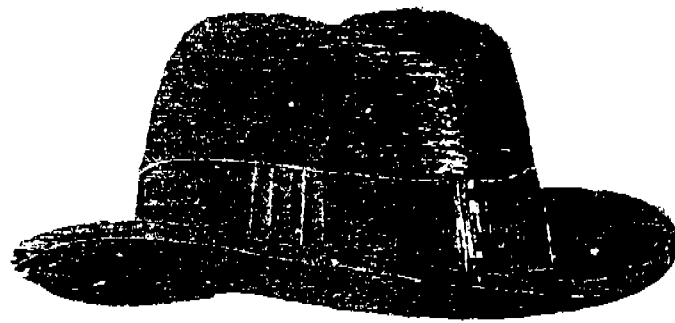
אתכבד להקהל הנכבד כי נמצא אצלי הח"מ
כל מיני תפילין, הן מעור שור ומעור דקות, וגם
רצועות רחבים מכל המינים, בן מגילות מוזות
וציצית וטליתים קמנים הכל במקח השוה.
ברגשי כבוד ובברכת כוח"מ.

ישראל חיים סאמעט

בתי אנגארן מספר רעה על יד בתי ניימן

פרנסה וכלכלה

כמה שהיתה הפרנסה והכלכלה בימים ההם מצוינת, הרי היתה מבוססת על השירותים
בלבד, היצור עדיין לא תפס מקום בשוב הדל שעבר אז את חבלי לידתו, להוציא את
ייצורם של תשמישי קדושה, ולכן כל הכשרון והמרץ לפרסומת הושקעו גם הם
במכירות והשרות.

הנני מבשר להקהל הנכבד כי הניעני כעת
 כובעים פנמה מובחרים
 לגברים ולנשים.

כ"כ יש אצלי למכירה כל מיני
 קאפילוטשען

שחורים ושאר גוונים מהמינים היותר טובים

וזיידענע שפיטצען
 שארפעס מובחרים

וגם השגתי כעת "מיני שניט סחורה שונים"
 היותר טובים, למלבושי גברים ונשים וחומים
 (באוור) שונים וכו' הכל במקח השווה.

בואו והוכיחו. בכל הכבוד

חיי רבקה גאלב

חנותי במאה שערים ע"י הבור הנדול

בית.
ציירים וצבעים!

ביום שלישי כ"ז ניסן תרפ"ט (7 Mai 1929)
בשעה 7³⁰ בערב

תהיה
בבית-הכנסת בבתי הורינושטין
אספה כללית

על הפרק: הרמת המצב במקצוע

באו כולכם!
אף אחד בל יאדר
כי לטובתך אתה בא!

דפוס קלישר, ירושלים.

אסיפה כללית בשנת תרפ"ט של ציירים וצבעים שרוב עיסוקיהם היה בייפויים של בתי הכנסת
הירושלמים, התקיימה אף היא בבית הכנסת.

הודעה

בזה אנו מתכבדים להודיע להקהל הנכבד, שפתחנו חנות

בשם „מקור הביצים”

ברחוב המלך ג'ורג' – מגרש הפועל (פנת בית זילברברג)

מכל מיני ביצים טריות ממשקים עבריים „תנובה”, „משק” ועוד

במחירים נמוכים הווה לכל נפש.

המחירים ב„מקור הביצים” זולים מבכל חנות

אחרת ונמכרים במחירי השוק.

הקונים בטוחים במאה אחוז שהביצים טריות, כי הם מובאים
יום יום, ומטפלים בזה מומחים בעלי מקצוע ממדרגה ראשונה.

חוץ מזה ידע הקונה, שע”י קנייתו הוא תומך בעקיפין בילדים
חולים ועניים, כי יש לנו הסכם עם „טפת חלב” שמכל
מכירה של 100 מיל ביצים, אנו מפרישים ביצה אחת
בשביל הילדים הנ”ל.

וייקים בזה פקוח נפשות רכות ויהיה זה נהנה וזה לא חסר.

מטרתנו היא : למכור הרבה ולהשביע רצון הקונה
בריוח מינימלי.

שרות זריזה ואדיבה

נא לבקרנו בלי התחיבות מצדכם.

בכבוד רב ודרך ארץ „מקור הביצים”

המחירים כעת מביצים טריות לשתייה ב- 11 – 12 – 13 בשילינג

דפוס קלישר – ירושלים

מודעה מסחרית מעניינת.

שמרי על בריאות ילדיך
הפטנט מס' 8323 מונע כל מחלה הנגרמת
ע"י חיתולים רטובים

האם דיוותר והוא דיוותר רק 28
 דקה ופלא' קש' לא' נכס' לא' אשן ופ'ת

הנה

הנה

הנה לפניך חתימתו של
הרב המובהק אברהם
היימן המורה למנהל
התורה והמצוות

נאם יעקב זאב מניצח
נאם יעקב זאב מניצח
נאם יעקב זאב מניצח

נאם יעקב זאב מניצח
נאם יעקב זאב מניצח
נאם יעקב זאב מניצח

הנה לפניך חתימתו של
הרב המובהק אברהם
היימן המורה למנהל
התורה והמצוות

נאם יעקב זאב מניצח
נאם יעקב זאב מניצח
נאם יעקב זאב מניצח

נאם יעקב זאב מניצח
נאם יעקב זאב מניצח
נאם יעקב זאב מניצח

איסורים והכשרים

לא הטיב היה הגורם הקובע במכירת מוצרים של מזון או בתשמישי קדושה, אלא
טיבו של ההכשר, ומי הם הרבנים שהסכימו עליו.

תשובה גלוי

למה"ג ר' ישראל זאב מינצברג שלי"א חבר הנה"צ של מקהלות האשכנזים חסידיים.

בדבר לולבי עבר הירדן

העירו את תשומת-לבנו ע"ד מודעה שנתפרסמה כי עפ"י פסק דין ישן מהבד"צ יש לבת"ד חלק כלולבי עבר הירדן השתוממנו מאד למשמע דברים אלה הלא לפי הפס"ד האחרון מהבד"צ המונח תח"י כתוב מפורש באר"היטב "שעפ"י דין אין יכול הר"י מינצברג להוציא מהאחים בהר"ן חלק בחכירה דלהבא" רק מפני איזה טעמים, מהראוי שהרא"ל יתן לו חלק חמשה למאה, והטעמים ההם כבר נתבטלו בעת. ואף לפי דברי כת"ד שיש לו איזה חלק אבל הא"ח הרשה לעצמו להתעסק בטעמו במסחר הלולים הנ"ל הלא כתוב בפירושו כי המסחר יתנהג אך ורק ע"י האחים בהר"ן, ואם יש לבת"ד בזה ענין של תביעת כסף— הלא יש דין בישראל!...

ואלה הם דברי הרבנים הגאונים שלי"א בד"צ לכל מקהלות האשכנזים פניה"ק ירושלם תובב"א.

הזהרה:

מודעה ואזהרה מהרה"צ הבד"צ הר"י.

היות שידוע שכל המקומות מלולים אשר מעבר לירדן מושכרים הם להאחים בני הר"י זצ"ל, לזאת כח"י הלולים הנ"ל הנמצאים ביד זולתם הם בחזקת גנבים ואסור לברך עליהם בחג הסוכות הבע"ל, ואין לקנות הלולים הנ"ל רק מהאחים הנ"ל או מבאי כחם (*) ולא את אמת באנו עה"ה הבד"צ לכל מקהלות אשכנזים פה ירושלם עה"ק ת"ו ב' מנ"א תרפ"ח—

הלולים אשר מעבר לירדן כידוע מושכרים המה להאחים בהר"ן זצ"ל, לכן אין לקנות הלולים הנ"ל רק מבאי כחם (*) של האחים הנ"ל וכל הלולים הנ"ל הנמצאים ביד זולתם, בחזקת גנבים הם ואסור לברך עליהם בחג הסוכות הבע"ל.

ובאע"ה הבד"צ לכל מקהלות אשכנזים דפניה"ק ירושלם ת"ו.

אמלא בזה את דברי הרבנים הגאונים בירידת רבא דפניה"ק ת"ו שאינם צריכים חזוק, ולאחר בניה"ח פ' סניא תרפ"ח פניה"ק ת"ו.
ח"ק אברהם יצחק הכהן קוק

יום צבי פסח פראנק
יום יוסף גרשון הורוויץ
יום אליהו בריש זיל ראם
[מקום החותם]

דברי הבד"צ ב' איצ חזוק ולא נצרכה אלא להעידה לבקשת האחים הנ"ל. הבחנה לישועה קרובה.

יום דוב צבי קרעלענשטיין
יום גרשון יהודא זילברמאן
[מקום החותם]

יוסף חיים זאנענפעלד.

הזהרו מן הזיפנים

אנו מודיעים לקהל שלולבי עבר הירדן המפורסמים ובלתי מתקלקלים נמצאים למכירה רק אצלנו, ואנו מזוהרים בזה את הקהל להזהר שלא להכשל "במצוה הבא בעברה" ושלא לברך ח"ו על הלולב הגזול שהוא פסול ואסור לברך עליו — לולבי עבר הירדן מפורסמים ומוחזקים זה כשלושים שנה ששייכים רק לנו, ואלה היוצאים שלא מתחת ידינו הרי גנבים הם או מזויפים, הלולים שלנו חתומים בחותמות כצורה הזאת ובהקהל מוזהר להשגיח אם הלולים חתומים בחותמת הנ"ל.

גם נמצאים אצלנו למכירה לולים מירחו ומעריש ואחרוני שכם והדסים בול.

המרכיבים (*) אתרן בת"ד מתת"ל עלבני, מאם שערים

למכירה: אברהם המבורגר בהנהגתו כמאת שערים אצל בית מרקחת המזרח רבינאוויטץ

דפוס: משה ירושלם.

מודעה משנת תרפ"ח על חשיבותם של לולבי עבר הירדן אשר יהודי ירושלם היו מהזרים לקחתם לארבעת המינים בחג הסוכות.
ראה: וייספיש — ארבעת המינים.

הודעה לקהל

כאשר כימים האחרונים סובבים אנשים בתי הכנסיות וגוברים כספים באמנם שזהו לצורך ההשגחה על הפרשת תרומה, ומבמחזים שהם מתקנים את כל הפירות והדרכות הסובבים בכל שוקי ירושלים לכל חושבי העיר והשכונות, ועל סמך זה-אנשים אנשים חסידים וישרים את פירות ודרכות השוק בלי שום חקון כלל מצד, וכשכוע העבר הדביק מודעות וזלזל את הרבנים הנאונים הצדיקים וכל יראי ד' שאינם רוצים לתת לו כסף, לכן מצאתי חובה להודיע בשער בת רבים בקצור את מצב השגחתו בתרומה בירושלים.

כבר נחבר לפני הרבנים הנאונים הבר"ץ לכל מקהלות אשכנזים שלי"מ"א סמנו וממשנחיו הסובבים לתקן שוקי ירושלים אשר אחרי כל השגחתם סוים שוקי ירושלים אינם מחוקקים ופרסמו במודעות. כי לפי המצב המסחרי הנוכחי אי אפשר לתקן את שוקי ירושלים כל זמן שהסוחרים ובעלי חנויות אינם חברים כפי שהורו לנו חו"ל, שאפילו בהחלטות שהמשנחיים מפרשים תרומה ונותנים הכשרים אי אפשר עדיין לומר שהשוק כבר מתוקן. חסיד נשאר השוק בחזקת דמאי, ומד שהתחילו החדשים מקרוב באו להנהיג ע"י ביטול התרומה מעשר בתערוכות מאה ואחר זה נגד הדין ואין לסמוך על זה כלל ועיקר, לכן כל אחד ואחד בעצמו מחויב לתקן פירותיו להפריש התרומה מכל המינים המחוברים בהפרשה כדת ומוי שאינו בקי בכל דקדוקי הפרשה של תרומה כראוי וננקל יכול להכשל ח"ו בהרבה מכשולים, יתן אצל חכם ויתקנה. עכ"ל הרה"ג הבר"ץ שלי"מ"א.

ומפני זה סדרו לי הרבנים הנאונים הבר"ץ הנ"ל שלי"מ"א בקניית מבליס ולעשר בשביל אליה אנשים המשתתפים בהוצאות קניית המבליס, ועל פי הסדר שסדרו אני מעשר בעד כל האנשים המשתתפים כד"ר. לפני איזה שבועות הומינו הרבנים הנאונים הבר"ץ של החסידים שלי"מ"א למשנחיו הסובבים ואומרים שהם מתקנים את השוק שיבואו לעמוד עמי בפני הבר"ץ ולהשיב על כל השאלות ולבאר איך הם מתקנים את השוק ולא באו. ונכון אני לברר לפני מושב ביד"ץ אשר יקבע לשם זה את אי האפשרות לתקן את השוק ואת התקלות שיוצאות מזה. והבר"ץ יברר אחרי כן אם השוק הוא מחוקק או לא.

אולם עד שה"י בירור זה הנני מעיד בתור יודע ובקי וממונה ראשי על הפקחת תרומה באר"י וזה יותר משלשים שנה ממעם כל רבני ונאונים ארץ ישראל. שהפירות שבשוקי ירושלים אינם מחוקקים, ולפחות הנהו בחזקת דמאי ולפעמים גם ודאי מבלי, ודמוע, והאומרים שהם מתקנים את השוק הם בכלל מכשלי הרבים, ואיש הירא לנפשו לא יסמוך על הקונים אלה, וגם אפילו החנויות שיש בידם הכשרים אין לסמוך עליהם, אלא כל אחד יהיה חזיר לנפשו להפריש בעצמו תרומה כחוקן חו"ל כדן דמאי. (אך יזהרו לא לעשר מחיוב ע"ל הפסוק) או ישתתף בקניית מבליס עבורו שיעשרו בשבילו כאשר נזהנים עד היום כמנהג רבני ונאונים ישראל שלי"מ"א שמשתתפים על ידי בקניית מבליס לעשר בשבילם כפי שסידרו לי הרבנים הנאונים הבר"ץ שלי"מ"א.

והשוכן בציון יכרך אותנו בנמר החימה מוכר ושגור ברכו ושלום יום ה' ו' להרש תשרי תרפ"ט

בן ציון יאדלער

(הממונה ומפקח ראשי על תרומה באר"י)

שליח

בנים הדברים שאנחנו סדרנו להרה"צ הנ"ל את סדר הפרשת תרומות ומעשרות כנ"ל.

וע"ז בעה"ח יום הנ"ל בר"ץ לכל מקהלות האשכנזים.

נאום יצחק במוה"ר א"ל פרנקל

(מקום החותם)

נאום מרדכי ליב רובין

נאום דוד צבי קרעלינשטיין

דפוס צוקרמן.

כוח משנת תרפ"ט מאת רבי בן ציון ידלר מהסכמת הבר"ץ של הגר"ח זוננפלד על שיטת המעשרות שלו, שלא נראית בידי רבנים אחרים.
ראה: בטוב ירושלים פרק ט'.

להררים מכשול

קודם יזהיב יצאה הדעה עם הוצאת שמירע ושקרים שונים על שוק מתוקן כפקודת נותן התורה, לזאת אנו מודיעים שכל ההפרשות על השוק הם כדית בלא ביטול ובלא שום חשש אחר. והנה הממונה על השילוני מצא עלילה ישנה ומעות ביהדין מה שכתבו לפני שנתים שהשוק הוא "דמאי" יען שמוכרי הפירות אינם חברים, היתדין שכתב אז דברים כאלה שעה בדבר משנה, לא ראה ולא ידע נמרא ערובה בירושלמי סומה, שחול שגורו על הדמאי לא גורו במסום שיש משגיחים על השוק, ובפירוש אמרו על המשנה בימי אין צריך לשאול על הדמאי, יען שהעמיד משגיחים להפריש הפרשות הדרושות (ירושלמי סומה פרק עגלה ערופה) ונגד דברי חז"ל אלה וכדי לבצוע בצע ולהכשיל רבים בהשילוני שיש לו עליו רק היתר של עבר עבירה ושנה הותרה, יצא לדבר סרה ולהוציא שמירע עם שקרים על שוק מתוקן כדית והעומד תחת השגחה הבריצ דפה ושכל חושבי עירינו הקי אכלים ממנו, והו עין פלידי שלא נשמע בשום עיר אף בעולה.

בהדעה הקודמת אמרנו ששום ביהדין לא יכול להתיר היתר השילוני, יען שבעל השילוני מפרש גם טוראי חלק אחר ממאה, שהוא חלק אחד מעשרה מעשר ראשון, והשאר תשע חלקים מעשר ראשון וכל העשרה מעשר שני הוא קובע אצל מניינו, יען שהמנויים רובם כמותם קונים הטבלים אחר שכבר עשה, והפרשה ובעת ההפרשה הטבלים הם ברשות אחרים (הנונים או מוכרי פירות) וזה אינה הפרשה (רמב"ם פ"ט ממעשר הלכה ז') לבד עוד מעמים, ולזאת גדולי הגאונים אבירי הוראה דארצינו הקי, אסרו כולם הפרשה הנזל הנקראת הפרשת השילוני, והנה כדי לאחו העינים ולהכשיל הרבים עוד בשם ביהדין, כתב שהביד סדרו לו איך לתקן טבלים וגם הביד כתב: כנים הדברים שאנחנו סדרנו לו את סדר הפרשת תרומה הנזל, כאלו רק בסדר תרומה הדבר, הלא העיקר הוא מעשה ההפרשה והוא עושה כפי שכתבתי לעל מפרש של לא כדית כפי שאלה בעל השילוני בעצמו אצל גדולי הגאונים דפה ולזאת אסרו כולם הפרשה הנזל.

כן הננו פונים בזה גמיו להביהדין של האגדה שיצא מכשול מתחת ידם לחזק את בעל השילוני. על פי טעות שטעו בדברי בעל השילוני, הם חשבו שהוא מונה טבלים כפי שיעור כל ההפרשה שהוא מפרש, אבל באמת לא כן הוא אני מוכן לברר לפניכם שידעו במה, שהוא קונה טבל לכל היתר רק חלק אחד ממאה משיעור ההפרשה אבל כל ההפרשה של השאר תשע מעשר ראשון וכל העשרה מעשר שני הוא מפרש מדבר שאינו שלו, ואינה ברשותו ומדבר שלא בא לעולם ואין בהפרשתו ממש, ולכן החוב מוטל עליכם, לתקן מה שקלקלתם ולהודיע כרבים את הדין והאמת שזה אינה הפרשה כדי שלא יפקד שום איש בזה הלכה, נפרסם בעזה"ש בקרוב תשובה מנדולי וקני הגאונים עם חתימת כל בעלי הוראה דפה אודות הנזל.

כן נעיר בזה שכל משלמי השילוני בתוך חומת ירושלים האוכלים פירות בלא הכשר מים, נכשלים כולם ממה נפאך אי באכילת טבלים, או באכילת מעשר שני בזמן הזה, יען שהוא קובע כל המעשר שני אצל מניינו. — בצופה הוחרנו להזהר מאיסור טבל ואכילת מעשר שני בזמן הזה וכל אחר יזהר ויחש לכלי שטא נפשו במאכלות אסורות המטמאים הנפש, ושומר ישראל ישמרנו ויצילנו משנאת חנם ופאליטיקה המביאים למכשול מאכלות אסורות ונוכה לנחמת ציון וירושלם ולמים המצוות התלויות בבית הבחירה שיבנה במהרה בימינו אמן.

יצחק הכהן כפלן

מפקח הראשי על תריס מארק

בית דין הגדול לכל מקהלות האשכנזים היוו בפעם ירושלים תובב"א.

ב"ה יום י"ד תשרי תרפ"ט

כל סדר הפרשת תרומה שמפרישים בשומי ירושלים ת"ו ע"י המפקח הראשי על תרומה הרב ר' יצחק כפלן נ"י ועוזריו הוא תחת השגחתנו הח"מ וכמו שהיו נהוג מאז ומעולם להפריש כן בימי הגאונים הראשונים והראשונים וכל בלי שום שינוי, והחובה על כל אחד לסייע בידי הועד מתרומה שיהיו בידם לשכלל ההשגחה ותיקון השוק כי באמונה הם עשויים. וזו היא הדרך היחידה להרים מכשול ולהנצל מאיסור טבל.

וע"ז באקמית הבריצ דפקה"ק ירושלים תובב"א.

נאם **צבי פסח פרנה**

נאם **יוסף גרשון הורוויץ**

נאם **אלי' בתיש ראם**

דשם "ארי' יושא"ל

כרוז משנת תרפ"ט כנגד ה"הדעה לקחל" של הרב'צ ידלר, בהסכמת בית דינו של הגר"צ פתק.

חשש ערלה

כאשר כעת נתחדש המסחר בהפרדסים מין תפוחי-זהב הנקרא ("גרוי פרוכט") "אשכליות" ואילנות אלה מוציאים פירותיהם גם בשנות הערלה, וכפי שהודיעוני שהרבה מבעלי הפרדסים שולחים אותם לחו"ל ובעיה"ק ירושלם ויפו תל-אביב.

לכן הירא לנפשו לא יאכל הפרי הנ"ל
עד שיתברר לו שאין לו בו חשש
ערלה.

הקב"ה יצילנו מכל מכשול ותקלה ויברכנו בברכת השלום.

בן ציון יאדלר

דפוס צוקרמן

אִישִׁים בִּישׁוּב

בירושלים של הימים ההם רבו חילוקי הדעות האישיים, כתוצאה מריבוי עסקני הציבור. עסקנים אלו נטלו עשרה קבין של יסורים, והיו נתונים לביקורת ציבורית חריפה. יש שדורשין אותם לגנאי ויש שדורשין לשבח, אך עיקר הדברים שהישוב כולו וגם היתדות בגולה עסקה בהם.

כתב מלחם הכהנים הגדולים מלך המלכים ממנו כוללות וזאת ור"פ ללחם ומלך
 רמ"ב הסבך ואשתו ע"ה הקדמה לחיים שכתבו ומתנו כולם, ועל פיהם ישבו
 חלה למשפט, ומה שהיה לשמור חזק ומתנו להיות גלוי ואלה הם, ארבע ב' ר"ב
 הערך הועתק ל"ו וברך הגביר ר' מרדכי יפה ל"ו וברך ר' חיים לוי איינגוט ל"ו

במותב

בבמותב תחת כהדא בווינא ואיחבדר לנו החימות ידי טרבינים החתומים למעלה טרד סג' ר' נפתלי סערן הוסיף וטרד הבגדי ר' מרדכי יפה כ"ו וטרד ר' חיים לוי איינעס"ר, אשר זה הוא החימות ידיהם למעלה ואישרכו וקייממו כדמי ובלאו טרד"א פה ירושלם חובב"א נאם שמואל סלאג (מקום חתמו)
נאם משה נחמי' כהנא חבוב"ק חסלנאוין מלציוס
גאס יאק בלא"ה הרב"ג מוסר"ר חיים זלמן"ס שסיה חוזה בן' פומפילון

כרה משנת תרל"ז, פסק דין של הבית דין בדבר הבעלות על ה"חצר" המפורסמת של "עץ חיים" אשר דרש לו רבי שאול הכהן מרדשקוביץ שליח המוסד לגולה, בעית רש"ב והיה אז לנושא שרבים מגדולי ישראל בעולם עסקו בה.

ראו: אמת ומשפט, תרכ"ג; לוח תרע"ב-ע"ד; יליון — זכרונות עמ' 85; טוקסינסקי, קורות חציר ריה"ח, עמ' 18; מלאכי א.ר. תלפית כרך ס' א"ב תשכ"ה; גריינסקי — מג"י טוב' י"ג.

בבאות למשפט

מכתב מלח כבוד הרב המפורסם לשם ולחלה מולח צבחר מלכות צעיר מלכות קושעא והמדינה דורש טוב לכל עמו מהור"ר יקיר גירון הי"ו.

למען ציון לא אחשה ולמען ירושלם לא אשקוט עד יצא כנגה צדקה

מי לד' חלי הקשיו, האזינו אמרתי הוצא מקירותי לצי השגברה על הלוי' בת עמי, על חילול השם וחורומו הנלחית ועל חרפת מהרפי כבוד עיר אלהינו, כל יראי ד' כל שלומי אמוני ישראל, שמעו נא כי עדי בשחק נאמן עלי אשר אני בנאמי חף מכל פניה ושום נטיה, הן זאת מודעת בכל מדינות חרופי ובפרט בכל מדינות מורקיה, את כל יקר הפלחת גדולתי, פי רבות בשנים הייתי מוכתר בברכה וברכה בקהל רב בקרית מלך רב עובד קושעא [הוא **הממבור**] אשר נתגני ד' לכן לכבוד ולהפארת ותהלה לפני הולך האדיר הסולטן יר"ה, וזכיתי לפעול.

אמנם כאשר זקנתי ושכתי נכספם גם כלתה נפשי לחירות ד', וכן זכיתי מאלה ד' לעלות ולקבוע דירתה פה העיר וד' יודע את לבבי שכל מנמתי בנאלי אל הקדש לעזוב ולהזניח את כל מחמדי וערדות העולם הזה גם מבכור גדולה והתנשחות למען חובל באחרים ומי לשום עיני ולבי כל הימים לרבות הילולות לקנות שלימות נפשי ורוחי בהדרת קדש, להגות בתורת ד' לבמה ובעבודת המס, וכן טעם לנפשי מיום היותי פשוט'ק ועד הנה זה לי משך שנה וחצי דרכי בקדש קלה להתעבר בעיניי הסוללים בשום אופן כלל. לא בעיניי כוללות השכמים פרושים או החדים ואפילו לעיניי כוללות הספרדים הי"ו חזי מתעבר ואני מקבל עלי שום התנשחות, ואף גם זאת אשר בקין שער פסע אחת תחללגל לדי בעל כרחי שלא ברצוני הטוב כ"א מרוב הפלר ועל דרך נסיון אולי תחללגל על ידי זכות ירושלם, כי בעו"ה שלחצת גדולה נפלה בארצי הלבנון אדירי החרוה מביבות איש נרגן בכבר עודע בשערים האות ואח שיחת לשונו הרע ה"ר שאל בנימין כהן אשר לפניו היה נבא של הגמור חורב דק'ק פרושים והתפעל בתחבולות מזימותיו עדי נשא לשוא נפשו להלך בגדולות ונפלאות שלא ברצון חכמי רבני ומנהלי הכוללות פרושים הנה, והנה מכבר יש בי ובין חור' ונבא' הת' דכ"פ הנה' סכסוכים ועו"ה חודות החל' הידוע אשר מהלך מקנתו ובעיניו וחינקו כל החל' הנה' היה בגלוי ובפרסום בין בלחך בין בתחיל שהוא רק לשם הת' דק'ק פרושים הי"ו, והאחרון הכבד מה כי זה זמן אשר מילא לבדו לאמר כי הוא לבדו בעל החל' הנה' וכל הטוב בעיניו יעשה כאלה הטובים בשלו וכלך לו במרמה, והוציא מהממשלה דפס ספר המקנה [הנה' בערבי ח'ג'עם] על החל' הנה' לשם אשתו, ופגשם התלקטו אליו אנשי דמים ומרמה מתרחי ריב ומשלתי מלני, ייקשרו לו קשר בוגדים להשתחרר גם השחרר לשפך בזה ולהשחית בוד כל רבני גלוי ודיוק וראשי חלופי ומנהלי כוללות פרושים הנה', ולא אחש עוד רש' הנה' לשמוע לקול דורים וגם לאנשי' אומה אשר טעבו עמו בעת עסקי בעניי החל' הנה' ונכוננו רחמם עליו, ונתנו לו בהלואה ממנו סגמור הבנון הכה פושט, לנו את הרגל. ואומר נושא לדברי תביעותיהם אשר שמרתו בידיהם, נעותי משמוע קול נבי תמורדי בעלי חובות הישרים והתמימים, ועכ"ל לא רציתי להזדקק בשום אופן :

יודי היום ויבואו חלי כ"ש בנימין הנה' עם בועה' מרחמתי צדק תחנונים והפארות. שאני חודקק וימכורו עלי לשפר ביניהם, והן גם חולד כל חור' הפרושים וגם הב"ח הסכ ימו והער' ימו והער' ימו בנפשי עו' עדי נעחרתי לרוב ההפארות הנה', וקבלתי עלי להזדקק בלחך עובים השנים עמדי צום, היינו מע' הרב הגדול מו"ה נפתלי ה ע ר ן ה ו ט ע ר ו מנע' הרב הגביר המפורסם מו"ה מרדכי יוסף הי"ו, וכן ערחתו כנס פעמים והלכתי בתומי לבית הר"מ ופה הנה' ויגפתי בגל בחי ואני בהתחבף אמרת שלשתיו בשלום יחדיו, ורציתי בעליל כי מלך חור' הסו"פ וגם הבועה' נכונים להתפאר ולבדך על המונח אף לפני משורת הדין וגם בהפסד מרובה, ודברי רש"ב הנה' אין להם טעם וכל פעם החליף דיבורי עברת מונים בכל עמלי שצמחתי עמו בדברי נעיונות להעמידו על האמת והשלום וכל יגיעתי לריק, ובכחותי אשר הוא מלא מרמאות וחזון ואחז עמו אנשים שונים הנאלים עזות ופושט מעשים אשר לא יעשו בפניהם ידברו עתה, ובמכתבי עמל יפילו קקרויות חולות למחך ולבדך כבוד כל הרבנים הגלונים ועכ"ל יושבי מדי"ן ועכ"ל מנהלי הכו' פרושי'.

עד כן זמלתי ואירא, וסלקתי את עמליי מכל עיניי המשפט הנה' ואודר ד' בכל לבב אשר מולטה נפשי מפח יוקשים הנה', אכן מני מעי! לבי לבי! כי לפי הנחלה רבים מגדולי וחשובי אחינו בעגולה נלכדים בשחיתותם של מולאי דבה הנה' אשר פער פיהם ומכתבי עמלם לבלי חוק על כל חור' הסו"פ, ובדאשם הרב הגאון וצדיק יסר'ע מורד'י האב"ד מקאלים והרב הגאון המפורסם מהר"ר שמואל סראנא הי"ו, שמו שנים, מי ראה כזאת מי שמע כאלה אנשי זדון אשר מתחבמים בדברי חלקלקות להטעות ולהשחית את גדולי ועכדי עמינו להסב לבס אחרותית. וכן יחשבו עלי יודעי ומכירי אשר שתוקותי הודלתי לדברי הרבנים הנה', חלילה וחס מלהזכיר, כי על כן ראיתי חובה לעמלי להודיע בשערים ובפרט לכל יודעי ומכירי אשר דברי ר"ש בנימין הנה' ומנחתם מריעו ומשולחיהם הן דברים שבע"פ הן דברים שבכתב, והן אשר הביאו ויביאו עוד בעלי עתים הבל המה דברי שוא ותפל הבל ותוהו המה, שומר נפשו יחחק מהם ומכל דברי מזימותם ואל יחשו בהבלותו.

ואשרי כל חוכמי ד' ויראיו החדים אל דברו יקומו ויעמדו בשכן המרובה הנה' כראוי ומחוייב עפי' תורת ד' תמימה **רקנא קנאת ד' צבאות** אשר שוכן ירושלם שמוי'ת, אל יחזו דמי לו ויחשילו לעשות כל מני' וה' ממען קדשו יבי' בעירובם ע"ד כבוד שמו וכבוד תורתו וכבודי עור קדשו סלה, יבשו ויסוגו אחר כל כי' ויבדך את עמו ואתה בשלום ויחוס לנו השועה עולמים בב' כשתת כל יראי ד' ומוכבי שמו ובעתה מוקירם הדורש טוב ורוב שלום.

יקיר גירון ס"ט (גושפנקא דמלכא)

כרזו על רבי שאול בנימין הכהן והחצר, משנת תרל"ג, מאת רבה הראשי לשעבר והמלוכה העות'מאנית רבי יקיר גירון.
ראה: "החבצלת" ב' תרל"ד; גרייבסקי — מג"י ה.ז. (מג"י י"ד), רבי שמואל דוד המכונה יקיר גירון; יליון — זכרונות, עמ' 92; מ"ד גאון.

GOVERNMENT OF PALESTINE.

REWARD L.E. 200

MURDER

The above sum will be paid to any person or persons for information which will lead to the arrest and conviction of the murderer or murderers of :-

Dr. Jacob Israel de-Haan

who was shot and killed about 7.45 p.m. on the 30th June 1924, outside the Wallach Hospital, Jaffa Road, Jerusalem.

Information may be given in writing or in person at any Police Station, or to the

Assistant Inspector General

Criminal Investigation Department

P.O.B. 436

Jerusalem

Any information given will be treated in strictest confidence.

Police Headquarters.

Jerusalem

8th July, 1924.

(Sgd.) A. S. MAVROGORDATO.

Acting Inspector General P. & P.

حكومة فلسطين

٢٠٠ جنيه مكافأه

ان المبلغ المرقوم اعلاه يعطى لاي شخص او اشخاص يقدموا اخباريه تؤدي الى القاء القبض والحكم على القاتل او قتله.

الدكتور يعقوب اسرائل دي هان

الذي اطلق عليه الرصاص وقتل نحو الساعة ٧.٤٥ من مساء يوم ٣٠ حزيران ١٩٢٤ خارج مستشفى والاخ على طريق يافا في القدس

تقدم الاخبارية اما كتابة او شفهياً (اشفاهاً) الى اي قسمة يريئس او الى مساعد القنصل العام قسم تحري الجنائيات المركزي بالقدس صندوق البريد رقم ٤٣٦ رأساً وتقدم باسم الكنتان

الامضاء: ا. س. م. مبروگورداتو

نائب مفش البوليس والسجون العام

مركز البوليس العام بالقدس

٨ تموز سنة ١٩٢٤

ממשלת פלשתינה א"י.

פרס של מאתיים ל"מ

הפרס דלעיל נתקן לאיש או לאנשים שיתנו ידיעות שעני וכלי לאסור ולטפוס את הרוצח

הדר' יעקב ישראל די-האן

שנהרג ביריה בשעה 7.45 בערב באור ליום הראשון לחוליו ע"י בית החולים "אח"י" בחוב יפו וירושלם. יכולים לתת ידיעות בכתב או בהתקבלות לכל אחת מהתחנות המשטרה בא"י או ישר

לעזור למפקח הכללי

מהלכת הפוש המאים ת. ד. 436

כל הידיעות שיתנו יתחזק בסוד גמור.

העם: א. ס. מ. מברוگורדטו

מ"מ המפקח הכללי

למשטרה ובתי הסהר

מרכז המשטרה ירושלים

8 יולי 1924

Goldberg's Press, Jerusalem

השלטון האנגלי מדוע על פרס כספי גבוה שיתענק תמורת גילוי רצחו של הדר' דה-האן שנהרג בתרפ"ד ע"י שליחי "ההגנה" שבצעו את הפקודה בדיעת ראשי הציונים בשוב, בשל דרך פעולתו המיוחדת של ד"ר דה-האן שהתייצב לימין היהדות החרדית במאבקה נגד הישוב הציוני. בבואו לירושלים התקרב דה-האן להגרי"ח אונפלד ולחם בהחדרת שיטתו בציבור. ראה: תולדות ההגנה כרך ב' חלק ג' עמ' 252-253; תדוהר — בשרות המולדת, עמ' 192; בלויא — על חומות ירושלים, עמ' ק"ב.

